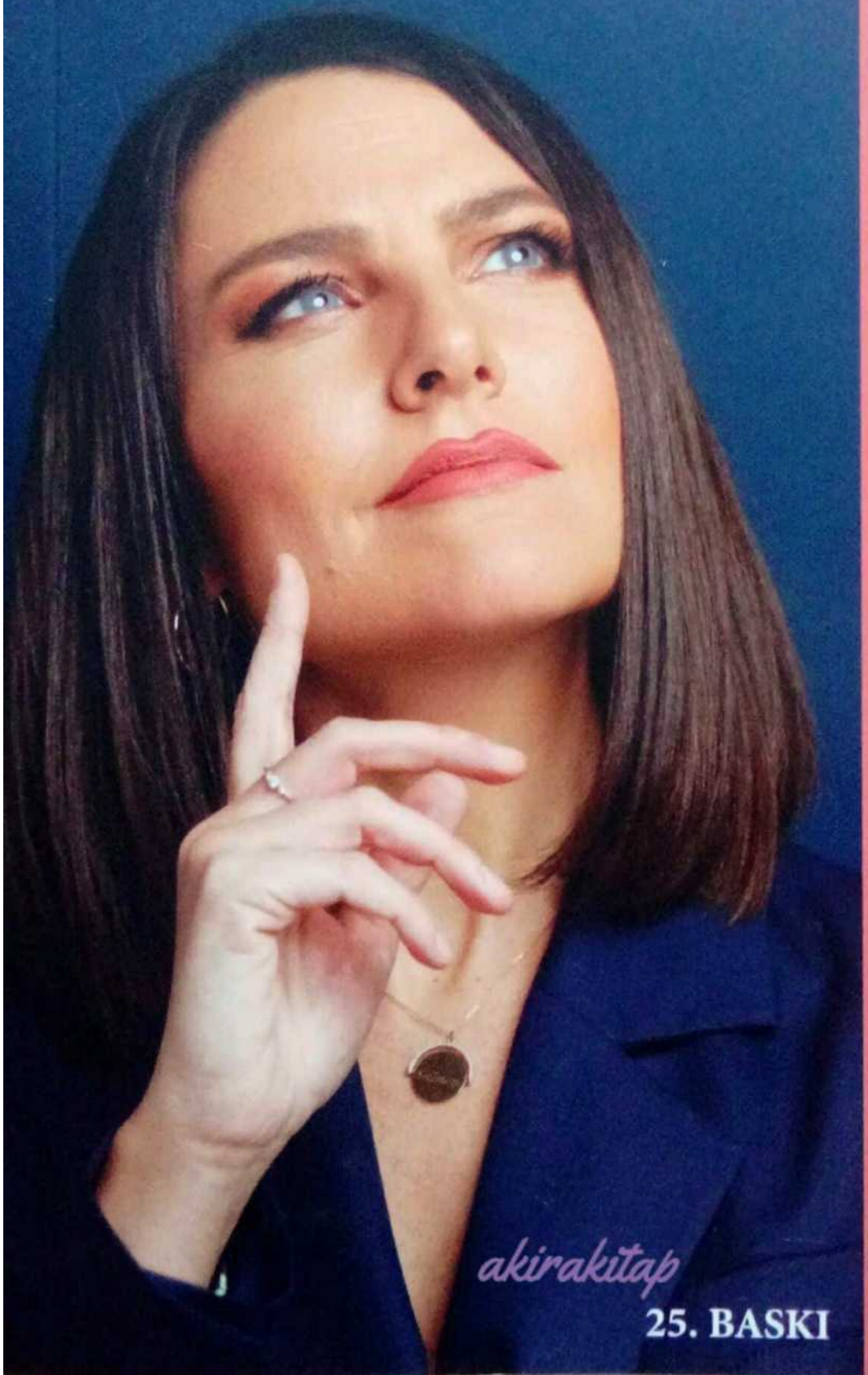
Ece Üner

Tuhaf Zamanlarda
Cesurca Yaşamak

HAYSİYET

akıraKitap
25. BASKI
DESTEK
DESTEK @ GÜNCEL

Ece Üner

HAYSİYET

Tuhaf Zamanlarda
Cesurca Yaşamak

tarama & düzenleme
akira

DESTEK

DESTEK MEDYA GRUBU

DESTEK YAYINLARI: 1417
GÜNCEL: 98

ECE ÜNER / HAYSİYET

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumalıoğlu
Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun
Yayın Koordinatörü: Özlem Esmergül
Editör: Özlem Esmergül
Son Okuma: Devrim Yalkut
Kapak Tasarım: İlknur Muştu
Sayfa Düzeni: Cansu Poroy
Kapak Fotoğrafı: Ege İşlek
Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Destek Yayınları: Şubat 2021 (5.000 Adet)
6.-7. Baskı: Mart 2021
8.-25. Baskı: Nisan 2021
Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-625-441-176-2

© Destek Yayınları
Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul
Tel. (0) 212 252 22 42
Faks: (0) 212 252 22 43
www.destekdukkan.com
info@destekyayinlari.com
facebook.com/DestekYayinevi
twitter.com/destekyayinlari
instagram.com/destekyayinlari
www.destekmedyagrubu.com

Destek Dukkan

Deniz Ofset – Çetin Koçak
Sertifika No. 48625
Maltepe Mahallesi
Hastane Yolu Sokak No. 1/6
Zeytinburnu / İstanbul

DESTEK KARAKARGA BEYAZ BAYKUŞ genç DESTEK

Ece Üner

HAYSİYET

Tuhaf Zamanlarda
Cesurca Yaşamak

DESTEK
yayınları

İÇİNDEKİLER

YAZAR HAKKINDA / 11

ÖNSÖZ / 13

GÜNEŞİN OLSUN GÖNLÜNDE / 15

Haysiyet / 21

Gündem / 25

Kasabına Âşık Büyükbaş Hayvanlar / 26

Gönüllü Kulluk / 28

Korktukça Tutsak, Umut Ettikçe Özgürsün / 32

Zincirlerinizden Başka Kaybedecek Bir Şeyiniz Yok / 34

Liderlikte Güneş Gibi Ol / 36

Konuşma Özgürlüğüm Olmazsa Ekmeğimi Kimin Çaldığını Nasıl Anlatacağım? / 39

"Basın" Öne Eğilmesin / 43

Düşündüğünü Söylemekten Korkarsan Düşünmekten de Korkarsın / 45

Boğaziçi Üniversitesi "Boun" Eğme / 48

Biz Nerede Yanlış Yaptık? O Sarı Öküzü Vermeyecektik / 52

Mini Mini Bir Kuş Donmuştu / 57

Masallar Uyanıncaya Kadar / 59

Ölü Yatırım / 60

Hayatın Şakacılığı Üzerine / 62

Tanrım Beni Ne İçin Saklıyorsun? / 64

Hedonizme Kaynak Aranıyor / 66

Herbokoloji / 67

Cahil Cesareti / 69

Hayatın Tezadı / 72

Çırılçıplak Direniş / 74

Cehenneme Giden Yol İyi Niyet
Taşlarıyla Döşenmiştir / 78

Çakılma! Buraya Kadar Her Şey Yolunda / 80

Yeryüzünün En Büyük Şakasıdır Gerçek / 86

Dünyanın Yara Birimi / 87

Açlık / 89

Yolsuzlukla Mücadele Et, Bir Yol da Sen Yap / 92

Kuzu Postuna Bürünmüş Kurt, Post Truth / 93

Öfke Odaları / 98

Tuhaf Zamanlarda Yaşayasın / 99

Hindili Türkiye Şakası / 101

Bana Yalan Söylediler / 103

Söz Gözden Düştü / 105

Artık İletişim Yok, İletişim Araçları Var / 108

Yaşamak Yaralanmaktır / 110

Üçüncü Tekil Şahıs Olarak El Âlem / 113

Mutlu Son Masalı / 116

Ben Bilmem Navigasyonum Bilir / 120

Dikkatimi İsteme Benden Buz Gibi Soğurum Senden / 122

Sana Güzel Diyorlar, Sakın Olma / 124

Horgörü / 131

Yaşamak İçin Gülümseyin / 135

Dert, Devaya Davettir / 137

Cehennem Zebanileri / 140

Kırk / 143

İki / 145

Gitmesine İzin Vermediğiniz Şeyler Sizden Kaçar / 147

Alçaklar Düşmekten Korkmaz / 148

Kimse Vazgeçilmez Değildir / 151

Yalnızlık Ölümcül / 152

Hastalık Yoktur, Hasta Vardır / 155

Meslek Hastalığı mı? / 159

Meslek Bir Hastalık mı? / 159

Zaman Paradır, Para da Zaman / 160

Liyakat mi, Sadakat mi? / 163

Futbolun Büyücüsü Maradona / 165

Aynı Gemideyiz / 183

Mavi Kelebeklerin Kanatlarında Gelen İlahi Adalet / 187

Kod Adı: Kılıçbalığı / 192

Savaş Tüccarları Barış Nöbetinde / 197

Thomas Jefferson:
Eğer gazetesiz bir hükümet ile hükümetsiz bir gazete arasında seçim yapmam gerekseydi, ikincisini seçerdim / 202

Ellerinde Hiç Demokrasi Kalmamış / 207

Bundan Sonrası Ateş / 210

Aynı Kumaşın İki Ayrı Yüzüyüz ve Birlikte Güçlüyüz / 216

Aşkta, Savaşta ve Bulaşta İdeal Devlet / 221

Ussal Mesafe / 224

Uzaktan Eğitim Bize Çok Uzak / 227

Tepetaklak / 229

Tersine Dünya Okulu'nda Yeni Bir Gün / 233

Siyasetin Ucuz Ekmek Kavgası / 235

Giderilmesi Gereken En Acil İhtiyaç:
Halayım Geldi Tutamıyorum / 241

Kâr Manzarası / 243

Kardan Adam Oluyor Ama Bazılarından Adam Olmuyor / 245

Üzerinden Geçemediğimiz Köprülere Borçlandık / 247

Dali midir Deli midir? / 249

2020 Simülasyonuna Veda / 251

Devletten Devlete Rüşvet / 254

Elbet Bir Bildiğimiz Var / 255

Dolandırıcılıkta Bir Dünya Markası / 262

Kadın Katillerini Ödülle Cezalandırma / 264

Kadınların Maçı Kazanma Umudu / 266

Kaçıncı Yarana Bastın? / 268

Cehennem Acı Çektiğimiz Yer Değil,
Acı Çektiğimizi Kimsenin Duymadığı Yerdir / 270

Bir Kadının Ön Yargılanması / 273

Kadın Olmak Zor, Kadın Ölmek Kolay / 276

Öldürülmekten Korkmuyorum, Yeter ki Çocuklarımın
Gözü Önünde Olmasın / 278

Caniler Adalete Güveniyor / 282

Asıldığın İpe Kanın Değsin / 284

Ateş Çemberinde Akıl Tutulması / 285

Ülke Çocuklara Emanet, Peki ya Çocuklar? / 288

Kısasa Kısas / 289

Her Makamda Liyakat Şart / 291

Zavadak Dayı / 292

Türkler Kendilerini Mutluluklarda Kaybeder,
Acılarda Bulur / 294

Ata Sporumuz, Umarell / 295

Haysiyetli Son / 296

KAYNAKÇA / 301

YAZAR HAKKINDA

Özge Ece Üner, 21 Temmuz 1981'de İstanbul'da doğdu. İlk kelimesi "oku" oldu. En sevdiği oyuncakları kitaplarıydı. Bir süre Yıldız Alpar Bale Okulu'na devam etti. Nurettin Teksan İlkokulu'nda okudu. VKV Koç Özel Lisesi'ni kazandı. Lisede atletizm takım kaptanlığı yaptı. 400-800, 1500, 3000, 5000 metrelerde İstanbul ve Türkiye dereceleri var. Liseyi bitirdikten sonra Koç Üniversitesi Tarih-Sosyoloji Bölümü'nde okudu. Paris Sorbonne Üniversitesi'nde Fransızca Dil Eğitimi aldı. En sevdiği Latin Amerikalı yazarların kitaplarını anadillerinde okuyabilmek için Cervantes Enstitüsü'nde İspanyolca öğrendi. Çok iyi derecede İngilizce, Fransızca ve İspanyolca bilmektedir. Ayrıca Medya Ekonomisi, Dünya Medyası, Medya Tarihi ve Küresel İletişim üzerine yazıları bulunmaktadır. Koç Üniversitesi'nde okurken NTV Haber Merkezi'ne stajyer olarak girdi. 2003 yılında üniversiteden mezun olur olmaz NTV'de muhabir olarak çalışmaya başladı. Diplomasi ve Ekonomi alanlarında yoğunlaştı. Aralarında İran Meclis Başkanı, İsrail Meclis Başkanı, İsrail Cumhurbaşkanı, İran İçişleri Bakanı, Çek Cumhurbaşkanı, eski Amerikan Başkanı Bill Clinton, Amerikan Savunma Bakanlığı Başdanışmanı Richard Perle, Bill Clinton'ın Başdanışmanı Richard Holbrooke, Amerika'nın Türkiye Büyükelçileri, Avusturya Cumhurbaşkanı Heinz Ficher, Alman eski Başbakanı Gerhard Shcröder, İngiliz, Rus, Fransız ve Alman devlet bakanlarının da bulunduğu birçok üst düzey devlet adamıyla özel röportajlar yaptı.

Ece Üner ayrıca Brüksel'de Avrupa Birliği konusunda eğitim aldı. DİALOG Spikerlik ve Sunuculuk Okulu'nu dönem birincisi olarak bitirdi. 2013 yılında ABD'de Edward R. Murrow Leadership Programı'nı başarıyla tamamladı.

2006'da NTV'den ayrıldıktan sonra bir süre STAR Televizyonu'nda muhabirlik yaptı. 2006 yılında CNN TÜRK Spor Departmanı'nda görev alan Ece Üner 2007 yılı Mart ayından, 2009 Ağustos ayına kadar CNN TÜRK'te Yeni Gün adlı programı hazırlayıp sundu. 2009 Ağustos ayından itibaren HABER TÜRK Televizyonu'nda Ana Haber, Akşam Raporu, Olduğu Gibi ve Enine Boyuna programlarının editörlüğünü, sunuculuğunu ve moderatörlüğünü yaptı. 2014 Ocak ayından 2015 Haziran'a kadar Show Ana Haber'i sundu. 2018 Ocak ayından beri de Show TV Ana Haber'i sunuyor. İstanbul Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi gibi birçok üniversiteden alınmış ödülleri bulunmaktadır. Ece Üner, Altın Kelebek, Magazin Gazetecileri Derneği, Radyo Televizyon Gazetecileri Derneği Ödülleri de dahil olmak üzere birçok kurum, kuruluş ve üniversiteden toplam 50'den fazla "En İyi Spiker/Sunucu" ödülü almıştır. Üner'in Eylül 2015'te *Olduğu Gibi* adında bir şiir kitabı yayımlandı.

Deniz Bayramoğlu ile evli ve Güneş Bayramoğlu adında bir de kız çocuğu var.

ÖNSÖZ

Beni babaannem büyüttü, çok sevdi fakat adabımuaşeret kurallarını da bana çok keskin çizgilerle çizdi. Belki bu sebeple, belki içine kapanık yapımdan, belki de özgüven eksikliğinden ilkokulda bildiğim konularda bile parmak kaldırmaktan çekinirdim. Çok çekinirdim hem de... Sonra parmak kaldırmak da ne ki hayat bana başkaldırmayı öğretti. Parmak kaldırmaktan çekinen Ece başkaldırmayı öğrendi. Yine babaannemin yoğun bakımı ve ilgisinden olacak 2 yaşında 18 kiloymuşum. Bebekliğimde yerimden kıpırdayamayacak kadar tombuldum. Buna bağlı alerjik astımım da vardı. Sonra ortaokulda ve lisede orta ve uzun mesafe koştum. Yani iki adım yürüse nefes nefese kalan bu kız nefesini bir açtı pir açtı. 3000-5000 koştu ve nice nice madalyalar, kupalar kazandı. Diyeceğim o ki sevgili okur, hayatta korktuğun, çekindiğin, sindiğin her ne ise, en büyük yenilgin, başarısızlığın ne ise, onunla yüzleşebilirsen, onun gözünün içine içine bakabilirsen o, sonunda senin en büyük özgürlüğün ve başarına dönüşüyor... Bu kitapta buna dair izler bulacaksın.

Kitapta bulacakların bununla sınırlı değil elbette. Bir tarih-sosyoloji öğrencisi olarak haberci olmayı seçmemin tek sebebi tarihe tanıklık etmek değildi. Aynı zamanda tarihin taslağını yazmak için de çıktım ben bu yola. İşte bu kitap onu da vaat ediyor. Onu da ben yaptım:) (Burada gülümsemek suretiyle çayımdan bir yudum içiyorum.) Bu kitapta benim şahitlik ettiğim tarihin bir nevi taslağını da bulacaksın. Bir de tabii izahı olmayan şeylerin mizahını...

Ben iyi bir kelime dilencisi ve kelime işçisiyim. Sözcüklerin büyüleyici gücüne inanıyorum. "Denize düşen yılana sarılır"

derler, bende durum tam tersi, ne zaman bir yılana düşsem denize sarılırım; kelimeler denizine. Kanıma karışmadan, yılanın zehrini kelimeler denizine akıtırım.

Gelelim Haysiyet'e... "İki şey mühimdir, birincisi okyanus gibi bol haysiyet, ikincisi Elif gibi dimdik şahsiyet!" demiş Mevlana. Benim iskelet sistemim; haysiyetim. Beni o ayakta tutuyor. Anılırken de haysiyetli bir kadın olarak anılmak isterim doğrusu. Bakalım kısmet... Ama tabii haysiyet incinmesinin ne demek olduğunu da bilirim. Kendimden yola çıkarak da sağlıklı bir toplumun iskelet sisteminin haysiyet olduğunu, o sistemle oynanmaması gerektiğini de görüyorum... Hani Yaşar Kemal'in "İnsanlarla oynamamalı. Bir yerleri var, bir ince yerleri, işte oraya değmemeli" dediği o ince yerdir bence haysiyet... Her şeye ve herkese rağmen sana güzel bir haber vereyim mi sevgili okur? Ne olursa olsun, ne yaşanırsa yaşansın, dik duran ve haysiyetine sahip çıkan bir toplumun sırtının kolay kolay yere gelmeyeceğine inancım tam. Çünkü biliyorum ki kol saati başkalarında bile olsa, zaman bizde. Bunun için de hadi hep birlikte göğe bakalım. Başımızı dik tutalım. Bu kitap hepimizin buluştuğu bir göğe bakma durağı olsun...[1]

Önsözü bitirirken, aylarca sabahlara kadar süren yazı yazma çabalarım sırasında benden desteğini hiç esirgemeyen, her zaman ufkumu açan yol arkadaşım Deniz Bayramoğlu'na teşekkür ederim.

Ve Güneş...

Bu kitap ona yazıldı.

Buradan da bir kez daha haykırayım:

Güneş'im, sonsuz ışık kaynağım, öğretmenim...

Sana söz veriyorum, senin gözünün içine bakarak söyleyemeyeceğim hiçbir sözüm, sunamayacağım hiçbir haberim, olmayacak!

1. Turgut Uyar'a selam olsun.

Güneşin Olsun Gönlünde

"Güneşin olsun gönlünde
Kar bile yağsa
Ya da fırtına olsa.
Gök bulutlarla
Dünya kavgayla dolsa.
Güneşin olsun gönlünde
O zaman gelsin ne gelirse
Doldurur ışıklarla
En karanlık gününü...

Bir şarkın olsun gönlünde
Sevinçli ezgilerle
Seni günlük tasalar boğsa bile
Bir şarkın olsun dudaklarında
O zaman gelsin ne gelirse
Yardım eder atlatmaya
En yalnız gününü...

Başkaları için de bir diyeceğin olsun
Tasada ve bunalımda
Ve seni mutlu edecek her şeyi
Söyle onlara da
Bir şarkın olsun dudaklarında
Yitirme sakın cesaretini
Güneşin olsun gönlünde
Ve her şey iyi olacak!..."

– Cäsar Flaischlen (1864-1920)

Güneş'e...

Tarihin taslağını yazmak için çıktım yola.
Sonra anladım:
Tarih dediğin kazananların magazin haberleri...
Bizim hikâyelerimiz hep üçüncü sayfa.

Haysiyet

Bu seneye damgasını vuran bir "İncınmışsın Dedi" videosu var.

İzlemediyseniz hemen izleyin lütfen.

Arkadaşı adama soruyor:

"Hasan Ağabey bugün psikoloğa gidecektin ne yaptın?"

Hasan Ağabey cevap veriyor:

"İncınmışsın dedi."

"Ne dedi?"

"İncınmışsın dedi."

"O ni dimek?"

"Okumuş kadın. Hayatını bilmem ne etmişler diyemedi, incınmışsın dedi."

Sizce bu video neden viral oldu? Neden bu denli tutuldu? Ya da biz neden ona bu kadar tutulduk dersiniz?

Çünkü orada aynaya bakarcasına kendimizi gördük.

İncındık.

"Sokaktaki Adam" incındı.

Biz incındık.

Haysiyetimiz incındı.

"Belki de televizyon izleyip gazete okudukça sonu hiç gelmeyecek bir kişisel mağlubiyetle her gün yüz yüze geldik."[1]

Yorulduk.

Prof. Dr. Kemal Sayar, *"Büyük inşaatlar yapabilirsiniz ama sizi yücelten insanlar o büyük inşaatların içinde kendilerini kaybolmuş hissettiklerinde haysiyetleri zedelenir. Yollar ve köprüler önce sokaktaki insanın kalbine çıkmak zorundadır"*[2] diyor.

Kaybolduk!

Yaşar Kemal, *"İnsan evrende gövdesi kadar değil yüreği kadar yer kaplar"* demiş ya hani, işte o cümledeki "yüreğidir" insanın haysiyeti.

Haysiyet kırgınlığının ayaklanması,
ruhun ayaklanmasıdır.
Ayaklanabilen bir ruhsa, insanın mucizesidir.
İnsanı insan yapan yegâne mucize...
Yaşamaktaki efsun o ruhun,
o okyanusa dalmasıyla bulunur.
Mevlana'nın "okyanus gibi bol haysiyet"
dediği cevher oradadır işte.

La Fontaine'in Masalları'nı biliyorsunuzdur.[3]

"Kurtla Kuzu" masalını da keza...

1. Dag Solstad, *Mahcubiyet ve Haysiyet*, YKY, Çev. Banu Gürsaler Syvertsen.
2. Prof. Dr. Kemal Sayar, *Serbestiyet*, 1 Temmuz 2015 /https://serbestiyet.com/yazarlar/haysiyet-32431
3. *La Fontaine'in Masalları*, YKY, Çev. Orhan Veli Kanık.

Hak dediğin kuvvetlinin hakkıdır. Bir kuzucuk eğilmiş, bir pınardan su içer.

Aç bir kurt yanına gelir. "Suyumu bulandırma hakkını kimden aldın?" diye sorar. Kuzu kıvranır, ezilir, büzülür daha da küçülür.

"Efendimiz" der. "Devletmeabınız hemencecik hiddet buyurmasınlar, su içtiğim yer sizden aşağıda, aşağıya bakıyorum, siz yukarıdasınız, üstelik çok yukarıda. İstesem de bulandıramam suyunuzu."

Kurt "Bulandırıyorsun işte" diye kuvvetli bir şekilde hırlar. "Üstelik hakkımda neler konuştuğunu da biliyorum."

"Ben" der kuzu. "Konuşmayı daha yeni öğrendim, sizin hakkınızda nasıl konuşmuş olabilirim?"

"Sen değilsen kardeşindir, ne mal olduğunuzu âlem bilir" diye daha da kuvvetli hırlar kurt.

"Benim hiç kardeşim yok ki" diyecek olur zavallı kuzu.

"O zaman ya köpekleriniz ya çobanlarınız ama illa ki sizden biridir" der kurt.

Ve kuzunun kendini savunmasına fırsat bırakmadan onu oracıkta yiyiverir.

Güçlünün adaleti de böyledir işte. Önce adaletin gücünü yener, sonra da haysiyeti iğdiş eder.

Ancak devran elbet döner.

Ursula Le Guin, *"Dünyadaki bütün umut, hiç hesaba katılmamış insanlardadır"*[4] der.

Kim bilir belki günün birinde, pınarın kenarına su içmeye giden bir kuzu, kurdun yanaştığını görür görmez niyetinin farkına varır. Zira bir kurt, bir kuzuyu yemeyi kafasına koymayagörsün. Her türlü bahanenin gölgesine sığınır.

4. Ursula K. Le Guin, *Yerdeniz Öyküleri*, Metis Yayınları, Çev. Çiğdem Erkal İpek.

Kurt haksız yere hırladıkça ve kuzuya doğru ilerledikçe, kuzunun kırmızı çizgisine dayanır. İşte orası haysiyet noktasıdır.

Hikâyemiz de zaten o noktada değişir.

Kurt kuzuyu yemeden önce tam "Sen değilsen kardeşin, o değilse köpeklerindir, olmadı çobanların suçlu" diyecekken, haklı olan kuzu kuvvetli olan kurda karşı cesaretini kuşanır.

Çünkü arkasına, kardeşleri, köpekleri, çobanları ve tüm haklılığını, yanına da haysiyetini almıştır.

Adaletsizliği değiştiremez
ama adaletsizlik karşısındaki
duruşunu değiştirir.

Tarihin makûs döngüsünü de...

Ve bu sayede, hikâyenin nasıl biteceğine artık kuzular karar verir. Haysiyet sayesinde...

Gündem

Türkiye gündemi diye bir hadise var.

Başka ülkelerde bir yıl içinde gerçekleşen olaylar bizde bazen bir haftada bazen bir günde gerçekleşiyor. Bilindik ifadeyle: Baş döndürücü bir gündem...

Usta Ahmet Hamdi Tanpınar'ın meşhur ifadesiyle: "*Türkiye evlatlarına kendisinden başka bir şeyle meşgul olmak imkânını vermiyor.*"

Oysa biliyor muydunuz?

18 Nisan 1930'da BBC Radyosu Akşam Haberleri'nde "Bu akşam hiç haber yok" açıklaması yapılmış ve ardından da piyano çalınmaya başlanmış.

Var bir hayalimiz...

Kasabına Âşık
Büyükbaş Hayvanlar

Özgür doğarız.

Hatta özgürlüğümüzü koruma içgüdüsüyle dünyaya geliriz.

Hatta hatta daha da ileri gideyim mi?

"Git!" dediğinizi duyar gibiyim.

Özgürlük ve mahkûmiyet kelimeleri aynı cümle içinde yaman bir çelişki gibi görünse de insan özgürlüğe mahkûmdur aslında.

Fakat insana sonra ne oluyorsa, işin özgürlük kısmını atıp mahkûmiyeti tutuyor!

Evet, çoğu insan mahkûmiyeti tutuyor takım olarak...

Nereden mi biliyorum?

Dünyadan gelip geçen diktatörlerin tarihine bakıyorum.

Onlarca diktatör gelip geçti tarih sahnesinden yine geçecek...

Peki ne oluyor da özgür doğan, özgürlüğe mahkûm olan insanoğlu itaate yöneliyor?

Ya da ne oluyor da kendi oylarıyla iktidara getirdikleri liderlerin, gözleri önünde demokratik kuralları teker teker çiğnemesine ve yerine kendi katı kurallarını koymasına seyirci kalıyorlar?

Evet, kendi oylarıyla iktidara getirdikleri diyorum zira tarih bize gösterdi ki çoğu diktatör arkasına halk desteğini alarak iktidara geldi.

Hitler gibi...

Biliyorsunuz "faşist diktatör" deyince çağımızın en geçerli kadavrasıdır Hitler.

Peki, halk neden Hitler'i seçti dersiniz?

Bu soruya bugüne kadar verilmiş en özgün yanıt, Bertolt Brecht'ten gelmiştir.

O da kim derseniz:

1933 Şubat'ında Nazilerin iktidara gelmesiyle birlikte Almanya'yı terk eden 20. yüzyıl Alman şiirinin ve tiyatrosunun en önemli isimlerindendir Bertolt Brecht...

Faşizm Üzerine Yazılar adlı kitabında Alman halkının neden Hitler'i seçtiğini şöyle anlatır:

> *"Badanacı (Hitler'in badanacılık yaptığı da söylenir) yasal yollarla iktidara geldi, bir hükümet darbesiyle değil. Partisi birdenbire en büyük parti haline geldi ve yasalara göre de hükümeti kurma görevi, bu en büyük partiye düşüyordu. Halk büyük bir şaşkınlık içindeydi.*
>
> *Demokrasiyi savundukları içindir ki, birçokları oylarını demokrasi düşmanlarına verdiler. Badanacının partisine, henüz iktidara gelmediği için kimseyi hayal kırıklığına uğratmamış bir parti gözüyle bakan birçok kimse vardı. Kurulu partilerden hoşnut değillerdi. Özetle: Kırpıcı, yemleyici, besici ve güdücülerinden bıkan büyükbaş hayvanlar bir de kasabı denemek istediler."*[5]

5. Bertolt Brecht, *Faşizm Üzerine Yazılar*, Maya Yayınları, Çev. Ali Sait.

Gönüllü Kulluk

Filler en zeki hayvan türlerinin başında gelir.

Bilimsel verilere göre filler; şempanze, goril dışındaki diğer en zeki maymun türlerinden bile daha zekidir.

Maymun türleri demişken birazdan insanoğlundan bile daha zeki ve hatta omurgalı olduklarını sizlere kanıtlayacağım.

Ha kanıtlayacağım da ne olacak yani?

Başım göğe mi erecek?

Hayır, ama yılda ortalama 30 bin tanesini yasadışı avladığımız bu güzel hayvanlara bir çeşit saygı duruşunda bulunacağım bir de onlardan özür dileyeceğim.

Hepimiz adına...

Önce tanımayanlarınız için filler hakkında birkaç kısa not:

Günümüzde üç fil türü bulunuyor. Bunlar Afrika fili, Afrika orman fili ve Asya filidir. Afrika filleri vahşi ortamda 70 yıla kadar yaşayabilir ancak maalesef esaret altında olduklarında uzun süre yaşamazlar.

Sirklerde oynatmak, hayvanat bahçelerine kapatmak için esaret altına alınırlar. Hatta fillerle ilgili ortalıkta dolaşan bir rivayet de vardır. Güya Hindistan'daki fil yetiştiricilerinin hikâyesiymiş bu.

Yavru filleri eğitmek için kulübelerinin kapısına ayağından zincirliyorlarmış. Tabii yavru fil birkaç kaçış denemesi yapıp

sonrasında çaresizce kaderine razı oluyormuş. Yıllar geçip de yetişkin bir fil olduğunda öğrendiği bu teslimiyet filin hakikatine dönüşüyormuş. Bırakın zincirlerini koparmayı, kulübeyi peşinden sürükleyebilecek cüsseye ve güce sahip olan filler, buna yeltenmiyormuş bile. Çünkü çaresizliği öğreniyor, daha da acısı benimsiyormuş. Öğrenilmiş çaresizlik diye işte buna deniyormuş.

Ben de diyorum ki filleri kendinizle karıştırmayın.

Öğrenilmiş çaresizliklerinize filleri alet etmeyin.

Hem filin çok güçlü bir hafızası vardır. Kendine yapılan bu haksızlığı unutmaz. (Bkz. fil hafızası.)

Gelin ben size işin doğrusunu anlatayım:

Fil denince, zihnimizde hemen uzun dişli bir fil tasvir ederiz. Fil dişi, filin ağzında ön tarafta uzantı halinde duran mat beyaz iki adet diştir.

Filler dişlerini su kuyusu kazmak, ağaç kabuğu soymak için bir araç olarak kullanırken aynı zamanda savunma aracı ya da rakiplerine karşı bir silah olarak da kullanırlar. Dişleri büyük olan erkek filler, dişileri için çekici görünürler.

Peki o dişler sayesinde sadece dişileri için mi çekici görünürler?

Elbette hayır.

İnsanoğlu bu çekiciliğe kendisini öylesine kaptırmıştır ki bu hayvanlara yapmadığını bırakmamıştır.

O dişler, mat beyaz olmasına rağmen yeni ölen bir filden alınması halinde yeşilimsi parlak bir renkte olur ve oldukça değerli bir taş olarak adlandırılır.

Oymacılık ve yontmacılıkta tarihler boyunca kullanılmıştır. Değeri paha biçilmez hale gelmiştir. Afrika ve Hindistan'da turistik süs eşyası, Romalılarda takma diş, Paris'te üretilen tarak, ayna, mücevher kutusu, bilardo topu, satranç taşı, şemsiye ve bıçak sapı, Çin'de minyatür sanatında çok fazla yer alan fil dişi

ile pagodalar, iç içe geçmiş bilmece toplar, Japonya'da kemerlere takılan tokalar, kese ve cüzdanlar...

Yeter mi?

Sizce insanoğlunun gözü bu kadarıyla doyar mı?

Yanıtım maalesef yine olumsuz olacak.

Tartışmalı Asya ilaçları ve cinsel gücü artırıcı ürünlerin yapımında da kullanılıyor fil dişleri. Bir yılda 30 bin fil ticari amaçla öldürülüyor. Hayvan koruyucuları, Afrika'da bulunan 450 bin filin tehlike altında olduğu uyarısında bulunuyor.

Gelelim bunca katliama, işkenceye, zulme karşı fillerin sözde öğrenilmiş çaresizliklerine. "Sözde" diyorum çünkü şimdi okuyacağınız üzere sadece sözde...

Özde değil...

"Dişleri için avlanmak istenen bir filin, yakalanmak üzereyken dişlerini ağaçlara vurarak kırması, doğduğu gibi özgür kalma arzusunun onu düşünmeye sevk edip avcılarla pazarlık yapmaya yöneltmesinden ve eğer dişleri pahasına kurtulacaksa, dişlerini özgürlüğünün fidyesi olarak vermesinden başka ne olabilir ki?"[6] diye soruyor Etienne De La Boetie *Gönüllü Kulluk Üzerine Söylev* adlı kitabında.

Filler, çaresizliği öğrenmiyor, pes de etmiyor, aksine özgürlüğü için son anlarına kadar saygıdeğer bir mücadele veriyor.

Dikkatinizi çekerim; fillerin özgürlük mücadelesi ve bu uğurda sermayelerinden vazgeçmesi *Gönüllü Kulluk Üzerine Söylev* isimli bir kitapta yer alıyor.

İnsanların insanlara gönüllü kulluk etmesini konu alan bir kitapta...

Anlayacağınız, gönüllü kulluk ve öğrenilmiş çaresizlik insana has bir durum.

---

6. Etienne De La Boetie, *Gönüllü Kulluk Üzerine Söylev*, İmge Yayınevi, Çeviri ve yorum: Mehmet Ali Ağaoğulları.

Halbuki Sartre'ın dediği gibi *"İnsan özgürlüğe mahkûmdur"* aslında.

Şair ve azat edilmiş bir köle olan Phillis Wheatley 1774'te şöyle yazmıştır:

> *"Tanrı her insanın göğsüne özgürlük sevdası dediğimiz bir ilke yerleştirmiştir; bu ilke zulme tahammülsüz, kurtuluşa hasrettir."*

Ama insanlar o kurtuluş için mücadelede hayvanlar kadar soylu bir mücadele vermemekteler.

Belki de sebebi Freud'un tespitinde gizlidir:

> *"İnsanların çoğu özgürlüğü gerçekten istemezler; çünkü özgürlük sorumluluk gerektirir ve insanların çoğu da bundan korkar."*

Hayvanların kendi aralarında bir kast sistemi olsaydı, şüphem yok ki özgürlüğü soyluluk olarak kabul ederlerdi.

Sizlerin huzurunda, hepimiz adına, bu soylu hayvanlardan, fillerden, asırlardır vermiş olduğumuz rahatsızlık için özür diliyor, önlerinde saygıyla eğiliyorum.

Korktukça Tutsak,
Umut Ettikçe Özgürsün

İngiltere'de Canlı Etkinlikler Derneği, bakımevlerinde kalanlar için "Dilek Kampanyası" başlattı. Yaşlılara "Tek bir dilek hakkın olsa ne isterdin?" diye soruldu.

104 yaşındaki Anne Brokenbrow o güne kadar kanun dışı hiçbir şey yapmadığını ancak hayatında bir kez olsun tutuklanmak istediğini söyledi.

İngiliz polisi yaşlı kadını kırmadı.

Kadın polis: Dileğini yerine getirmek için buradayız.

Erkek polis: Seni bugün tutuklayacağımız için mutlu musun?

Brokenbrow: Evet!

Erkek polis: O halde, 104 yıl boyunca dürüst bir vatandaş olduğun gerekçesiyle seni tutukluyoruz.

104 yaşındaki kadını kelepçelediler.

Polislerin yardımıyla ekip aracına bindirildi. Sirenler eşliğinde "çok merak ediyorum" dediği karakolun yolunu tuttu.

Bütün bunlar olup biterken çok ama çok mutluydu.

Demek ki özgürlüğe doymuş. Allah herkese böyle bir doygunluk nasip etsin.

Ediyor mu peki?

Brokenbrow'un yüzündeki koca tebessümü bir süreliğine donduralım.

Haziran 2020 itibariyle cezaevlerinde en çok mahkûmu olan ülkelere bakalım sırasıyla:[7]

ABD: 2.121.600

ÇİN: 1.710.000

BREZİLYA: 773.151

RUSYA: 511.030

HİNDİSTAN: 466.084

TAYLAND: 375.148

TÜRKİYE: 286.000

Esaretin Bedeli filminde bize verilen reçeteye göre: *"Korktukça tutsak, umut ettikçe özgürsün..."*

Bu formüle göre 104 yaşındaki ninemiz cezaevine girmek suretiyle umudunu gerçekleştirdiği için orada da özgür... Bizlerse dışarıda bile tutsak!

7. En çok mahkûmu olan ülkeler konusundaki rakamları yakından takip etmek isteyenler için: https://www.statista.com/statistics/262961/countries-with-the-most-prisoners

Zincirlerinizden Başka Kaybedecek Bir Şeyiniz Yok

Biz insanlar çoğu zaman uykusuzluk çekeriz. Yeterince uyuyamadığımızdan şikâyet ederiz. Hatta uykuya çok borçlananlarımız "Keşke ayılar gibi kış uykusuna yatabilsem" diye hayıflanır. Bu beyhude bir yakınmadır. Aksine bizler de hayatın belli dönemlerinde uzun uykulara yatarız. Adına ille de "kış uykusu" demek gerekmiyor. Zira bu uykular bazen baharda, bazen yazın, bazen birkaç mevsimi kapsayacak uzunlukta oluyor. Bu genellikle bir ayakta uyuma halidir. Ama ayakta uyumak zaten uykuların en hakikisi en sahicisidir.

Büyük bir gönüllülükle, ya bir sevgili,
ya bir dost, ya bir liderin ya da müptelası olduğumuz
düzenin aşkına her şeye göz yumarız.
Aldatılma, dolandırılma, adaletsizlik, haksızlık,
eşitsizlik, zorluk, yokluk hatta bazen şiddet,
bizi o uykudan uyandırmaya yetmez.
Hatta görünmez zincirlerle sıkı sıkı bağlı
olduğumuzdan çok "sıkı" bir uyku çekeriz.

"Seni kim uyuttuysa onun rüyasını görürsün" der Hakan Günday. Yani gördüğümüz rüya bile bize değil, bizi "uyutana" aittir. O yüzden uykudan uyandığınızda zincirlerinizden başka kaybedecek bir şeyiniz de yoktur aslında.

Yeter ki uyanın!

"İnsanlık düşüncesinin tarihi, sarkacın yüzyıllardır sürüp duran salınımlarını anımsatır. Uzun bir uyku döneminin ardından, uyanma anı geldiğinde yöneticilerin, yasa koyucuların onu özenle sarıp sarmaladıkları zincirlerden kurtulur, bu zincirleri parçalar" diyor Pyotr Kropotkin, *Anarşist Ahlak*[8] adlı kitabında.

"Her canlı bir sarkaçtır. Titreşiriz. Amip veya insan, salınırız, ritmik biçimde hareket eder, ritmik biçimde değişiriz, tempo tutarız" der Ursula K. Le Guin.

Yukarıda alıntıladığım ustalar "sarkaç"a benzediğimiz konusunda hemfikirler.

Ancak ilki, karşıt bir salınmadan bahseder.

İkincisi, ortaklaşa bir salınmadan.

Uykudan uyanmak ve zincirlerinden kurtulmak içinse, seni kimin uyuttuğuna bağlı olarak hem bireysel bir karşıt salınım gerekir hem de toplumsal bir ortaklaşa salınım.

Zira birey de toplum da ancak ayrı ayrı ve birlikte salındıktan sonra kendine gelir ve ortak bir rüya görebilir.

8. Pyotr Kropotkin, *Anarşist Ahlak*, Kaos Yayınevi, Çev. Işık Ergüden.

Liderlikte Güneş Gibi Ol

Dünyanın farklı ülkelerine ait çocuk masallarının yer aldığı bir kitap var:

Her Güne Bir Masal.[9]

Bayıldığım bir derleme...

Bu kitapta okumuştum "Güneş ile Rüzgâr'ın İddiası" masalını... Bir Fransız masalı... Aklımda kaldığı kadarıyla paylaşacağım:

Bir sabah Güneş ve Rüzgâr sohbet etmeye başlamışlar. Ancak bu sohbet, Rüzgâr'ın kendini beğenmişliği yüzünden çok da keyifli geçmiyormuş. Rüzgâr, Güneş'e sürekli kendinden bahsediyormuş. Ne kadar güçlü, ne kadar kuvvetli ve kudretli olduğunu anlatıp duruyormuş. Güneş de sakince dinliyormuş Rüzgâr'ın böbürlenmelerini...

"Gökyüzünün ortasında parlamakla, bir o tarafa bir bu tarafa gidip gelmekle olmuyor, herkese gülümsemekle ışıldamakla da olmuyor. Benim gibi tozu dumana katman lazım, önüne geleni peşinden sürüklemen lazım, kimse sana karşı koyamamalı, direnememeli" diyormuş Rüzgâr. Ama Güneş, lafla peynir gemisinin yürümeyeceğini çok iyi biliyormuş.

9. *Her Güne Bir Masal*, YKY, Derleme ve çev. Tarık Demirkan.

"Haydi..." demiş. "Çok konuşacağına göster marifetlerini bakalım, gerçekten de anlattığın kadar var mısın yoksa kendini beğenmişin teki misin? Kim daha güçlü görelim."

Rüzgâr dünden razı zaten... Hemen kabul etmiş bu meydan okumayı.

O sırada yoldan geçen bir adama takılmış Güneş'in gözü.

"Bak..." demiş Rüzgâr'a... "Şu paltolu adamı görüyor musun?"

"Evet..." demiş Rüzgâr. "Görüyorum."

"Şimdi onun paltosunu çıkartmayı deneyeceğiz, hangimiz çıkartmayı becerebilirse o kazanacak."

"Tamam" demiş Rüzgâr ve adamın paltosunu sırtından almak için delice esmeye başlamış. Rüzgâr'ın esintisinden üşüyen adam, paltosunu çıkaracağına biraz daha sarınmış ona. Rüzgâr yine başaramayınca giderek fırtınaya dönüşmüş hatta kasırgaya... Öfkesinden, hırsından deliye dönmüş.

Döne döne esip sonunda hortum olmuş ama kâr etmemiş. Adam, sert esintiden korunmak için bir ağacın kovuğuna saklanmış.

Sonunda Rüzgâr pes etmek zorunda kalmış.

Sıra Güneş'e geldiğinde, hiç zor kullanmamış. Isındıkça ısınmış sadece... Etrafa daha çok ısı ve ışık yaymış. Rüzgâr'ın devirdiği çiçekler başlarını dikmişler, ağaçlar silkinmiş kendine gelmişler. Saklandığı ağaç kovuğundan çıkan adamsa çok terlediği için paltosunu çıkarıp neşe içinde yoluna devam etmiş.

Güneş gülümseyerek Rüzgâr'a bakmış. Kendinin zorla yaptıramadığı işi, Güneş, güle oynaya yaptırmış adama. Nihayetinde adam paltosunu kendi rızasıyla çıkarmış.

İyi lider tanımı tam olarak budur aslında.

Kendi isteklerini başkalarının arzularına yerleştirme sanatı...

Hatta daha açık söylemek gerekirse, *"Liderlik, yapılmasını arzu ettiğiniz şeyi sanki kendileri arzu ediyormuşçasına başkalarına yaptırabilmektir"* der Dwight David Eisenhower.

Masalımızdaki Rüzgâr gibi tozu dumana katan liderler de gördü bu Dünya, ama hâlâ ısrarla Güneş'in etrafında dönüyor.

İster dünyayı yönetmeye talip ol
ister sadece kendi dünyanı,
liderlikte güneş gibi ol.

Konuşma Özgürlüğüm Olmazsa Ekmeğimi Kimin Çaldığını Nasıl Anlatacağım?

"Fikirlerinize katılmıyorum ama o fikirleri ifade edebilmeniz için canımı veririm."

18. asırda yaşamış meşhur Fransız filozof Voltaire'e atfedilir bu söz ama yanlış bilgi...

Fransız düşünürün böyle bir cümlesi yok.

1868-1956 yılları arasında yaşamış İngiliz bir kadın yazara aittir bu söz. Murat Bardakçı'dan öğrendiğime göre, Evelyn Beatrice Hall kitaplarında "S. G. Tallentyre" mahlasını kullanır. 1903'te yayımladığı *Voltaire'in Hayatı* isimli kitabında filozofun ağzından böylesi bir cümle kurmuş ve Voltaire'e mal ettiği söz sonraki senelerde alıp başını gitmiştir.

Doğru bilinen bu yanlışı düzeltmek lazımdı ama sözün doğruluğunu değiştirmiyor bu detay.

"Fikirlerinize katılmıyorum ama o fikirleri ifade edebilmeniz için canımı veririm..."

Hah bir de "Uganda Kasabı" olarak bilinen eski Uganda Devlet Başkanı İdi Amin'in konuyla ilgili bir sözü vardır:

"İfade özgürlüğü var ama ifade ettikten sonra olacakları garanti edemem."

Ama bize lazım olan bu değil sanki...

Bize İdi Amin'inki değil, Voltaire'inki gerek!

İnşallah...

Âmin!

Çünkü Türkiye'nin çözmesi gereken temel meselelerinden birisi "ifade özgürlüğü".

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde (AİHM) geçen yıl sonu itibariyle karar için bekleyen davalar sıralamasında Rusya'nın ardından Türkiye'nin ikinci sırada yer aldığı açıklandı. Türkiye, geçen yıl AİHM'de ifade ve düşünce özgürlüğü ihlalinden en fazla mahkûm olan ülke oldu.

AİHM tarafından yapılan yazılı açıklamada, mahkemenin geçen yılki çalışmalarıyla ilgili veriler açıklandı. Buna göre 31 Aralık 2019 itibariyle, AİHM önünde bekleyen davaların yüzde 25,2'sini Rusya'dan, yüzde 15,57'sini ise Türkiye'de gelen başvurular oluşturuyor.[10]

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin
(AİHM) 2019 yılı başında yayımladığı,
Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne (AİHS)
taraf 47 devletin 1959-2018 yılları arasında
yol açtığı toplam 777 ifade özgürlüğü ihlalinin
321'inin (yaklaşık %41'inin) Türkiye tarafından
gerçekleştirildiğini gösteren istatistik, Türkiye'de
bu konuda yaşanan sorunun boyutunu en azından
niceliksel olarak ortaya koyuyor.

10. https://www.echr.coe.int/Documents/Annual_report_2019_ENG.pdf

Bu derece yaygın ve gündemden düşmeyen bir konu olması, ifade edilen görüşlerin kamu makamları veya üçüncü kişilerce "sakıncalı" görüldüğünü gösteriyor. Oysa ifade özgürlüğü tam da başkaları tarafından "sakıncalı" görülen düşünceler için ortaya çıkmış bir hak.

Tim Marshall'ın *Coğrafya Mahkûmları* diye bir kitabı var. Son derece güzel bir kitap... Ufuk açıcı... Orada şöyle bir cümle yer alıyor:

> *"Eğer açsanız, bir de korku içindeyseniz, size sunulan seçenekler 'ekmek ve güvenlik' veya diğer şık 'demokrasi' olduğunda çok düşünmezsiniz."*[11]

Bu cümle dünyada ve tabii Türkiye'de yönetenlerin, insan doğasını ve "Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi"ni gözeterek temel aldığı bir ilkedir. Denklem yıllarca ve yönetimlerce böyle kurulmuştur.

Oysa masallar çocukken uyuyana, büyüyünce uyanıncaya kadardır!

İfade özgürlüğünün "yemek, barınmak,
ısınmak, güvende olmak" gibi temel ihtiyaçlardan
geri kalır bir yanı yoktur.
Zira ifade özgürlüğündeki zaaflar
"yemek, barınmak, ısınmak ve güvende olmak"
gibi temel ihtiyaçların sağlanmasındaki
zaaflarla doğru orantılıdır.

11. Tim Marshall, *Coğrafya Mahkûmları*, Epsilon Yayınevi, Çev. Mert Doğruer.

"Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi" piramidinin en altında, "fizyolojik gereksinimler" (nefes alma, besin, yemek, su, cinsellik, uyku, sağlıklı metabolizma, boşaltım) kısmı vardır. Güvenlik gereksinimi, ait olma, sevgi gereksinimi, saygınlık gereksinimi, kendini gerçekleştirme gereksinimi gibi ihtiyaçlara sıra ancak ve ancak fizyolojik gereksinimler karşılandıktan sonra gelebilir. Herhalde Afrika, bahsi geçen fizyolojik ve en temel gereksinimlere ulaşmadaki zaaf konusunda en başta gelir.

Ancak gelin görün ki *"Size özgürlükten önce ekmek gerek"* diyen Batılıya Afrikalı kadının cevabı:

"Konuşma özgürlüğüm olmazsa, ekmeğimi kimin çaldığını nasıl anlatacağım?" olmuştur.

İşte!

Maslow'un piramidini de, dünyadaki müesses nizamı da, Türkiye'nin ifade özgürlüğü zaafını da altüst edecek ruh budur.

Basın Öne Eğilmesin

İngiltere'de yayımlanan dünyaca ünlü ekonomi dergisi *The Economist*, 1 Aralık 2019 itibariyle cezaevlerinde en çok gazeteci bulunan ilk on ülkeyi sıraladı. Türkiye listede Çin'in peşinden, cezaevlerinde en çok gazeteci bulunduran ikinci ülke oldu.

Verilere göre, dünyanın en büyük ikinci gazeteci hapishanesi olan Türkiye'de, 47 gazeteci tutuklu bulunuyor. Üçüncü sıradaki Mısır'da 26 gazeteci tutuklu...

Suudi Arabistan (26), Rusya (7) ve İran (11) gibi ülkelerden daha fazla gazeteciyi cezaevinde tutuyor Türkiye...

Dünyanın her yerinde "düşüncenin üstesinden gelemeyen, düşünenin üstesinden gelmeye çalışıyor".

Yalnız *The Economist*'in verilerinden farklı olarak Türkiye'deki basın meslek örgütlerinin rakamları, daha çok gazetecinin cezaevinde bulunduğunu belgeliyor.

Özgür Gazeteciler İnisiyatifi'nin 2020 öncesine ait rakamlarına göre, şu an en az 130 gazeteci ve basın emekçisi tutuklu bulunuyor. Türkiye Gazeteciler Sendikası'na (TGS) göre tutuklu gazeteci sayısı 108.

Veriler *Gazete Duvar*'dan...

Şimdi başımızı duvardan duvara vuralım.

Yani *Gazete Duvar*'dan Amerika'daki haber müzesinin *Duvar*'ına...

Amerika'nın başkenti Washington'daki haber müzesi "Newseum"dan aldığım kitapçığın adıydı bu:

Off the Wall.

Google'ın çeviri hizmetine göre "Duvardan" ama tabii Cambridge sözlüğüne göre "Çok acayip, şaşırtıcı, hayret uyandıran, alışılmamış, duyulmamış" anlamına gelen ve habere dair bu niteliklerde aforizmalar içeren bir kitapçık...

Tutuklu gazetecilere dikkat çeken bir sayfada şöyle diyordu:

Eğer bir kişi bir ülkeye gittiğinde
o ülkenin gazetelerinin sadece ve
sadece iyi haberlerle dolu olduğunu
görürse bilinsin ki o ülkenin hapishaneleri
iyi gazetecilerle doludur.

Düşündüğünü Söylemekten Korkarsan Düşünmekten de Korkarsın

Hani hayata dair bilindik bir söz vardır ya:

"Tam cevapları bulduğumuz anda sorular değişiyor" diye...

Ben isyan ediyorum buna!

Niye hep soruları hayat soruyor?

Niye yanıtları biz bulmak zorundayız?

Ya da niye hep yanıtlarımız olmak zorunda bize ait olmayan sorulara?

Öyle ya...

Sınavda mıyız?

Niye "kertenkele" olmak varken hep "kertilenkele" olmak zorundayız?

Bu edilgenlik de neyin nesi?

Soru sormayı mı bilmiyoruz yoksa kendimize hak mı görmüyoruz?

Yoksa başkaları bu en doğal hakkımızı elimizden cebren ve hile ile aldığından beri mi unuttuk soru sormayı?

Oysa soru sormak matematiktir.
Soru sormak edebiyattır.
Soru sormak sanattır.
Mantıktır.
Felsefedir.
Serüvendir.
Özgürlüktür!
İhtiyacımız olan cevaplara ancak ve ancak kendi özgün sorularımızı sorarak ulaşabiliriz.

Peki, nasıl olacak o iş?
Soru sormaktaki muradımız ne?
Neyi öğrenmek istiyoruz?
Biliyor muyuz?
Biliyorsak ne duruyoruz?
Yoksa korkuyor muyuz?
Kim ya da kimler korkuttu bizi?
Anne babamız mı? Öğretmenimiz mi? Siyasi otorite mi?

Vedat Türkali'nin *"Düşündüğünü söylemekten korkmaya başlarsa bir kişi, düşünmekten de korkmaya başlar"* cümlesinden esinle, merak ettiğini sormaktan korkmaya başlarsa bir kişi, merak etmekten de korkmaya başlar.

Oysa öğrenmek için cevapları bilmek kadar soruları bilmek de önemli...

Hatta belki daha önemli...

İnsanlar hayatlarını hep bir cevap arayarak geçirirler. Oysa çoğu, sorunun ne olduğuna dair fikir sahibi değil.

Delfi kâhinlerinin hikâyesi bu yüzden önemlidir. Antik Yunan'da kehanet önemliydi. Delfi kâhinleriyse, imparatorlara, devlet adamlarına, Yunan halkına ve dünyanın dört bir yanından onları ziyarete gelen yabancılara gelecekten haber verirdi.

Tek bir şartla...

Doğru soruyu sormak!

Gelen kişi, doğru soruyu sormakla sınanıyordu.

Doğru yanıtı almak istiyorsan doğru soruyu sormalısın.

Tabii Delfi kâhinlerine soru sormak ve kehanetlerini dinlemek için Delfi Tapınağı'na gitmek gerekiyordu. Tapınağın girişinde Yunanca "gnothiseauton" yazıyordu.

"KENDİNİ BİL."

Kendini bilmek de, doğru yolu bulmak da, cevap da ancak ve ancak doğru soru sormaktan geçiyor.

Boğaziçi Üniversitesi "Boun"[12] Eğme

Atatürk, 1918 Kasım'ında kendisiyle yapılan bir röportajda *"Kuvvetli olmak demek, manen, ilmen, fennen, ahlaken kuvvetli olmaktır"*[13] der.

"1969'da 4 yaşında bir çocuk olarak Türkiye'den babasının yanına gelen ve eğitimini Almanya'da alarak okul birincisi olan bir Türk, bugün salgına karşı en etkili olduğu söylenen aşıyı bularak milyonlara umut oldu."

Almanya'da Angela Merkel'in partisinin yeni başkanı seçilen politikacı bu sözlerinin ardından kürsüden Uğur Şahin'e teşekkür ederken şöyle seslendi kalabalığa:

> *"Almanya'daki aşırı sağcıların bunu görmesini diliyoruz. Almanya'daki sağduyulu vatandaşlar, yabancıların gelmesinden çok memnunlar, iyi ki gelmişler diyorlar."*

Parlamentoda yaptığı o konuşma elbette Almanya'da yaşayan Türklerin beğenisini topladı.

Ve hepimizin göğsünü kabartan büyük gurur, Özlem Türeci ve Uğur Şahin, *Der Spiegel*'in kapağındaydı.

---

12. Boğaziçi Üniversitesi'nin kısaltması.
13. Andrew Mango, *Atatürk-Modern Türkiye'nin Kurucusu*, Remzi Kitabevi.

Der Spiegel yeni yılda ilk sayısının kapağında koronavirüse karşı aşı geliştiren iki bilim insanına, BioNTech yöneticileri Dr. Özlem Türeci ile Prof. Dr. Uğur Şahin'e yer verdi.

Sonra daha da çok gurur duyduk çünkü *Der Spiegel*'in ardından *Time* da bu iki harika bilim insanını kapak yaptı!

Evet Özlem Türeci ve Uğur Şahin *Time* dergisine de kapak oldu.

Dünyanın en köklü ekonomi ve politika dergilerinden *Time*, son sayısında ABD'li Pfizer şirketiyle ortak Covid-19 aşısı geliştiren Prof. Dr. Uğur Şahin ve Özlem Türeci'yi kapağına taşıdı. *Time*, iki Türk bilim insanına yer verdiği kapağında "Aşı Devrimi" başlığını kullandı.

Tabii biz aşı devrimini gerçekleştiren bu iki birbirinden kıymetli Türk bilim insanıyla gururlanırken ürettikleri aşıdan Türkiye'de yoktu!

Yani belki de vardı ama sana bana yoktu.

Neyse!

Aynı günlerde, Türkiye'nin en prestijli, en önde gelen üniversitelerinden Boğaziçi Üniversitesi'ne kayyum atandı. Türkiye'nin dünyada ilk 200'e giren tek üniversitesine atanan kişi Melih Bulu'ydu.

Kayyum rektör Melih Bulu aynı zamanda 2015'te AK Parti İstanbul milletvekili aday adayıydı ve bazen de Metallica dinliyordu.

Ha bu arada, doktora tezinin bir bölümünde %50 oranında intihal tespit edilmişti. Aynı gün, yüksek lisans tezinde intihal yapmakla suçlanan Avusturya Çalışma Bakanı istifa etti.

Neyse konumuz bu değil! (mi?)

Bu arada önemli bilim insanları, siyasi atamanın bedelinin üniversiteler için çok ağır olacağını söylüyordu ama olsundu.

Öğrenci ve öğretmenler, üniversitelerin çoksesli, özgür, özerk yapısını savunuyor, rektörlerin atama yoluyla değil üniversite bileşenlerince seçilmesini talep ediyordu. Hatta bunun için bir sandık da kurdular.

Seslerini duyuramayınca 4 Ocak 2021 Pazartesi Güney Kampusu kapısında buluştular. Polis, kapıya barikat kurdu. Öğrenciler aslında kayyuma barikat istiyordu ama barikat kapıya kuruldu. Öğrencilerin ifadesine göre, 550 puanla girdikleri üniversiteye devlet, 550 polisle girdi. Polis, slogan atan öğrencilere müdahalede bulundu. Bazı öğrenciler gözaltına alındı, sonra serbest bırakıldı.

Sonra çok acayip bir şey oldu.

Bir polis, Boğaziçi Üniversitesi'nin kapısına kelepçe taktı!

Buldukları aşı ben bu satırları yazarken henüz Türklere ulaşmasa da aşı devriminin Türk mimarlarıdır *Der Spiegel* ve *Time*'a kapak olanlar...

Aynı gün Türkiye'nin gözbebeği üniversitesine doktora tezinin bir bölümünde %50 intihal saptanan kayyum atanan...

Ve öğrenciler bu durumu protesto ediyorken, o gözbebeğimiz üniversitemizin kapısına kelepçe takılan...

Bu iki resim arasındaki 5 farkı var mı bulan?

Unutmadan bu arada Boğaziçi'nin kayyum rektörü Melih Bulu'nun bir yıl önce katıldığı bir televizyon programındaki sözleri ortaya çıktı. Şöyle diyor orada kendisi: "Torpille geldi lafı üzerinize yapıştığı zaman siz iyi bile olsanız ondan bir türlü kurtulamıyorsunuz. Gençlere şiddetle önerim torpilden uzak durun, bir işe hak ederek bileğinizin hakkıyla girin."

Türkiye'deki her 3 gençten 1'i tam da yukarıdaki sebeplerden (haksızlık, liyakatsizlik) dolayı yurtdışına yerleşmeyi planlamasaydı aslında ne de hoş ne de anlamlı bir tavsiye.

Ya da pırıl pırıl gençler "Artık ülkemde dinlenmediğimi ve istenmediğimi düşünüyorum" diye haykırmak zorunda bırakılmasaydı, ne anlamlı ve yerinde bir öğüt olurdu Bulu'nun örneği...

Ya da başlı başına Bulu örneği... Ya da her neyse...

"İyi bir öğüt istemiyoruz, önümüzde iyi bir örnek görmek istiyoruz. Bize öğüt vereceğinize örnek olun. Zira en iyi öğüt iyi bir örnektir" dediğinizi duyar gibiyim.

Yok canım bu şart değil...

Beyin göçü mü istiyorsunuz beyin gücü mü siz onu bir deyin.

Neyse daha fazla vakit kaybetmeden bu resimler arasındaki farkı BULU'n![14]

(Not: %50'sini bulsanız da olur, geri kalan %50 için intihal de mümkündüyse demek.)

14. Boğaziçi Üniversitesi'ne rektör atanan Melih Bulu'ya gönderme.

Biz Nerede Yanlış Yaptık?
O Sarı Öküzü Vermeyecektik

Meşhur sarı öküz hikâyesini çoğunuz duymuşsunuzdur. Anonim bir hikâyedir, halk arasında da oldukça yaygındır.

Duymama ihtimalinize karşılık kısaca özetleyeyim:

Otlakların birinde, bir öküz sürüsü yaşarmış. Aslanlarınsa gözü öküzlerdeymiş. Fakat öküzler herhangi bir saldırı anında bir araya geldiği zaman, aslanlar kıllarına bile dokunamazlarmış. Küçük hayvanlarla beslenmek zorunda kalan aslanlar, açlıklarına çare aramaya başlamışlar.

Topal aslan, yanına bir iki aslan daha alarak, beyaz bayrak çekmiş ve öküz sürüsüne yanaşmış. Öküzlerin lideri sayılan Boz Öküz ve yanındakilerle konuşmuş:

"Saygıdeğer öküz efendiler. Bugün, buraya sizden özür dilemek için geldik. Biliyorum, bugüne kadar sizlere zarar verdik ama inanın ki hiçbirini isteyerek yapmadık. Bütün suç hep o Sarı Öküz'de. Onun rengi bizim gözümüzü kamaştırıyor, aklımızı başımızdan alıyor. Biz de istemeden saldırganlaşıyoruz. Sizinle bir sorunumuz yok. Onu bize verin, hem siz kurtulun hem de yeniden barış içinde yaşayalım."

Boz Öküz ve heyeti lafı çok uzatmadan Sarı Öküz'ü aslanlara vermişler. Bir tek Benekli Öküz karşı çıkmış duruma ama kimse dinlememiş onu.

Bir zaman sonra aslanlar yine gelmişler. Bu kez Uzun Kuyruk'u istemişler.

"Gördünüz mü?" demişler. "Ne kadar barışseveriz. Fakat şu sizin Uzun Kuyruk, kuyruğunu salladıkça nereden baksak görünüyor ve aklımız başımızdan gidiyor. Yeniden sizlere saldırmamak için kendimizi zor tutuyoruz. Oysa sizlerde sorun yok, hepiniz normal kuyruklusunuz. Verin onu bize, hepimiz rahatlayalım."

Boz Öküz ve heyeti, Uzun Kuyruk'u teslim etmiş onlara. Benekli Öküz yine karşı çıkmış ama nafile...

Bu durum tekrarlanıp durmuş epey bir süre. Tabii ki her seferinde bambaşka bahanelerle... Sayıları azalan öküzler sonunda zayıflamış, aslanlar ise giderek küstahlaşmış. Artık tek bahane bile bulmaya gereksinim duymaksızın doğrudan müdahale etmeye başlamışlar.

"Şunu da verin, bunu da verin, onu da verin!" diye emirler yağdırmaya başlamışlar. Öküzler, birer ikişer aslanların pençesinde can verirken, Boz Öküz ve birkaç öküz kalmış sadece geriye.

İçlerinden biri "Vaktiyle ne kadar da güçlüydük, aslanlar bize yanaşamıyordu bile... Nerede yanlış yaptık, nerede kaybettik biz bu savaşı?" diye soracak olmuş liderlerine.

Lider Boz Öküz, Benekli Öküz'ün sözlerini hatırlatmış ve gözlerinde yaşlarla "Biz Sarı Öküz'ü verdiğimiz gün kaybettik. Sarı Öküz'ü vermeyecektik..." demiş.

Bu çok yaygın şekilde bilinen ve bir o kadar da kritik bir hikâyedir.

Niemöller'in sözünün özünde de bu vardır.

"Kimdir o?" diye soracak olursanız kısaca şöyle açıklayabilirim:

Emil Gustav Friedrich Martin Niemöller bir ilahiyatçı... Alman Protestan Kilisesi, Nazilerle işbirliği yapacağı zaman buna karşı çıkan kilisenin yöneticisi...

Dünya Kiliseler Konseyi başkanlığı da yapmıştır. Önceleri adanmış bir Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi seçmeniyken, daha sonra kiliseler arası kavgalarda kendisini geliştirerek nasyonal sosyalizm karşıtı bir direnişçi olmuştur.

Sözü nedir peki?

Bakınız tam olarak şöyle seslenmiştir Niemöller insanlığa:

"Naziler önce sosyalistleri topladılar, sesimi çıkartmadım. Çünkü ben sosyalist değildim. Sonra sendikacıları topladılar, sesimi çıkartmadım. Çünkü sendikacı değildim.

Sonra Yahudiler için geldiler, sesimi çıkartmadım. Çünkü Yahudi değildim. Sonra beni almaya geldiler. Geldiklerindeyse artık benim için sesini çıkartacak kimse kalmamıştı."

Yani Aziz Nesin'in *"Bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın diyerek yaşattığınız yılanların bir sonraki hedefi siz olursunuz"* sözündeki gibi olmuş...

Bu hikâyeler, "Susma! Sustukça sıra sana gelecek!" diye haykıran hikâyelerdir. Dayanışmanın ve örgütlü olmanın önemini anlatan hikâyelerdir. Birlikten kuvvet doğar ana temalı hikâyelerdir.

Çünkü insana dair her olayda sarı öküzü verdiğinde kaybedersin!

Tek bir insan haksızlığa uğradığında,
ilk özgürlük kısıtlandığında, ilk haksız
tutuklama kararı çıkartıldığında, ilk masum
asker hapse atıldığında, ilk atanamayan
öğretmen canına kıydığında, ilk kez bir
üniversiteye dışarıdan rektör atandığında,
ilk kadın cinayeti cezasız kaldığında,
ilk siyahi nefessiz bırakıldığında, ilk köle
ticaretinde, ilk mülteci suda boğulup karaya
vurduğunda, silah lobileri istediği için
ilk savaş başladığında, petrol ve diğer doğal
kaynaklarıyla bilinen ülkelere birileri illa ki
"demokrasi götürmek" istiyor diye ilk masum
yavru anasız, babasız, yersiz, yurtsuz, vatansız
bırakıldığında, ilk işgalde, ilk istilada,
ilk darbe, ilk içsavaşta, gıda ve sağlık
üzerinden ilk oyun kurulduğunda,
biyo-politik savaşlar yüzünden insan sağlığı
ilk kez gıda terörü ve ilaç lobisi tarafından
tehdit edildiğinde, tohumumuzla, yiyeceğimizle,
suyumuzla ilk kez oynandığında ve bu
sebeplerle ilk kaybı verdiğimizde biz hepimiz
kaybettik demektir.

Hem de toptan!
Çünkü UBUNTU!

Güney Afrikalıların ubuntu diye bir felsefesi vardır. Bir nevi bizliğin ve diğerkâmlığın felsefesi diyebiliriz.

1984 Nobel Barış Ödüllü Güney Afrikalı bilimadamı Desmond Tutu şöyle açıklıyor ubuntuyu:

"Birisi aşağılandığında, küçük düştüğünde, zulme uğradığında ya da ezildiğinde, sen de onunla aynı anda aynı şeyleri hissedersin, aşağılanmış hissedersin. Çünkü biz bir bütünün parçalarıyız ve hepimiz birbirimize görünmez sicimlerle bağlıyız. Ve insan olabilmek için diğer insanlara ihtiyacımız var."

Çünkü *"İnsan ancak başka insanlar aracılığıyla insan olur"*[15] ve birimize yapılan hepimize yapılmıştır ya da er veya geç yapılacaktır. Üstelik aynı gerekçelerle ve yöntemlerle...

Tıpkı Alexandre Dumas'nın kült eseri *Üç Silahşorlar*'da olduğu gibi...

Birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için...

Usta yazar Yaşar Kemal'in bir sözü vardır:

"Dünyanın bütün kötülüklerine başkaldır. Bazen senin iyiliğin başkasının kötülüğüne de olabilir. Kendi iyiliğine de başkaldır."

Yani icabında başkasının iyiliği için kendi iyiliğine başkaldırmak da yine senin iyiliğinedir uzun vadede.

O sebeple diren ve sarı öküzü verme!

En azından bundan sonra...

15. Prof. Dr. Kemal Sayar, *Muhit*, Aylık Edebiyat Dergisi.

Mini Mini Bir Kuş Donmuştu

Küçükken bana bir hikâye anlatılmıştı. Kime aittir, yazarı, düşünürü kimdir inanın bilmiyorum. Bilsem paylaşırdım.

Yavru bir kırlangıç göç etmekte gecikmiş. Sürüden ayrılıp tembellik edince sonbaharı geçirmiş. Kış gelmiş. Lapa lapa kar yağmaya başlamış. Buz gibi bir kış gününde yiyecek bulmak için çırpınıp duruyormuş. Kanatlarını çırparken yağan karın etkisiyle kanatları buz tutmuş.

Kanatlarındaki karın da ağırlığıyla minik kırlangıç dayanamayıp karın üstüne düşüvermiş. Artık donmak üzereymiş.

Çaresizce karın üzerinde ölümü beklerken oradan geçen bir inek, kuşun üstüne pisleyivermiş. Önce ineğe çok öfkelenmiş, ağır hakaretler etmiş ona. Fakat sonra inek dışkısının sıcaklığıyla kuşun kanadındaki karlar erimiş. Kuş ısınıvermiş. Hayata dönmenin verdiği neşeyle ötmeye, bağıra çağıra şarkı söylemeye başlamış.

Ancak o kadar çok ses çıkarmış ki oradan geçen aç bir kedi, yavru kırlangıcın sesini duymuş ve tek bir pati hamlesiyle kuşu pisliğin içinden kurtarmış. Kuş bu duruma çok sevinmiş. Hatta kediye neredeyse teşekkür edecekmiş. Ama mutluluğu da minneti de uzun sürmemiş çünkü kedi karın içinden çıkardığı kırlangıcı midesine indirivermiş.

Bu hikâyeden çıkaracağımız üç ders:

1. Her üstüne pisleyeni düşmanın sanma.
2. Seni her pislikten çıkaranı dostun sanma.
3. Pisliğin içinde rahat ve mutluysan sen en iyisi sesini de çıkarma.

Bu hikâye var ya bu hikâye... Çok tehlikeli ve zehirli bir hikâye... Zira bizim seksen kuşağı böyle hikâyelerle apolitize oldu. Soru sormayı, sorgulamayı unuttu.

Hani küçükken her fazla soru sorduğumuzda, bir şeyleri çok kurcaladığımızda ve deneysel çalıştığımızda anamızdan babamızdan azar işitirdik ya "Eski köye yeni âdet getirme!" ya da "İcat çıkarma?" diye...

Hah işte bu hikâye de en az "eski köye yeni âdet getirme, icat çıkarma" ilkelliği kadar sorumlu tutulmalı bizim statükoculuğumuzdan, inovasyonsuzluğumuzdan (yenileşimsizliğimizden), yerli yerimizde sabit bir şekilde konforlu duruşumuzdan...

Konfor alanlarımızı terk etmek, dik başlı olmak, sormak, sorgulamak, direnmek, devrimci olmak konusundaki bütün zaaflarımızın bilinçaltı mimarıdır bu hikâye...

Mini mini bir kuş donmuştu saflığının, naifliğinin altında bir sindirme ve uyutma politikası gizlidir. Uyuyan güzeli uyutan zehir gibidir kanımca...

E bebeğim eeeeee, eeeee, eeee...

Sorma, sorgulama, süt kokulu güzel kafanı yorma!

Masallar Uyanıncaya Kadar

"Hayatımızın yarısını uyuyarak geçiriyoruz, diğer yarısını da uyutularak" derler...[16]

Gün içinde onlarca büyükten onlarca masal dinliyorsun.

Ayakta uyuyorsun!

Sonra akşamları uyutmak için çocuğuna masal anlatıyorsun.

Ansızın, *"Masallar küçükken uyuyuncaya kadar, büyüyünce de uyanana kadardır"*[17] sözü aklına geliveriyor.

Ve düşünmeden edemiyorsun:

Keşke bütün masalları çocuklar anlatsa ve büyükler dinlese...

Uyumak için de uyanık kalmak için de...

16. Necip Fazıl Kısakürek.
17. Will Durant.

Ölü Yatırım

"Bugün dünyada Viagra'ya ve meme silikonlarına, Alzheimer hastalığı araştırmalarından beş kat fazla yatırım yapılmakta. Bu yüzden, birkaç yıl sonra etraf dik memeli yaşlı kadınlar ve sertleşmiş cinsel organlı yaşlı erkeklerle dolacak ama onlar bunun ne işe yaradığını hatırlamayacaklar."

Bir rivayete göre tespit, 2009 Nobel Tıp Ödüllü Dr. Jonathan Benson'a ait...

Yine rivayete göre, bugüne kadar yapılan en kısa ve en etkili Nobel konuşması bu...

Ancak 2009'da Nobel ödülü alanlar arasında Jonathan Benson isimli birinin olmadığını öğrendim.

Bu kısa konuşmanın, Alzheimer araştırmaları için yeterli bağış toplayamayan Amerikan vakıfları tarafından uydurulan bir yalan olabileceğine inanan da var, elmalarla armutları karşılaştırmanın çok saçma olduğunu düşünen de.

Ancak sonra tesadüf bu ya Eduardo Galeano'nun *Ve Günler Yürümeye Başladı* adlı kitabında çarpıverdi gözüme aynı örnek.

Kitapta diyor ki:

"Brezilyalı hekim Drauzio Varella, dünyanın Alzheimer hastalığının tedavisi için yapılan araştırmalara ayırdığı

paranın, erkek cinselliği uyarıcılarına ve kadın güzelliği silikonlarına harcanan paranın beşte biri olduğunu gözler önüne serdi."[18]

Aynı öngörüyü o da paylaşıyor kitabında:

"Birkaç yıl içerisinde kocaman göğüslü ve sertleşmiş cinsel organlı ihtiyarlarımız olacak ama hiçbiri bu şeylerin neye yaradığını hatırlamayacak."

Brezilyalı bir hekim söylüyorsa bunu, konunun Amerikan vakıflarıyla çok da bir alakası olamaz diye düşündüm.

Sonuç olarak örnek çarpıcı mı?

Çarpıcı...

İçine seks motifi konulmadığında konuların ciddiyeti daha az mı anlaşılıyor?

Evet.

O zaman "belleğe" biraz daha yatırım yapalım!

Bu örneği de "belleğe" ekleyelim.

18. Eduardo Galeano, *Ve Günler Yürümeye Başladı*, Sel Yayınları, Çev. Süleyman Doğru.

Hayatın Şakacılığı Üzerine

"Eşcinsellik karşıtı görüşleriyle bilinen Macar parlamenter eşcinsel seks partisinde yakalandıktan sonra istifa etti."

Macaristan anayasasında eşcinsel evlilikleri yasaklayan değişikliğin mimarı, Avrupa Parlamentosu (AP) milletvekili Jozsef Szajer, Brüksel'deki bir eşcinsel barda düzenlenen yasadışı seks partisinde basıldı.

Efendim şimdi şöyle oluyor; sokağa çıkma yasağı uygulanan Brüksel'de polis, yasağa rağmen kent merkezinde izinsiz parti düzenlendiği ihbarını alıyor.

Halihazırda polis merkezine zaten yakın konumdaki bir eşcinsel barda düzenlenen bu yasadışı etkinliği sonlandırmak için binaya giriyor ve eşcinsel seks partisi yapan, çoğunluğu çıplak 25 kişiyle karşılaşıyor.

Bir bakıyor ki ne görsün!

Eşcinsel seks partisine katılanlar arasında, son dönemde LGBT karşıtı görüşleri nedeniyle eleştirilen Macaristan Başbakanı Viktor Orban'ın partisine mensup Avrupa parlamenteri József Szájer ile iki üst düzey Avrupa Birliği (AB) diplomatı da var!

Polisin yaptığı aramada, çantasında uyuşturucu bulunduğu belirtilen muhafazakâr siyasetçi, görevinden istifa ediyor sonra.

"Hayat insanı iddiasından vurur" mu desek?

"Büyük lokma ye büyük konuşma" mı desek?

"Sen neyin altını çiziyorsan hayat da onun üstünü çizer" mi desek?

Ne desek?

Unutmadan bu arada, bu olaydan birkaç ay önce, koronavirüsün nedenini eşcinsel evliliklere bağlayan ünlü bir patriğin koronavirüs testi de pozitif çıkmıştı.

Tanrım Beni Ne İçin Saklıyorsun?

Gözüm bir habere takıldı.

Haber şu:

"İkinci Dünya Savaşı'na neden olarak milyonlarca insanın ölümüne sebebiyet veren Alman diktatör Adolf Hitler'in gençlik yıllarında Viyana Sanat Akademisi'ne girmek için yaptığı ancak iki kez reddedilen resimlerinden oluşan portfolyo açık artırmayla satılacak."

Hitler'in ressam olmak istediğini biliyordum ama konunun detaylarına hiç inmemiştim.

Hemen araştırmaya koyuldum.

Yanıtı Donald S. Besore'nin kaleme aldığı *Tarihi Değiştiren Başarısızlıklar*[19] adlı bir kitapta buldum.

Besore'nin araştırmalarına göre Hitler, ressam olmak için kelimenin tam anlamıyla 5,5 yıl boyunca Viyana'da sürünmüş.

1900'lü yılların başlarında, sanatla uğraşan bir genç adammış ve ressam olmak istiyormuş. Ancak Viyana Güzel Sanatlar Akademisi'ne kabul edilmemiş.

1908 yılında şansını tekrar denemiş ancak akademiden yine ret cevabı almış. Parası bitince işsizlerin toplu olarak kaldıkları

19. Donald S. Besore, *Tarihi Değiştiren Başarısızlıklar*, Aykırı Yayıncılık.

bir barınakta ve kilisede kalmış. Bundan sonra Viyana sokaklarında sefil bir hayat yaşamaya başlamış. Başını yaslayabileceği her yerde uyuyormuş.

Bir süre sonra akıl sağlığını bile yitirir gibi olmuş. Az da olsa para biriktirerek hayata tutunabilmek için kışın kar küremeyi, bavul taşımayı ve hatta dilenmeyi bile denemiş ama becerememiş. Daha sonra tanıştığı bir ressamla resim yapıp turistlere satarak para kazanmaya başlamış, bu arada suluboya hatta yağlıboya resimlerini ilerletmiş. Genç Hitler akademiye girmek için son bir çaba göstermiş ama yine aynı sonuçla karşılaşmış.

Hitler'in portfolyosu hiçbir zaman kazanması için yeterli bulunmamış.

İkinci Dünya Savaşı'nda milyonlarca Yahudi'nin soykırımından, binlerce insanın ölümünden sorumlu, tarihin gördüğü bu en gaddar, en acımasız, en hain kişi Adolf Hitler, Viyana Güzel Sanatlar Akademisi'nin sınavlarına tam üç kez girmiş ve üçünde de reddedilmiş.

İlginçtir ki o meşhur "Almanlar yenilince biz de yenilmiş sayıldık" sözünü Hitler'in hayatına bire bir uyarlamak mümkün... Çünkü o akademinin sınavlarını kaybettikten sonra insanlık kaybetmiş, dünya kaybetmiş, tarih kaybetmiş.

Şimdi yazacağım kısmını kitapta okumadım ama bilen birilerinden dinledim.

Rivayete göre, akademi onu üçüncü ve son kez reddettiğinde Hitler, Viyana'daki bir parka gitmiş ve banka oturmuş. Eline son kez reddedilmiş portfolyosunu almış ve üzerine şu notu düşmüş:

"Tanrım, beni ne için saklıyorsun?"

Hedonizme Kaynak Aranıyor

Pandemi yüzünden ülkeler battı.

Pandemi yüzünden milyonlarca insan işsiz kaldı.

Pandemi yüzünden milyonlarca insan aç kaldı.

Pandemiyle mücadelede bütün kurumlar, kuruluşlar, yönetimler, devletler yetersiz kaldı, sonuç olarak işimiz Allah'a kaldı.

Pandemi yüzünden milyonlarca insan yaşama sevincini kaybetti, depresyona girdi.

Pandeminin iktidarsızlık ve cinsel isteksizlik yarattığı bilimsel olarak ispatlandı.

Moralde, aşkta ve paradaysa sıfırı tükettik!

Cumhuriyet gazetesinde bir haber yayımlandı.

2009'da *Time* dergisinin dünyadaki en etkili 100 kişiden biri olarak seçtiği Dr. Nicholas Christakis *The Guardian* gazetesine konuşmuş. Yale Üniversitesi'nde ders veren ünlü bilim insanı Christakis'e göre pandemiden sonra toplumu yoğun cinsel istek, kutsal değerlere saygısızlık ve müsriflik bekliyormuş.

Haberin manşetiyse şöyle:

"Ünlü bilim insanı Christakis: Pandemiden sonra hedonizm salgını yaşanacak."

O zaman ben de soruyorum:

Peki, bu yeni salgın için kaynak nereden bulunacak?

Herbokoloji

Herbokoloji Anabilim Dalı

Mezunu çok.

Doktoralısı, ordinaryüsü, hatta flamalısı da çok...

Herkes doktor, herkes öğretmen, herkes mühendis, herkes sunucu, herkes deprembilimci, herkes stratejist, herkes her şey...

Hatta bir de bütün bunları tek bir bünyede toplayabilenler var.

Aynı potada, pardon bünyede bütün uzmanlık alanlarını aynı anda eritmişgiller!

Yetişkin bir herbokolog aynı anda hem vergi uzmanı, hem sağlıklı yaşam uzmanı, hem öğretmen, hem terörle mücadele uzmanı, hem diyetisyen, hem doktor, hem müzisyen, hem mimar, hem mühendis, hem deprembilimci, hem entomolog olabilir.

Bir de bu her konuda fikir sahibi olanlar arasında *"Kendi bahçesinde dal olamayıp gelip senin benim bahçemde ağaçlık taslayanlar"*[20] da var.

Bilgi sahibi olmadığımız her konuda fikir sahibiyiz çok şükür.

Herkesin işini herkesten iyi biz biliyoruz.

Rivayete göre Türkiye'de görev yapmış yabancı teknik direktörlerden biri verdiği bir röportajda şöyle bir sitemde bulunmuş: "Her maçta aynı zamanda tribündeki 35 bin teknik direktöre karşı da mücadele veriyordum."

Rivayet tabii...

Düşündüm de galiba ben de böyle yapıyorum zaman zaman...

---

20. Özdemir Asaf, *Bir Kapı Önünde*, Epsilon Yayınevi.

Çok biliyorum!

Niçin yapıyoruz ki biz bunu?

Niye böyleyiz?

Neden kendi yüksek fikirlerimizi ve varoluşumuzu bu denli yüceltme eğilimindeyiz?

Oysa sistem sık sık bilgece koyuyor hesabımızı avucumuza.

"Aslında sen bir hiçsin" diyor.

Çoğu zaman iddiamızdan vuruyor üstelik.

Halbuki biraz araştıran için insanlık tarihi, insan için bir aşağılanma tarihidir aynı zamanda.

Tarihte insanlığı yakından ilgilendiren birkaç ciddi aşağılamadan bahsedilir:

Kopernik, dünyayla birlikte insanın da
evrenin merkezinde olmadığını ispatladı.
Darwin "Hepimiz maymundan geliyoruz"
diyerek insanı daha da aşağıladı.

Freud, bırakın dünyaya hâkim olmayı,
bilinçaltı dolayısıyla insanın daha
bedenine hâkim olamadığını söyledi.

Büyük İskender, dünyaya sığamadı ama
sonunda iki metrelik alana sığdı.

Bütün bunlara rağmen hâlâ kendimizi mesele
ediyor, bilirkişi ilan edebiliyorsak ben de
bize o bilindik sözle seslenirim o vakit:
Cahil olmak ne güzel, her şeyi biliyoruz!

Cahil Cesareti

Bir önceki yazıda da belirttiğim gibi, hukukçu, deprem anlatıyor.

Kimyager, ekonomi anlatıyor.

Ekonomist, tıp anlatıyor.

Tıp profesörü, siyasal bilim anlatıyor.

Siyasal bilimci, tıp anlatıyor.

Anlatabiliyor.

Oluyor bu.

Örneğin korona döneminde bu "aşırıbilirkişiler" altın çağlarını yaşadılar.

Sabah yatağından kalkar kalkmaz kendini korona konusunda uzman hisseden ya da gece rüyasında uzmanlığını ilan eden kim varsa koşarak bize ulaşıp yüksek fikirlerini bizimle paylaştı, paylaşıyor.

Bu uzun süredir göremediğiniz komşunuz, arayıp da ulaşamadığınız dayınız, ortalarda görünmeyen amcanız da olabiliyor.

Daha vahim şeyler de oluyor.

Zaten daha vahim şeyler olduğu için herkes her konuda kendi uzmanlığını ilan edebiliyor.

Nedir o daha vahim şeyler?

Mesela bir partinin belediye başkanının kızı, ALES'te sonuncu olmasına rağmen, bir üniversitede ataması yapılarak öğretim görevlisi olabiliyor. Üstelik ne tesadüftür ki bu atama, belediye başkanı babasının, gerekirse mensubu olduğu partinin genel

başkanının "kapısında temizlikçi" olabileceği beyanından bir ay sonra gerçekleşiyor. Aynı günlerde ataması yapılmayan 27 yaşındaki bir öğretmen intihar ettiğinde cebinden 6 lira çıkıyor.

Bu vahametle kimilerine suni teneffüslenen aşırı özgüven iklimi, liyakat-sadakat ekseninin sadakate doğru iyiden iyiye kayması, yaranamayanların yerine başaramayanların atanması, yüksek dozda eş, dost, akraba kayırması, nihayetinde bazı makamlara içi kof hormonlu zatların yerleştirilmesi...

Peki ya bu "mekânın sahibi geldi" edası, o makamı hak etmişçesine gönül ferahlığıyla oturabilme rahatlığı nereden geliyor?

Ya da şöyle sorayım:

Nice nice zayıf omuzlar o ağır mı ağır yüklerin altına nasıl girebiliyor?

O makamın getirdiği yük, yine o makamın getirdiği güç karşısında nasıl bu denli görünmez olabiliyor?

Haddi olmayan görevlere talip olup, bunu bir ayrıcalık değil de bir hak saymak ancak tek bir sendromla açıklanabilir:

DUNNING KRUEGER SENDROMU.

Namı diğer: Cahil cesareti...

Amerika'nın en prestijli üniversitelerinden Cornell'den, Justin Kruger ve David Dunning isimli iki psikiyatri uzmanı, "cehaletin, gerçek bilginin aksine bireyin kendine olan güvenini artırdığı" tezi üzerine bir araştırma başlattı. Cornell Üniversitesi öğrencileri, dilbilgisi ve mantık gibi bazı testlere tabi tutuldular. Sonrasında onlardan, kendi performanslarını değerlendirmeleri istendi. Yani her sınavdan sonra sorulan klişe "Nasıl geçti?" sorusu soruldu.

Soruların yüzde 10'una bile yanıt veremeyenlerin "kendilerine güvenleri" müthişti. Testin yüzde 60'ına doğru yanıt verdiklerini düşündükleri; hatta iyi günlerinde olmaları halinde yüzde 70 başarıya bile ulaşabileceklerine inandıkları ortaya çıktı.

Soruların yüzde 90'ından fazlasını doğru yanıtlayanlar ise "en alçakgönüllü" deneklerdi. Soruların sadece yüzde 70'ine doğru yanıt verdiklerini düşünüyorlardı. Çünkü belirli bir alanda cahil ya da deneyimsiz kişi, o alanda kendi zaaflarını, eksikliklerini de algılayacak durumda değildir.

Dunning-Kruger Sendromu literatüre şöyle geçti:

"İşinde çok iyi olduğuna" yürekten inanan "yetersiz" kişi, kendini ve yaptıklarını övmekten, her işte öne çıkmaktan ve aslında yapamayacağı işlere talip olmaktan hiçbir rahatsızlık duymadığı gibi üzerine bir de her şeye hakkı olduğunu düşünür. Tabii bu cehalet ve haddini bilmeme karışımı mesleki açıdan müthiş bir itici güç oluşturur. Kariyer söz konusu olunca makul insanların eksi olarak gördüğü her şey artıya dönüşür ve ta ta ta tam!

İşte size nur topu gibi kifayetsiz muhterisler.

Kifayetsiz muhterisler her zaman
ve her yerde ışık hızıyla yükselirler.

Tabii bu arada gerçekten bilgili ve yetenekli
insanlar da mütemadiyen kendilerinden şüphe
duyar, kuşkular içinde debelenir dururlar.

Onlar çaresizce kıymetlerinin bilineceği
günü beklerken, vahşi kapitalizmin sivri
dişlileri fazla alçakgönüllügilleri çiğner,
yutar ve sistemin dışına tükürür.

Sistemin içinde kalmaksa
"bilmediğini bilmek" dışında her şeyi
bilmekle mümkündür.

Hayatın Tezadı

Dünyayı severim lakin tekinsiz bir yer olduğunu da bilirim zira en katı ahlaksızlık kuralları oradadır.

Buyurun alfabetik olarak sıralıyorum:

Adalet az, kanun çok...

Bilge az, bilgi çok...

Cesaret az, cahil cesareti çok...

Çare az, biçare çok...

Dinleyen az, konuşan çok...

Etik az, betik çok...

Farkındalık az, fark çok...

Güven az, özgüven çok...

Haddini bilen az, her şeyi bilen çok...

Islah az, ıslahatçı çok...

İnsanlık az, insan çok...

Jest az, rest çok...

Kafa az, kafatasçı çok...

Lezzet az, tat çok...

Mana az, laf çok...

Normal az, normalleştiren çok...

Omurga az, diklenen çok...

Özel az, özelleştirme çok...

Politika az, politikacı çok...

Reform az, racon çok...

Savaşan *(inandığı şey için mücadele eden)* az, sıvışan çok...

Şahsiyet az, şahıs çok...

Tahammül az, taammüt çok...

Uygar az, uygarlık çok...

Ümit az, vaat çok...

Vicdan az, cüzdan çok...

Yanıt az, soru çok...

Zaman az, "an" çok...

Çırılçıplak Direniş

Çıplak protestoları her zaman ilgi çekici bulmuşumdur.

Mesaj açık, sarih, şeffaf ve nettir.

İtalyan Rönesans dönemi ressam, heykeltıraş, mimar ve şair Michelangelo'ya sormuşlar: "Bu kadar güzel heykelleri nasıl yapıyorsunuz?"

Cevabı kısa ve çok anlamlı:

"Mermerin fazlalıklarını alıyorum, geriye heykel kalıyor..."

Çıplak protestolar da sadelikleri, anlaşılırlıkları ve mesaja odaklanmayı kolaylaştırmaları açısından tüm protestoların sanat eseridir bana göre. Ünlü Fransız heykeltıraş Rodin ne diyor dehasını açıklarken: "Asıl olanı tuttum, gereksizi kaldırıp attım..."

Bunun gibi...

İşte size birkaç örnek...

Bakalım bana hak verecek misiniz?

- Fransız diş hekimleri, sağlık çalışanları için koronavirüs salgınına karşı hayati öneme sahip kişisel koruyucu ekipman eksikliğine dikkat çekmek amacıyla çıplak fotoğraflarını sosyal medyada paylaşarak protesto düzenledi.

- Koronavirüs salgını nedeniyle İspanya'da ilan edilen karantina kurallarına uymayan bir kadın mahkemeye çıkarılmasını çıplak bir şekilde polis arabasının üstüne çıkarak protesto etti.
- Hindistan'da Başbakan Narendra Modi'yle kuraklık yardım fonu konusunda görüşmek isteyen ancak bu talebi reddedilen çiftçiler, başkent Yeni Delhi'deki Başbakanlık konutu önünde soyunarak çıplak protesto gerçekleştirdiler.
- Rio Olimpiyat Oyunları'nın final gününde Moğol güreşçi Ganzorigiin Mandakhnaran'ın antrenörleri, hakemin mağlubiyet kararı vermesi üzerine güreş sahasında kıyafetlerini çıkararak masa hakemlerine fırlattılar.
- Ukrayna merkezli kadın hakları grubu FEMEN, Vatikan'da Papa Francesco'nun Noel konuşması öncesinde soyundu ve bir FEMEN eylemcisi, geleneksel Noel dekoruna tırmandı. FEMEN yıllardır Katolik Kilisesi'ni kadın düşmanlığıyla suçluyor.
- İngiltere'de parlamento Brexit tartışmaları yapılırken çevre hakları savunucusu bir grubun yarı çıplak protestosuna sahne oldu. Eylemi yapan "Extinction Rebellion" adlı grup çevre eylemleri ile biliniyor. Türkçeye "Yok Oluş" olarak çevrilen "Extinction Rebellion" adlı çevre hakları örgütünün 12 üyesi, parlamentonun halka ayrılmış bölümünde elbiselerini çıkarak "İklim İçin Adalet Şimdi" dedi.
- Kemer sıkma protestolarının adresi haline gelen İspanya'da itfaiyeciler maaş kesintilerini soyunarak protesto ettiler. İspanyol itfaiyeciler çıplak poz verdikleri itfaiye binasının duvarına "O kadar çok kestiniz ki, çıplak kaldık" yazılı pankart astılar.

- Kolombiya'da hükümetin eğitimde özelleştirme yasasına tepki gösteren on binlerce üniversite öğrencisi sokağa çıktı. Öğrencilerin bazıları polisle çatıştı, bazıları da çıplak protestolarıyla yeni yasaya tepki gösterdi.
- İspanya'nın Barselona kentinde hayvan haklarını savunan "AnimaNaturalis" grubu, hayvan derilerinin ve kürklerinin tekstil malzemesi olarak kullanılmasını protesto etmek için Barselona'nın Sant Jaume Meydanı'nda toplandı. Grup, meydana taşıdıkları kafesin içine çıplak girerek üzerlerini kırmızıya boyayıp protestolarını gerçekleştirdi.
- İngiltere'nin başkentinde, petrol bağımlılığını ve hava kirliliğini protesto etmek, bisiklet kullanımının artması gerektiğine dikkat çekmek isteyen binlerce kişi çıplak halde bisiklete binerek, Londra'nın merkezinde tur attı.
- Fransız komedyen ve oyun yazarı Sebastien Thiery, Fransa Kültür Bakanı Fleur Pellerin'in de katıldığı bir ödül töreninde sahneye çırılçıplak çıktı. Thiery, çalıştığı sektörde herkesin işsizlik maaşından yaralanabildiğini ancak sadece oyun yazarlarının bu uygulama dışında kaldığını hatırlatarak "Bu adil mi sayın bakan! Kostüm olmadan da tiyatro olabilir. Ancak senaryo olmadan tiyatro olmaz. Bu ayrımcılık... Bu ayrımcılığın sebebi fiziksel olarak çirkin olmamız mı?" diye sordu.
- Venezuela'da polis müdahalesi sırasında bir göstericinin soyularak çıplak bir şekilde gözaltına alınması sosyal medyada öğrencilerin yeni bir kampanya başlatmasına neden oldu. "Çıplak olmak daha iyidir" anlamına gelen bir hastag'le çıplak pozlar veren öğrencilere hükümet karşıtlarının katılmasıyla kampanya hızla büyüdü.

- Amerikalı oyuncu Maitland Ward, siber korsanların bazı ünlülerin kişisel fotoğraflarını yayınlamasını protesto etmek için, kendi çıplak fotoğrafını Instagram sayfasından paylaştı.
- Almanya'da futbolun ticarileşmesini protesto etmek için 22 amatör futbolcu sahaya sadece çorap ve kramponlarla çıktılar.
- Meksika'da bir vekil mecliste soyunup şöyle sordu: "Ben kendimi soyarken utandım, siz ülkeyi soyarken utanmıyor musunuz?"

EEEEE haysiyet için bazen de "Kral çıplak" demek şart!

Cehenneme Giden Yol İyi Niyet Taşlarıyla Döşenmiştir

Meğer havai fişek de tıpkı koronavirüs gibi dünyaya Çin'den yayılmış. Eğlence görünümlü bu yok edici alışkanlığın kökü Çin'e dayanıyormuş.

Kötü ruhları kovup şans getirmesi amacıyla yapılan bir ritüelmiş havai fişek... İnsanlığın neredeyse bin yıldır devam ettirdiği bu ritüel kötü ruhlarla beraber insan da dahil doğaya ait bütün güzellikleri de kovuyor. Havai fişekler patladığında, yaban hayvanları yerlerini yurtlarını bırakıp kaçışıyor, kuşlar havada çarpışıyor, bebek kuşlar yuvalarından düşüyor, kedi ve köpekler kalp krizi geçiriyor.

"Federal Alman Çevre Bakanlığı'nın verilerine göre sadece 2016 yılbaşı gecesinde havai fişekler nedeniyle atmosfere yayılan partikül miktarı 5 bin tonu buldu. Bu veri, motorlu taşıt trafiği nedeniyle bir yıl boyunca atmosfere salınan zararlı gaz miktarının yüzde 17'sine tekabül ediyor. Üstelik bu zararlı parçacıkların büyük bir bölümünü çıplak gözle görmek mümkün değil. Oysa insan sağlığına en çok zarar veren kanserojen partikülleri bu toz zerrecikleri oluşturuyor."[21]

Birkaç saatlik görsel şölenin ardından havai fişeklerin yaklaşık yüzde 60 ile 75'lik bölümü atık olarak kalıyor. Karton, kâğıt,

21. https://www.dw.com/tr/havai-fi%C5%9Fekler-ne-kadar-zararl%C4%B1/a-41984206

ahşap, seramik ve plastikten oluşan düzenek parçaları, kılıf ve ambalajların oluşturduğu çöpler, çılgın ritüelin sabahı çatı ve sokakları kaplıyor.

Havai fişeklerin ateşlenmesi sırasında çok sayıda kaza da meydana geliyor. Hatta güvenlik standartlarına uyulmadan denetimsiz olarak üretilen havai fişekler, can kayıplarına da neden olabiliyor.

Mesela, son olarak Sakarya'nın Hendek ilçesi Yukarıçalıca mevkiinde yaklaşık 15 dönüm üzerine kurulu havai fişek fabrikasında 2020 yılının 3 Temmuz'unda saat 11.15 sularında meydana gelen ve yaklaşık 50 kilometre mesafeden, kentin birçok noktasından duyulan patlamalarda 7 kişi hayatını kaybetmiş, 127 kişi yaralanmıştı.

Sonra aynı yerde ilk olayla bağlantılı bir patlama daha olmuştu.

Bu kez fabrikada patlamayan 1-1,5 tonluk malzemeyi imhaya götüren kamyonda patlama meydana gelmiş; 3 jandarma şehit olmuş, 11 jandarma ile kamyon sürücüsü ise yaralanmıştı.

Özetle:

"Ağaçları kesip kâğıt yapan, sonra o kâğıda 'Ağaçları koruyun'[22] yazan insan", yine *"cehenneme giden yolu iyi niyet taşlarıyla döşüyor"*.[23]

Havai fişek patlatarak, kötü ruhları kovmak niyetiyle, içindeki tüm iyi ruhlarla beraber, doğanın dengesini dinamitliyor.

22. Oğuz Atay, *Tutunamayanlar*, İletişim Yayınları.
23. Karl Marx.

Çakılma!
Buraya Kadar Her Şey Yolunda

"Dünya derin bir nefes almıştı ve dönmeye devam edip etmeme konusunda şüpheleri vardı."

– Maya Angelou, *Kafesteki Kuş Neden Şakır Bilirim*

Evet doğru tahmin ettiniz, 2020'den bahsediyorum.

Her şey çok güzel başlamıştı oysa... Ne hayaller ne umutlarla karşılamıştık 2020'yi. Ancak öyle bir sene oldu ki bitsin diye bırakın günleri, saniyeleri sayar olduk. Virüsler, depremler, orman yangınları, türlü felaketler... Ben biraz mazoşist olduğum için ardı arkası kesilmeyen bu felaketleri sizin için derledim. Siz de 2020'de neler yaşandığını ısrarla hatırlamak isteyecek kadar mazoşistseniz buyurun efendim:

3 OCAK 2020

ABD, İranlı general Kasım Süleymani'nin konvoyunu füzelerle vurdu. Öldürülen Süleymani'nin cenazesinde izdiham yaşandı. 56 kişi öldü. 213 kişi yaralandı.

8 OCAK 2020

İran, Ukrayna Havayolları'na ait yolcu uçağını iki füzeyle vurdu. Yanlışlıkla düşürüldüğü açıklanan uçaktaki 176 kişiden kurtulan olmadı.

14 OCAK 2020

Avustralya'da 2019'da başlayan orman yangını 2020'de kontrol altına alınabildi. Aylarca süren yangında 33 kişi öldü, 1 milyardan fazla hayvan telef oldu.

24 OCAK 2020

Elazığ Sivrice'de 6,8 büyüklüğünde deprem meydana geldi. Malatya ve Elazığ'da can pazarı yaşandı. 41 kişi hayatını kaybetti.

26 OCAK 2020

Basketbolun efsane ismi Kobe Bryant, namı diğer Black Mamba, 13 yaşındaki kızıyla birlikte helikopter kazasında hayatını kaybetti.

4 ŞUBAT 2020

Van'da peş peşe iki çığ faciası yaşandı. 44 kişi yaşamını yitirdi. 84 kişi yaralandı.

5 ŞUBAT 2020

Sabiha Gökçen Havalimanı'na inmeye çalışan bir yolcu uçağı pisten çıkıp parçalandı. Alev alev yanan uçaktaki 3 kişi öldü, 180 kişi yaralandı.

27 ŞUBAT 2020

İdlib'de Türk askerlerine saldırı düzenlendi. 34 kahramanımız şehit düştü.

28 ŞUBAT 2020

Türkiye göçmenlere Avrupa kapılarını açtı. Edirne Pazarkule'de mülteci krizi yaşandı.

11 MART 2020

Bu tarihten sonra bir daha hiçbir şey eskisi gibi olmadı. İzleyicilerimden birinin de isabetle belirttiği gibi; 2020 yılında biz galiba "5 milyar yıllık dünyanın sezon finaline denk gelmiştik".

Dünya Sağlık Örgütü koronavirüs nedeniyle pandemi ilan etti. Aynı gün Türkiye'de ilk koronavirüs vakası görüldü.

18 MART 2020

Vaka sayıları giderek arttı. Yoğun bakım üniteleri doldu taştı. 18 Mart'ta virüs sebebiyle ilk ölüm yaşandı.

10 NİSAN 2020

31 ilde virüs tedbirleri kapsamında sokağa çıkma kısıtlaması ilan edildi. Türkiye evlere kapandı.

22 MAYIS 2020

Pakistan'da yolcu uçağı yerleşim yerine düştü. 97 kişi öldü, çok sayıda kişi yaralandı.

25 MAYIS 2020

40 yaşındaki siyahi George Floyd, ABD polisi tarafından gözaltına alınırken nefessiz bırakılarak öldürüldü. Irkçı cinayetinin ardından protestolar dünyaya yayıldı, aylarca sürdü.

3 TEMMUZ 2020

Sakarya Hendek'te havai fişek fabrikasında patlama meydana geldi. 4 işçi hayatını kaybetti, 107 işçi yaralandı.

6 TEMMUZ 2020

Üç gün sonra patlamayan havai fişekler imha edilirken alev aldı. Üç jandarma şehit düştü, 11'i jandarma 12 kişi yaralandı.

12 AĞUSTOS 2020

Lübnan'ın başkenti Beyrut'ta bir depoda bekletilen 2 bin 750 ton amonyum nitrat havaya uçtu. Ortadoğu'nun Paris'inin yarısı yok oldu. Patlamada 190 kişi hayatını kaybetti. 7 bine yakın kişi yaralandı.

12 EYLÜL 2020

Ankara'nın Polatlı ilçesinde devasa toz bulutları gökyüzünü kapladı. Kum fırtınası şehirde paniğe yol açtı.

30 EKİM 2020

İzmir'de 6,6 büyüklüğünde deprem oldu. Ardından tsunami meydana geldi. 117 kişi hayatını kaybetti, 1032 kişi yaralandı.

25 KASIM 2020

Futbolun efsane ismi Diego Armando Maradona kalp krizi nedeniyle 60 yaşında hayatını kaybetti.

27 KASIM 2020

İran'ın nükleer programının kilit isimlerinden bilim insanı Muhsin Fahrizade, Tahran'da uğradığı suikast sonucu hayatını kaybetti.

Aylin Sözer, Selda Taş, Vesile Dönmez, Pınar Gültekin, Ceren Özdemir, Aleyna Çakır... 2020 yılında tam 262 kadın cinayete kurban gitti. 152 şüpheli ölüm hâlâ araştırılıyor.

Bu arada dünyada milyonlarca insan pandemi dolayısıyla işsiz, aç ve açıkta kaldı. Milyonlarca kişi öldü.

Hayatta kalabilenlerse senenin tamamını elini yıkayarak ve kolonyalayarak geçirdi. Dünyaca ünlü *Time* dergisi Aralık kapağında sayfanın ortasına siyah rakamlarla koca bir 2020 yazıp üzerine kırmızı çarpı işareti koydu ve altına da küçük harflerle "Gelmiş geçmiş en kötü sene" yazdı.

Herkes acaba ne zaman normale dönebileceğiz diye tasalanırken dünyaca ünlü Hintli yazar ve aktivist Arundhati Roy, *Financial Times* için ülkesi Hindistan'daki koronavirüs gündemini ve salgının dünyaya etkilerini kaleme aldı. Makalede oldukça vurucu cümleler geçiyordu:

"Bu salgın bize kendimiz için yarattığımız kıyamet günü makinesini düşünme şansı veriyor. Hiçbir şey normale dönmekten daha kötü olamaz."

2020 bir şey denedi.

Bize söylemek istedikleri vardı. Bunu yaparken de aklımızı aldı. En az üç günlük ömrümüz en fazla üç günlük aklımız kaldı.

1995 yılında Fransa'da *La Haine* diye bir film girdi gösterime. Türkçe "Nefret" demek "La Haine".

O film hem bir sistem eleştirisi hem de bir düşüşün hikâyesiydi. 50 katlı binadan düşen bir adamın hikâyesi...

Sistemin suçlu ilan ettiği adam sonunda polise yakalanmamak için kendini bir binanın 50'nci katından aşağı bırakır ve düşerken her katta şunu tekrar eder:

"Jusq'ici tout va bien." / (Buraya kadar her şey yolunda.)

Ta ki yere çakılana dek...

Tıpkı sistemin kendisi gibi o sistemin
sorumluları olarak bizler de 50 katlı bir
binadan hızla yere çakılıyorduk.

Ve geçtiğimiz her katta tekrar ediyorduk:
Buraya kadar her şey yolunda...

Yeryüzünün En Büyük Şakasıdır Gerçek

George Bernard Shaw...

İrlandalı yazar. Hem 1925'te Nobel Edebiyat Ödülü'nü hem de 1938'de Pygmalion ile Oscar'ı alarak, bu iki ödülü alabilen ilk kişi oldu. Sosyalizm ve kadın haklarının koyu bir savunucusu... Kendisini çok ama çok severim.

Shaw oyun yazarı olarak üne kavuşmuştur ve bilinen 60'tan fazla oyunu vardır. Dünyayı "gülen düşünceleriyle" yorumlayan ve kucaklayan bu adam, insanları oyunlarında nasıl güldürdüğü sorulduğunda şöyle cevap verir:

"Benim güldürme yöntemim gerçeği açık açık söylemek. Zira yeryüzünün en büyük şakasıdır, gerçek..."

Bu muazzam tespit sunduğum birçok haber için de geçerli bana göre...

Korona dünyada hızla yayılıyor, mutasyona uğramış yeni virüs binlerce can almaya devam ediyor, pandemi tedbirleri en sıkı şekilde devam ettiriliyordu.

İstanbul'da kapalı olması gereken kahvehane açıktı. Polis de haliyle mekânı bastı. Okey masalarından birine oturan polisler, masada tutanak tutup ceza keserken, yan masada okey devam ediyordu. Çünkü okey oynarken yakalanan kişiler, para cezasını kimin ödeyeceğini belirlemek için okey oynamaya devam ediyordu.

Dünyanın Yara Birimi

Dünyanın yara birimi paradır.

İşin tezadı fakirler zenginlere göğsünü siper ederken alır bu yarayı.

Birileri açlık yiyerek bizi doyurur, donarak bizi ısıtır, çıplak kalarak bizi giydirir, susuzluklarıyla bizi kana kana içirir, yıkar ve paklar.

21 Ocak 2019'da BBC kaynaklı bir haberde gördüm:

Yoksulluğa karşı çalışmalarıyla bilinen yardım kuruluşu Oxfam, Davos'ta başlayacak olan Dünya Ekonomik Forumu öncesinde yıllık raporunu yayımlamış. Raporda, dünyanın en zengin 26 milyarderinin, dünya nüfusunun en yoksul yüzde 50'sini oluşturan 3,8 milyar insanın toplam varlığına eşit servete sahip olduğu bildiriliyor.

"Kamu yararı mı, özel servet mi?" başlıklı raporda, servetin giderek daha az sayıda elde yoğunlaşmasına dikkat çekilerek 2018'de zenginlerin daha zengin, yoksulların daha yoksul hale geldiği ifade ediliyor.

Rapora göre, dünya çapında 2200 milyarderin serveti 2018 yılında 900 milyar dolar. Yani günde 2,5 milyar dolar artış gösterdi. En zenginlerin serveti yüzde 12 oranında artarken, dünya nüfusunun en yoksul yarısının varlığı yüzde 11 azaldı. Aynı raporda aradaki uçurumun giderek büyümesinin yoksulluğa karşı mücadeleyi zorlaştırdığını belirtiyor Oxfam ve ekliyor:

"%1 oranındaki bir varlık vergisi ile 418 milyar dolar gelir sağlanabilir ve bununla, dünyada okula gitmeyen tüm çocukların eğitim masraflarının yanı sıra sağlık hizmetleri de karşılanabilir ve daha da ötesi 3 milyon ölüm engellenebilir. Yetersiz beslenmekten, sağlıklı gıdaya ve suya erişememekten kaynaklı çoğu ölümler de..."

Demem o ki:

Açlık, fakirleri değil zenginleri
doyuramamaktan kaynaklanıyor.

Bu arada biliyorsunuz Türkiye'de TBMM'de CHP grup başkanvekilinin "Arkadaşlar millet aç, perişan. Evet, herkesin midesine bir şey giriyor ama kuru ekmek giriyor" sözlerine bir AK Parti milletvekili "O zaman aç değil demek ki" yanıtını vermişti.

Ben de merak edip TBMM'deki durumu inceledim.

Acaba bu açlık-tokluk meselesinde TBMM'de durum neydi?

Öyle ya "ekmek polemiği" orada cereyan ediyor.

Sonra öğrendim ki:

MHP Kocaeli Milletvekili Sayın Saffet Sancaklı, obezite istatistiklerine göre 600 milletvekilinin 390'ının obezite ve fazla kiloyla mücadele ettiğini belirtmiş. Yani TBMM'nin %65'i...

E bu durumda millet aç mı tok mu diye tartışan milletin vekillerinin %65'i açlığı bilmiyordu, hele tokluğu (doymak) hiç bilmiyordu.

Açlık

13 Temmuz 2020'de BM, bir rapor paylaştı ve bu raporunda dedi ki:

"Dünyada 690 milyon insan aç!"

Küresel beslenme raporu, açlıkla mücadele eden insanların sayısının 2014'ten beri artışta olduğunu söylüyor. Artışın 60 milyon kişi olduğu ifade edilmiş. Hatta rapor daha da ileri gidiyor ve dünya nüfusunun yaklaşık yüzde 9'unun yeterince beslenemediğini ortaya koyuyor.

Pek tabii açlık sorununun baş gösterdiği başkent "Afrika Kıtası".

Açlığın müzmin başkenti burası... Burada her beş kişiden biri, hayatını açlık sınırının altında sürdürme çabasında...

Koronavirüs salgını, küresel çapta beslenme sorununu katladığı için gidişat iyi değil. Böyle devam ederse yeterli beslenemeyen insan sayısının 2030 yılında 840 milyon kişiye çıkabileceği ifade ediliyor.

Üç milyar insan sağlıklı besinden yoksun!

BM raporunun bir başka çarpıcı sonucu da var.

Dünya nüfusunun yaklaşık 3 milyarlık kesimi sağlıklı besin maddelerine ulaşamıyor. Bu kişilerin yaklaşık 1,9 milyarlık kısmı Asya'da, 965 milyonluk bölümü ise Afrika'da yaşıyor. BM örgütlerine göre dengesiz beslenmenin yarattığı sağlık sorunları, 2030 yılına kadar tahminen 1,3 trilyon dolar büyüklüğünde bir sağlık harcamasını beraberinde getirecek.

Rapor, Asya Kıtası'nın yaklaşık 380 milyon kişiyle, en fazla açlık sorunundan mustarip insanın yaşadığı kıta olduğunu ortaya koyuyor. İkinci sırada ise yaklaşık 250 milyon kişi ile Afrika geliyor. Ancak Afrika, yeterli seviyede beslenemeyenlerin en hızlı arttığı kıta...

Sıkıldınız mı?

O halde sıkı durun!

Bütün bu gelişmelerle eşzamanlı olarak zengin ülkelerde aşırı kilolu insan sayısı da artmış. Üstelikte katbekat...

Demek oluyor ki dünyadaki açlık, gerçekten de zenginleri doyuramamaktan kaynaklanıyor.

Zenginleri doyuramamak demişken; yakın tarihlerde *Forbes* dergisi, dünyanın en zengin isimlerini açıkladı. En yüksek servete sahip isim, 36 milyar dolar kaybetmesine rağmen yine değişmedi.

10. MUKESH AMBANI
Toplam serveti: 84,5 milyar dolar

9. SERGEY BRIN
Toplam serveti: 89 milyar dolar

8. LARRY PAGE
Toplam serveti: 91,5 milyar dolar

7. Larry ELLISON
Toplam serveti: 93 milyar dolar

6. WARREN BUFFETT
Toplam serveti: 96 milyar dolar

5. MARK ZUCKERBERG
Toplam serveti: 97 milyar dolar

4. BILL GATES
Toplam serveti: 124 milyar dolar

3. BERNARD ARNAULT
Toplam serveti: 150 milyar dolar

2. ELON MUSK
Toplam serveti: 166,9 milyar dolar

1. JEFF BEZOS
Toplam serveti: 177 milyar dolar

Cüceleri yutan perakende ve teknoloji devlerinin ve tabii "alıcıların" yarışmaya ağırlıklı olarak ABD'den katıldığı dikkatinizden kaçmamıştır.

Birileri "Amerikan Rüyası"nı uzun bir süre daha görsün diye dünyanın büyük bölümü her yeni gün yeni bir kâbusa uyanıyor.

Dünya nüfusu 7,5 milyar ve dünyada
her yıl 11 milyar insanı doyuracak
miktarda gıda üretiliyor.
Yani ihtiyacımızdan fazlası...
Buna rağmen 1 milyar insan neden
hâlâ aç dolaşıyor?
Demek ki, Gandi'nin de dediği gibi:
"İhtiyaçlarımıza yetecek kadarı var
ihtiraslarımıza değil..."

Zaten komşusu açken tok yatan da bizden değil.

Yolsuzlukla Mücadele Et, Bir Yol da Sen Yap

Bazı seçilmiş belediye başkanları *"Biz halkın cebinden çıkan vergilerden gelen parayı harcayarak hizmet eden devlet memurlarıyız. Öyle bizlere verilen koca koca sıfatlara hiç bakmayın. Biz sıradan sözleşmeli memurlarız. Bugün varız, yarın yokuz. Sizlere hesap vermek zorundayız. Lütfen bizlerden hesap sorun"* diyordu.

Türkiye'de birçok vatandaş böylesi cümleleri hayretle dinliyordu. Ödediği verginin hesabını sormayı bilmediğinden ya da hesabını sorma hakkının olduğunu bilmediğinden ya da hesap sorarsa başına gelecekleri bildiğinden...

Bilemiyorum.

Ama şunu biliyorum, büyük yazar George Orwell, en büyük eserlerinden biri *Homage to Catalonia*'da[24] halkın tüm kurumlar üzerinde denetim sahibi olduğu bir toplum betimliyordu.

"Yolsuzluk" yeni yollar yapılarak giderilebilecek bir musibet değildi. Çoğu yerde bu konu çok yanlış anlaşılıyordu.

Yolsuzlukla mücadele yolunda, ancak halkın tüm kurumlar üzerinde denetim sahibi olduğu bir topluma yol açmakla "duble" ilerlenebilirdi. Zaten ileri demokrasi de bunu gerektirirdi.

---

24. George Orwell, *Selam Olsun Katalonya'ya*, Can Yayınları.

Kuzu Postuna Bürünmüş Kurt, Post Truth

"Beni öyle bir yalana inandır ki, ömrümce sürsün doğruluğu."
– Özdemir Asaf

Tabii ki yazının geri kalanında bu denli romantik ve şairane bir yalandan bahsetmeyeceğim.

Ben bu satırları yazarken hâlâ "post-truth" kavramının Türkçesi üzerine bir uzlaşı sağlanamamıştı. Ancak, "gerçeklik sonrası", "hakikat ötesi", "hakikat sonrası", "post-gerçeklik", "gerçek aşırı", "post olgusal", "gerçek ötesi" gibi öneriler bulunduğunu öğrendim.

Bana göre post-truth; kuzu postuna bürünmüş bir kurttur. Önüne gerçeklik, hakikat gibi yüce kavramları katarak yalanın en katmerlisini söyler. Hatta yalandan da öte şeyler söyler.

Yalanlarla gerçeklerin, doğrularla yanlışların böylesine ustaca melezlenmesine dair verebileceğim başka bir örnek var aslında:

Dünyanın en ünlü fizikçilerinden, Nobel Fizik Ödülü Sahibi Enrico Fermi bir gün masasında bir mektup bulur. Mektupta öğrencileri ona yaranmak için bir formül geliştirdiklerini söylemektedir. Fermi, formüle bir süre bakar, ardından

öğrencilerine döner ve şöyle der: "Bu doğru değil, bu yanlış bile değil."

Post-truth insanoğlunun hakikat arayışında hakikate yaranmak için icat ediyormuş gibi yaptığı bir manipülasyon silahıdır ve doğru değildir hatta yanlış bile değildir.

Yalın Alpay bu konuda Türkiye'deki en iyi çalışmalardan birini gerçekleştirmiş. Hakikatin önemsizleşmesini anlatırken diyor ki:

> *"İlk kez 1992'de kullanılan 'post-truth' sözcüğünün dünyada yaygın bir şekilde dolaşıma girmesi, 2016 yılının sonlarına doğru Oxford Sözlükleri tarafından yılın sözcüğü seçilmesiyle gerçekleşmiştir. Oxford Sözlükleri, yaptığı açıklamada, 'post-truth' sözcüğünün son on yıldır var olmasına karşın, Birleşik Krallık'taki AB referandumu (Brexit) ve ABD'deki başkanlık seçimi dolayısıyla 2016 yılında kullanımındaki ani popülerleşmenin bu kararda etkili olduğunu ifade etmiştir (Oxford Dictionaries, 2016)."*[25]

Yani devleti yönetemeyenler, algıyı yönetmeye çalışıyor.

"Post-truth" sözcük olarak ilk kez 1992'de kullanılmış olsa da algı yönetimi ilk kez olmuyor.

Hitler'in Propaganda Bakanı Joseph Goebbels, *"Yeterince büyük bir yalan söyler ve sürekli tekrar ederseniz, sonunda halk*

25. Yalın Alpay, *Yalanın Siyaseti*, Destek Yayınları.

buna inanır. Ama bu yalanın sürdürülebilmesi için, devletin halkı yalanın siyasi, ekonomik ve/veya askeri sonuçlarından korunması gerekir. Demek ki; devlet bütün güçlerini kullanarak aykırı sesleri bastırmalıdır, çünkü hakikat yalanın ölümcül düşmanıdır ve dolayısıyla hakikat devletin en büyük düşmanıdır" demiş ta 1930'larda 40'larda.

Gerçeklik, gerçekte olan şey değil,
benim sana tekrar tekrar anlattığım
şeydir, halkı bir zeytin dalı
satın almaya da bir savaş satın almaya da
aynı sürede ikna edebilirsin.
Yeter ki kolektif manipülasyon
tekniklerini iyi kullan.

Eduardo Galeano, *"1939'da Hitler, Polonya'yı işgal etti çünkü ona göre o etmeseydi Polonya Almanya'yı işgal edecekti. Sindirim savaşları; başka ülkeleri yutup sonra da sindirmeden önce 'önleyici savaş' yalanını söyler. Preemptive Strike'ın fikir babası Hitler'dir"* diyor.

"Kamuoyu imalatı" tarih boyunca sıklıkla başvurulan bir yöntem olagelmiş.

Ve tarih boyunca despot liderler muhalifleri susturmak için "gerçek ötesi" teknikleri kullanagelmişler.

Geçenlerde Reuters bir fotoğraf geçti; Çin Seddi gibi bir duvarın fotoğrafı... Meğer, ABD eski başkanı Donald Trump'ın söylediği 20 bin yalandan oluşan bu dev duvar, New York'ta sergileniyormuş. Küçük notlar halinde sergilenen 20 bin yalan.

George Orwell *1984* adlı romanında dünyanın en kötü görünümünü şöyle öngörür: *"Kelimelerin anlamını yitirdiği, tarihin yeniden yazıldığı, gerçek kavramının kaybolduğu bir dünya..."*

İçinde bulunduğumuz dünyadan ne kadar da farklı bir görünümü tasvir ediyor değil mi?

Gerçek kavramının kaybolduğu bir dünyanın en kötü yanı, o dünyanın bir ferdi olarak merkezini kaybediyor olmak.

> *"Gerçeklik belirsizleştiğinde, müthiş bir kuşku bizi ele geçirir. Çünkü sise boğulmuştur. Bu yüzden, görme beni kullanışlı, açık, garantilenmiş imajlarla donatmayı başaramaz ve artık kuşku götürmez enformasyon kaynaklarına –vizüel imajlara– sahip bulunmadığımdan, eylemde bulunamam. Karanlık korkusu, aynı belirsizliğin sonucudur. Dünya merkezi noktasını kaybeder. Artık onu göremediğimden, merkezsizdir. Merkez, her yerde olabilir. Her yerde olabilir ve hiçbir yerde olmayabilir. Artık yerimi belirleyemem."*[26]

Bitmek bilmez bir körebe oyununun içindeymiş gibi... Dokunuyorsun ama neye dokunduğunu bilmiyorsun, çünkü karanlık, çünkü artık her şey muğlak...

Akıl yürütme, mantık ve hakikat itibarsızlaştırıldıkça uçlara savruluyorsun.

Evet, merkezini kaybeden insanın düştüğü tuzak bu. Uçlara savrulmak yani kutuplaşmak...

Zaten siyasetin istediği de bu.

Biz ve ötekiler. Kötüler ve iyiler. Vatanseverler ve vatan hainleri...

---

26. Jacques Ellul, *Sözün Düşüşü*, Paradigma Yayınları, Çev. Hüsamettin Arslan.

Özellikle sert kutuplaşmanın istendiği dönemlerde temel hak ve özgürlükler bağlamında basit talepler bile yaftalama vesilesi olabiliyor.

Böylesi dönemlerde, Sezen Aksu'nun şarkısındaki gibi "yaftayı yapıştırıp bana isim koymak" çok kolay.

Zamanında eşinin ölüm emrini vermiş bir mafya lideri, Anayasa'dan gelen haklarını korumaya çalışan pırıl pırıl öğrencilere "terörist" diyebiliyor.

Ülke yönetilirken, kapsayıcılığa vurgu yapan bir cümleye başlayıp daha cümlenin sonuna gelmeden bir veya birkaç düşman ilan edilebiliyor.

Halkın sesi Hakk'ın sesi (Vox populi, vox Dei) iddiasıyla yönetime gelenler için "gerçek halk" tanımı sürekli güncelleniyor. "Halkın sesi Hakk'ın sesi" dedik ama hangi halk?

Hangi sesi?

Gerçek halk, hakiki halk, öz hakiki halk, filhakika halk...

Bu liste böyle uzayıp gider.

"Yapıyorum ama bir sor niye yapıyorum? Halk istediği için yapıyorum" cümlesindeki "halk" bunlardan hangisidir?

Artık kimse bilmemektedir.

Zaten artık hiç kimse hiçbir şey bilmemektedir.

Çünkü devir post-truth devridir.

İster "hakikat ötesi" de, ister "gerçek aşırı", ister delir!

Devir bu devir!

Ancak:

"Söylediğimiz her yalanla gerçeğe borçlanırız ve er ya da geç o borç ödenir."[27]

27. Chernobyl, 2019.

Öfke Odaları

Çin'in başkenti Pekin'de öfkesini içine atanlar, büyük stres altında olanlar ve başkalarına zarar verenler için öfke odaları tasarlandı. Stresten arınmak isteyen müşteriler bu odalarda sopa ve balyozları ellerine alıyorlar, şişeleri, cansız mankenleri ve eski elektronik eşyaları paramparça ediyorlar. Kızgınlıklarını ve öfkelerini bu şekilde dışarı atıyorlar.

Öfke odalarını hayata geçiren 25 yaşındaki Jin Meng, 160 lira giriş ücreti olan bu odalarda ayda tam 15 bin şişe kırıldığını söylüyor. Yani sistem şöyle işliyor:

Parayı bastıran odaya giriyor, ortada ne var ne yoksa kırıyor, döküyor, parçalıyor, stres atıp rahatlıyor.

Çinlilerin öfke odaları böyle bir şey işte!

Anlayacağınız adamlar öfkelerine sadece oda ayırmış...

O da bir şey mi?

Biz koca memleketi buna ayırdık.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'miz olsun, arka sokaklarımız, sokak ortalarımız, uluortalarımız, aile içi şiddetimiz olsun bizim öfke odamızın yüzölçümü 783.562 kilometrekare, nüfusu ise 82 milyon...

Tuhaf Zamanlarda Yaşayasın

Çinliler birine beddua etmek istediklerinde *"Tuhaf zamanlarda yaşayasın"* derlermiş.

Koronavirüs, Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıktığından, oradan bütün dünyaya yayılıp küresel çapta hayatı felç ettiğinden beri tüm dünya nüfusu olarak "tuhaf zamanlarda" yaşıyoruz.

Koronavirüs, ilk olarak 11 milyon kişinin yaşadığı Çin'in Wuhan kentindeki deniz ürünleri satan yiyecek pazarında ortaya çıktı.

Bu süreçte Covid-19 olduğunu bilmeyen binlerce kişi Wuhan'dan ayrılarak dünyanın çeşitli yerlerine gittiler.

Araştırmacılar bu süreçte seyahat edenlerin yüzde 85'lik kısmının, Covid-19 olduğunu ama tespit edilmeden seyahat ettiklerini bugünkü vaka sayılarından yola çıkarak ortaya çıkardılar.

Çinli yetkililer, koronavirüsün insandan insana geçtiği bilgisini teyit ettiğinde, Şanghay ve diğer büyük kentlerde, Covid-19 vakalarına rastlanmaya başlamıştı. Bu sırada, ABD ve diğer bazı ülkeler Çin uçuşlarını durdurdu ama elde edilen salgının yayılma verilerine göre çok geç kalınmıştı.

Ülkelerde lokal olarak koronavirüs yayılmaya devam etti ve virüs dünya çapında salgına dönüştü.

Koronavirüsten ölenlerin sayısı dünya çapında bir milyonu geçtiğinde, ABD'ye kaçan Çinli bir bilimadamından ilginç bir açıklama geldi.

Çinli virolog Dr. Li-Meng Yan, Covid-19'un insan yapımı olduğunu, Wuhan'daki bir laboratuvardan çıktığını kanıtlayan raporları yayımlayacağını ve bilim insanı olmayanların bile verileri doğrulayabileceğini iddia etti.

Haber *Daily Mail*'de yayımlandı. Doğruluğunu ya da yanlışlığını zaman gösterecek.

Çağımızın kâbusu bu virüs yayıldı, bir laboratuvardan ya da pazardan...

Sonuçta Wuhan'dan.

Başta söylediğimi yineleyeyim, Çinliler birine beddua etmek istediklerinde "Tuhaf zamanlarda yaşayasın" dermiş.

Koronavirüs Çin'den yayıldığından bu yana çok tuhaf zamanlarda yaşıyoruz.

Hindili Türkiye Şakası

Beyaz Saray'da her yıl gerçekleştirilen geleneksel hindi affı töreniydi.

Şükran Günü hindisi kesilmeyip, ABD Başkanı tarafından affedilecekti.

Trump da öyle yaptı ama siyaseti de unutmadı.

Diplomatik açıdan bakacak olursak artık hindi tadı değil kabak tadı veren bir yemekti hindi. Zira bildiğiniz gibi "Turkey" kelimesi İngilizcede hem hindi hem Türkiye anlamında kullanılıyor.

Trump da boş durur mu yapıştırdı espriyi!

"Demokratlar beni hindiye fazla yumuşak davranmakla suçluyor" dedi.

Yani şair burada, o günlerde Türkiye'yle fazla yakınlaşmış olagelmesini hicvediyor.

Tabii ki Trump'ın hindili Türkiye şakası (ya da isterseniz biz buna eşekli şakası diyelim) gündemin birinci sırasına yerleşti.

Trump bütün meziyetlerinin yanı sıra hindi ile Türkiye'ye gönderme yapan, ilk ABD başkanı olarak tarihe geçti.

Ama tabii Allah şaşırtıyor!

Eşzamanlı olarak sosyal medya hesabından dikkat çeken bir de fotoğraf paylaştı Amerikan Başkanı. Beyazperdenin

unutulmaz boksörü Rocky Balboa'nın vücuduna kendi kafasını montajlayarak "Acı yok!" mesajıyla hakkında yürütülen azil soruşturmasına gönderme yaptı.

Rocky benzetmesi, Trump'ın ne kadar güçlü ve formda olduğunu mu gösteriyordu yoksa yediği darbelerden kafasında oluşan hasarı mı?

Hâlâ kimse bu sorunun cevabını bilmiyor.

Bana Yalan Söylediler

Mitomani...

Uzmanlara göre bu hastalık her geçen gün yayılıyor. Öyle ki her 20 kişiden 1'i yalan söylüyor.

20 kişiden sadece 1'i mi?

Yok canım!

Hiç sanmam!

Mark Twain'e atfedilen bir söz vardır:

"Sayılar yalan söylemez ancak yalancılar sayı söyler."

Peki siz "yalanlar, kuyruklu yalanlar ve istatistik" diye bir söz duymuş muydunuz?

Bazen yalan söylemenin en temiz yöntemlerinden biridir istatistik. Anlayacağınız her 20 kişiden sadece 1'inin yalan söylediği istatistiği de yalan söylüyor bana göre.

Bu iddiamı kanıtlayamam ama şunu söyleyebilirim:

Yalan söyle nüfuz etmiş ki dilimize, *"Doğruyu söylemek gerekirse"* diye bir deyiş kalıbı var.

20'de 1 gibi zayıf bir oran için fazla iddialı bir kalıp...
Konumuza dönelim...
Haberimize göre yalanı en çok tetikleyen de sosyal medya.

Günün 24 saati en güzel, en zengin,
en kusursuz, en zeki, en başarılı,
en sosyal, en zevkli, en bekâr,
en genç, en şanslı, en popüler
göründüğümüz sosyal medya.

Başrol oyuncusu biziz,
başkalarına sadece "en"lerden
bir "fragman" gösterdiğimiz ama
geri kalanını sadece kendimizin
bildiği ve genellikle pek de
beğenmediği bu filmin.

İşte bunlar hep mitomani...
Allah şifamızı tez versin inşallah!

Söz Gözden Düştü

"Biri bana büyü yaptı" deriz.

"Birileri ona büyü yapmış" deriz.

Büyülerin en başında "söz" gelir.

Doğru anladınız, evet.

Söz büyüdür!

Bir şeyi birine 40 kere söylerseniz o şey artık onun gerçekliği olur. Ona inanır. Siz bir sözü 40 kere tekrarlarsanız, sizin gerçekliğiniz olur, onunla uyumlanırsınız.

İsterseniz deneyin!

Kim ne derse desin sözcükler dünyayı değiştirir!

Fransız filozof, sosyolog ve teolog Jacques Ellul *Sözün Düşüşü* adlı eserinde *"İnsanlığı kurtarma isteği duyan herkes günümüzde, öncelikle sözü kurtarmalıdır"* der.

Ellul'e göre uygarlığımızın en büyük günahı, gerçekliği hakikat ile karıştırmasıdır.

Hakikatin, yani bize lazım olan yegâne şeyin bire bir ilişkide olduğu şeyse sözdür. Dil ya da sözse özgürlüğe davetiyedir.

Yani, hakikat ve özgürlük (ihtiyaç listemizin bu başlıca iki öğesi) ancak söz sayesinde mümkün olabilir.

"Sesini değil, sözünü yükselt. Yağmurlardır yaprakları büyüten, gök gürültüleri değil..." der Mevlana.

Sözcüklerin gücü adına!

Bugün 21 Şubat Dünya Anadili Günü...

BM'ye göre her iki haftada bir dil yok oluyor. Dünya genelinde 6 bin civarında dil konuşulurken, her 10 dilden dördü yok olma tehlikesi altında.

Dünya nüfusunun yalnızca yüzde 6'sı günümüze kadar gelmeyi başaran 4 bin civarında yerel dili ayakta tutuyor, yüzde 40'ı ise anadilinde eğitimden yoksun.

Türkiye'de anadili tartışması ve eğitimde anadili politikaları çoğunlukla ülkenin ikinci yoğun konuşulan dili olan Kürtçe üzerine yoğunlaşıyor.

UNESCO Dünya Tehlike Altındaki Diller Atlası'na göre Türkiye'de 18 yok olmuş veya yok olma tehlikesi altında olan dil var. Üçü tamamen yok olmuş durumda:

Ubıh, Mlahso ve Kapadokya Yunancası.

Hertevin ise yok olmak üzere...

Hertevin ve Mlahso dilleri Süryani dilleri ailesinden, bir diğer Süryani dili olan Turoyo da UNESCO listesinde ciddi olarak tehlike altında görülüyor.

Bu dilleri Ladino ve Gagavuzca dilleri takip ediyor. Bunlar da UNESCO listesinde ciddi olarak tehlikede görülen diller arasında.

Romanca, Batı Ermenicesi, Hemşince, Lazca, Pontus Yunancası, Abazaca, Suret de yok olma tehlikesi ile karşı karşıya olan dillerden.

UNESCO; Adigece, Abhazca, Kabar-Çerkes dilleri ve Zazacayı "kırılgan" diller kategorisinde görüyor.

21 Şubat Dünya Anadili Günü dolayısıyla Türkiye'de düzenlenen etkinliklerde bir bildiri de yayımlandı:

"Bu metni kimse anlamayacak" başlıklı bildiri, Ubıh halkının Türkiye'de yitip gitmiş dilinden bir kesitle başladı.

"Bu dil, 8 Ekim 1992 tarihinde Ubıhça konuşabilen son insan Tevfik Esenç'in ölümüyle toprak altına gömüldü. Masallarıyla, ağıtlarıyla, ninnileriyle bir dilimizi yitirdik bu topraklarda..."

Tıpkı doğadaki bitki ve hayvan çeşitliliği gibi, dil denilen en insani mirasımızı kaybettiğimizde dünyamız da ufalıyor, dünyayı değiştirme ümidimiz de...

"Dünyanın bir ucundaki Tierra del Fuego'da (Ateş Toprakları) Onas yerlileri yaşardı. Eski zamanlarda Onas yerlileri birçok tanrıya tapıyorlardı. Baş tanrının adı Pemaulk'tu.

Ve Pemaulk, sözcük anlamına geliyordu."[28]

28. Eduardo Galeano, *Ve Günler Yürümeye Başladı*, Sel Yayıncılık, Çev. Süleyman Doğru.

Artık İletişim Yok, İletişim Araçları Var

Haber şöyle:

Yapılan araştırmalara göre sosyal medya, evlilikleri de ilişkileri de üç sebepten öldürüyor.

Birincisi; birbirimize ve tanıdıklarımıza vermeye kıyamadığımız kıymetli vaktimizi, tanımadığımız başkalarına ayırıyoruz. Saatlerimizi, ömrümüzü orada geçiriyoruz.

İkincisi; çoğumuz sosyal medyada sevgilimiz veya eşimiz kimleri takip etmiş, kimlerin fotoğrafına bakmış, kimleri beğenmiş diye anbean takip halindeyiz. Sonrasında bu tutumumuz kıskançlıklara ve kavgalara yol açıyor. Sonuç olarak ilişki ya da evlilik temelinin sarsılmasına neden oluyor.

Üçüncüsü; sosyal medyada gördüğümüz ve gerçek hayat sandığımız yalan, sanal, özendirilmiş ve şişirilmiş bazı görüntüler üzerinden kendi ilişkilerimiz hakkında yargıya varıp karşımızdakine yargısız infaz yapıyoruz.

Araştırma böyle söylüyor.

İsviçre kökenli Fransız film yönetmeni ve sinema eleştirmeni, aynı zamanda "Fransız Yeni Dalga Akımı"nın da en etkili isimlerinden biri olan Jean-Luc Godard diyor ki: *"Artık iletişim yok. Sadece iletişim araçları var..."*

Sosyal medya üzerine yapılan bütün araştırmalar onun bu tespitini doğruluyor aslında. Çevremizdekilerle sağlıklı iletişim kurmuyoruz, buna vakit dahi ayırmıyoruz.

Cep telefonları uzaktakileri
bize yakınlaştırıyor ama bizleri
yakınımızdakilerden uzaklaştırıyor.
Bizden bin ışık yılı uzaktakilerle
bağlantı kurup da bir bakış
yakınımızdakilerle bağ kuramayışımız,
bizim ayıbımızdır herhalde.
Elimizdeki telefonlarla sürekli kayıttayız
belki ama birbirimize kayıtsızız.

Yaşamak Yaralanmaktır[29]

Son dönemde Yargıtay'dan çıkan ve emsal niteliği taşıyan boşanma davalarına göz attım...

Taraflardan biri makul bir gerekçesi olmaksızın çocuk istemiyorsa o tarafın evlilikte kusurlu sayılacağına hükmedilmiş.

İşkolikler ya da benim deyimimle "işcinseller" dikkat!

Gece gündüz çalışıp ailesine vakit ayırmayan eş de kusurlu bulundu. Hem bunu boşanma nedeni saydı yüksek mahkeme, hem de tazminata hükmetti.

Eşe bağlama büyüsü yapmak, muska yazdırmak da Yargıtay'a göre boşanma nedeni... Zira hem kusurlu hem de güveni ve dolayısıyla da evliliği temelden sarsıyor.

Evde yemek hazırlanmasına rağmen dışarıda yemek boşanma nedeni... Eve misafir istememeyi de boşanma nedenleri arasına ekledi yüksek mahkeme.

Boşanma nedenleri listesine bir kelime daha eklendi.

Yargıtay'a göre kadına "oğlum" diye seslenmek, kişilik haklarına saldırı!

Mahkeme, karı-kocanın özel günlerini unutmasını, eş ile sosyal ortamlara girilmemesini boşanma sebebi saydı.

---

29. Cemil Meriç.

"Eşlerin zor zamanlarda birbirinin yanında olması gerekir" dedi mahkeme ve kayınvalidesinin cenazesine gitmeyen eşi kusurlu buldu.

Adam tartışma sırasında eşinin saçını çekti, boşanma davasında kusurlu sayıldı. Yargıtay, saç çekmeyi hem boşanma hem de tazminat sebebi saydı. Yargıtay, düğün yapmamayı boşanma gerekçesi saydı. Karar emsal niteliği taşıyor.

Eşinin telefonunu "Daha sonra ararım" diyerek açmayanlar dikkat!

Telefonu açmamak ve eşi aramamak boşanma sebebi sayıldı. Karar Yargıtay'dan çıktığı için de yine emsal teşkil ediyor.

Elbette tüm bu kararlar ne acılar ne olaylar sonrası ne zorluklarla alınmıştır. Elbette ne iyi dilekler, ne iyi niyetlerle yola çıkılmıştır da insanların evli kalmaya da pek gönlü yok sanki.

Evlerde insanlar değil de eşyalar oturuyor ve çoğu zaman o evden eşyaları atmak insanları atmaktan daha zor geliyor.

Niye bu kadar kolay vazgeçiyoruz ki birbirimizden?

Vazgeçmek için mi başlıyoruz yoksa?

Sürekli birbirimize söyleniyoruz ama yeni bir şey de söylemiyoruz. İnsan bencil bir varlık. Kendi emeğini sever. Birinden vazgeçemiyorsa da o kişiye verdiği emekten vazgeçemiyordur aslında. Maddi manevi o kişiye yaptığı yatırımdan, verdiği emekten vazgeçemez ama o emeği de esirgiyoruz sanki birbirimizden.

Başlıyor ve bitiyor, başlıyor-bitiyor.

Yaşandı bitti saygısızca!

Sıradaki lütfen.

Devam ettirmek için bir yolunu bulmak yerine bitirmek için bir bahanesini buluyoruz. Bahaneler, işte yukarıda hepsi Yargıtay kararıyla sabit.

Oysa birini sevmek onun hikâyesini
sevmektir. Ve birbirini sevmek de
ortak bir hikâye inşa etmektir.
Anlattığımız ve ifade ettiğimiz hikâyeler
kadar varız. Onun dışında hepimiz
eksikli, noksan ve hamız.

Zen Felsefesi'nde öne çıkan "wabi-sabi" kusurun kabulü üzerine odaklanmış bir hayat görüşüdür. Bu hayat görüşü, kırılan ve bozulan parçaları, ait olduğu bütüne dair birer hikâye sunması bakımından kıymetli addeder. Hatta kusuru "aydınlanmanın kilit adımı" varsayar.

Japon kültüründe wabi-sabi'ye benzeyen "Kintsugi" sanatı, kırılan eşyayı çöpe atmak yerine, onları onarıp kırıkları daha da belirgin hale getiriyor. Böylece kırılan eşyalar gözden düşmüyor aksine kırıklıkları ve yaşanmışlıklarıyla eskisinden daha güzel oluyor.

İnsan da kırıldığı yerden inşa olur, yeşerir.
Hani "Yaşamak yaralanmaktır" denir
ya işte insan da yara izleriyle doludur
ve tüm bunlar, yaşamın ta kendisidir,
bize bir hikâye verir. Eşya da bir
hikâyeye sahipse güzeldir.

Anneannem, 60 yıllık evliliklerinin sırrını anlatırken bir keresinde şöyle demişti: *"Bizde kırılan eşyalar tamir edilir, çöpe atılmaz."*

Üçüncü Tekil Şahıs Olarak
El Âlem

"Hepimiz üçgenler oluşturuyoruz.
Çağdaş bir çift, erkek-kadın ve psikiyatrdan oluşur."

– Norman Mailer

Güzel tespit ama psikolojik problemi olan insanların "ruh hastası", psikoloğun deli doktoru gibi algılandığı, psikolog ya da psikiyatra gidip yardım almanın tabu olduğu Türkiye gibi ülkelerde geçerli değil bu. Zaten çağdaş bir çift dediğine göre daha çağdaş ülkelerde yaşayan bir çifti kastediyor olmalı.

Biz Türkiye gerçeklerine dönelim en iyisi...

Bir üniversitenin idare hukuku profesörüydü.

Derse girdi.

Konuya da girdi.

Direkt...

Öğrencilerine sordu: "Evli erkek evde kaç kişiyle yaşar?"

Yani evli bir erkeğin kaç karısı vardır?

Yok yok aklınıza kötü kötü şeyler gelmesin.

Dört eş falan değil mevzu...

Öğrencilerin de aklına kötü bir şey gelmedi.

Aslına bakarsanız hiçbir şey gelmedi.

Cevap sabitti:

Evlilik üç kişiden oluşur.

Sen, ben, el âlemin kocası.

Yıllardan beri bu konu zaten bir sorun olarak vardı. Sosyal medyanın etkin kullanımı ve herkesin kendi hayatından "fragman" göstermesi hatta mümkünse o fragmanın tüm hayatının en olağanüstü karesi olmasıyla depreşti.

"El âlemin kocası evlilik yıldönümünde onu Maldivlere götürmüş, sen neden götürmedin?"

"El âlemin kocası eve yorgun argın gelip yemek yapıp bir de bulaşık yıkıyormuş, sen neden yıkamıyorsun?"

"El âlemin kocası küçük tatlı sürprizler yapıyor, öğle yemeği için karısını özel uçakla Roma'ya götürüp getiriyor, sen neden yapmıyorsun?"

Aynı şeyin tersi de söz konusu...

Sen, ben, el âlemin karısı...

"El âlemin karısı hem evi temizliyor, hem çocuklara bakıyor, hem çalışıyor, hem de 24 saat bakımlı dolaşıyor, sen neden böyle olamıyorsun?"

"El âlemin karısı yedinci çocuğunu doğurduktan sonra bile 20 yaşında görünüyor, sen neden görünemiyorsun?"

"El âlemin karısı kocası işten gelince yemeğini hazır ediyor, çocukları zaten yatırmış oluyor, eşini dansa kaldırıyor, üstüne bir de masaj yapıyor, sen neden yapmıyorsun?"

Evet işte böyle.

Evlilik üç kişiden oluşur. Sen, ben, el âlemin kocası/karısı...

Ancak!

Artık evlilik denkleminize üçüncü tekil şahısların bahsini sokarken iki kere düşünün. Çünkü 6 Eylül 2019 tarihli Yargıtay kararına göre boşanma gerekçelerine bir yenisi daha eklendi. Yüksek mahkeme, kadının kocasını başkalarıyla kıyaslamasını boşanma sebebi saydı.

Haberde bahsi geçen Bursalı bir çiftti... Kadın adamdan adam da kadından davacı olmuştu. Ama adamın gerekçesi haklı bulundu. Sonuç olarak, kadının kocasını aşağılaması ve kıyaslaması boşanma gerekçesi sayıldı.

Mutlu Son Masalı

Bugün haber toplantısında sıra dışı bir görüntü geldi önümüze. Bir çiftin nikâhı kıyılıyor, arkadaşlar, aileler toplanmış, cümle âlem heyecan içinde...

Nikâh memuru o meşhur soruyu soruyor:

"Eşiniz olarak kabul ediyor musunuz?"

Uzun bir sessizlikten sonra çift aynı anda cevap veriyor:

"Hayır!"

Mutlu evliliğin sırrı hâlâ "KOCA" bir sırdır ama evliliğe dair ilginç hikâye ve öneriler muhteliftir.

Bir kere şöyle bir diyaloğa şahit olmuştum:

Beş altı senedir birlikte olan ama ne beraber ne de ayrı yapabilen bir çift... Adam arkadaşına soruyor:

"Neredeyse altı sene oldu bir ayrıl bir barış... Birbirimizi yiyoruz ama ayrı da kalamıyoruz. Onunla olamıyorum onsuz da olamıyorum. E bu kadar zaman geçti artık bir karar vermemiz gerekiyor ilişkimiz adına. Artık bitirsek mi ne yapsak?"

Arkadaşı yanıt veriyor:

"Kesin evlenin!"

Adam şaşırıyor:

"Nasıl yani, neden bu kadar net konuştun?"

Arkadaşı aynı tonda cevap veriyor:

"Evlenin kardeşim, bir ilişkiyi bitirmenin en emin yolu evlenmektir."

Önceleri çok kötümser bulduğum bu diyalog haftada en az dört olaylı boşanma haberi sunduktan sonra gerçekçi gelmeye başladı. Hatta boşanırken insanların ne kadar alçalabildiğini gördüğüm haberler sunarken düşünmeden edemedim; insan evlenebileceği değil boşanabileceği birini bulmalı.

Benim yüksek fikirlerimi boş verin, biz yine hikâyelerden gidelim.

Bir diğer hikâye Yunan filozof Sokrates ve karısı Xanthippe üzerine...

Sokrates'i ünlü bir filozof yapan en önemli sebebin eşi olduğu yaygın inanıştır.

Ünlü filozof evde karısının baskısından ve dırdırından bıkmıştır. Bu nedenle derslerini genelde açık havada Antik Yunan kentinin (Atina) sokaklarında dolaşarak yapar. Sokrates evden çıkıp tüm gününü öğrencileriyle birlikte geçirirken, bu durum eşi Xanthippe'yi deli eder. Dolayısıyla akşam eve dönen filozofu tam bir "cehennem hayatı" beklemektedir.

Bu durum giderek bir kısırdöngüye dönüşür ve Sokrates daha sık evden kaçar ve öğrencileriyle daha çok vakit geçirir, eşinin öfkesi de kabardıkça kabarır.

Sokrates bir gün öğrencileriyle birlikte sokakta yürürken tesadüfen kendi evinin önünden geçmektedir. O sırada işledikleri dersin konusu da kadın erkek ilişkileri ve evliliktir.

Öğrencileriyle arasında "Evlenmeli mi evlenmemeli mi?" konusu üzerine derin bir tartışma süregitmektedir.

Tam bu sırada Sokrates'in eşi, bir kova bulaşık suyunu balkondan filozofun ve öğrencilerinin üzerine boşaltır. Üstüne üstlük öğrencilerinin yanında onu azarlamaya, küçük düşürmek

için bağırıp çağırmaya başlar. Olaydan etkilenmemiş görünen Sokrates öğrencilerine dönerek tartışmaya noktayı koyar:

"Evlenin... Eşiniz iyi biriyse mutlu olursunuz, kötü biriyse filozof..."

Evliliğe dair çarpıcı anekdotlardan biri de ünlü Hollywood yıldızlarından biriyle yapılan röportajdan kaldı aklımda. Adını vermeyeceğim ama bahsettiğim Hollywood yıldızı diğerlerinin aksine çok uzun erimli bir evlilik yürütmektedir. Hafızam beni yanıltmıyorsa 25 sene kadar...

Bu durum elbette Hollywood'da pek sık rastlanan bir olay değildir. Sonuç olarak bir röportajda kendisine alışılmışın dışındaki bu "medeni hali" sorulur. Nasıl oluyordu da böylesi bir ortamda evliliğini sağlıklı ve uzun süre devam ettirebilmektedir? Hollywood yıldızının yanıtı oldukça düşündürücüdür:

"Ayrı odalarda uyuyor, ayrı yerlerde yemek yiyor, tatilde farklı yerlere gidiyoruz. Kısacası evliliğimizi bir arada tutabilmek için elimizden gelen her şeyi yapıyoruz."

Evliliğe dair bu kötü örnekleri kabartma tozu gibi abartıyor muyum acaba ben diye düşünüyorken imdadıma Hugh Grant yetişti.

Evet, evet doğru duydunuz.

Bridget Jones'un Günlüğü, *Dört Nikâh Bir Cenaze*, *Notting Hill*, *Aşk Her Yerde* gibi romantik komedilerin vazgeçilmez başrol oyuncusu İngiliz aktörden bahsediyorum.

Yeni dizisinin tanıtımı için bir yere röportaj verdi Grant. Kendisiyle özdeşleşen romantik komedilerin devamını çekip çekmeyeceği sorusuna acı bir yanıt geldi.

Mutlu sonla bitmelerinin nasıl korkunç bir yalan olduğunu gösterecekse, bugüne kadar başrol oynadığı filmlerin hepsinin

devamını çekeceğini söyledi. Hatta tam olarak kendini şöyle ifade etti İngiliz aktör:

Notting Hill'de başrolü paylaştığı Hollywood yıldızı Julia Roberts ile aşk hikâyelerinin iğrenç bir boşanmayla nasıl sonuçlandığını, pahalı avukatlar tutmak zorunda kaldıklarını, çocukların velayetini alma mücadelesine girdiklerini, gözyaşlarının sel olduğunu, psikolojik olarak ebediyen yara aldıklarını gösterecekse (gülerek) böyle bir filmi çekmek isteyeceğini belirtti.

SON *(Mutlu değil)*

Ben Bilmem Navigasyonum Bilir

Geçen gün sosyal medyada bir karikatür gördüm, yan yana duran telefonlar ve beyinler...

İlk görselde Graham Bell'den kalma ilk telefon var. Radyofon... Yanında da devasa bir insan beyni... Sonraki görselde babaannemizden kalma ahizeli bir telefon duruyor. Yanında da çok devasa olmayan bir beyin...

Ardından çocukluğumuzdan kalma tuşlu telefonun görseli ve bitişiğinde ortalama bir beyin... Onu Motorola'nın piyasaya sürdüğü takoz büyüklüğünde 850 gram ağırlığındaki ilk cep telefonu takip ediyor ve yanında ortalamanın altında bir beyin duruyor.

Nokia 1011 yanında daha da küçülen bir beyin, ilk bluetooth telefonun yanında küçük beyin, ilk IPhone'un yanında küçücük beyin, sonraki IPhone'un yanında da ceviz büyüklüğünde beyin ve son IPhone eşliğinde beyinsizlik!

Bilmem anlatabildim mi?

Sonra konuya ilişkin bir başka karikatür.

Yiğit Özgür'e ait.

Karikatürde muhabir adama soruyor:

"Cep telefonunuzla çok vakit geçiriyor musunuz?"

Adam cevap veriyor:

"Valla elimiz ayağımız oldu resmen."

Muhabir:

"Ama çok zararlı, radyasyon var diyorlar."

Adam ellerini gösteriyor, ellerini gösterdiği yerde bir çift ayak var aslında. "Elimiz ayağımız oldu diyorum anlamıyor musun?"

Eller ayak olmuş, evrimleşmiş. Ekranı kaydırmaktan başparmaklar ayak başparmağına dönüşmüş.

Velhasıl cep telefonları elimiz ayağımız olduğundan beri elimizi ayağımızı nasıl kullanacağımızı unuttuk.

Akıllı telefonlar aklımızı aldı.

Geçen adamın biri kamyonuyla birlikte üst geçide girdi. Bildiğiniz kamyonla daldı ve üstgeçidi komple aşağı indirdi.

"Niye yaptınız? Görmediniz mi?" diye sorulunca da "Navigasyonuma güvendim, ona inandım, çünkü bana her zaman doğru yolu gösterdi, hiç yanıltmadı, hiç aldatmadı, ben de o ne dediyse yaptım" diye yanıt verdi.

Zannedersin yoldaşı, 40 yıllık hayat arkadaşı!

Kazanın sonunda şoförün aklı, üst geçit ve kamyon darmadağındı ama navigasyon sağlamdı.

Dikkatimi İsteme Benden Buz Gibi Soğurum Senden

Geçen gün bir video düştü haber merkezlerine.

Üç ya da dört yaşlarında bir çocuk annesiyle yerde bağdaş kurmuş karşılıklı oturuyorlar.

Belli ki anne aynı konuda çocuğu uyarmaktan usanmış, bıkkın bir ses tonuyla çocuğuna şöyle sesleniyor:

"Bak seni bu konuda son kez uyarıyorum. Koşmayacaksın, oyuncak atmayacaksın, zıplamayacaksın."

Çocuk yanıt veriyor:

"Oturmaktan çok sıkıldım."

Anne rica ediyor:

"O zaman benimle konuşurken dikkatini bana ver, konuyu kapatalım."

Çocuktan gelen cevap:

"Dikkatimi vermeyeceğim, o benim! O benim dikkatim. O benim dikkatim! Onu sana veremem."

Önce kahkaha attım. Sonra üzerinde düşündüm.

Benim, senin, onun...

Etrafımdaki kimsenin o çocuktan farkı yoktu aslında.

Evet, dikkatimizi başkasına vermek, karşımızdakini dinlemek konusunda en az o üç yaşındaki çocuk kadar cimri ve

isteksiziz... Dikkatimiz bizim dikkatimizdi, onu kimseyle paylaşamaz, başkasına kaptıramaz, iyi bir dinleyici olamazdık.

Belki de en büyük iletişim problemimiz buydu bizim.

Anlamak için dinlemiyorduk da cevap
vermek için dinliyorduk daha çok.
Ya da Freud'un yanıtını bilerek sorduğu
soruda ünlediği gibi:
"Karşınızdakini dinliyor musunuz yoksa
konuşmak için sıra mı bekliyorsunuz?"
Oysa iki kulak bir ağzımız olduğuna
göre, yaradılışımız ya da Yaradan'ımız
bize dinlemeyi konuşmaktan daha
çok tavsiye ediyor.

"Sema"yı çoğumuz Allah'ı anma, zikretme, cezbe haline bürünme diye biliriz, oysa bir anlamı da kulak vermek, dinlemek ve işitmektir.

DİNLEMEK!

İletişim çağında bu kadar iletişimsiz kalmamızın esas nedeni iletişimin, dinlemek denen bu altın kuralını inatla sürekli çiğnememiz olabilir mi?

Sana Güzel Diyorlar, Sakın Olma[30]

Ne hikmetse pandemi günlerinde tüm dünyada güzelleşme arzusu pik yaptı. Uluslararası Estetik ve Plastik Cerrahi Derneği'ne göre bu yıl kadınlar ve erkekler paralarını en çok botoksa harcadı. Zaten yeterince gerilmemişiz gibi...

Hayır, gerçekten anlamadım ben. Yarına çıkabileceğimizin garantisi yokken koronaya karşı hayırdır bu kusursuzluk telaşı?

"Hızlı yaşa genç öl, cesedin yakışıklı olsun" diyen James Dean bile 2020'yi yaşasa önceliklerini gözden geçirirdi gibime geliyor.

Bize ne oluyor?

Kimi kırışıklıklarından arınmış bir yüz, kimi kalkık kaşlar, kimi bolca dolgu istedi. Dolguculaların çoğunluğunun "Evren boşluk kabul etmez" teorisine kendisini fazla kaptırmış olanlardan oluştuğunu tahmin ediyorum.

Sonuç olarak bu yıl 13 milyondan fazla ameliyatsız estetik operasyonu yapıldı. Geçtiğimiz yıla göre yüzde 7,6 daha fazla bir artış söz konusu... En çok yapılan ameliyatsız işlem ise botoks ve dolgu.

30. Özdemir Asaf.

Ameliyatsız estetiklerde olduğu gibi ameliyatlı estetiklerde de bu yıl hayli artış var. Geçtiğimiz yıla oranla bu yıl yüzde 7 oranında daha fazla ameliyatlı estetik yapıldı.

Ameliyatlı operasyonlarda göğüs büyütme birinci sırada. Göğüs büyütme işlemini yağ aldırma ve gözkapağı kaldırma takip ediyor.

Buraya kadar her şey yolunda ancak sıkı durun!

Maske takmadığımızın, takmaya da hiçbir zaman niyetli olmadığımızın belgesini açıklıyorum:

Bu yıl en çok burun ve burun ucu estetik ameliyatları yapıldı!

O burun hokka olacak, o maske, o burnun altında kalacak!

Şunu hemen söyleyeyim, eğer estetik meraklısı birisi olsaydım kesinlikle "Beni Türk doktorlarına emanet edin" derdim. Çünkü gerçekten Türkiye, bu konuda dünya genelinde bir hayli iddialı... O kadar ki yurtdışından hasta kabul eden üçüncü ülkeyiz.

Bir kere operasyonlar, yurtdışındaki birçok ülkeye göre çok daha ucuz. Hizmet kalitesi de bir o kadar yüksek... Burun estetiğine bakıldığında da dünya genelinde Türkiye en çok ameliyatın yapıldığı ülke... Onun için yiğidi öldüreceksek bile hakkını teslim edelim.

Türkiye'deki şahane doktorlara, estetisyenlere bir lafımız yok. Onlar dünyanın en iyileri... Sorun artık zorbalığa dönüşen güzellik dayatması yüzünden gencecik yaşında harçlığından biriktirdiği üç kuruşla bu işi merdiven altı dahi olsa halletmek isteyenlerde... Dayatılmış bir güzellik hülyasıyla hayatı kâbusa dönenlerde, döndürülenlerde...

Şimdi hiçbir yorum katmadan son bir ayda elimden geçen haberleri kronolojik olarak size sıralayacağım:

İzmir'de yaşayan genç bir kadın Konak'ta bir güzellik merkezine gitti. Gençlik aşısı yalanına kanıp yüzüne 200 iğne yaptırdı. Operasyonun ardından fenalaşınca kendini hastanede buldu. Sözde mucize iksirle gençleşmesini umduğu yüzü tanınmaz hale geldi.

İşlemi yapan kişi hanımefendinin alerjik olduğunu, astım hastası olduğunu bilmiyordu. Hanımefendi sonradan uzmanlardan öğrendi ki doktorun yapacağı işi, yani enjeksiyonu, güzellik salonlarının yapma yetkisi yok. Maalesef yüzünün yedek parçası da...

Uzunca bir süre botoks yaptırdıktan kısa bir süre sonra fenalaşan ve kaldırıldığı hastanede hayatını kaybeden 38 yaşındaki kadını konuştuk.

Yurtdışından gelen ilaçların, yani merdiven altı ilaçların buna sebep olabileceği üzerinde duruldu.

Orada kadına ne enjekte edildi?

Hangi işlem yapıldı?

Bu işlemin estetikle bir ilgisi var mıydı?

Soruşturuluyor.

Türkü barlarda sahne alan bir adam (bilinen bir türkücü) Bahçelievler'de özel bir hastaneye gitti. Amacı gözlerini kontrol ettirip bir gözlük numarası almaktı.

Doktorun iddiasına göre gözlük numarası yazıldı, adam da yaptırdı. Tedaviden sonra doktordan ilginç bir teklif geldi. "Yüzün çöküк" dedi adam. "Bizim buraya estetik cerrahı gelmiş, kampanyamız var. Gel yüzünü gerdirelim, 15 yaş gençleştirelim seni."

Adam da teklifi kabul etti. Ameliyattan sonra gözlerine inanamadı. Daha doğrusu artık sadece %50 görebilen gözlerine doğal olarak inanamadı...

Yüzü tanınmayacak haldeydi. İddiasına göre ameliyata estetik cerrahı değil, göz doktoru girmişti. Günün sonunda yüzündeki kesi izleriyle ve %50 görme kaybıyla kalakaldı. Sahnelere veda etti. Olayı yargıya taşıdı.

Belçika'da yaşayan 35 yaşındaki kadın, ani verdiği kilolar nedeniyle artık bel ağrısı yapan göğüslerini küçültmek için tavsiyeler ve sosyal medyadan gördüğü reklamlar üzerine ameliyat olmaya karar verdi. Küçültmek için bıçak altına yattığı göğüslerinden birini kaybetti.

"Göğsümün dokusu dahi hepsini boşalttıkları ve göğsüm kadınlık hissini unuttuğu için mecbur küçük bir şey koydular içine" diye anlatıyor. Ağrıları dayanılmaz şiddetteydi. İddiasına göre silikon göğsüne değil kaburga kemiğine konulmuştu. Ameliyattan sonra genç kadının göğsünde derin yaralar oluştu. İddiaya göre estetik merkezinin sahibi acı içindeki kadına "Su iç geçer" dedi.

Dünyada da benzer şeyler oluyordu elbette...

"Meksikalı Kim Kardashian" lakaplı Instagram modeli Joselyn Cano, Kolombiya'da başarısız bir kalça ameliyatı sonrasında hayatını kaybetti. Güzeller güzeli kadın henüz 30 yaşındaydı.

Alman sosyal medya fenomeni Josi Maria (24), tatil için gittiği İspanya'daki Büyük Kanarya Adası'nda halk arasında "manken hastalığı" olarak bilinen ve "sıfır beden" olma isteğiyle gelişen anoreksiya nervoza nedeniyle hayatını kaybetti.

Çok mu kararttım içinizi?

"Evet" değil mi?

O zaman biraz da magazin ve iyi haberle devam edelim...

Herkes o burnu yaptırmak isteyince talep patlaması yaşandı!

Estetik cerrahları hangi isteğe yetişeceğini bilemedi.

Estetisyenlerin ve cerrahların kapısı işte tam olarak bu iki sihirli kelimeyle çalınıyor:

"Prenses burnu."

Prenses burnu biraz kavisli gelip, hokka gibi olabilir. Daha düz bir burun, çok açılı bir burun, iyi bir burun olarak görülmüyor.

Kalkık burun da öyle...

Eline beğendiği ünlünün resmini alan doktorun kapısına dayanıyor.

"Beni bu prensese dönüştür!"

Size alt alta kaç tane estetik faciası haberi dizdim. Örnekler verdim.

Güzelleşmeye çalışırken yüzünü, ifadesini kaybeden güzeller güzeli kadınlardan, erkeklerden bahsettim...

Günümüzün en şiddetli
dayatmalarından biri güzellik...
Hatta bana sorarsanız insan
bedenine yönelmiş bir faşizm.
Kitle iletişim araçlarının sunduğu
güzellik modeli niye şakağımıza tek
kurşunlu bir tabanca gibi dayanıyor?
Biz bu Rus ruletini oynamak
zorunda mıyız?

Benim asıl derdim ne biliyor musunuz?

Sosyal medya özellikle Instagram ve türevleri ideal bir güzellik reçetesi sunuyor, her gün ve yeniden... Hatta özellikle güzellik uygulamaları yoluyla...

Her sabah uyandığında kendinden başka bir yeni kadın çıkarabiliyorsun... Daha fenası bunu gidip talep ettiğinde,

iyisinden kötüsüne, merdiven altısından en lüksüne bütün güzellik merkezleri verdiğin paranın karşılığında iyi kötü bir hizmet sunuyor.

Özellikle sosyal medya, güzel olma algısını çok değiştirdi. Yapılan filtrelerden estetiklere kadar herkes birbirine benzemeye başladı.

Farklı olmak isteyen herkes aynı oluyor!

Estetik cerrahlarına göre de durum böyle...

"Küçük burunlu kadınlar güzeldir, Hollywood yanaklı kadınlar güzeldir fikri çok yoğun olduğu için kadınlar da maalesef bu fikre yöneldiler" diyor uzmanlar.

Bir kere uzmanlara göre erken yaşta yapılan estetik ameliyatlarının ileriki yaşlarda sağlık sorunları yaratma olasılığı da yüksek...

"Olağanüstü güzellik, ince duyarlıkları olan erkeklerin bir kadını çekici bulmalarına engel olur aslında. Bir yüzün aşırı mükemmellikte olması, o yüzün sahibini nesnelleştirmeye ve bir estetik nesne olarak zevkle seyredebilmek için ondan uzak durmaya iter bizi. Resmi güzele âşık olanlar yalnızca alıklar ve bakkal çıraklarıdır. 'Resmi güzeller' kamusal anıtlardır. İnsanın kısa bir süre, uzaktan seyredeceği ilginç nesnelerdir. Onların yanında insan kendisini âşık gibi değil, turist gibi hisseder" der Jose Ortega Y Gasset.[31]

Bu ifadelerden ilk bakışta alınacak, bu ifadeleri kıyasıya eleştirecek ya da "Hiçbir kadın nesneleştirilemez" diyecek çok insan bulunur elbet...

Ben onlardan birisi değilim. Olmamamın yegâne sebebi kadın bedenine dayatılan mükemmellik zorbalığının o bedenlerde sebep olduğu tahribat hikâyelerine bire bir tanık olmam...

31. Jose Ortega Y Gasset, *Sevgi Üstüne*, YKY, Çev. Yurdanur Salman.

Ortega Y Gasset'in de çok güzel anlattığı gibi insan mükemmellikle kolay kolay bağ kuramaz, onda kendinden bir şey bulamaz, dahası ona yaklaşamaz. Ontolojik olarak bu böyle...

Ayrıca size bir sır vereyim mi?

Kusursuz görünen şey göze estetik gelmiyor.
Doğal olmayan hiçbir şeyi insan beyni güzel olarak algılamıyor.
Doğallık, güzellikten daha önemli...

Modern heykelin kurucusu olarak kabul edilen ünlü heykeltıraş Rodin ne diyor biliyor musunuz?

"Şunlar çirkindir: Sahte olan, yapay olan, ifadeli olmak yerine güzel olmaya çalışan, ruhtan ve gerçeklikten yoksun her şey, yalan söyleyen her şey..."

Modern zamanların bize dayattığı güzellik kalıbı sizce de Rodin'in çirkinlik tanımına girmiyor mu?

Horgörü

İstanbul Bilgi Üniversitesi bir araştırma yaparak toplumdaki kutuplaşmanın boyutlarını ortaya koydu. "Türkiye'de Kutuplaşmanın Boyutları 2020" adındaki çalışmanın dikkat çeken sonuçları var.

Peki araştırmadan çıkan en önemli sonuç ne?

İnsanlar birbirlerinden sırf başka bir siyasi partiden oldukları için nefret ediyor. Görüşleri alınan insanlar, kendilerini uzak hissettikleri parti taraftarlarıyla iş yapmak istemiyor. Çocuklarının arkadaşlık yapmasını veya "o parti" taraftarlarından biriyle evlenmesini de istemiyorlar.

İnsanlar yakın hissettikleri partinin taraftarlarının büyük oranda vatansever, ülke yararına çalışan, onurlu, açık fikirli, zeki ve cömert olduklarını düşünüyor.

Uzak hissedilen partinin taraftarlarına yönelik bakış açısı ise şöyle: Onlar büyük oranda kibirli, bağnaz, zalim ve bencil. Ayrıca bu kişilerin ikiyüzlü olduğu ve Türkiye için tehdit oluşturduğunu düşünüyorlar.

Hemen hemen her konuda bir partizan ayrışma ve diğerini ötekileştirme var.

İş buralara kadar gelmiş.

Araştırmanın bilimsel koordinatörü İstanbul Bilgi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Emre Erdoğan, sosyal medya etkisine dikkat çekiyor.

Peki sosyal medya etkisi kutuplaşmanın neresinde?

Göbeğinde!

Çünkü sosyal medya, kutuplaşma ateşine körükle giden "Yankı Odaları"nı artırıyor.

Nedir o yankı odaları?

Profesör Emre Erdoğan'ın değerlendirmesi şu:

"Sosyal medyada da sadece kendilerine benzeyenleri takip edip, arkadaşlarını kendilerine benzeyenlerden seçiyorlar."

Ve de Filtre Balonları'na dikkat çekiyor:

"Sosyal medyanın algoritmalarının yarattığı 'Filtre Balonları' da göz önünde tutulursa; sosyal medya, vatandaşları bir tek kendi doğrusunun 'sahici' olduğu yanılgısına sürüklüyor. Kendisinden farklı düşünenlere rastladığındaysa bu durum 'anormal', 'hastalıklı' ya da 'sapkın' gözüküyor. Bu da farklı taraflar arasında diyalog kurmayı imkânsız hale getiriyor."

Feci değil mi?

Ufacık tefecik, içi dolu turşucuk adalar.

İdeolojik bilgi adacıkları...

Anakaradan kopuk ideolojik bilgi adacıkları...

Anakaradan kastım da hakikat!

Çok acayip değil mi, hakikati arıyoruz ama kedinin kuyruğunu kovalaması gibi biz hakikati kovaladıkça o bizden kaçıyor.

Wayne W. Dyer'in *Hatalı Alanlarınız*[32] diye bir kitabı vardır.

Kitaptan bir fabl:

"Büyük bir kedi, kendi kuyruğunu kovalayan küçük kediye sorar: 'Neden kuyruğunu kovalıyorsun?' Yavru kedi cevaplar: 'Mutlu olmak istiyorum ve mutluluğun kuyruğum olduğunu düşünüyorum. Bu nedenle onu kovalıyorum, yakaladığımda mutluluğu da yakalayacağım.'

32. Wayne W. Dyer, *Hatalı Alanlarınız*, Profil Kitap.

Bunun ardından yaşlı kedi gülümser ve 'Gençken ben de mutluluğun kuyruğum olduğuna karar vermiştim. Ama sonra şunu fark ettim ki, ne zaman onu kovalasam benden uzaklaşıyor, ne zaman kendi işime baksam hep peşimden geliyor' der."

Bizim mutluluğumuz da hakikate ulaşmak ama kedinin kuyruğunu kovalaması misali bir kısırdöngünün içerisindeyiz.

Bu kadar kutuplaşmışken, herkesin hakikati kendineyken hakikate ulaşmak nasıl olacak?

Doğrular ve yanlışlar, gerçekler ve yalanlar bu derece melezlenmişken biz hakikati nasıl bulacağız?

Hele partizanlık gözümüzü kör etmişken...

Körlük demişken hani bir hikâye vardır belki bilirsiniz:

Altı tane kör adam filin neye benzediğini merak ederler ve günün birinde fili tanımak için hayvanat bahçesine giderler.

İlki karnına çarpıp "Bu fil, duvardan başka bir şey değil" der. İkincisi dişine dokunur, "Fil denilen şey, mızrakmış aslında" diye düşünür. Üçüncüsü sokulup kıvrımlı hortumunu tutunca "Fil dediğin olsa olsa bir yılandır" kararını verir...

Dördüncüsü, elini filin dizine sürer ve onun bir "ağaç" olduğuna hükmeder. Beşincisi, kulağını eller ve filin aslında bir yelpaze olduğu fikrine kapılır. Altıncısı, filin tesadüfen kuyruğuna dolanıp, "Bu düpedüz bir halattır" sonucuna varır.

İdeolojik körlüğün de bundan farkı var mı? Herhangi bir meseleyi fil gibi düşünün. Yani mesele, fil!

O meseleyi ele alırken körlerin fille temas etmesi ve fili, filden başka her şeye benzetmesi gibi biz de meselenin kendisi yani hakikat dışında her türlü kanıya varmıyor muyuz?

İşte toplumda kutuplaşmanın boyutlarının yüksek düzeyde olmasının yol açtığı en tehlikeli sonuç bu.

Hakikatten uzaklaşmak.

Ve de aynı zamanda hakikatsizlik.

Resmin bütününü görmek, olayları geniş kapsamlı ve derinlemesine bir perspektifle birlikte ele almak diye bir şey zaten kalmadı. Ama bırakın hakikat konusunda uzlaşmayı aklıselimle tartışamıyoruz bile.

Hele sosyal medyada... Özellikle de orada. Bir mesele sosyal medyaya düştüğü andan itibaren geçmiş olsun.

Ruhuna el Fatiha!

Twitter ahalisinin kutuplaşma düzeyini anlatırken Psikiyatr ve Psikoterapist Dr. Agâh Aydın *"Sizinle aynı fikirdeyim dediğinizde bile sizinle aynı fikirde değilim diyen insanların sayısı çok arttı"* diyor.

Bizde geometrik olarak arttı o ayrı ama aynı zamanda çağımızın da sorunu kutuplaşma.

Evrensel bir sorun...

Netflix yapımı *2020 Bit Artık* filminde bu konuya dair çok katıldığım bir cümle duydum:

"Tartışma konusu ister Trump olsun ister Brexit ya da bilim ya da cinsiyet ya da gerçekliğin ta kendisi. Taraflar hemfikir olamıyor, hemfikir olmamakta da hemfikir olamıyor. Hatta ve hatta anlaşmazlıklarının anlaşılamayacak kadar anlamsız olduğu konusunda da hemfikir olamıyorlar."

Velhasıl:

Hakikati ararken ideolojik çıkmaz sokaklarda
kaybolduk, birbirimizi bulamadık, göremedik.
Birbirimizi göremedikçe de:
Hoşgörü toplumuyken horgörü toplumu olduk.

Yaşamak İçin Gülümseyin

Neden daha çok gülmemiz gerektiğini anlatan birçok rasyonel yazı var. Sağlığımıza faydalarını uzun uzun anlatan bilimsel makaleler de var tabii... Özetle kendini seven, kaliteli yaşamak isteyen, ne yapar eder güler.

Gülmeli...

Bir kere rutinden çalıp hayata eklemenin bir yöntemi gülmek... Oldukça devrimci bir eylem... Sizi mutsuz etmek isteyen herkese ve her şarta karşı bir direniş hatta bir kafa tutma hali. Ama daha da önemlisi, gülmek yaşamak demek. Bu gerçeği yüzüme tokat gibi vuran bir hikâye öğrendim.

O hikâyeyi sizinle paylaşmak istiyorum:

"Beyaz adam bir gün Afrika'da bir kabileye misafir olur. Kabile reisi ona hem etrafı gezdirir hem de gösterdiği yerlerin hikâyelerini anlatır. Sonunda sıra mezarlığa gelir.

Beyaz adam çok şaşırır. Zira mezar taşlarının bazılarında '1', bazılarında '200', bazılarında '900', bazılarında '600', bazılarında '5000' yazdığını görür.

Tabii ki dayanamaz ve sorar:

'Ölmüşlerinizden bazılarının 5000 yıl yaşadığına inanmamı beklemiyorsunuz herhalde? Mezar taşlarında gördüğüm 1'ler, 300'ler, 5000'ler ne anlama geliyor?'

Kabile reisi yanıt verir:

'Biz, doğduklarından itibaren kabile üyelerimizin sadece güldükleri anları hesaplarız. Ömrünün sonuna kadar kaç defa güldüyse o kadar yaşadı sayarız.'

Uzunca süren bir sessizliğin ardından beyaz adam gülümser..."

Dert, Devaya Davettir

Mevlana *Mesnevi*'sinde dert ve derman hakkında bakın ne diyor:

> *"Sen sanır mısın ki dert kötüdür? Hayır! Dert devaya bir davetiyedir. Dert ve düşkünlük yer alçağına benzer, deva ise suya. O yüzden nerede dert varsa deva oraya koşar. Neresi alçaksa su oraya akar. O halde derdini sev, ilahi rahmeti celbeden kırıklığını nimet bil. Zira İlahi yardım ihtiyaca göre tecelli eder. Dertli ol ki o seni iyileştirsin, fakir ol ki doyursun. Görmüyor musun, o ipek ağızlı bebek doğmadıkça annenin memesi kupkuru. Ne zaman ki bebek ağzını açar, Cenab-ı Hak o ağzı beslemeye anne memesini memur eder. Çocuk büyüyüp eli ayağı tutmaya başlayınca ona; madem artık âciz değilsin git de artık ekmek ye derler. Bebek gibi âciz ol, tam bir teslimiyetle Hakk'a karşı ağzını aç! Ta ki sana sebep memelerinden süt gibi nimetler aksın."*

Mevlana'nın *Mesnevi*'sinden bu bölümü sizinle paylaşmak istedim çünkü hayat yolculuğunun hırçın yolları bazen insanları ulaşmak istedikleri durağa varmadan önce inmeye zorlar. Ara duraklarda inmek isteyecek kadar çaresiz, yorgun, bahtsız hissedebilir insan... *"Durdurun dünyayı inecek var"* demek istersiniz.

Böylesi zamanlarda dert-deva ilişkisine bir de Mevlana'nın baktığı yerden bakmak şifalandırır.

Şifa demişken aklıma geldi:

Niye grip olanlara "Şifayı kaptın" denir bilir misiniz?

Çünkü grip olunca yorgun ve zehirlenmiş metabolizma kendini dinlenmeye alır. Kontrollü çalışır.

Grip olunca halsiz kaldığınız için bol bol dinlenirken vücudunuzun harekete ayırdığı enerjiyle toksin yakarsınız. Öksürük, geniz akıntısı sayesinde tüm üst solunum yollarını temizlersiniz. İştahınız kesildiği için sindirim organlarınızın bakım ve onarımı da sağlanır. Grip bolca terletir, bolca su içirir. Dolaşımı düzenler. Hem gripken bol bol uyursunuz bir kere. Uyku borcu hayatta en zor ödenen borçlardan biridir. Özetle grip şifalandırır. Yani siz hastalandığınızda aslında şifayı kaparsınız, şifalanırsınız.

Maneviyata inanmıyorsanız bile bu elle tutulur gözle görülür örnek *"Dert devaya davettir"* sözünü doğruluyor.

Dert size misafirliğe gelirken arkasından gelmesi için devaya da basbayağı davetiye gönderiyor.

Biraz kendinizi hesaba çektiğinizde göreceksiniz.
İçinize döndüğünüzde ve dikkatlice
baktığınızda yenilgilerinizin,
yanılgılarınızın, dibe çöküşlerinizin,
yediğiniz vurgunların gerçek
potansiyelinize kavuşmanızda ne büyük
vesileler olduğunu anlayacaksınız.
Bir siz var sizden içeri ve o tahmininizden
çok ama çok daha güçlü...

Bir de bilgeler bilgesi doğanın bize öğrettikleri var.

Garip ama bir o kadar etkileyici anekdotlar... Onlar sadece derdin devaya davet olduğunu anlatmakla kalmıyor, derdi ve devayı bir bütün olarak görmemizi sağlıyor.

Devayı bulabilmek için derde bakmak gerektiğini öğretiyor.

Haydi buyurun:

Mesela donan insanı karla ovarlar. En bilindik kurtarma yöntemlerinden biridir.

Hiç hamur yoğurdunuz mu?

Yoğururken cıvık cıvık elinize yapışır ya, o cıvık hamuru elinizden en iyi çıkaran şey yine undur. Evet, suyla değil... Cıvık ekmek hamuru unla temizlenir.

Panzehir mesela... Yani bir zehrin etkisini önleyen veya yok eden madde, genelde yine aynı zehirden elde edilir.

Karadut lekesini bir tek karadut ağacının kendi yaprakları temizler.

İnsan da meyve veren bir ağaçtır aslında. Gövdesindeki yaraların ilacı ya dallarındadır ya yapraklarında... Bütün mesele devayı uzakta aramamakta...

Derdinden korkmayan, onunla
yüzleşen, derdinin gözünün içine
bakabilen, onunla barışan,
daha da ötesi onunla hemhal
olabilen devasını da buluyor.
Üstelik o deva galiba derdin
kaynağından geliyor.

Cehennem Zebanileri

Etrafımızda radyasyon yayan insanlar var. Bizi sürekli aşağı çeken...

Sokakta, işyerinde, evde... Kısacası her yerde rastlayabilirsiniz bu tiplere. Ama ben katiyen onlara beddua etmiyorum.

Düşünsenize, o kişi, o kafayı 24 saat o bedenin üzerinde taşımak zorunda... Ne büyük bir ıstıraptır kim bilir. Benim edebileceğim herhangi bir beddua o ıstırabın yanında hafif kalır. Cennet bir ruh haliyse eğer, o kişi, 24 saat cehennemi yaşıyor. Çünkü o kafayı, o sürekli kötücüllük üreten, problem çıkaran, karamsar, yıkıcı, hastalıklı kafayı bedeninin tam da üzerinde taşıyor.

Evet, bizzat kendi bedeninin üzerinde...

Bundan daha büyük bir ceza olabilir mi?

Bana verebileceği maksimum zarar benimle geçireceği zamanla sınırlı... Kendine verdiği zararsa sınırsız...

Bardağın sürekli boş tarafını gören, etrafındakilere de böyle gösteren, hep gizli bir gündemi olan, sürekli hesap yapan, yıkımdan beslenen bu ruh ve kan emici canlı türünü, nerede görseniz tanırsınız.

Hepiniz elbet hayatınızda birkaç kez toslamışsınızdır bunlara. Bu habis tür, gittiği yere huzursuzluk ve uğursuzluk taşımak konusunda çok ehil olduğunu bildiğinden sık sık mekân

değiştirerek bir tür gövde gösterisi yapmaktan da zevk alır. Çünkü her nerede değilse mutluluğun ve zaferin orada olduğuna inanır. Yani her daim "her nerede değilse" orada olmak ister. "Her neye sahip değilse" ona sahip olmak ister.

Üstelik bu oyuncak zaferleri, başkalarının hayal kırıklıkları, başka yerlerin yıkıntıları arasından devşirmek gibi bir saplantısı da vardır. Üzeri cesetlerle dolu yollarda yürümeyi sever, gideceği yerlere, o cesetlere basa basa gitmek ister.

Peki, bedeninin üzerinde taşıdığı, kötücüllüğe kiracı o kafayla dünyanın öbür ucuna da gitse varacağı yer neresidir?

Ünlü şair Kavafis'in enfes bir şiiri vardır: "Bu Kenttir Gidip Gideceğin Yer."

Şöyle der şiirde:

"Bir başka ülkeye, bir başka denize giderim dedin
Bundan daha iyi bir başka şehir bulunur elbet.
Her çabam kaderin olumsuz yargısıyla karşı karşıya
–bir ceset gibi– gömülü kalbim...
Aklım daha ne kadar kalacak bu çorak ülkede?
Yüzümü nereye çevirsem, nereye baksam
kara yıkıntılarını görüyorum ömrümün
boşuna bunca yılını tükettiğim ülkede...
Yeni bir ülke bulamazsın, başka bir deniz bulamazsın
bu şehir arkandan gelecektir.
Sen gene aynı sokaklarda dolaşacaksın.
Aynı mahallede koşacaksın, aynı evlerde kır düşecek saçlarına.
Dönüp dolaşıp bu şehre geleceksin sonunda, başka bir şey umma.

Ömrünü nasıl tükettiysen burada, bu köşecikte
öyle tükettin demektir, bütün yeryüzünde..."

Yani sen o kafayı, o bedeninin üzerinde taşıdıkça dünyanın öbür ucuna da gitsen aynı sürgün hayatı yaşayacak, aynı düşüncelerde hapsolacaksın.

Kafanın içi, senin hapishanen olacak.

O hapishane de senin cehennemin...

Bundandır ki Pir Sultan Abdal, *"Cehennem dediğin, dal odun yoktur. Herkes ateşini buradan götürür"* der.

Bırakın da şu etrafına radyasyon yayan insanlar, kendi kafalarının içindeki cehennemde yansınlar.

Kırk

Türk destanlarında kırk sayısı çok önemlidir.

Kırk yiğitler, kırk kızlar, kırk haramiler...

Masallarda düğünler kırk gün kırk gece sürer, bir yastıkta kırk yıl şartıyla...

Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır.

Bir şeyi kırk kere tekrar edersen gerçekleşir.

Bir işte olgunlaşmak ustalaşmak ya da murat edilen seviyeye gelebilmek için "kırk fırın ekmek yemek" gerekir.

Aklımızın ucundan geçmeyen şeylere "Kırk yıl düşünsem aklıma gelmez" deriz mesela.

Koronayla zihnimize mıhlanan "karantina" kelimesi Venedik'te veba salgını sırasında limana giren gemilerin 40 gün bekletilmesinden geliyor. "Karantina" kelimesi Latincede "40" anlamına gelen "quarantena"dan türetilmiş.

Doğumda da ölümde de kişinin "kırkının çıkması" beklenir.

Şaman inanışına göre ruh, bedeni 40 gün sonra terk eder.

Nuh tufanının 40 gün süren yağmurlardan sonra oluştuğuna, Hz. Musa'nın Sina Dağı'nda 40 gün tutulduğuna, Hz. İsa'nın çölde 40 gün geçirdiğine, Hz. Âdem'in çamurunun 40 gün yoğrulduğuna inanılır.

Sufinin 40 günlük inzivaya katlanması şartı vardır.

Hz. Muhammed'e 40 yaşında peygamberlik verilmiştir ve İslam dininin doğuşu sırasında ona ilk bağlananların 40 kişi olduğu bilinir.

Alevilikte 40'lar Meclisi ya da 40'lar Cemi inancı vardır.

Anadolu'da sevgi, yemek aracılığıyla tabaklarda sunulur ve yemek istemeyenlere "Sofranın hatırına 40 lokma" denir.

40 lokma ile doymak, tasavvufta tamama ermek, tamamlanmak için kullanılır.

Tasavvuf, din, sağlık, edebiyat, gastronomi, astronomi...

Tüm bu alanlarda bir şeyi tamamına erdirme, olgunlaştırma, bütünleme adına bir ölçü birimi gibidir 40.

Sporda ise maratonu tamamlamadan hemen önceki son engeldir.

Maraton koşanlar en çok 40'ıncı
kilometrede, yani maratonu tamamlamadan
hemen önce "duvara çarpma" ya da
"duvara toslama" etkisinden korkarlar.
Sporcu beyindeki glikozu (enerji için
kullanılan basit şeker) tamamen tüketince
vücut kıpırdamaz, ne yapsa kıpırdayamaz.
Oracıkta kalakalır. Parçalara ayrılmış gibidir.
İnsan hayatı da fena halde maratona benzer.
Ve 40 yaş; bir duvara toslama yaşıdır.
Ya tosladığın duvar üstüne yıkılır ya da
o korku duvarları aşılır.
Hayatın 40'tan sonra başlaması,
senin 40'a kadar dağılan parçalarını
ustalıkla toparlamana bağlıdır.

İki

İki önemlidir.

İkincilik de...

Yıllar evvel bir reklam afişi görmüştüm. Ünlü bir marka "İkinciyiz" diyordu. "Bizi seçin!"

"İyi de ikinciysen niye seni seçeyim?" demeye kalmadan devam ediyordu slogan:

"Bu yüzden daha çok çalışıyoruz."

Yani birinci olmak için!

Birincilikte kibir vardır, ikincilikte ise çaba...

Birincilikte kaygı vardır.

Birinciliği kaybetme kaygısı...

İkincilikte umut vardır.

Birinci olma umudu...

Bu yüzden iki önemlidir.

Herkes ikinci şansı hak eder diye bir klişe bile vardır. Aslında bu doğum ve ölüm için de geçerli.

Ünlü yazar Mark Twain insanın iki doğum günü olduğunu söylüyor mesela:

"Doğduğunuz gün ve neden doğduğunuzu anladığınız gün..."

"Her insanın iki ölümü vardır" diyor bayıldığım yazar Ernest Hemingway: *"Biri öldüğünde, ikincisi ismin son kez söylendiğinde..."*

İki önemlidir.

İkiye dikkat!

Gitmesine İzin Vermediğiniz Şeyler Sizden Kaçar

Bazıları dünyaya alacaklı geliyor. Hatta o kadar alacaklı geliyor ki özel mülkiyet kavramına kendisini fazla kaptırıyor. Gerçek, sağlıklı, haysiyetli bir bireyselliğe kavuşamayacak kadar çok. Kendisini sahip zannedenler kendisi dışındaki her şeyi eşya zannediyor ve üzerindeki mülkiyet hakkını dayatarak, keserek, parçalayarak, yok ederek kanıtlıyor. Her türlü insan ilişkisindeki "Ya benimsin ya toprağın" ilkelliği işte bu habis kaynaktan besleniyor.

Oysa "Benimdir" dediğimiz
an kaybediyoruz.
Ne çocuk, ne eş, ne iş,
ne toprak ne para bizimdir aslında.
Üstelik sürekli olarak kendini
dayatma ve alacaklı olma hali
"özel mülkiyetimiz" sandığımız
her şeyi bizden uzaklaştırıyor.
Ve sonunda gitmesine izin
vermediğimiz her şey bizden kaçıyor.

Alçaklar Düşmekten Korkmaz

"Alçak olan kimse düşmekten korkmaz" diyor Aristo.

Ben de soruyorum:

Alçaklar düşmekten korkmaz mı gerçekten?

"Bir karga neden kartala konar?"

Haberin başlığı buydu ve doğal olarak benim de dikkatimi çekti. Sonrasında da fotoğrafı gördüm. İhtişamlı ve asil bir kartalın üzerine konmuş kuzguni bir karga...

Kaliforniyalı fotoğrafçı Phoo Chan'ın çektiği "kartala konan karga" fotoğrafı, gören herkeste büyük bir merak uyandırmıştı. Evet, fotoğraf gerçekti, fakat düşündüğünüzden farklı bir hikâyesi vardı... Üstelik fotoğrafa bakan herkesin ama herkesin ilk izlenimi başkaydı. Herkeste başka bir düşünce ve duygu uyandırıyordu.

Karganın derdi kartalın sırtına yerleşip zahmetsiz bir yolculuk yapmak değildi aslında.

Maya Wei-Haas'ın National Geographic'te yer alan haberine göre, Cornell Ornitoloji Laboratuvarı'ndan karga davranışı uzmanı biyolog Kevin McGowan, fotoğraftaki karganın muhtemelen bir hava saldırısının ortasında olduğunu gözlemledi ve *"Kuşlar bölgelerine sahip çıkan hayvanlar. Kargalar da, Napolyon kompleksleri varmışçasına, daha büyük bir kuş kendi alanlarına girdiği zaman didişip dalaşmaya hazırlanıyorlar"* dedi.

Normalde bu tür karşılaşmalarda kuşların birbirine çok yaklaşmadığını hatırlattı.

Fakat bu karga tabuları yıkmış!

Asıl sorulması gereken soru şu: Bu tuhaf durum karşısında kartal neden hiç oralı olmuyor?

Kartal, kargaya hiç aldırış etmiyor. Çünkü ona ayıracak vakti yok.

Avcı kuşların en büyüğü ve ihtişamlısı olan kartal, sürekli diğer kuşlar tarafından taciz ediliyor aslında. Hatta bazen peşindeki kuşlar o kadar inatçı oluyor ki, dışarıdan bakınca, kartallar bir sivrisinek sürüsü tarafından takip ediliyormuş gibi görünüyor.

Bir başka rivayete göreyse; bir kartalı gagalamaya cesaret eden tek kuş kargadır.

Çünkü sürüsünden güç alır. Bir kez musallat olursa, kartalın üstüne oturur ve boynunu ısırarak onu taciz eder. Ancak kartal yanıt vermez, karga ile savaşmaz; zaman veya enerji israf etmez. İsterse bir tek hamlede karganın kafasını koparabilir ama bunu yapmaz. Mizacı izin vermez.

Onun yerine tüm o bilindik asaletiyle yaptığı tek bir şey vardır; kanatlarını açar ve göklerde yükselmeye başlar. Uçuş ne kadar yüksekse, karganın nefes alması o kadar zorlaşır ve karga oksijen eksikliğinden sersemleyerek düşer. Kartallar yüksekten uçar ve kartalların uçtuğu yüksek irtifada hiçbir karga yaşayamaz.

Dolayısıyla alçaklarda uçmaya alışık olanlarda yükseklik korkusu vardır.

Ve eğer bir defa yükselme fırsatı yakalarsa, alçaklar da düşmekten korkar!

Bu iki hikâye de başta çalıştığım medya sektörüne ve "bileşik kaplar teorisi" mantığıyla her sektöre, siyasete ve öznesi insan olan her şeye uyarlanabilir.

Eğer kargalar tarafından taciz edilen
bir kartalsanız; kanatlarınızı açın
ve uçun. Sürekli daha yükseğe...
Gerçek bir kartalın her zaman
uyanık ve tetikte olması gerekir.
Ayrıca tevazuu elden bırakmaması
ve her ne kadar yüksekten
uçsa da alçakgönüllülüğü de
koruması lazımdır.

Başta çalıştığım medya sektörü ve "bileşik kaplar teorisi"[33] mantığıyla her sektörde, siyasette ve öznesi insan olan her alanda eğer kendinizi kartal olduğunuz fikrine fazla kaptırırsanız, sistemin daha büyük kartalları sizi alırlar ve en tepeye çıkarırlar. En tepede olduğunuza en inandığınız anda da sizi oradan aşağı bırakırlar.

Neden mi?

Yere çakılmanın etkisiyle fazla parçalara ayrılın ki sizi yemesi daha kolay olsun diye!

33. Fizikte birleşik kaplar kuralı ya da diğer bir deyişle birleşik kaplar yasası vardır. Kaplar birleşikse, kapların sıvı düzeyinde fark oluşmaz, su tüm kaplarda aynı düzeyde kalır. Düzey yükselir ve alçalır. Bu bir fizik kuralı ya da yasası, aynı zamanda toplumsal bir kural ve bir toplum yasasıdır.

Kimse Vazgeçilmez Değildir

"Mezarlıklar vazgeçilmez insanlarla doludur."

Bu sözün gerçek sahibi kim hâlâ bilinmiyor ama tabii ki sözün doğru olduğu gerçeğini değiştirmiyor bu durum.

Karı-koca, eş-dost, akraba, sivil-siyasi hiç fark etmez... Şayet etrafınızda vazgeçilmez olduğunu iddia eden biri ya da birileri varsa, elinizde ne var ne yok sakince yere bırakın ve hemen oradan uzaklaşın. Aksi takdirde toksik, kan emici bu karakterler ve onların narsis, bencil hezeyanlarıyla baş etmeniz mümkün değildir.

Bir de yanlarında kalıp onlara destek çıkarak, kibir gibi büyük bir günaha da ortak olmuş ya da onay vermiş olursunuz.

Sakın ha!

Bakın size güzel bir örnek:

Charles Bukowski'nin eski sevgilisine notu olarak bilinen bir not vardır. Notta aynen şöyle yazar:

> *"Biliyor musun Linda, hiç kimse vazgeçilmez değildir. Ve hiç kimse kendini vazgeçilmez sanan biri kadar aptal değildir. Şüphesiz şu hayatta verdiğim en doğru karar, kendini vazgeçilmez sanan bir aptaldan uzaklaşmak oldu."*

Siz de hayatta bunun gibi doğru kararlar verin.

Yalnızlık Ölümcül

Japonya, dünyanın tartışmasız en büyük güçlerinden biri... Dünyanın en gelişmiş ülkelerinden... Hatta dünyanın en büyük ve en güçlü üç ekonomisinden biri...

Yükseköğrenim diplomasına sahip vatandaş oranı dünyada birinci sırada. Yani en fazla okumuş vatandaşa sahip ülke...

Dünyanın en güçlü ordularından birine sahip ayrıca... Çok yüksek bir yaşam standardı ve "İnsani Gelişme Endeksi" var. Nüfusu, dünyadaki en yüksek yaşam beklentisine sahip... Sineması, animesi, müzik endüstrisi, zengin mutfağı ve dünyanın en ileri teknolojisi gibi "sıradan" özellikleri saymıyorum bile...

Ancak!

Bir problem var.

Dünyanın en önde gelen "yaşam" standartlarına sahip bu ülkede birçok insan ısrarla "ölmek" istiyor!

Günde ortalama 80-90 kişi intihar ediyor.

Japonya'ya işim gereği G-20 zirvesine katılmak üzere gitmiştim. Bir grup gazeteciyle Fuji Yanardağı'nın eteklerinden geçerken öğrendim bu acı gerçeği. Çünkü orada bir intihar ormanı var...

Evet doğru duydunuz!

Aokigahara (青木ヶ原)

İntihar Ormanı...

Japonya'da Fuji Yanardağı'nın kuzeybatısında yer alan 35 kilometrekarelik bir ormandan bahsediyorum.

Etrafında paslanmış ya da üzerini kaplayan tozdan artık görünmeyen arabalar olduğunu da öğrendim. Çünkü insanlar evlerinden ya da işlerinden hiçbir şey olmamış ya da olmayacakmış gibi çıkıyorlarmış ve arabalarını Fuji'nin eteklerindeki İntihar Ormanı'na çekiyorlarmış. Sonra da arabadan inip ormanın derinliklerinde kayboluyorlar, genellikle kendilerini ağaç dallarına asıyorlarmış.

Korku filmi gibi değil mi?

Tüyler ürperten bir trajedi...

Sebebini sorduğumda insanların aşırı mükemmeliyetçi yapısı, öteki hayatlara yani reenkarnasyona olan inançları...

"Bu defa mükemmel olamadı, başaramadım, bir dahaki sefere mükemmel olacak" fikrinden ve yalnızlıklarından söz edildi bana. Hatta ve hatta yalnızlık öyle bir boyuttaymış ki çare olarak bazen önemli günleri ya da doğum günlerini kutlamak için aile kiralıyorlarmış. Yani doğum gününde yalnız olmamak için, birine ya da birilerine, ailenmiş gibi davranmaları için para veriyorsun.

40 yıllık akraba gibi birlikte mum üflüyorsunuz. Ailesi ve arkadaşı olmayanlar istenen özelliklerde eş, çocuk, torun, arkadaş ve evcil hayvan kiralıyorlarmış. Eceliyle ölenler için de Japoncada "yalnızlık" anlamına gelen "kodoku" (孤独) ve "ölüm" anlamına gelen "şi" (死) kelimelerinin birleşiminden oluşan "kodokuşi" (孤独死) yani "yalnız ölüm" terimi kullanılıyormuş.

Japonya'da yalnız yaşadıkları evlerinde vefat eden insanlardan günlerce haber alınamıyormuş. Yani yaşanan ölümlerden hiç kimsenin haberi bile olmuyor.

İşte bu aşırı dramatik ölüm biçimini anlatmak amacıyla kullanılıyormuş "kodokuşi" kelimesi...

Düşünün artık... Yalnız ölümler öylesine çok ki artık sosyolojik bir kavram haline gelmiş bu durum.

Türkiye'ye döndükten sonra sosyal medyadan Japonca "kuçisabişii" (口寂しい) diye bir sözcük öğrendim. Çevirisi "yalnız ağız" ve "bir şeyler atıştırma arzusu" anlamında kullanılıyor. Yani aslında kişi aç filan değil, fakat ağzı yalnız ve kendine bir yoldaş arıyor. Yalnız doğum günleri ve ölüm günleriyle binlerce "yalnız ağız".

Aynı gün haber merkezlerine şöyle bir haber ulaştı:

Japonya'da ekim ayında intihardan ölenlerin sayısı, bir yıl boyunca koronavirüsün neden olduğu Covid-19 hastalığından ölenlerin sayısını aştı.

Japonya Emniyet Müdürlüğü'nün açıklamasına göre ülkede 2020 Ekim ayında yaşamlarına son verenlerin sayısı 2 bin 153.

Sağlık Bakanlığı'nın verilerine göre salgının başından kasım ayına kadar Covid-19'dan ölenlerin sayısı ise 2 bin 87.

Japonya adını oluşturan "Kanji" karakterleri "güneş" ve "köken" anlamına gelir.

Ancak eldeki verilere göre ülke insanı ülke isminin kendisine vaat ettiğini yaşayamıyor. Aksine Japonların önemli bir bölümü ruhen karanlıkta ve dünyaya kök salmak konusunda kuşkuları var.

Hastalık Yoktur, Hasta Vardır

Bu hastalıkta moral çok önemli!

Eskişehir Şehir Hastanesi'nde görevli olan ve koronavirüsü yenmeyi başaran Dahiliye Uzmanı Doktor Mehmet Karakoç, hastalığı boyunca yaşadıklarını anlattı.

Dr. Karakoç "Bu hastalıkta moral çok ama çok önemli... Morali ne kadar yüksek tutarsan ateşin o kadar düşüyor ve bu laboratuvar değerlerine de yansıyor" dedi.

Bir haber daha vereyim:

Kalbini saran kanseri moralle yendi!

İzmir'in Bayraklı ilçesinde yaşayan 68 yaşındaki Zülay Gündüz, 12 yıl önce yılbaşı gecesi kuru öksürükle gittiği hastanede akciğer kanserinin üçüncü evresinde olduğunu öğrendi. Doktorların "İlk kez böyle bir hastalıkla karşılaşıyoruz. Kanser hücresi sol göğsün altındaki boşlukta başlayıp kalbi sarmış" sözleriyle sarsıldı. "En fazla 8 ay yaşar" sözüne rağmen moralini bozmadı, inatla kanserle savaştı. Kanser, kalbini örümcek ağı gibi sarmıştı.

Altı kemoterapi, 36 radyoterapi aldı. Hiçbirini aksatmadı. Radyoterapinin altında şarkı söyleyip oynadı. Üç yıl sonra hastalığı tamamen yendiğini öğrendi.

Haber merkezlerine öyle çok "moralle yendi" başlıklı haberler geliyor ki inanamazsınız.

100 yaşında koronavirüsü yenenler, kanseri iki kez üst üste alt edenler ve daha niceleri...

Bir kere hepsine geçmiş olsun!

Ama geçmiş olsunun ötesinde başka bir anlamı var bunun.

"Bir hastalığı tedavi ettiğinde kazanabilir ya da kaybedebilirsin. Ama bir insanı tedavi ettiğinde sana garanti veriyorum, sonuç ne olursa olsun kazanacaksın."

Kaçınız Robin Williams'lı *Patch Adams*'ın bu efsanevi repliğini hatırlıyor, parmak kaldırsın!

Peki ya tıbbın babası Hipokrat'ın *"Hastalık yoktur hasta vardır"* sözünü hatırlayanlar?

Yani "Hastalığınız ne?" değil, "Hasta olan kim?" yaklaşımı...

Zira Hipokrat'a göre: *"Hastalık yoktur, hasta vardır. Hastalar somuttur ve hastalığın özelliği olan belirtileri hiçbir zaman aynı ölçüde göstermezler. Hasta, içinde bulunduğu zamanın ve iklimin etkilerine olduğu kadar atasal geçmişin etkilerine de bağlıdır. Alışılmış yaşam biçimi, mizaç, beslenme, morfolojik tipe ilişkin farklılıklar, yüz ifadeleri, ter, idrar, dışkı değişiklikleri, uyku, rüyalar vs. dikkate alınmak suretiyle, hastalığın gidişinin nasıl bir durum alacağı önceden söylenebilir."*

Kaygı: Midemizi

Korku ve endişe: Böbreklerimizi

Kızgınlık ve sinir: Karaciğerimizi

Geçmişi unutamama: Safrakesemizi

Nefret ve kırgınlık: Kalbimizi

Üzüntü: Akciğerlerimizi

Aşırı düşünmek: Dalağımızı

Kafaya takma: Sindirim sistemimizi

Yalnızlık: Tiroit bezimizi etkilermiş.

Vücut belli ki zihnin söylediği her şeyi duyuyor.
Zihni ona göre konuşturmak lazım...
Vücudu yaralamayacak şekilde...
Ruhumuza saklanan hastalıklar, bedenimizde saklambaç oynuyor. Sobelemek için saklanan hastalıkları görmek, görmek için de ruhumuza bakmak gerekiyor.
Kuşkusuz bu saptamalar hastalıklarımızın çoğunun psikoloji temelli olduğu tezine dayanıyor.

Hastalık ne olursa olsun o hastalığın tedavisinde kullanılan psikolojik tekniklerin önemine bir örnek vereyim:

İbni Sina...

Doğu'nun âlimlerine ve düşünürlerine göre "reislerin, hükümdarların şeyhidir" İbni Sina... Batılıların söyleyişiyle, Avicenna...

Batı'nın bilim insanları ve düşünürlerine göre "filozofların prensidir" o. Hekimlerin önderi olarak bilinir ve *"Büyük Üstat"* ismi ile tanınır.

İslam'ın Altın Çağı'nın en önemli hekimi... Felsefe ve tıp alanında çok sayıda eser vermiş büyük bir ilham kaynağı. Hastalarını tedavi ederken genellikle psikolojik tekniklerden yararlandığı rivayet edilir.

En çarpıcı örneklerinden biri de anlatacağım şu hikâyedeki gibidir:

Bir hastası İbni Sina'ya gelir. Yetersiz beslenmeden bir deri bir kemik kalmıştır. Yemek yemeyi de reddetmektedir.

İbni Sina ona "Neden?" diye sorduğunda, kendisinin her an kurban edilmeye hazır bir inek olduğunu iddia eder. Kendini inek zannediyordur. Hatta kasap kasap dolaşır ve kesilerek etinin dağıtılmasını talep eder.

İbni Sina sonunda kasap önlüğünü giyip kasap kılığına girer, elinde bıçağıyla hastayı kesmek istermişçesine yaklaşır ve onu yoklamaya başlar. Sonra kendisini çok zayıf ve çelimsiz bulduğunu ancak kuvvetlenirse onu kesebileceğini söyler. Bunun üzerine hasta, yemeklerini yiyip, ilaçlarını içmeye başlar. Kısa sürede sağlığına kavuşur ve sanrılarından da kurtulur.

Meslek Hastalığı mı?
Meslek Bir Hastalık mı?

Peki, siz hiç Bernardino Ramazzini ismini duydunuz mu?

Duymadıysanız hemen tanıştırayım:

1633 yılında doğmuş 1714'te ölmüş İtalyan bir doktor. *Meslek Hastalıkları* kitabının yazarı... İlginç biri... İş ve işçi sağlığı kavramının babası olarak biliniyor. Çünkü Ramazzini hastalarına "Nasılsın? Nasıl hissediyorsun?" diye sormadan önce "Hangi işte çalışıyorsun?" diye soruyormuş. 52 işkolundaki en yaygın hastalıkları tek tek betimlemiş ve sonunda insanların hastalıklarıyla meslekleri arasında çok net bir bağ olduğunu ortaya koymuş.

Sahi siz hangi meslektensiniz?

Zaman Paradır, Para da Zaman

"Le temps c'est de l'argent."

Fransızca bir deyim...

"Zaman paradır" anlamına geliyor.

Ne demek zaman paradır?

Bugüne kadar duyduğum en güzel açılımını sizlerle paylaşacağım.

Az sonra!

Tam adı Jose Alberto Mujica Cordano...

Biz onu Jose Mujica olarak tanıyoruz.

Hatta biz onu, dünyanın en fakir devlet başkanı olarak biliyoruz.

20 Mayıs 1935 Montevideo, Uruguay doğumlu...

Sosyalist!

2009 Başkanlık Seçimleri'nde Uruguay Devlet Başkanı oldu.

2010 yılında göreve başladı, 2015 yılına kadar görevini sürdürdü.

Başkan seçildikten sonra başkanlık sarayına taşınmayı reddedip, 2012 yılında başkanlık sarayını evsizler için sığınma evi yaptı.

"Devlet başkanı halkının nasıl yaşadığını görmeli" diyordu.

Aylık maaşı 12 bin dolardı.

Maaşının %90'ını hayır kurumlarına bağışladı.

Dünyanın en fakir lideri olarak biliniyor.

Tek mal varlığı 1987 model bir Volkswagen Beetle.

"Zengin olmak isteyen eninde sonunda ruhunu şeytana satar" diyordu 31 Ekim 2015'te *Hürriyet* gazetesinden Çınar Oskay'a verdiği röportajda.

Kirlenmenin tüketim medeniyetinin bir sonucu olduğunu, zengin olmak isteyen insanın, eninde sonunda ruhunu şeytana satması gerekeceğini düşünüyordu.

Çağımızın hastalığı olan tüketimin, bir örümcek ağı gibi, hepimizi yakaladığına inanıyordu.

"Mutluluğu, bitmek bilmeyen bir iştahla bir şeyler satın almakta sanıyoruz. Böyle bir sistemde bozulmak çok kolay" diyordu.

Düşünceleriyle uyum içinde bir yaşam sürdü. Yani, düşündüğü gibi yaşadı, yaşadığı gibi de düşündü. Dahası, düşünceleriyle insanların hayatlarına dokundu.

O insanlardan biri de benim...

Hayat denilen kapalı kutunun kilidini açabilecek bir anahtar verdi bana.

O anahtar ne miydi?

"Zaman paradır, para da zamandır" sözünün ne anlama geldiğini onun sayesinde idrak ettim.

Bakış açısı desem az kalır.

Bana bir "bakış aşısı" yaptı sayılır.

Şöyle iğneleyici bir şeyler:

"Yoksulluğu savunmuyorum. Sadeliği savunuyorum.

Gereksiz ihtiyaçlarla, bir israf dağı icat ettik.

Sürekli almalısın ve atmalısın!

Attığımızda ve aldığımızda boşa harcadığımız, hayatlarımızdır aslında. Çünkü bir şeyi satın aldığımızda, karşılığında para

vermiyoruz. Verdiğimiz, vaktimizdir. O parayı kazanmak için harcadığımız vaktimiz.

Aradaki farksa, yaşamı satın alamazsınız.

Yaşam akıp gider. Hayatı boşa geçirmek, özgürlüğünü kaybetmek korkunç bir şeydir" dedi Mujica.

Zaman paradır, para da zamandır.
Zamanınızı ne için harcadığınıza dikkat edin.
Çünkü eninde sonunda harcadığınız,
sizin öz hakiki hayatınız.

Liyakat mi, Sadakat mi?

Sadakat: İçten bağlılık, sağlam, güçlü dostluk...

Liyakat: Bir kimsenin iş verilmeye uygunluğu, yaraşırlık durumu, kifayet.

Son yıllarda en çok tartıştığımız kavramlar bunlar.

Birisi yeni bir göreve geldiğinde hangi parametreyle geldi?

Birisi yüksek bir mevkie atandığında, bu atama, o kişinin liyakati mi, sadakati mi göz önünde bulundurularak gerçekleştirildi?

Daha da ötesi, liyakat profesyonelliği, tarafsızlığı, nesnelliği, adaleti simgelerken, sadakat, iş bilmezliği, taraf tutmayı, adam kayırmayı ifade eder hale geldi.

Elbette yüksek bir mevkie geldiğimizde alacağımız kararları, o mevkie nasıl geldiğimiz belirliyor.

Yanlış kararlar, yolsuzluk batağındaki bürokratlar, kirli ilişkiler, ülke yönetimini ve medyanın kontrolünü ellerinde tutan oligarklar...

Ukrayna'nın en zengin oligarklarından biri olan Petro Poroşenko'nun 5 yıllık iktidarı böyle geçti.

Halkın içinden, dürüst, prensip sahibi ve akıllı biri devlet başkanı seçilirse ne olur?

Ukrayna'da devlet başkanlığı seçimlerinde ipi göğüsleyen komedyen Vladimir Zelenskiy'nin başrolünde olduğu "Halkın Hizmetkârı" dizisinin tanıtımı bu sözlerle başlıyordu.

Başkent Kiev'de caddelerde Vladimir Zelenskiy'nin fotoğrafının bulunduğu ve üzerinde "Halkın Başkanı" yazan reklam afişleri, ilk kez 2015 yılında ortaya çıkmıştı. Önce anlam verilemeyen bu reklamların, Zelenskiy'nin başrolünde olduğu "Halkın Hizmetkârı" adlı yeni televizyon dizine ait olduğu anlaşıldı.

Dizide Zelenskiy'nin canlandırdığı tarih öğretmeni Vasiliy Goloborodko, bu sistemden yaka silken halkın oylarıyla devlet başkanı seçiliyordu.

Koruma ordusu olmadan, bisikletle başkent sokaklarında gezen, yolsuzluklara savaş açan Devlet Başkanı Goloborodko karakteri, ülkede milyonların sevgilisi haline geldi.

Televizyonda reytingi 20 milyona ulaşan diziyi, Youtube'da 100 milyona yakın kişi izledi.

Ve sonra dizi gerçek oldu!

Zelenskiy, Halkın Hizmetkârı Partisi'nden adaylığını koydu.

Sonra da Ukrayna'nın 41 yaşındaki en ünlü komedyeni Vladimir Zelenskiy, ilk kez adım attığı siyaset sahnesinde kısa süre içinde büyük bir halk desteğini arkasına alarak devlet başkanı seçildi.

Büyük halk desteğinden kastım; yüzde 73,21.

Seçildiğinde Zelenskiy'nin oy oranı yüzde 73,21'di.

Zelenskiy halkı selamladı, ardından parlamentoda yemin ederek görevine resmen başladı.

Dünya ve tabii Türkiye liyakat mi, sadakat mi diye tartışadursun, Zelenskiy göreve başlarken tek bir talimat verdi:

"Odalarınızda benim resmimin olmasını istemiyorum. Devlet başkanı ikona değildir, idol değildir. Oraya benimkinin yerine çocuklarınızın fotoğrafını asın ve ne zaman bir karar alacak olursanız onların gözlerinin içine bakarak alın."

Futbolun Büyücüsü Maradona

2020'nin bize attığı kazıklardan biri daha...

Maradona öldü!

Takıldım kaldım.

Atlatamıyorum.

Belki yazarsam geçer...

Deneyeceğim.

Öldükten sonra mezar taşına ne yazılmasını istediği sorulduğunda şöyle cevap vermişti Maradona:

"Futbola teşekkürler. O bana hayatta en büyük hazzı, en büyük özgürlüğü veren spor. Sanki ellerinle gökyüzüne dokunmak gibi... Topa teşekkürler..."

Halbuki olması gereken tam tersiydi. Yani asıl topun ve futbolun Maradona'ya teşekkür etmesi gerekirdi.

Eduardo Galeano *Gölgede ve Güneşte Futbol*[34] adlı kitabında, *"Futbolun öyküsü, zevkten zorunluluğa uzanan hüzünlü bir öyküdür"* der.

Sporun teknokratları, futbolu sırf sürate ve güce dayalı, mutluluğa boş vermiş, fantezinin gelişemediği, cüretin yasaklandığı bir spor dalı haline getirdiler. Bereket çok ender de olsa hâlâ sahalarda kuralların dışına çıkarak, sırf bedensel bir zevk

34. Eduardo Galeano, *Gölgede ve Güneşte Futbol*, Can Yayınları, Çev. Mehmet Necati Kutlu.

uğruna, yasaklanmış özgürlük serüvenine atılan; rakip takımı, hakemi ve tribünlerdekileri şahlandıran biri çıkıyor.

Aynı kitabın Maradona'ya ayırdığı bölümünde ise *"Bu adam, kazanmayı zorunlu kılan asrın sonlarındaki bu soğuk ve zevksiz futbola, oynadığı güzel oyunuyla renk katan ender simalardan biri olarak her zaman hatırlanacaktır"* diye ifade eder durumu.

İşte tam da bu gerekçelerle asıl topun ve futbolun Maradona'ya teşekkür etmesi gerekirdi, Maradona'nın onlara değil...

Kimdir peki bu Maradona?

Bir kere şunu hemen söyleyeyim, o, Tanrı'nın aynı anda hem eliyle hem de elinin tersiyle değdiği bir adamdı.

30 Ekim 1960 tarihinde Arjantin'de doğdu.

Arjantin.

Ülkenin ismi Latincede yer alan ve gümüş anlamına gelen Argentum'dan geliyor.

Arjantin'in yarı gümüş yarı karanlık rahminden doğan yıldızıdır Maradona... Hayatının ön izlemesini doğumu sırasında hepimize sunmuştur aslında.

"Dona Tota, gün doğarken, Lagus Mahallesi'nde bir hastaneye geldi. Karnında bir bebek taşıyordu. Eşikte yere atılmış bir yıldız buldu, toka biçimindeydi.

Yıldız bir yanından parıldıyordu, diğer yanındansa en ufak bir ışık huzmesi bile sızmıyordu.

Bu yere düşen bütün yıldızlara olur, yerde yuvarlanırlar:

Bir tarafları gümüştür, hep birlikte dünya gecelerini aydınlatırlar; diğer taraflarıysa tenekeden başka bir şey değildir. Avucunda sıktığı o gümüşten ve tenekeden yıldız doğumda

Dona Tota'ya eşlik etti. Yeni doğana Diego Armando Maradona adı verildi."[35]

Bir tarafı gümüşten bir tarafı tenekeden yıldız...

Maradona.

Tezatların adamı ömrü boyunca ya siyahtı ya beyaz.

Hiçbir zaman gri olmadı.

Buenos Aires'in yani güzel havaların kötü şartlarında doğdu. Bir işçi sınıfı banliyösünde...

Kemik tozu fabrikasında düşük ücretli bir işte çalışan babası Diego Sr. Maradona Güney Amerika'da yaşayan yerli topluluklarından birine mensuptu. Ev işçisi olarak çalışan annesi namı diğer Dalma'nın ataları ise Güney İtalya'dan Arjantin'e göç etmişti.

Kızılderili-İtalyan kökenli bir Arjantinliydi Maradona. Villa Fiorito'nun gecekondu mahallesinde büyüdü. Dört kız çocuğunun ardından gelen ilk erkek çocuktu. Sekiz çocuğun beşincisi...

Evlerinde elektrik ve şebeke suyu yoktu. Daha küçücükken para kazanabilmek için taksi kapısı açmaktan hurda satmaya kadar yapmadığı iş kalmadı.

İngiltere'nin *The Guardian* gazetesinden Jonathan Wilson, şöyle bir anekdot paylaşır:

"Bir gece, henüz yeni yeni yürümeye başladığı dönemde, Maradona açık bir fosseptik çukuruna düştü. Dayısı Cirilo bir yandan çukurdan çıkması için ona yardım etmeye çalışıyor, bir yandan da aşağı sesleniyordu: Diegito, başını boktan yukarıda tut."

35. Eduardo Galeano, *Zamanın Ağızları*, Sel Yayıncılık, Çev. Bülent Kale.

Bu cümle, Maradona'nın alametifarikasını da anlatır aslında.

Fosseptik çukurundayken bile başını dik tutabilmek!

Hatta Maradona "Sinaloa" belgeselinde izlediğimiz ve hepimizin tüylerini diken diken eden "takımının kaybettiği anlardaki liderliği" tam olarak bu özelliğiyle ilintilendirilebilir. Kaybedenin yanında oluşu da... Hatta kaybedegelmiş insanların, takımların, şehirlerin kaderini değiştirip başlarını dik tutmalarına vesile olması da...

Neyse biz devam edelim:

Onun için en güzel oyuncak futbol topuydu, diğer çocuk oyunlarını sevmezdi. Kestaneden futbol topu yaptı, portakal ve mandalinadan da... Hatta çok sonradan milli takımdan arkadaşları itiraf etti. Mesela Jorge Luis Burruchaga, onun portakalla mandalinayla yaptığı hareketlerin yarısını bile futbol topuyla yapamadıklarını söyledi.

Argentinos Juniors'un koçu, onu A takıma aldığında henüz 16 yaşında bile değildi. İlk maçına çıkması için kadroya dahil etti ve onu oyuna alırken "Haydi Diego! Nasıl biliyorsan öyle oyna" diye fısıldadı kulağına.

O günden itibaren hayatının sonuna kadar nasıl biliyorsa öyle oynadı. Hayat kazananların, asların takımındaysan oyundu. Yoksa oyun moyun değildi.

O kazananlardan biriyken bile kaybedenlerden yanaydı, onun için de oyunu hiç kuralına göre oynamadı.

Nasıl biliyorsa öyle oynadı.

Arjantin'in en fakir mahallesinden çıkıp dünyanın en pahalı transferine imza attı.

5 milyon sterlin!

Barselona'ya giderken hayatının kurtulduğunu düşünüyordu. Özgürleştiğini düşünüyordu, oysa oynadığı futbol, tutsak

edilmişti. Katalanlarla anlaşamadı. Orada kokainle tanıştı, hepatit kaptı.

Sonunda 1983'ün Eylül'ünde "Bilbao Kasabı" onun ayak bileğini kırdı. Barselona'da soldu. Napoli'de yeşerdi, her açıdan...

7,5 milyon dolara rekor bedelle Napoli'ye imza attığı sırada haber kanalları şöyle anons etti:

"İtalya'nın ve hatta Avrupa'nın en fakir şehri, dünyanın en pahalı futbolcusunu transfer ediyor!"

Dünyanın en iyi futbolcuları İtalya'nın kuzey devlerine (Milan, Juventus, Inter) gitmek için can atarken, o İtalya'nın güneyini seçti. Tuhaf bir seçimdi ya da başka seçeneği yoktu.

Napoli...

Başarılı bir takım değildi. Başarılı olması beklenen bir takım da değildi. Ama Maradona zoru seviyordu, zor da onu...

En ağır hakaretleri işittiğinde ne hissettiğinin sorulduğu bir röportajda "Sorun yok, aksi halde her şey çok kolay olurdu, hayat böyle bir şey" diye yanıtladı.

Hayat böyle bir şey...

Hayat zor bir şey...

Napoli, İtalya'nın Afrika'sıydı. Kibirli ve kendini beğenmiş kuzey tarafından sürekli aşağılanan, hakarete uğrayan...

Bu Diego'ya göre büyük bir haksızlıktı. Duruma çok öfkeleniyordu. Zaten onu ateşleyen kıvılcım da bu öfkesi oldu. İtalyan futbolunun farklı bir ritimde oynandığını, futbolcuların çok sert olduğunu fark etti. Ancak daha hızlı oynamak için tekniği bir kenara bırakıp koşsa bir işe yaramazdı. Tekniğiyle son sürat oynasa bu sefer tekniği bir işe yaramazdı. Ortasını bulması gerekiyordu. Hiçbir fiziksel avantajı yoktu. Ama hiçbir kas beynin yerini tutamazdı ki bunu herkesten iyi kullanıyordu.

Onun diğer serveti de sezgileriydi. Ona göre futbol, zaten bir sezgi ve aldatma oyunuydu. Yani bu oyun, onun oyunuydu.

Napolililer aileleriyle ve çocuklarıyla ilgilenmiyorlardı. Tek ilgilendikleri şey her pazar Napoli'nin daha doğrusu Maradona'nın nasıl oynadığıydı.

İtalya'da geçirdiği 8 yıla iki Serie A (1987-1990) şampiyonluğu sığdırdı. 10 Mayıs 1987'de Napoli, ilk Serie A şampiyonluğunu yakaladığında artık bütün Napolililerin başucunda bir İsa'nın, bir de Diego'nun resmi vardı. Şehir halkı onu ruhunda ve kalbinde yarı tanrı konumuna getirmişti.

Kendisine tapan bu şehrin insanlarının kalbinde Aziz Maradona oluvermişti.

Fakir ve ezilmiş Napoli halkı hayatı yırtamadıkça gidip tribünde kendini "Maradona!" diye yırtıyordu. Gerçek hayatta iç çekmeye bile izni olmayanlar onun sayesinde statta kükreyebiliyordu. Maçlara giderken aldıkları her bilet birer büyük ikramiyeye dönüşüyor, Maradona kazandıkça onlar kendilerini zengin ve ayrıcalıklı hissediyordu. Bu rüya tüm maçlar boyunca sürüyordu. Zira Napolililer yaşayabildikleri tek gerçek hayatı o rüyada yaşıyordu.

Ayrıca yine Napoli'deyken bir UEFA Kupası şampiyonluğu (1989) ve Arjantin Milli Takımı ile 1986 Dünya Kupası zaferiyle dünya futbolunun zirvesine adını yazdırdı. Hatta rivayete göre Maradona'nın Çizme'de yarı tanrı ilan edildiği yılda, onun yüzünden gölgede kalan harika futbolcu Roberto Baggio'nun annesi Papa'dan nafile yardım bile istemişti. Baggio bir numara olamadı ama sonradan Budist oldu.

Maradona'ysa Papa'yı hiç sevmedi.

"Evet, Papa'ya karşı çıktığım doğru. Neden mi?
Vatikan'a gittiğimde oradaki çatıların
saf altından olduğunu gördüm.
Sonra Papa'nın vaazını dinledim.
Diyordu ki:
'Kilise, yeryüzündeki tüm fakir çocuklar
için üzüntü duyuyor.'
Külahıma anlat!
Samimiysen kilisenin altın kaplama tavanını
sat önce amigo, sonra bir şeyler yap."

– Diego Maradona

Onun İtalya'da olduğu dönemde Ferrari sadece kırmızı renkte üretiliyordu. Maradona siyahını istedi. "Siyah Ferrari istiyorum" dedi. Sonra yarış arabasına klima ve teyp taktırdı.

Elbette birisi Maradona efsanesinden bahsedecekse tek başına İngiltere maçından bahsetmesi bile yeterli...

FIFA Dünya Kupası 1986.

Yer: Meksika.

Çeyrek Final.

Arjantin-İngiltere.

Futbol asla sadece futbol olmadığı gibi bu maç da asla sadece bir maç değildi. Bu bir çarpışma hatta savaştı. Çünkü bu maçtan 4 yıl önce Falkland Savaşı'nda İngiltere belki de 20-0 kazanmıştı.

Maradona şöyle ifade etmişti durumu:

"Bu maç bizim için bir final gibiydi. Çünkü bir takıma karşı değil, bir ülkeye karşı kazanmış olacaktık. Maçtan önce futbolun Falkland Savaşı'yla ilgisi olmadığını söyleyip duruyorduk,

ama orada birçok Arjantinli çocuk ölmüştü. Onları kuş yavruları gibi öldürmüşlerdi. Bu bir rövanş olacaktı. Sanki Malvinas'ın intikamını alacaktık. Yaptığımız röportajlarda hepimiz, bunları birbirine karıştırmamak lazım; futbol ve politika ayrı şeylerdir filan diyorduk, ama yalandı hepsi, düpedüz yalan! İşte bunun için, sanırım attığım gol, golden öte bir şeydi."

Zaten Maradona'nın oynadığı futbol hiçbir zaman sadece futbol olmadı. Onun attığı goller ya tarihten alınan birer rövanş ya da düzene bir başkaldırıydı.

Dakikalar 51'i gösterdiğinde İngiliz futbolcu Steve Hodge topu kendi ceza sahasında havalandırdı. Kaleci Peter Shilton ile birlikte topa yükselen 1,65 boyundaki Maradona, uçtu ve kendisinden 18 cm uzun olan Shilton'ı aşarak topu ağlara gönderdi!

Maradona, kariyerindeki tek kafa golünü eliyle attı.

Dört dakika sonra...

Topa ve hayata hep sol ayağıyla vuran on numara adam sağ kanattan ilerledi. Yedi İngiliz futbolcu ve kaleci Shilton'ı çalımlayarak yüzyılın golünü attı.

O mucize anında maçı anlatanın dilinden "Kozmik bir uçurtma gibisin, hangi gezegenden geldin sen?" cümleleri dökülüyordu.

Biliyor muydunuz?

Sanki o günleri görmüş gibi, daha küçücükken, mahalle takımı "Estrella Roja" (Kırmızı Yıldız) için oynarken bir deneme maçı sırasında onu izleyen "Los Cebollitas" (Minik Soğanlar) takımının antrenörü Francisco Cornejo onun için, *"Sanki başka bir gezegenden gelmiş gibiydi"* demişti.

İngiltere'yi 2-1 yenen Arjantin, finalde Batı Almanya'yı da 3-2 mağlup ederek kaptan Maradona önderliğinde Dünya Kupası zaferi kazandı.

Yıllar sonra "Tanrı'nın eli" ile ilgili bir itirafta bulundu Maradona:

"Bazen ilk attığım, elimle attığım gol daha çok hoşuma gidiyor. O sıralarda söyleyemediğimi şimdi söyleyebilirim artık, o dönemde golü 'Tanrı'nın eli' diye açıklamıştım. Ne Tanrı'sı yahu! Basbayağı Diego'nun eliydi! Sanki İngilizlerin arka ceplerinden cüzdanlarını yürütüyordu. Aynı İngilizlerin yüzyıllar boyunca dünyanın arka cebinden yürüttüklerinin yanında lafı mı olur?"

Ancak...

Futbol sahasında mucizeler, özel hayatında skandallar yaratıyordu. Futbol endüstrisi ve medyanın dinmek bilmeyen iştahı Maradona'yı yiyip bitiriyordu.

Çiğnediğini yutmadan tüküren bu canavar çark, hiçbir zayıflık belirtisi göstermek istemeyen "fosseptik çukurundayken bile başını dik tutması gereken" bu adama feleğini şaşırtmıştı.

Napoli'deyken, Barselona dönemlerinde kullanmaya başladığı kokainin bağımlısı haline gelen Maradona, günlerce süren uyuşturucu partileri düzenliyordu. Pazar maçları sonrası takımla akşam yemeği ve onu takip eden ve hafta ortasına kadar süren partiler... Çarşamba günü yeniden temizlenmeye başlıyor, ağır antrenmanlar yapıyor ve pazar gününe hazırlanıyordu. Böylesi bir kısırdöngüye girmişti. Aşırı kokain kullanımı doping testlerinde çıkmıyordu çünkü tevatüre göre onun yerine başka birileri çişini veriyordu.

Sonra bir gün rüzgâr tersine döndü.

1990 Dünya Kupası İtalya'da oynanıyordu. İtalyan Federasyonu, büyük bir hata yaptı. Arjantin ve İtalya'yı Napoli'de karşı karşıya getirdi. Maradona'lı Arjantin'i Napoli'de İtalya'yla karşılaştırmak... Bu tahminlerin ötesinde bir hesap hatasıydı.

Napoli halkı İtalya'yı değil Arjantin'i tuttu. Ve Arjantin, yarı finalde Napoli'de İtalya'yı yendi.

Buraya kadardı.

Maradona artık "çizmeyi" aşmıştı.

1990 Dünya Kupası'nda ev sahibi ülkeyi saf dışı bırakan Arjantinli, artık Çizme'nin en kötü çocuğu olmuştu.

İtalya'nın en nefret edilen adamı haline geldi birden. İtalyan gazetelerinde "Şeytan Napoli'de Yaşıyor" manşetleri atılıyordu artık. O zamana kadar uyuşturucu bağımlılığını dert etmeyen medya ve futbol endüstrisinin patronları, Maradona'nın ipini çekti.

Napoli mafyası Camorra'yla bağı, örgütle ilişkisi, uyuşturucu ve hayat kadını istediği telefon kayıtları birer birer ortalığa döküldü.

Davalar başladı. Milyon euroluk davalar...

Pembe dizi resmen gerilim filmine döndü. Kaderin ne büyük bir cilvesidir ki bütün bunlar olurken eşzamanlı olarak ilk kez 1991'de doping testi kitabına uygun olarak yapıldı. Kazanmaktan başka bir şey bilmeyen Diego, belki de ilk kez çişini yasalara göre yaptı.

Ve kaybetti.

Tarihin en ağır doping cezası ona verildi.

15 ay futboldan men edildi.

1992'de, 85 bin kişi tarafından çığlıklarla karşılandığı Napoli'den yapayalnız ve sessizce ayrıldı. Napoli'deki hayatı aslında tüm hayatının bir özetiydi. Kanı kilisedeki sunağa konup aziz mertebesine yükseltildikten sonra oradan aşağı bırakılan ve paramparça edilen asi ruh...

Asi, düzenbaz, kahraman, aziz, kurban...

1994 Dünya Kupası'nda da herkesten iyi oynadı, eskiye ve iyiye dönüşü çağrıştırıyordu oyunu. Ama bu sefer de efedrin kullandığı için milli formaya veda etmek zorunda kaldı.

Bu arada bir şey daha denedi.

Buenos Aires'teki evinin önünde gazetecilere pompalı tüfekle ateş etti. Hapis cezası aldı, ceza ertelendi.

1995 yılında taraftarı olduğu Boca Juniors'a geri döndü ve iki yıl orada oynamaya başladı. Maradona'nın Boca Juniors taraftarları için efsaneleşmesi ile La Bombonera Stadyumu'nun girişine şöyle yazıldı:

"Dinim Boca, Tanrım Maradona, Mabedim La Bombonera."

Çünkü o sahadayken fakirlik, ezilmişlik, kayıp ve yas saha dışında kalıyordu. Yedek kulübesinde bile değil, sahanın dışında...

Jimmy Burns'ün *Tanrı'nın Eli/Futbolun Kayan Yıldızı Maradona'nın Yaşamı* adlı kitabında şöyle yazar:

"Maradona muzaffer bir tavırla kollarını gökyüzüne kaldırdığı anda, her yeri kaplayan bir kükreme onu selamlıyor: 'Maradona! Maradona!' diye çığlık atıyor taraftarlar. Üstünde, 'Hoş geldin Diego' yazan devasa bir balon sahaya iniyor. 'Descamisados' yani 'Gömleksizler' için bunun bir büyüden farkı yoktur. Maradona gibi göçmen-Kızılderili melezi yoksul sınıftan gelen Boca Juniors taraftarının da ateşli ritüellerinden daha kolay fark edildiği bir yer yoktur. Bu taraftarların çoğu futbol için yaşar, futbolla nefes alır, çünkü inanacak başka bir şeyleri kalmamıştır."

Maradona 1997'de profesyonel kariyerine, Boca Juniors formasını giyerken son verdi. Onun için "Hasta" dediler, onun için "İşi bitti" dediler. Yani saha dışına atıldığında, hayattan da koparttılar onu.

Peki, ne oldu?

Neden bitti?

Neden bu kadar erken bir ölüm fermanı verildi onun için?

Her ne kadar kendisi *"Futbol hayatımı söndürmek isteyebilirler ama hikâye devam ediyor. Futboldan hiç anlamayan Blatter ya da Havelange (dönemin FIFA yöneticileri) Maradona'yı bitiremez. Benim hikâyem, insanları eğlendirmek için sahaya çıkan bir futbolcunun hikâyesidir. Havelange ya da Blatter böyle bir şeyi hayatlarında yapamazlar"* dese de bitti.

Niye kırmızı kartların en acımasızını gösterdiler ve sadece sahanın değil, hayatın da dışına ittiler onu?

Bu soruların sayısız cevabı vardı.

Bir kere zaten tarihin en iyi futbolcusu olmak büyük bir günahtı, bedeli en ağır şekilde ödenmeliydi. Ayrıca o efsane bir oyuncu olduğu kadar efsane bir oyunbozandı! Hem dünya düzeninin hem futbolun şike üzerine kurulu olduğunu fırsat buldukça haykırdı. Sol ayağıyla oynadı ve bilindik tüm düzenlerin sol yanında durdu.

Mesela Amerika'da futbol öğle vakti kızgın güneşin altında oynanıyordu ve bunu mecbur kılan Amerikan televizyon lobisinin mutlak hâkimiyetiydi. Emperyalizmden ve sömürü düzeninden zaten iliklerine kadar nefret ediyordu.

Amerika ve Küba'dan aynı anda ödül aldığında kameralara karşı o bilindik hareketi çekti ve *"Amerika ödülünü bir tarafına soksun, ben Küba'nınkini alacağım"* dedi. Küba'yı ilk kez 1987'de ziyaret etti. Fidel Castro ile güçlü bir dostluk kurdu. Sosyal devlet anlayışını savundu, eşit ve adil düzen istedi.

Bunu bedenine de kazıdı zaten. Kolunda Ernesto Che Guevara'nın ünlü portresi, bacağında Fidel Castro'nun dövmesi vardı.

Fidel'in ölümünden sonra, *"O benim için bir baba gibiydi. Arjantin kapıları suratıma kapatırken Küba bana kollarını açtı. Ölüm haberini aldığımda cehennemdeymişim gibi ağladım"* dedi.

Hatta güçlü bir dostluk kurduğu Küba'nın devrimci lideri Fidel Castro'dan tam 4 yıl sonra onunla aynı gün (25 Kasım) hayatını kaybetti.

Apolitik değildi, zeki ve hazırcevaptı. Dünyanın bir yerlerinde rencide edilmesi gereken bir ikiyüzlülük varsa Maradona onu bulurdu.

Kokain kullandığı için Japonya'nın kendisine vize vermemesi üzerine, Hiroşima'ya atılan atom bombasına gönderme yaparak *"Evet, kokain kullandım ama hiç değilse Amerikalılar gibi binlerce masum insanı öldürmedim"* demişti mesela.

Daha neler neler demişti de...

Ölümünden bir ay kadar önce kişisel Instagram hesabından bir paylaşım yaparak Arjantin'deki askeri diktatörlük döneminde çocukları gözaltında kaybedilen kadınların kurduğu Plaza de Mayo Anneleri Derneği Başkanı Estela de Carlotto'nun doğum gününü kutlamıştı.

"Sosyalistim" diyordu, otoriteyle sorunu vardı. Kurulu düzenin ağababalarını eleştirmeyi alışkanlık edinmişti. Bu suç da affedilecek türden değildi tabii!

Sorduğu sorularla sürekli arı kovanına çomak sokuyordu. Onun deyimiyle "insanları satın almaya ve ne isterlerse onu yaptırmaya alışmış yöneticiler" onu bir türlü satın alamıyordu.

"Halka mutluluk veren, zevk veren oyunculardı, yöneticiler futbolcular sayesinde oraya geliyorlar ve sonra da yasalarını onlara dayatmak için bundan yararlanmaya kalkıyorlardı." Burada büyük bir haksızlık vardı ve oyuncular arada ezilip gidiyordu. Ona göre birlik olmalı, örgütlenmeliydiler.

Spinoza'nın *Etika*'sını okuyordu.

Etiğ-i senin kemiği benim bu düzenden tiksiniyordu.

"Son anda..." diyordu. *"Maçın hakemini değiştiriyorlar, pazar günü oynayacağını söylüyorlar, takımını ona göre hazırlıyorsun, sonra cuma oynatıyorlar. Nedenmiş? Çünkü maç televizyondan veriliyormuş. Tam mafya. Futbol mafyası!"*

Kimse onu susturamıyordu. Arjantinliler için *"Çok kıskanç insanlardır"* diyordu. *"Bana izin verildi ama, antrenör sertifikası verilmedi. O kadar çok cahil, aptal, salak var ki, bu sertifikayı alamayacağımı söylüyorlar."* Hatta tam olarak şu sözlerle anlatıyordu Arjantinlinin kıskançlığını: *"Futbol değil kıskançlık bizim milli sporumuz."*

Nasıl kıskanmasınlardı ki?

Arjantin'in altın çocuğuydu o...

"Arjantin" gümüş demekti. Gümüşten, altın bir çocuk doğmasında bir terslik vardı. Gümüş kendi doğurduğu altını kıskanmıştı. Ama onun sandığının aksine olsa olsa fazlasıyla aşkın bir hayranlıkla bezenmiş bir kıskançlık olabilirdi bu.

Jimmy Burns Arjantinlilerin, Maradona'nın oyun tarzına "şiir" adını verdiklerini söylüyordu kitabında. Ahmet Tüzün'ün şahane ifadesiyle: *"Evet Maradona, futbolun şairiydi, meşin topla şiir yazıyordu. Ama Eflatun'un Devlet'inde olduğu gibi, FIFA devletinde de şairlere yer yoktu."*

Hele bu şairler hadlerini aşarak, uluslararası iş hukuku kurallarının neden futbola uygulanmadığından tutun da oyuncuların, çokuluslu futbolun devasa servetinin gizli hesaplarını neden bilmediğine, Havelange'ın su topundan başka hiçbir toptan anlamayacağından, top nedir diye sorsan gösteremeyeceğinden tutun, FIFA'nın tanınmış bürokratı Joseph Blatter'in hayatında bir kez olsun ayağı topa değmemesine rağmen siyahi şoförlerin sürdüğü 8 metrelik limuzinlerden neden inmediğine kadar sorguluyorsa hiç şansları yoktu.

Hem de hiç...

Zaten o da sık sık bunu göze aldığını ima ediyordu. FIFA'nın uzaktan kumandayla oynatabileceği bir futbolcu değildi. *"FIFA ailesine dahil olmaktansa öksüz kalırım daha iyi"* demişliği bile vardı.

Öksüz kaldı da zaten. FIFA onu evlatlıktan reddetti.

Yine de "Kendinizi kurban gibi hissediyor musunuz?" sorusuna, *"Hayır, her türlü haksızlığın karşısındayım, yine olsa yine yaparım"* yanıtını veriyordu. Oynarken kontrol edilemezdi ama konuşurken hiç kontrol edilemezdi.

"Çünkü..." diyordu. *"Aynaya baktığımda, kendi kendime 'Yakışıklısın Diego' diyorum. Ne düşündüğümü söylemezsem, sabahları yataktan kalkamam..."*

21 yıllık futbol kariyeri boyunca 490 resmi maça çıkan Maradona, toplam 259 gol attı. Ama ne o goller yüzünden ne de Dünya Kupası'nda İngiltere'ye yüzyılın golünü attığı için... Şike üzerine kurulu bir dünya düzenine yüzyılın golünü attığı için taca çıktı!

Tezatların adamıydı Diego.

Bir kere iki kişiydi...

Kişisel antrenörü Fernando Signorini şöyle tarif ediyordu onu:

"Diego ve Maradona iki ayrı kişiydi. Diego güvensizlikleri olan harikulade bir çocuktu. Maradona ise futbol endüstrisinin ve medyanın talepleriyle yüzleşmek için yarattığı bir karakterdi. Maradona herhangi bir zayıflık belirtisi gösteremezdi. Bir gün ona Diego'yla dünyanın öbür ucuna gidebileceğimi ama Maradona'yla tek bir adım bile atmayacağımı söyledim."

Aynı anda hem bir kahraman hem bir anti kahramandı. Halkı büyüleyici futboluyla afyonlarken kendini zehirliyordu. Belki biraz kendi şahsiyeti biraz da şöhreti altında eziliyordu.

Böylesi bir ağırlığın altından kalkmak için seçilebilecek en yanlış yöntemi seçmiş, kokaine başlamıştı. Napoli'deyken şehrin efendisi olan mafyanın elinde bir nevi tutsaktı ama her istediği anda kokaine ulaşmakta özgürdü.

Aslında 20'li yaşlarının başında hayatına girmişti bu bağımlılık... Diego; Maradona'nın parlak futbol kariyerinin sonunu getirmek isteyenlerin eline büyük bir koz verdi.

Maradona futbol patronlarının bir ters manevrasıyla Marakoka'ya dönüşüverdi. Maradona şüphesiz pek çok kişi için tartışmalı bir figürdü, üstelik bunun sebebi sadece neredeyse tüm futbol hayatı boyunca devam eden uyuşturucu bağımlılığı değildi.

1984-2004 yılları arasında evli kaldığı Claudia Villafañe ile iki çocukları vardı ama onların dışında en az altı çocuğun daha babası olduğu söyleniyordu.

Gençler için iyi bir örnek olmadığı, uyuşturucu müptelası ve zaafları olan bir adam olduğu, antipatik olduğu, istikrarsız olduğu, ona hiç iş verilmemesi gerektiği söylendi durdu. Bütün bu tartışmalara kendi adıma bir cevap verebilirim.

Mesela, 1984 yılında Maradona, hasta bir çocuk için Napoli ve FIFA'ya yardım maçı teklifinde bulunmuş, teklifi reddedilince çocuğun evinin karşısında bir maç düzenlemişti. Maçı 4000 kişi izlemiş, gerekli para toplanmıştı. Eğer illa ki yaptıkları gençler tarafından örnek alınacaksa bu da bir örnekti.

Ayrıca tüm o sayılan kötü alışkanlıklarının bedelini en ağır şekillerde peşin ve indirimsiz olarak ödedi. Kötü örnek olabileceği söylenen gençler de bu bedeller ödenirken hepsine teker teker şahit oldu. Böyle yaparsanız böyle olur...

Mesaj alındı!

Ünlü futbolcu Francesco Totti *"Diego'nun yaptıklarını Play Station'da bile yapamazsınız. Gördüğüm, izlediğim en iyi*

oyuncu oydu" demişti. Gerçekten de ayağına dolanabilen tek bir rakibi yoktu.

Diego'nun ayağına biri dolandıysa o kişi yalnız ve sadece Maradona'ydı. Kendisine rağmen ayakta ve hayatta kalmaya çalışıyordu. Belki egosu, bedeninin ödeyemeyeceği çekler yazdı. Ama o karşılıksız çeklerin hepsi için kalbine hacizlerin en ağırı kondu. Milyonların kalbini kazandı ama kendi kalbini kaybetti. Yıllarca pek de dostça davranmadığı kalbi, yılların sonunda karşısına baş düşmanı olarak çıktı.

2000 ve 2004 yıllarında iki kez kalp rahatsızlığı sebebiyle hastaneye kaldırıldı. 2020 Kasım'ının başında beyin ödemi yüzünden geçirdiği ameliyatın ardından 25 Kasım 2020 tarihinde hayatını kaybetti.

Ölümünün ardından yapılan otopside ölüm sebebinin "akut kalp yetmezliğine bağlı akut akciğer ödemi" olduğu ifade edildi.

20. yüzyılın en popüler profesyonel futbolcusu hep amatör kalmıştı.

"Futbolda her şey eğlenmekten geçiyor. Eğer hafta boyunca dalga geçemiyorsan, eğlenemiyorsan, pazar günü sahadan güler yüzle ayrılman çok zordur. Eğer hafta gergin geçerse, maç günü kesinlikle çuvallarsın..." diyordu. *"Özgürlüğümü ben kendim kazandım, ele geçirdim. Kampa gitmeden önce, sevgilimle sevişiyordum, ama pazar günü top ayaklarımda küçücük oluveriyordu. Her şey orada, sahada bitiyor!"*

Dünyanın gelmiş geçmiş en iyi futbolcusu olması yetmez, biz niye bu kadar bağlandık ki bu uyuşturucu bağımlısı adama?

Çünkü iliklerine kadar gerçekti.

Samimi, kendiliğinden ve gerçek...

Olduğu gibi...

Gérard Depardieu hayranlığını açıklarken şöyle diyor:

"Beni büyülüyor, onu seyrederken kendimden geçiyorum. Çok kendiliğinden, ama aynı zamanda çok teatral bir yanı var."

Sanki kendinden bahseder gibi değil mi?

"Gerçeğin rengi gridir..." der André Gide. *"Siyah ya da beyazım. Asla gri olmayacağım"* dedi Maradona... Ve Gide'in tezinin aksine Maradona, son derece gerçekti.

Zaafları ve güçlü yanlarıyla neyse oydu. Ruhu kırıldı ama yaralarını göstermekten hiç çekinmedi. Milyonların önünde hüngür hüngür ağlayan, seven, sevilen, nefret eden, nefret edilen, aldatan, aldatılan...

Biz gibi yani...

Bazen kâfir, bazen münkir, bazen asil, bazen asi...

Tüm renkler onda vardı. O futbolun ruhu ve gökkuşağıydı. Çok ağladı, çok ağlattı.

Ve Kızılderili atalarının da dediği gibi:

"Gözlerde yaş olmasaydı, o ruh o gökkuşağına sahip olamazdı."

Ezilenin ezene, sömürülenin sömürene başkaldırısıydı. O golleri yazdı, biz "Tanrı'nın eli" diye okuduk.

"Yaşamam Tanrı'nın emriydi, doğduğum harabe de...
Yokluktan düzlüğe çıkmanın basit bir örneğiydim sadece."

– Diego Maradona

Aynı Gemideyiz

"Bu pandemide hepimiz aynı gemide değiliz, eşitsizlik çok fazla hayata mal oluyor" başlıklı bir haber analizi okudum Independent Türkçe'de. Ian Hamilton adlı bir gazeteci tarafından kaleme alınmıştı haber.

"Bu pandemide hepimiz aynı gemide değiliz, bunu ispat etmek için Birleşik Krallık Ulusal İstatistik Ofisi'nin yayımladığı son verilere bakmak yeterli" diyordu. Elindeki istatistiğe göre, İngiltere'nin en yoksul bölgeleri, en az yoksul olan bölgelere göre iki buçuk kat daha fazla ölüm oranına sahipmiş.

"Her 100 bin kişiden 123'ünün hayatını yitirdiği Güney Batı İngiltere'ye kıyasla Yorkshire ve Humber'da her 100 bin kişide 320 ölüm kaydediliyor. Galler'deki zıtlık da aynı derecede acımasız... En az yoksul alanlarda her 100 bin kişide gerçekleşen 285 ölüme kıyasla, en yoksul alanlarda 100 bin kişide 560 ölüm kayıtlara geçti" diyor.

"Covid, sınıf gözetmeyen bir hastalık ama etkileri sınıftan bağımsız değil. Güneye kıyasla kuzeyde Covid'e yakalanarak ölenlerin sayısı, 100 bin kişide 12,4 daha fazla."

Hamilton'a göre en zayıf halkaların ve halkların bazı ortak özellikleri var. Barınmak zorunda kaldıkları ya da barınmak için tek bulabildikleri yerin aşırı kalabalık olması, iş güvenliğinin olmaması, yetersiz beslenmeden ve bakımsızlıktan kaynaklı sağlık sorunları, yoksulluk...

Bu özelliklere sahip kişilerin ortak özelliği hayatta kalabilmek için işe gitmek dışında bir seçenekleri olmaması ve bunun da paradoksal biçimde ölüm risklerini artırması.

İngiltere'de durum buysa başka ülkelerde durum çok daha korkunç olsa gerekti. Zaten beklenen haber de Birleşmiş Milletler'den geldi:

"Önlem alınmazsa salgın, çatışma, yoksulluk ve kıtlığa neden olacak."

Demek ki neymiş?

Aynı gemideymişiz.

Gemi batarsa, üst katta, güvertede seyahat eden zenginler de alt kattaki kazan dairesindeki işçiler de batacakmış.

Zaten BM'nin açıklamasının ardından da Dünya Sağlık Örgütü'nün açıklaması geldi:

"Zengin ülkelerde aşılamalar devam ederken, azgelişmiş ülkeler ise bekleyip izliyor."

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Genel Direktörü Dr. Tedros Adhanom Ghebreyesus, yeni tip koronavirüs (Covid-19) aşılarının yoksul ülkelere eşit şekilde dağıtılması çağrısında bulundu.

Ghebreyesus, bu açıklamasının daha çok yankı uyandırması ve daha "duygusal" bir etkisi olabilmesi için de; Uluslararası Ticaret Odası'nın (ICC), "hükümetlerin, gelişmekte olan ülkelere Covid-19 aşısına erişim sağlamaması halinde küresel ekonominin 9,2 trilyon dolara kadar zarar göreceği" tespitini anımsattı.

Ghebreyesus, söz konusu zararın neredeyse 4,5 trilyon dolarının en zengin ülkelerde gerçekleşeceğine işaret eden, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) yeni raporuna göre de salgının küresel işgücü gelirinde 3,7 trilyon dolar düşüşe neden olacağı tahmininde bulunulduğunu hatırlattı.

Sonuç olarak Ghebreyesus diyor ki:

Covid-19 aşılarının düşük ve orta gelirli ülkelere de eşit şekilde dağıtılması gerek.

Onun vurucu cümlelerini alta sıralıyorum buyurunuz efendim:

"Aşı milliyetçiliği, kısa vadeli siyasi hedeflere hizmet edebilir. Ancak aşıların hakkaniyetle dağıtılmasını desteklemek, her ülkenin kendi orta ve uzun vadeli ekonomik çıkarına olacaktır. Salgın, her yerde sona erdirilinceye kadar hiçbir yerde bitiremeyeceğiz. Şu an dünyanın azgelişmiş ülkeleri (aşıları) izler ve beklerken, zengin ülkelerde aşılamalar devam ediyor. Her geçen gün dünyanın zenginleri ve yoksulları arasındaki uçurum daha da büyüyor."

Benim için kilit cümle şu:

"Salgın, her yerde sona erdirilinceye kadar hiçbir yerde bitiremeyeceğiz."

Bu cümleyi taş devrinden bugüne kadar bütün insanlık hallerine uyarlayabiliriz. Aşı, gıda, giyecek, yakacak, ne varsa... Neye ihtiyaç varsa...

Dünyanın ve toplumların en zayıf halkasının sorunları en ayrıcalıklı kesimini de ilgilendiriyor.

Onlar iyi değilse sen de değilsin. Uzun vadede iyi olamazsın.

Ünlü sosyolog Zygmunt Bauman'ın *Modernite, Kapitalizm, Sosyalizm, Küresel Çağda Sosyal Eşitsizlik* adlı bir kitabı var.

Yazar kitaba elektrik devresinden örnek vererek başlıyor. Bir elektrik devresi aşırı yüklendiğinde ilk iflas edecek olan parçanın sigorta olduğunu, bu sayede tüm sistemi koruduğunu söylüyor.

> *"Bir elektrik devresi aşırı yüklendiğinde, ilk iflas edecek parça sigortadır. Sigorta, devrenin diğer parçalarına göre yüksek voltaja daha az dayanıklıdır (hatta devrenin en az dirençli parçasıdır) ve sisteme bilinçli olarak yerleştirilmiştir. Elektrik akımı güvenli kabul edilen gerilim sınırının üzerine*

çıktığı anda, sigorta diğer bütün parçalardan önce yanarak bütün elektrik devresini ve devreden yararlanan sistemleri kapatır ve bu sayede tesisatın kullanılamaz hale gelmesini engeller. Yani sigorta sistemdeki diğer parçaların yanmasını ve tamiri mümkün olmayan kalıcı hasarların oluşmasını engelleyen bir güvenlik aracıdır. Fakat bu durum, aynı zamanda bütün devrenin çalışabilirliği ve dayanıklılığının, sigortanın direncinden daha fazla olamayacağı anlamına da gelir. Sigorta yandığı an sistem de durur."[36]

Dünyaca hali pür melalimizi bundan daha iyi anlatan bir cümle bilmiyorum. Sosyal mesafe olsa da olmasa da insan sosyal bir hayvan olduğuna göre iletken varlıklarız.

Virüsü de, hastalığı da, mutsuzluğu da, güçsüzlüğü de, dirençsizliği de birbirimize iletiyoruz. Daha da önemlisi elektrik devresi örneğindeki gibi toplumun en zayıf halkası "kendini yakmak" pahasına yüksek voltaja maruz kaldığında sistemdeki güçlü ve ayrıcalıklı katmanların yanmasını engeller ama devre artık çalışamaz hale gelir. Bir sistemin dayanıklılığı en zayıf parçasının dayanıklılığı kadardır.

İşte bu yüzden en zenginler sürekli aşı yaptırıp dururken fakirler öylece baksa da; salgın, dünyanın en ücra köşesindeki bir Afrika ülkesinde sona erdirilinceye kadar hiçbir yerde bitmeyecek!

Küresel çağda sosyal eşitsizlik de öyle...

Çünkü salgından hiçbir farkı yok.

36. Zygmunt Bauman, *Modernite, Kapitalizm, Sosyalizm, Küresel Çağda Sosyal Eşitsizlik*, Say Yayınları, Çev. F. Doruk Ergun.

Mavi Kelebeklerin Kanatlarında Gelen İlahi Adalet

Takvimler 1995 yılının 11 Temmuz'unu gösterdiğinde tarihin en acı sayfalarından biri açılıyordu. Üç günde Srebrenitsa'da 8 binden fazla Boşnak katledildi.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'daki en büyük katliamdı bu.

20. yüzyılın en büyük ikinci katliamı...

Dünyanın gözü önünde yaşanan soykırımın elbette bir öyküsü vardı.

Srebrenitsa soykırımına giden süreç Yugoslavya içsavaşı ile başladı. Yugoslavya, Sırbistan, Karadağ, Bosna Hersek, Hırvatistan, Slovenya ve Makedonya'dan oluşuyordu.

1991'de Hırvatistan ve Slovenya bağımsızlıklarını ilan etti. Bosna Hersek de 1992'de Yugoslavya'dan ayrıldı. İçsavaş sırasında Bosnalı Sırplar, Müslüman Boşnaklara yönelik etnik temizlik başlattı. Bu sırada Birlemiş Milletler Srebrenitsa'yı Boşnaklar için güvenli bölge ilan etti.

Boşnaklar silahsız ve savunmasızdı. 11 Temmuz 1995'te Ratko Mladiç komutasındaki Sırp birlikleri Srebrenitsa'ya girdi. Mladiç emrindeki askerlere şöyle sesleniyordu:

"Şu anda 11 Temmuz 1995, Sırp Srebrenitsa'sındayız. Türklere karşı olan isyanın anısına Müslümanlardan intikam alma vakti geldi."

Sırp askerlerin işgali üzerine bir grup Tuzla'ya gitmek için yola koyuldu.

Binlerce Boşnak Potoçari'de Hollandalı askerlerin denetimindeki Birleşmiş Milletler Barış Gücü Karargâhı'na sığındı.

Güvende olacaklarını düşündüler ama öyle olmadı.

Binlerce Boşnak, kampı kuşatan askerlere teslim edildi. Şehir merkezinden alındılar. Kamyonlara doldurularak götürüldüler. Elleri arkadan bağlandı, ağaçların arasında kurşuna dizilerek katledildiler.

Evet, Avrupa'nın ortasında gelişmiş Batılı devletlerin gözleri önünde İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Avrupa'nın en büyük insanlık trajedisi yaşandı. Müslüman Boşnaklar, Sırplar tarafından soykırıma uğratıldılar. Kurşuna dizilen adamların eşleri, kızları defalarca tecavüze uğradı. Bebeklerinin, çocuklarının boğazları kesildi.

"Anne, anne! Seni hâlâ rüyamda görüyorum abla, ağabey, sizi hâlâ her gece rüyamda görüyorum. Yoksunuz, yoksunuz, yoksunuz. Sizi arıyorum. Sizi arıyorum. Sizi arıyorum. Nereye gitsem sizi görüyorum" diyordu tüm ailesini kaybeden bir Bosnalı, gazeteciye.

"Bebeğim günlerdir açtı, ağlıyordu. Sırp asker onu susturmamı istedi. Susturmaya çalıştım. Susmadı. Bebeğim susmayınca gırtlağını kesti ve kucağıma verdi. Bak ben susturdum dedi bana" diye anlatıyordu bir anne, başka bir gazeteciye...

Bu feci katliamdan sonra geride kalanların tek bir beklentisi vardı:

Adalet.

Peki, ne oldu?

Adalet yerini buldu mu?

Yaşanan katliam 2007'de soykırım kabul edildi.

Katliamın baş sorumlularından Bosnalı Sırp komutanı Ratko Mladiç, adaletten 16 yıl boyunca kaçtı.

Lakabı "Bosna Kasabı"ydı.

2011'de yakalandı.

Soykırım dahil birçok suçtan müebbet hapis cezasına çarptırıldı.

Mladiç'e emri verenler, yani katliamın siyasi sorumluları Radovan Karaciç ve Slobodan Miloseviç'ti... Eski Yugoslavya Devlet Başkanı Slobodan Miloseviç...

2002 yılında yargılanmaya başladı. Soykırımla suçlanan Miloseviç, yargılama süreci devam ederken hücresinde ölü bulundu. Karaciç de yargılanmaktan 13 yıl boyunca kaçtı. Bu süreçte manastırlarda ve mağaralarda saklandığı söylendi.

2008'de Belgrad'da bir otobüste yakalandı. Soykırım dahil 10 ayrı suçtan 40 yıl hapis cezası aldı. Davaların görüldüğü eski Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesi, 1993'te kurulmuştu. 2017'de kapanıncaya dek 161 kişiyi yargıladı.

84 savaş suçlusunu mahkûm etti. Mahkemede görülen son duruşmada 20 yıl cezası onanan Bosnalı Hırvat General Slobodan Praljak, potasyum siyanür içerek intihar etti. Praljak, Bosnalı Müslümanlar üzerinde geri döndürülemez yaralar açmakla da suçlanıyordu. Onun gibi onlarca soykırım suçlusu ise hâlâ yakalanamadı.

Bu arada Avrupa Birliği'nden Srebrenitsa soykırımı ile ilgili bir açıklama geldi. Açıklamada "Modern Avrupa tarihinin en karanlık dönemlerinden biri olan Srebrenitsa soykırımını her zaman hatırlamak ortak görevimiz" dendi. Ama bu arada ne oldu dersiniz?

Avrupa standartlarında bir "çifte standart" örneği daha gördük;

Hollanda Yargıtay'ı Bosna'daki savaşta Srebrenitsalı 350 sivilin Sırplar tarafından öldürülmesinde Hollanda'nın sorumluluk payını %30'dan %10'a çekti.

Evet, doğru anladınız!

Birleşmiş Milletler bünyesindeki Hollandalı askerlerin görev yaptığı üsse sığınan 350 Srebrenitsalı Boşnak'ın 13 Temmuz 1995'te askerlerce üsten çıkarıldığını kabul etti Yargıtay ama Sırplar tarafından katledilen bu kişilerin ölümünde Hollanda'nın sorumluluk payının yalnızca %10 olduğuna hükmetti. Çünkü Hollandalı askerlerin Sırpların Boşnak sivilleri alıkoymasına engel olamayacağını iddia etti.

Yetti mi?

Yetmedi.

Srebrenitsa soykırımını inkâr ettiği ve Sırp savaş suçlularını savunduğu gerekçesiyle tepki çeken Avusturyalı yazar Peter Handke, 2019 Nobel Edebiyat Ödülü'nü yine tüm Avrupa'nın gözü önünde İsveç'te aldı. Edebiyat ödülünü Handke'ye İsveç Kralı 16. Carl Gustav büyük bir alayıvala ile verdi.

Sonuç: Soykırım emrini verenler, tetiği çekenler, gırtlak kesenler, tecavüzcüler, toplu mezarları kazanlar, katlettiği insanların evlerine yerleşen yüzlerde kişi bugün yine Avrupa'nın orta yerinde krallar gibi yaşıyor.

Yani adalet yerini bulmadı.

Ama ilahi adalet yerini buldu. Zira ilahi adalette zamanaşımı yoktur.

Srebrenitsa'da öldürülen binlerce Boşnak toplu mezarlara gömülmüştü. Aradan çeyrek asır geçmesine rağmen hâlâ binin üzerinde soykırım kurbanının cesedine ulaşılamamıştı. Sırp askerleri gözden ve şüpheden uzak olsun diye toplu mezarları şehrin kilometrelerce uzağına kazmıştı.

Hatta Sırplar toplu mezarları bulunmasın diye onları bölgenin bitki örtüsüyle uygun bitkilerle yeşillendirmişlerdi. O da yetmemiş toplu mezarların bulunmasında kullanılan uydu resimlerinde manyetik değişkenlik taramasının yapılmaması için mezarların içine metal parçaları bırakmışlardı.

Sırplar böylesine profesyonelce ve ince hesaplar yaparak planlamışlardı her şeyi. Tek bir şeyi hesaba katmamışlardı:

Mavi kelebeklerin kanatlarında taşıyarak getirdiği ilahi adaleti...

Toplu mezarların bulunduğu bölgede cesetlerin toprağı beslemesi sonucunda "Artemis" adında çiçekler açtı. Çiçeklerin çoğalmasıyla birlikte sadece bu türle beslenen mavi kelebekler bölgede hızla çoğaldı. Ve mavi kelebekler takip edilerek 300'den fazla toplu mezara ulaşıldı.

Kod Adı: Kılıçbalığı

2001 yılıydı.

Paris'teydim.

Arkadaşlarım çok ilginç bir filmden bahsettiler, "Haydi gidelim" dedim.

Opération Espadon.

Filmin adı buydu.

Kılıçbalığı Operasyonu.

Ya da *Kod Adı: Kılıçbalığı.*

Amerikan derin devletini anlatıyordu. ABD'nin, çok gizli derin devlet ağının silahlı birimi olan kara hücre adlı kontrgerilla örgütünün lideri Gabriel ve arkadaşlarının akıllara zarar maceraları... Gabriel, yani derin devletin adamını, John Travolta canlandırıyordu. Filmdeki şu repliği duyduğumda tüylerimin diken diken olduğunu hatırlıyorum:

"Biz kendi uçaklarımızı düşüreceğiz, kendi binalarımızı bombalayacağız ve terörün acımasız yüzünü insanlara göstereceğiz. Böylece terörist devletlere saldırmak için arkamızda kamuoyu desteği olacak."

Filmde geçen bu sözlere büyük bir hayretle kulak verirken cep telefonlarımızın sesini duymuyorduk tabii. Oysa anne babalarımız sinema binasından çıkıp acilen eve dönmemizi istiyorlardı o sırada.

Tarih 11 Eylül'dü.

Dünyanın değiştiği gün...

Toplam 19 hava korsanı aşağı yukarı aynı saatlerde kalkış yapan dört yolcu uçağını kaçırmıştı.

Uçaklardan biri Boston-Los Angeles uçuşunu gerçekleştiren American Airlines'ın 11 numaralı seferini yapıyordu. Rotasını New York'a çevirerek şehrin güneyindeki Dünya Ticaret Merkezi'nin kuzey kulesine çarptı.

İkinci uçak Boston'dan kalkıp Los Angeles'a giden United Airlines'ın 175 numaralı sefer sayılı uçuşuydu. Bu uçak da ilkinden 17 dakika sonra Dünya Ticaret Merkezi'nin güney kulesine çarptı.

Uçakların çarpmasının ardından kulelerde yangın çıktı ve yaklaşık iki saat sonra her iki kule de geride 1,8 milyon ton enkaz bırakarak yıkıldı.

2 bin 977 kişi hayatını kaybetti. 6 binden fazla kişi yaralandı. Dönemin ABD Başkanı George W. Bush, olayı "terör saldırısı" olarak nitelendirdi.

Saldırıyı El-Kaide üstlendi.

Hani şu yıllar sonra ABD Eski Dışişleri Bakanı Hillary Clinton'dan gelen itirafla, Sovyetler Birliği'ne karşı savaşması için bizzat ABD tarafından yaratıldığını kulaklarımızla işittiğimiz El-Kaide.

Clinton'ın *"Şu anda mücadele ettiğimiz radikal grupları 20 yıl önce biz oluşturduk. El-Kaide'yi Pakistan istihbaratıyla birlikte devşirdik"* cümlesinde sözü edilen El-Kaide...

Tabii bu itiraf 2010'lu yıllarda biraz gecikmeli geldiğinden, 2001 yılındaki bu "ani ve beklenmedik" saldırı ABD yönetimi için El-Kaide adında, daha önce hiç görmedikleri, duymadıkları, bilmedikleri bir öcünün düzenlediği korkunç bir terör saldırısıydı görünürde.

Bunu da dönemin Amerikan Başkanı birinci ağızdan açık seçik ifade etti.

Irak hariç, ABD'nin diplomatik ilişkisi bulunmayan ülkeler dahil hemen her ülke saldırıların ardından ABD'ye destek açıklaması yaptı.

Amerikan halkı yeşil ışık yaktı.

ABD, önce Afganistan'ı, daha sonra da Irak'ı "terörle mücadele" stratejisi kapsamında işgal etti.

Irak...

Petrol zengini bu ülke "istikrar ve demokrasi" vaadiyle işgal edildi.

İşgale "Irak'ı Özgürleştirme Operasyonu" adı verildi. Ancak bu askeri müdahaleden, çıkartılan mezhepsel savaş ve terör eylemlerinden dolayı yüz binlerce sivil, hayatını kaybetti, milyarlarca dolar harcandı ve son olarak terör örgütü DEAŞ'ın ortaya çıkmasına zemin hazırlandı.

Ne diyordu John Travolta *Kılıçbalığı Operasyonu* filminde?

> *"Amerikan rüyasını sonsuza dek yaşatabilmemiz için Amerikan halkına terör korkusunu hissettirmemiz lazım. Hissettirebilmek için gerekirse şehirlerde büyük çapta bombalamalar yapacağız ki terör nedir anlasınlar."*

Amerika'nın "milyonlarının geleceği" için her zaman "binlerinden" vazgeçebileceğini mi ima ediyordu?

11 Eylül'de, El-Kaide ikiz kulelere girdiğinde filmin neresinde kalmıştık?

Hangi replikte?

Hatırladınız mı?

Travolta şöyle diyordu:

"Biz kendi uçaklarımızı düşüreceğiz, kendi binalarımızı bombalayacağız ve terörün acımasız yüzünü insanlara göstereceğiz. Böylece terörist devletlere saldırmak için arkamızda kamuoyu desteği olacak."

Film ertesi gün vizyondan kaldırıldı, şiddet sahneleri içerdiği gerekçesiyle...

Oysa yıllardır seyrettiğimiz Hollywood filmleriyle karşılaştırıldığında şiddetten hiç nasibini almamış bile sayılabilirdi.

Peki film hangi ülkelerde vizyondan kaldırıldı dersiniz?

Sıkı durun!

Amerika ve İngiltere'de...

Irak işgalini başlatan ve en büyük destekçisi olan iki ülke...

Evet, Irak'ı ABD ve İngiltere öncülüğündeki koalisyon güçleri işgal etti.

Binlerce masum insan öldürüldü. Sonrasında jeopolitik, etnik, mezhepsel çatışmalar hiç bitmedi.

Dünya dönmeye devam etti ama asla eskisi gibi olmadı.

Amerika'nın vicdanlı ve düşünen beyinleri bu işgale ve İngiltere desteğine hiç anlam veremedi.

Amerika'nın yetiştirdiği en sıra dışı belgeselcilerden Michael Moore, *Dude, Where's My Country?* adlı kitabında şöyle yazdı:

"Haydi Amerikalıların Irak savaşına yeşil ışık yakmasını anlıyorum. Biz cahil bırakılmış bir halkız. Dünyanın geri

kalanı hakkında neredeyse hiçbir şey bilmiyoruz. Böyle bir mazeretimiz var. Peki, siz Mr. Blair! (O zaman İngiltere Başbakanı Tony Blair, Irak savaşına destek veren kişi.) Siz neden desteklediniz bu savaşı? Sizin mazeretiniz neydi? Neden Amerika'nın poposunu bu kadar yaladınız?"

Moore altın vuruşu şu sözleriyle yapıyordu:

"Size bir şey söyleyeyim mi Mr. Blair? 18-25 yaş Amerikalılar arasında yapılan bir araştırmada gençlerin %65'i Birleşik Krallığı harita üzerinde gösteremiyor bile. Yani Amerika'nın poposunu bu kadar yalamanıza rağmen dilinizin nerede olduğu konusunda en ufak bir fikrimiz bile yok."

Ve 2020'nin Eylül ayına vardığımızda Amerikan Başkanı Donald Trump (yoksa sarışın Amerikan rüyası mı demeli?) bir itirafta bulundu:

"Ülkemizin verdiği en kötü karar Ortadoğu'ya girmekti. Ortadoğu'da yüz binlerce insanı öldürdük. Her zaman dünyanın her yerindeki en kanlı kum olduğunu söylerim ve böyle olması gerekmiyordu."

Sayın Trump, itiraf etmeliyim ki ŞAŞKINIM!

"Dünyanın her yerindeki en kanlı kum" mu dediniz gerçekten? İyi de o kanı o kuma kim akıttı? Niye akıttı? Ne diye akıttı?

Aynalar'a[37] da mı bakmadınız?

Neredeyse, *"Irak Savaşı'nın Batı'nın petrolünü Doğu'nun kumlarının altına koymuş olan coğrafyanın yapmış olduğu büyük hatayı düzeltme ihtiyacından doğduğunu"* bilmediğinize inanacağım.

37. Eduardo Galeano, *Aynalar*, Sel Yayıncılık.

Savaş Tüccarları Barış Nöbetinde

"Barış Pınarı Harekâtı, 9 Ekim 2019 tarihinde Türk Silahlı Kuvvetleri ve Suriye Milli Ordusu grupları tarafından Suriye'nin kuzeyinde tek taraflı özerklik ilan eden Suriye Demokratik Güçleri'ne karşı başlatılan sınır ötesi askeri harekâttır.

Operasyonun amacı, Türkiye'nin PKK ile bağları nedeniyle terör örgütü olarak tanımladığı, ABD ve diğerlerinin ise Irak ve Şam İslam Devleti'ne karşı bir müttefik olarak kabul ettiği Suriye Demokratik Güçleri'nin sınır bölgesinden uzaklaştırılması, 30 kilometre derinliğinde bir güvenli bölge oluşturularak 3,6 milyon civarındaki Suriyeli sığınmacının bu bölgeye yerleştirilmesi olarak açıklandı.

Harekâtın başladığını ilan eden Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, operasyonun 'PKK/YPG ve DEAŞ örgütlerine karşı başlatıldığını' açıkladı ve amacının 'Türkiye'nin güney sınırında oluşturulmaya çalışılan terör koridorunu yok etmek' olduğunu bildirdi."[38]

Batı'nın, Barış Pınarı Harekâtı'na ilişkin tutarsız tavrı sürüyordu. Dönemin ABD Başkanı Trump tweet atmış, Türkiye'yi

38. https://tr.wikipedia.org/wiki/Bar%C4%B1%C5%9F_P%C4%B1nar%C4%B1_Harek%C3%A2t%C4%B1

yaptırımla tehdit etmişti. Almanya ve Fransa'dan ise harekâtı durdurun çağrısı gelmişti. O sırada elini vicdanına koyan tek kişi NATO Genel Sekreteri'ydi. Stoltenberg "Müttefiklerimizden en fazla Türkiye saldırıya uğradı" dedi. Teröre karşı birlik çağrısı yaptı.

"Türkiye'ye büyük yaptırımlar geliyor."

ABD Başkanı Trump dünyayı Twitter üzerinden yönettiği için yine oradan açıklama yapmış, savaş istemediğini söylemişti. Türkiye'yi yine büyük yaptırımlarla tehdit etmişti.

Fransa Cumhurbaşkanı Macron ve Almanya Başbakanı Merkel de ortak bir açıklama yapmışlardı.

Türkiye'ye harekâtı durdurma çağrısında bulunmuşlardı.

O sırada gözler NATO'ya çevrildi ve NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg harekâta ilişkin şu cümleyi kurdu:

"Müttefiklerimizden en fazla saldırıya Türkiye uğradı, terör örgütüne karşı birliği koruyalım."

Prof. Dr. Deniz Ülke Arıboğan Batı'nın bizi yine yeniden kınadığı olayla ilgili tarihe şöyle not düşmüştü:

"NATO Genel Sekreteri Stoltenberg Türkiye'nin meşru güvenlik endişelerinden ve savaş boyunca üstlendiği bedellerden bahsederek ezber bozmuş. NATO üyeliğimizin ne kadar önemli bir savunma kalkanı olduğunu zaman daha sık gösterecek bize. O kalkan ki, önce NATO üyelerine karşı lazım!"

"Ben bu filmi gördüm, başında aslan çıkıyor" dedim kendi kendime. Sonra da filmi hızlıca geri sardım.

Aklıma Noam Chomsky'nin *Batı'nın Yeni Standartları Kosova, Doğu Timor ve Dünyaya Hükmeden Yeni Kuşak*[39] kitabı geldi:

39. Noam Chomsky, *Batı'nın Yeni Standartları Kosova, Doğu Timor ve Dünyaya Hükmeden Yeni Kuşak*, Everest Yayınları, Çev. Ebru Kılıç.

"24 Mart 1999'da NATO'nun Sırbistan'ı bombalamasıyla 'yeni bir çağ' başlıyordu. Nitekim Tony Blair bu saldırıyla birlikte 'Hattı yeni bir kuşak çiziyor' diye ilan etmişti. 'Yeni bir kuşak' tarafından başlatılan bu 'yeni çağ' varlığı kendinden menkul 'uluslararası topluluk', kaynağı ulusal sınırları aşan 'terörizm', standartları duruma göre ayarlanan 'insan hakları' gibi gerekçelerle büyük güçlerin, öncelikle ABD'nin çıkarlarını, bütün dünyanın selameti gibi göstermekten başka bir yere çıkmıyordu oysa.

Yeni aydınlanma çağının ve bu çağın yüksek ilkelerinin 'doğru' tercümesi buydu. ABD, her zaman kendi algıladığı çıkarları doğrultusunda hareket edecekti; ABD'nin çıkarlarına ters düşen durumlarda ise, başka ülkeler yükü sırtlamak ve faturayı ödemek durumundaydılar... Bu doğrultuda, insan haklarını savunmak adına bazı ülkelerin egemenliği de ihlal edilebilirdi. Ama bunu sadece 'aydınlanmış devletler' yapabilirdi; başka ülkelerin böyle bir şeyi akıllarından geçirmeleri bile mümkün değildi."

Bu alıntıyı yaptığım kitapta, bir zamanlar NATO'da planlama dairesinde hizmet veren, strateji analisti Michael MccGwire ise Kosova Savaşı sırasında şunları yazmıştı:

"Tüm dünya ilk kez askeri-siyasal bir ittifakın kendine hem yargıç, hem jüri, hem de cellat rolünü biçtiğine tanık oldu; o askeri-siyasal ittifak ki, uluslararası topluluk adına hareket ettiği iddiasıyla, kendi kolektif yargısını güçlendirmek amacıyla BM'yi bir kenara itmeye, uluslararası hukuku ayaklar altına almaya hazırdı. Bütün dünya, karşısında, kendini ahlaki nutuklara kaptırmış, bir yandan da hakikat konusunda benzerleri kadar sağır bir uluslararası örgütlenme; öldürme,

sakatlama ve imha konusunda emsali olmayan, salt kendi askerlerini riske atma isteksizliğiyle sınırlı bir teknik kapasiteye sahip bir Batılı ülkeler grubu görüyordu."[40]

Eldeki bilgiler ışığında bu oldukça doğru bir değerlendirmeydi. Dünya, ne yeni kuşağın suiistimallerinden ve ahlaki amaçlarından etkilenmiş ne de aynı yeni kuşağın NATO'nun güvenilirliğini sağlayarak yeryüzünü daha güvenli kılma vaatleri sayesinde rahatlamıştır.

NATO'nun herhangi bir ülke için en çok da NATO üyesi bazı ülkelere karşı bir savunma kalkanı oluşu belli ki tarihte çeşitli örneklerle tekerrür etmiş. Batı cephesinde yeni bir şey yok...

"Yeni Kuşak" da dahil!

Bu arada BM de hiçbir zaman sütten çıkma ak kaşık olmamış. Öylece kenara itilen, ezilen, büzülen, itilip kakılan bir hali de yok BM'nin. Uluslararası hukuku ayaklar altına alan kararlar BM'ye rağmen alınmıyor görebildiğim kadarıyla.

Sanırım BM'ye ilişkin düşüncelerimi en iyi anlatan sözler de Eduardo Galeano'ya ait:

"Savaşlar, Birleşmiş Milletler onayladığı zaman iyi, onaylamadığı zaman kötü oluyor. Peki bu lütfu kimler bağışlıyor? Bu lütfu onlara kimler bağışlıyor? Birleşmiş Milletler bir Genel Kurul'dan oluşur. Hepimiz, yani bütün ülkeler oradayız. Ama bu sadece semboliktir. Öneri verme yetkisi var ama karar verme yetkisi yok. BM'de kararları veren Güvenlik Konseyi'dir. Ve Güvenlik Konseyi veto hakkına sahip 5 ülkeden oluşur. Veto hakkına sahip olmak demek karar

40. EduardoGaleano/https://www.dailymotion.com/video/x5t5zso

verme hakkına sahip olmak demektir. Bu 5 ülke dünya barışı için nöbet tutarlar. Ancak aynı zamanda dünyanın en çok silah üreten ve satan beş ülkesidirler. ABD, İngiltere, Fransa, Rusya, Çin... Bizim, yani geri kalanların barışını sağlama görevi onlara ait... Savaşın tüccarlığını yapıyorlar ama barış da satıyorlar."

Özetle yıllardır en çok silah ticareti yapan ülkeler BM'de barış nöbeti tutuyor.

Yaman çelişki!

Yalan mı?

Thomas Jefferson:
Eğer gazetesiz bir hükümet ile hükümetsiz bir gazete arasında seçim yapmam gerekseydi, ikincisini seçerdim

Herkes sustu.

Tarihteki en zeki Amerikan başkanı, Amerika Birleşik Devletleri'nin en etkili kurucu babası konuştu:

"Bazen insanın kendisini yönetmesine güvenilmemesi gerektiği söylenir. O zaman insanın başkalarını yönetmesine güvenilebilir mi? Veya insanı yönetmesi için krallar kılığına bürünmüş melekler bulabilir miyiz? Bırakalım bunun cevabını tarih versin."

Amerika Birleşik Devletleri'nin üçüncü başkanı, görevine bu sözlerle başladı.

Tüm insanların eşit yaratıldığını savunan Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi'nin asıl yazarı oydu.

"Barış içinde köle olmaktansa, tehlike içinde özgür olmayı yeğlerim" diyecek kadar bağımsızlık yanlısıydı.

Köleliği kaldırdı.

Görevi başındayken yasaları sürekli daha da demokratikleştirmeye çalıştı. En güçlü olduğu dönemde bile, *"Söz konusu güç olduğunda, insanlara hiçbir zaman güvenme ve onları kötülük yapmamaları için anayasanın zincirlerine bağla"* diyecek ve bunu uygulamaya koyabilecek kadar...

Dini özgürlükler için çok çaba sarf etti.

Endüstrileşmeye karşı çıktı. Amerikan halkının tarımcı yapısını korumaya çalıştı. Çiftçilerin yeryüzünün en değerli yurttaşları olduğuna inandı. Bir de basın özgürlüğüne inandı.

16 Ocak 1787'de kaleme aldığı bir mektupta yazdıklarını bugünün dünyasında görev yapan bir gazetecinin anlayabileceğini sanmıyorum. İngilizceyi gayet iyi bilse bile... Tercüme etmekte zorlanacağından değil, anlamakta zorlanacağından... Zira artık gerçek olamayacak kadar ideal bir durumdan bahsediyor...

> *"Eğer gazetesiz bir hükümet ile hükümetsiz bir gazete arasında seçim yapmam gerekseydi, hiç duraksamadan ikincisini seçerdim."*

O ezber bozan bir devlet adamıydı.

Koltuğuna yapışmadı, kendi isteğiyle ayrıldı. Üstelik iki kez üst üste başkan seçilmiş olmasına rağmen...

Başkanlıktan ayrılırken *"Zincirlerinden kurtulan hiçbir mahkûm, benim iktidarın prangalarını çıkarıp atacağım zaman hissedeceğim ferahlamayı yaşayamaz"* dedi.

İktidardayken iktidarın prangalarını başkalarına değil de kendine takabilen tek başkandı sanırım.

Kitaplar olmadan yaşayamayacağını söylerdi.

Bugün dünyanın en zengin kütüphanesi Amerikan Kongresi'ndedir onun sayesinde...

ABD Kongre Kütüphanesi, 38 milyonu kitap, 70 milyonu elyazması olmak üzere 164 milyon esere ev sahipliği yapıyor.

Aslında Kongre Kütüphanesi, 1800'de ABD Kongresi tarafından kurulmuş. 1812 İçsavaşı'nda İngiliz askerlerinin çıkardığı yangında tamamen harap olmuş ve tüm koleksiyonunu kaybetmiş. Kütüphane, savaşın ardından ABD Başkanı Thomas Jefferson'ın kendi kütüphanesinde bulunan 6 bin 487 kitabı kütüphaneye bağışlamasıyla adeta küllerinden doğmuş.

Bu yüzden bugün Kongre Kütüphanesi'nin en eski binası ve ülkedeki en eski federal kültür yapısı olarak kabul edilen bina, Amerika Birleşik Devletleri'nin ulusal kütüphanesi...

Adı da Thomas Jefferson Binası...

Sıkı durun!

1765'te 16 şiline satın aldığı Kuran-ı Kerim de Kongre Kütüphanesi'nin Nadir Eserler Bölümü'nde duruyor.

Cumhurbaşkanlığı sözcüsü, tarihçi Dr. İbrahim Kalın, *Ben, Öteki ve Ötesi* isimli kitabında şöyle anlatır:

"(...) Amerikan Devleti ile İslâm dünyası arasındaki ilk resmi temas, Amerikan Başkanı Thomas Jefferson ile Tunus Beyi Hammuda arasında 1801 tarihli yazışmayla başlar. Amerikalıların ele geçirdiği bir Tunus gemisinin iadesini talep eden Tunus Beyi, ihtilâfı diplomatik kanallardan çözmek için 1805 yılında Washington'a bir elçi gönderir. Sidi Süleyman Mellimelli adını taşıyan Tunuslu elçi, 6 Aralık 1805 tarihinde Beyaz Saray'da yemeğe davet edilir. Ramazan ayı olması münasebetiyle akşam yemeğini ancak gün batımından sonra yiyebileceğini söyleyen Mellimelli, böylece Beyaz Saray'daki ilk iftar yemeğinin konuğu olur. İftarda hazır bulunan John Quincy Adams, Tunuslu elçinin edep ve erkâna riayet ettiğini ve 'davranışlarının saygılı' olduğunu söyler.

Bu ziyaretin ardından Jefferson, Tunus Beyi'ne bir mektup yazar ve gemi meselesi karşılıklı bir anlaşmayla çözülür. Bu hadiseden sonra Jefferson'ın, İslâm ve Müslüman dünyasıyla olan ilişkisi yeni bir boyut kazanır.

Jefferson'ın İslam'a olan dini ve siyasi ilgisi, birtakım söylentilerin yayılmasına da neden olur. Amerika'nın temsil ettiği 'Yeni Dünya'nın çoğulculuk, cumhuriyetçilik ve eşit haklar üzerine kurulu olduğuna inanan Jefferson'ın, Müslüman bir elçiyi Beyaz Saray'da ağırlaması, bir Kur'an tercümesi edinerek üzerinde tetkikler yapması ve bağnaz bir İslâm karşıtı tutum içerisine girmekten kaçınması, onun bir 'gizli Müslüman' olduğu suçlamasına zemin hazırlamıştır.

Jefferson, Amerikan siyasi tarihinde Müslüman olduğu iddiasıyla suçlanan ilk Amerikan başkanıdır."[41]

9 yaşında Latince, Antik Yunanca ve Fransızca öğrenen, hem tarihçi, hem bilim adamı, hem hukukçu olan bu sıra dışı Amerikan başkanının en sıra dışı özelliği diğer başkanlar gibi Müslüman dünyayı potansiyel düşman ilan etmemesi, Kuran okuması değildi.

Kaderin bir cilvesi olarak, kendisinin kaleme aldığı Bağımsızlık Bildirisi'nin 4 Temmuz'da ilan edilmesinden 50 yıl sonra yine bir 4 Temmuz günü, Amerika'nın 50. bağımsızlık yıldönümünde hayatını kaybetmesi de değildi onun en sıra dışı özelliği...

Güneş ve ay tutulmalarını hesaplayabilmesi, en iyi dansçıdan bile daha iyi dans etmesi, en vahşi atları eğitebilmesi, bina ve yol inşa edebilmesi falan da değil...

O bir bahçıvandı.

41. Dr. İbrahim Kalın, *Ben, Öteki ve Ötesi*, İnsan Yayınları.

Tüm iktidarı boyunca sansüre karşı olmayı doğadan öğrendi:

"Hükümetler sansüre geçit vermemelidirler ve bu ancak basının özgür olması ile olabilir. Eğer erdemli bir hükûmet ise kendisine karşı yapılacak herhangi bir saldırıdan korkmasına gerek kalmayacaktır. Doğa, insana ister dinin, ister politikanın, isterse de hukukun içinde olmak üzere doğruyu bulup çıkarması için verilmiştir."

Tüm dünyadan tohumlar topladı. Tohumlarının gelişimini 1766-1824 yılları arasında tuttuğu "Bahçe Kitabı" adlı günlüğüne kaydetti. Amerika Kıtası'nın tropik bölgelerinden, Afrika'dan gelen tohum ve bitkileri yetiştirerek çeşitliliği artırdı.

Jefferson, tüm bu bitkileri bir araya getirip yetiştirmeye başlamadan önce acaba başkası tek bir yerde bu kadar çok çeşit bitki yetiştirmiş midir hâlâ bilinmiyor.

"Çiftçiler yeryüzünün en değerli yurttaşlarıdır" derdi. İleride dünyanın en büyük probleminin kıtlık (gıdada, doğada ve özgürlüklerde) olacağını öngörmüş bir dâhiydi o.

Amerika'nın en bahtsız başkanı John F. Kennedy 29 Nisan 1962'de Batı Yarımküre'de Nobel ödülü kazanmış kim varsa Beyaz Saray'a davet etti. Nobel'in Amerikalı kazananları onuruna bir akşam yemeği verdi ve onlara şöyle seslendi:

"Bu oda, Thomas Jefferson tek başına akşam yemeğini yediği günden beri bu kadar yetenek, bilgi ve birikimi bir arada görmedi..."

Ellerinde Hiç Demokrasi Kalmamış

Dünya demokrasisinin beşiği...

Yıllar boyu nice medeniyeti o beşikte salladı da salladı.

Uyuttu da büyüttü.

Başka ülkelerde onca darbe, soft darbe, içsavaş, dış savaş, işgal ve istila, dizayn ve provokasyon suçlamalarıyla eleştirilerin odağındaki süper güç...

ABD'den bahsediyorum evet.

Sonra garip bir şey oldu ve dünyayı karıştıran ABD karıştı!

Dünyanın bu en güçlü ülkesinin başkanı resmen kongre bastırarak yönettiği ülkede darbe yapmaya kalkıştı.

Dünya demokrasisinin neferi ve yegâne garantisi!

Amerika, kongre binasının işgaliyle şoka girdi. Donald Trump, seçim sonuçlarını ve Biden'ın kazanmasını hazmedemeyince giderayak ülkeyi kaosa sürükledi. Seçilmiş başkan Joe Biden'ın zaferini ilan edeceği oturumu sabote etmek için destekçilerini ayaklandırdı. Trump'çılar da kongre binasını işgal ederek dehşet saçtılar.

ABD askerini neredeyse ilk kez kendi topraklarında gördük. Çünkü tehlike büyüktü. Ülke, tarihinin en korkunç ve karanlık günlerinden birini yaşadı. 200 yıl aradan sonra kongre işgal edildi.

Trump, Beyaz Saray önünde miting düzenledi. "Asla pes etmeyeceğiz!" dedi. Bu sözler kalabalığı iyice ateşledi. Binlerce kişi kongre binasına yöneldi. Kimi güvenlik bariyerini aştı, kimi düz duvara tırmandı. Sonunda kongre binasının kapısını kırdılar.

Öfkeli kalabalığın arasında kovboy kıyafeti giyen de vardı, boynuzlu kürk şapka giyen, yüzünü Amerikan bayrağının renklerine boyayan, Viking kılığına giren de... Bunlardan bazıları polisle de çatıştı. Kongre binasını işgal ettiler, genel kurul salonunu basıp, terör estirdiler.

Polis çaresiz kalınca, olayları bastırmak için ulusal muhafızlar göreve çağrıldı. Ağır silahlı FBI SWAT ekipleri kongre binasına giriş yaptı.

Gerginlik zirve noktasına ulaştığında Biden, *"Bu bir protesto değil, ayaklanma. Demokrasimiz saldırı altında"* dedi ve Trump'tan destekçilerine *"Eve dön"* çağrısı yapmasını istedi.

Trump bu çağrıya Twitter'dan paylaştığı bir videoyla karşılık verdi. Destekçilerine "Eve dönün" dedi. Ardından Twitter ve Facebook, Trump'ın hesaplarını askıya aldı.

Kongre işgali toplam dört saat sürdü.

İki adet boru bombası etkisiz hale getirildi.

Başkentte 24 saatlik sokağa çıkma yasağı ve 15 günlük acil durum ilan edildi.

4 kişi hayatını kaybetti.

52 kişi gözaltına alındı.

Milyonlarsa tedirgindi.

Trump'ın destekçileri, kongre binasının önüne darağacı bile yerleştirmişlerdi.

Kongre baskını için Bush, "Başkaldırı" dedi.

Biden ise "Ayaklanma".

Clinton, o bilindik 11 Eylül jargonunu bu kez kendi ülkesindeki gelişmelerle ilgili kullandı ve "Ülke içindeki teröristler" ifadesini kullandı.

Çokça senatör ve vali olayı "Darbe" diye adlandırdı.

New York Valisi Cuomo "Başarısız bir darbe girişimidir" dedi.

Libya ve Irak'taki arkadaşları, Amerika'daki Cumhuriyetçi Parti üyelerini arayarak "İyi misin?" mesajları atıyorlardı.

Amerikalı muhabirler yangın yerine dönen kongre binasının önünde çektikleri anonslarda "Burası Bağdat ya da Kâbil değil, Washington ve Kongre binası" diye ünlüyorlardı.

KARMA IS A BITCH!

Tek cümleyle onlarca yıllık bir trajedinin tek saniyede trajikomediye dönüşmesi gibi...

Bazıları sosyal medyada *"Merak etmeyin ABD'de darbe olmaz çünkü Washington'da bunu organize edebilecek bir Amerikan elçiliği yok"* esprisi yapıyordu.

Ünlü Hollywood yıldızı John Cusack Twitter hesabında *"Seyahat kısıtlamalarından ötürü, bu sene Amerika darbeyi evinde organize etmek zorunda kaldı"* paylaşımı yaptı.

Bana göreyse bütün ülkelere demokrasi ihraç ettiklerinden ellerinde hiç kalmamıştı!

Bundan Sonrası Ateş

Takvimler 25 Mayıs 2020 tarihini gösteriyordu. Akşam saatlerinde ABD'nin Minnesota Eyaleti'nin Minneapolis kentinde polis, bir ihbar aldı. İhbara göre siyahi bir adam sahte bir banknot taşıyordu. Ekipler olay yerine gitti ve George Floyd'u gördü. Siyahi adam aracından indirildi. Beyaz polis memuru Derek Chauvin'le göz göze geldi. Bu onun Azrail'ine ilk ve son bakışıydı! Chauvin, Floyd'u kelepçeli şekilde yere yüzüstü yatırdı, işkence başladı. Siyahi adamın boynuna diziyle bastırıyordu. Bütün dünyanın gözü önünde, canlı yayında bir cinayet işleniyordu. Floyd "Nefes alamıyorum!" diye bağırdıkça cani polis daha da bastırıyordu.

"Öldürecekler beni!" diye bağırıyordu adam. Bu canlı cinayet sırasında insanların kameraları kayıttaydı ama insanlık kayıtsızdı. Kimse ses etmiyordu, arada bir cılız tepkiler duyuluyordu o kadar. "Nefes alamıyorum!" diye inliyordu adam, daha çok bastırıyordu polis...

Tüm dünyanın gözü önünde sürdü bu işkence!

Tam 8 dakika 46 saniye boyunca beyaz bir polis memurunun dizlerini siyahi bir adamın boynuna bastırmasını izledik. Olan şey nefes kesiciydi, izleyenler açısından da kurban açısından da. 8 dakika 46 saniyenin sonunda 46 yaşındaki Floyd, son nefesini vermişti.

İnsanlık da!

Polisin uzun süre ensesine diziyle basmasından dolayı dakikalarca "Nefes alamıyorum!" diye yalvaran bu adam kimdi?

1 metre 87 santimetre boyunda, 98 kilo ağırlığında bir güvenlik görevlisi. Barışçıl, masum yüz ifadesinde baskın bir mahzun hal vardı. 1,87 boyunda ve 98 kiloda bir özel güvenlik görevlisi olarak fazla savunmasızdı. Hele polis tarafından gerçek bir suçlu ya da şüpheli sayılabilmek için fazlaca savunmasız...

Çünkü aradan geçen bir siyahi başkana ve onca reforma rağmen "siyahların beyazlara sopa sallayabileceği tek yer hâlâ beyzbol sahalarıydı". Onun dışında oyunun kuralı belliydi; siyahiler beyazlar karşısında hep kırılgan hep mağluptu.

Peki bile isteye sırf ten rengi kendisininkine benzemiyor diye bir siyahinin nefesini, en azılı ırkçının bile ar damarına basabilecek kadar canice kesmek için nasıl bir bahaneye sarılmıştı beyaz polis memuru?

Bahanesi şuydu:

"Üzerinde sahte 20 dolarlık bir banknot taşıyor!"

Fotoğraf makinesinin merceğine yaklaştırdığımızda 20 dolarlık banknotun üzerinde ABD'nin 7. Başkanı olan Andrew Jackson'ı görüyorduk. Hani şu yerlilere karşı sert tutumu ve köle sahibi olmasıyla bilinen... Kızılderililere ve kölelere karşı en acımaz kararları alan gözyaşı yollarının mimarı, Amerikan Başkanı Andrew Jackson! Hani şu Trump'ın idolü. "Aaa Trump'ın Jackson takıntısını bilmiyordum" demeyin sakın.

ABD Başkanı Donald Trump 20 Ocak 2017'de koltuğu devraldıktan kısa bir süre sonra Oval Ofis'e Andrew Jackson'ın fotoğrafını asmıştı. Hatta Trump'ın görevi devralma kutlamalarının da "Jacksonvari" olduğu söylenmişti. 20 dolarlık banknotun kaderi Amerika'nın siyahilerine muamelesiyle iç içe geçmişti. Zira

ABD'nin 44. Başkanı Barrack Obama, görevi bırakmadan önce ABD'nin 7. Başkanı Andrew Jackson'ın fotoğrafının 20 dolarlık banknotun üzerinden kaldırılması için uğraşmıştı.

Obama yönetiminin kararıyla 2016 yılında ABD Hazine Bakanlığı'ndan yapılan açıklamaya göre, yeni 20 dolarlık banknotların ön yüzünde, kölelik karşıtı Afrika kökenli Amerikalı Harriet Tubman'ın portesine yer verilmesi kararlaştırılmıştı. 2020 yılında hayata geçirilmesi planlanan proje; ABD Başkanı Donald Trump'tan veto yemişti.

ABD basınında yer alan iddialara göre Başkan Trump'ın, "Ben başkan olduğum sürece o fotoğraf oraya konmayacak" dediği öğrenildi. Anlayacağınız Floyd'un ölüm sebebi olan o 20 dolarlık banknot asla sadece 20 dolarlık bir banknot değildi.

Sahte miydi?

Hâlâ bilmiyorum ama altında yatan mana oldukça gerçekti onu biliyorum.

Sonra ne mi oldu?

Floyd'un ölümüne sebebiyet veren polis memuru Derek Chauvin, cinayete teşebbüsten tutuklandı.

Görüntüler sosyal medyada dalga dalga yayıldı.

Öfke de...

Binlerce kişi "Nefes alamıyorum!" eylemi başlattı.

Amerika ayağa kalktı!

Bu bir haysiyet kırılmasının ayaklanmasıydı.

Yıllardır devam eden ırkçı zulüm Amerika'nın siyahilerini çok yormuştu. Tansiyon yükseldikçe yükseldi, yangın bütün eyaletlere sıçradı. Irkçı cinayete isyan ateşi hiç sönmedi. Cani polisin dizi, Floyd'un boynuna dayandığında, bıçak Afro-Amerikalıların kemiğine dayanmıştı çoktan.

"Ayağını boynuna dayayan, nefretli insandan nefret etmemek büyük ruhsal direnç ister" demişti ünlü Amerikalı siyahi yazar James Baldwin. Sanki tam da günün birinde beyaz polisin bir siyahinin boğazına diziyle bastırarak onu boğacağını öngörmüş gibi...

Hem ABD'de hem de bütün dünyada siyahi hareket için kalk borusu sayılan kitabında şunu da yazar:

> *"Eğer her şeyi kaybetmeyi göze almazsak bizi bekleyen şey şu kehanetin gerçekleşmesidir: Artık su yok, bundan sonrası ateş."*[42]

Amerika tam da onun öngördüğü gibi yangın yeriydi.

Ve bundan sonrası sadece ve sadece ateşti!

Başkanlık seçimleri gerçekleşti.

Biden-Harris ikilisi seçildi. Trump ve "gururlu çocukları" sonucu kabul etmedi. Aşırı sağcı, göçmen karşıtı, siyahi düşmanı "gururlu çocuklar" gururlarını ayaklar altına alarak her türlü şaklabanlığı yaptılar.

Yaktılar, yıktılar.

Amerika bir kez daha yangın yeriydi!

Ama bu defa yangının ateşiyle bir meşale yakıldı. Demokratik inşa adına ne varsa; eşitlik, özgürlük, adalet mücadelesine bir umuttu bu meşale, ırkçılığın karanlığınaysa bir misilleme...

Siyahi bir televizyon yorumcusu şöyle diyordu ağlayarak:

"Bir göçmen, bir Müslüman, bir siyahi, bir baba iseniz ve ABD'de yaşıyorsanız ırkçı bir başkanın gidişi nihayet nefes alabileceğiniz bir yarının başlangıcı gibi görünür."

Devletin polisi tarafından "nefesi kesilen" George Floyd'a sırf siyahi olduğu için kendini savunma hakkı verilmemişti ancak az

42. James Baldwin, *Bundan Sonrası Ateş*, YKY, Çev. Kıvanç Güney.

zamanda çok şey değişmiş, ilk kez bir siyahi ABD'nin savunma bakanı olabilmişti. Savunmasız milyonlarca Amerikalı siyahiden ilk siyahi Amerikalı Savunma Bakanı'na hızlı bir geçiş...

Emekli general Lloyd Austin, ABD'nin ilk siyahi Savunma Bakanı oldu.

Biden-Harris ikilisini Beyaz Saray'a taşımakta hayati rol oynayan kişiyse bir başka kadın, üstelik bir başka siyahi kadındı: Stacey Abrams.

Ve evet sonuç olarak ABD, ilk siyahi, kadın ve Asyalı başkan yardımcısını seçti: Kamala Harris...

Her ikisi de göçmen olan Hintli bir anne ve Jamaikalı bir babanın kızıydı Kamala. Amerikan siyasetinde beyaz adam tarafından domine edilmiş 200 yıllık bir geleneği ve bariyeri yerle bir ederek gelmişti. Çeşitliliği ve kapsayıcılığı kucaklayacağına söz verdi.

Ünlü televizyoncu Christiane Amanpour tarihe şu notu düştü:

"Kamala Harris, ilk kadın başkan olarak tüm normlara geri dönüş garantisiydi ve tüm normlara hakikat de dahildi."

Post-truth'un yani hakikat ötesi yalanların beşiği bir ülke için sıkı bir öngörüydü bu. ABD'nin hem ilk kadın hem de ilk siyahi başkan yardımcısı seçilerek tarihe geçen Kamala Harris, Washington'da yemin ederek göreve başladı.

Yemin töreninde baştan ayağa mor giyinmişti. Mor renk, Cumhuriyetçi kırmızısı ve Demokrat mavisinin karışımı olduğundan her şeyden önce birlik mesajıydı. Daha da ötesi, mor renk vurgusu, bir kadının, bir siyahi kadının Amerikan ve dolayısıyla dünya siyasetine damga vurmaya hazırlanan gücüne ve feminist harekete vurguydu. Boynuna genellikle siyah inci takan bu kadın, ırkçılığın elini siyahların boynundan çekmeyi vaat ediyordu.

Martin Luther King'in efsanevi "Bir hayalim var" konuşması gerçek mi oluyordu?

"Eski kölelerin evlatlarıyla eski köle sahiplerinin evlatları, Georgia'nın kızıl tepelerinde kardeşlik sofrasına birlikte mi oturacaklardı?"

Birbirlerine sırt çevirmek yerine yüzlerini birbirlerine mi döneceklerdi?

Kim bilir...

"Bir hayalim var" sözü üzerinden çok zaman geçmişti. Kadın, siyahi, azınlık, göçmen, feminist biri dünyanın ve Amerika'nın daha ne kadar "ötekisi" olabilirdi bilmiyorum ama artık başrol onundu.

Bu bir film miydi gerçek mi?

Hayal miydi hayal kırıklığı mı?

"Bundan sonrası ateş" miydi, "O"ndan sonrası tufan mı?

Onu da zaman gösterecekti.

Aynı Kumaşın İki Ayrı Yüzüyüz ve Birlikte Güçlüyüz

20 Aralık Aziz Nesin'in doğum günü...

Onu anmak için yazdıklarını okuyordum. Çarpıcı fikirleri ve cümleleri elbette saymakla bitmez. Ama algıda seçicilik midir nedir aralarından bir tanesi diğerlerinden daha çok dikkatimi çekti.

"Aynı kâğıdın arka ve ön yüzleri gibiyiz. Sonsuza dek beraber; ama hiçbir zaman birbirlerini görmeyen..."

Uzun süredir bizi bize bu kadar iyi anlatan başka bir cümle okumamıştım.

Acaba tam olarak hangi tarihte kaleme almıştı bu satırları?

Madımak Olayı'ndan sonra mı?

Aziz Nesin'in baş hedef olduğu o vahim gün. Aydınlığın karanlığa, sevginin nefrete yenildiği o gün, tarihe Sivas Katliamı, Sivas Olayları, Madımak Katliamı ya da Madımak Olayı olarak geçmişti.

2 Temmuz 1993 tarihinde Sivas'ta Pir Sultan Abdal Şenlikleri düzenlenmişti. O sırada, Madımak Oteli, radikal İslamcı bir grup tarafından yakıldı. Çoğunluğu Alevi 33 yazar, ozan, düşünür yanarak can verdi.

Takvimler 2 Temmuz 1993'ü gösterdiğinde gözü dönmüş bir güruh, "Cumhuriyet Sivas'ta kuruldu, Sivas'ta yıkılacak. Laiklere ölüm. Yaşasın şeriat ve Sivas Aziz'e mezar olacak!" sloganları atıyordu.

Memleketin orta yerinde onlarca kişiyi yakarak katlettiler. Koca devlet toplamda 60-70 kişiyi onların elinden kurtaramadı. 51 kişi olaylardan kendi olanaklarıyla, ağır yaralarla kurtuldu. Aralarında olayların baş hedefi Aziz Nesin de vardı. İtfaiye merdiveniyle kurtarılmaya çalışılırken "Asıl öldürülecek kişi burada!" diye bağırdı merdivendeki görevli.

"Tam kurtuluyorum derken artık sırat köprüsünde gibiydim. Devam etsem linç, geri dönsem cehennem vardı" diye anlatıyor o anı Nesin.

Merdivenden itfaiye aracı etrafında toplanan karşıt görüşlü kalabalığa doğru itildi. Onu linç girişiminden araya giren polisler kurtardı. Tarihimizin utanç vesikası Madımak Olayı'yla Aziz Nesin'in başta alıntıladığım cümlesinin ne gibi bir bağlantısı var?

Anlatacağım...

İktidarlar, Türkiye'nin dışarıdan müdahale ve provokasyona açık bir ülke olduğunu savunageldi çoğunlukla. Hatta bu konuda çok çarpıcı bir cümle de okumuştum bir kaynakta: *"Türkiye büyüdükçe budanır, kurudukça da sulanır."*[43]

Yani Türkiye jeopolitik olarak o kadar stratejik bir noktada ki ne tam olarak büyüyüp gelişmesine izin verilir ne de tam olarak kuruyup gitmesine. Tabii bu dış müdahalelere tamamen açık, etken değil edilgen bir Türkiye tezinden yola çıkılarak referans alınabilecek bir cümle.

Peki bu denli kırılgan ve dış müdahalelere açık olması için Türkiye'nin en zayıf karnı nedir? Ne olagelmiştir?

43. Prof. Dr. Cengiz Kuday

Bu sorunun cevabı aynı zamanda Türkiye'nin en güçlü yanıdır. Yani Türkiye'nin en güçlü yanı aynı zamanda en zayıf karnıdır kanımca...

Nedir o?

Türkiye'nin etnik, mezhepsel, kültürel mozaiği biriciktir ve kıskanılacak kadar çeşitliliği ve güzelliği içinde barındırır.

Ama aynı zamanda Türkiye sadece jeolojik olarak bir deprem ülkesi değildir, aynı zamanda jeopolitik olarak da bir deprem ülkesidir. Etnik, mezhepsel onca fay hattının üzerinde durmaktadır ve yer yer suni müdahalelerle bu fay hatlarıyla oynanmaktadır.

Profesör Deniz Ülke Arıboğan'ın çok isabetli tespitiyle, bölgemiz 3 temel fay hattı üzerinden kırılabilir; mezhepsel, jeopolitik, etnik.

Ve yine onun deyişiyle, "çok renkli, çok kültürlü, çok inançlı bir coğrafyanın her bir metrekaresini dinamitleyecek kadar sosyolojik bomba var buralarda".

Daha önce benzerlerini defalarca gördüğümüz, Sivas'tan, Çorum'dan, Maraş'tan tanıdığımız kirli eller yine Alevi canlarımıza dokunmak istiyordu! Çirkin, faşist bir saldırı yaşandı İzmir'de. Gaziemir'de Alevi bir ailenin kapısına çarpı işareti kondu ve "Defol Alevi" yazıldı.

Ve daha yeni 2021'in Ocak ayı bitmeden Yalova'da Alevi ailelerin evleri işaretlendi. Evlerin kapılarına, kanı çağrıştıran kırmızı boyayla çarpı işareti konuldu.

Üzerinde yaşamaya çalıştığımız fay hatları bazen içeriden bazen dışarıdan müdahalelerle bizi sallıyor. Sallanıyoruz. Adına Türkiye denen binayı da temelini de sağlam tutmanın yolu, işaretlenen her kapının bizim kapımız olduğunu bilmek. Zira işaretlenerek birlik ve bütünlüğümüzün yüzüne kapatılmaya çalışılan tüm kapılar aslında bize açılıyor!

Halihazırda işsizlik, insan hakları, ekmek, adalet, basın özgürlüğü gibi gerçek gündemleri olan bir ülkede kardeş kavgasıyla kaybedilecek vakit yok.

Aziz Nesin'in yazının başında alıntıladığım, *"Aynı kâğıdın arka ve ön yüzleri gibiyiz. Sonsuza dek beraber; ama hiçbir zaman birbirlerini görmeyen"* cümlesi bu "kardeş kavgası" tuzağına neden düşegeldiğimizin de iyi bir özeti gibidir.

Madımak Olayı ve sonrasında o denli şiddetli olmasa da tekerrür eden utanç vesikalarında birbirimizi "görmüyor" oluşumuzun büyük payı olduğuna inanıyorum.

Farkında mısınız? Meseleleri ele alış biçimimiz çoğu zaman etnik mezhepsel bazlı bir ideolojik körlük içeriyor. Yaşadığımız ve yarattığımız birçok yapay problemin kaynağı da bu! Saramago'nun deyişiyle, "körlük, umudun tükendiği bir dünyada yaşamak" ise eğer, ideolojik körlüğümüzle o dünyayı esas biz yaratıyoruz kendimize, kendi ellerimizle.

Çuvaldızı başkasına batırmadan önce iğneyi kendine batırmayan her türlü ilişki biçimi ve her mahalle maalesef çıkmaz sokak.

Hep de öyleydi.

İsmet Özel, "Yolumuz birbirimizi anlamaktan geçmiyorsa, hiçbir yere varamayacağız demektir" diyor.

Birbirimizi anlamak içinse birbirimizi "görmek" zorundayız!

Sosyolog Zygmunt Bauman, çağımızın anahtar cümlesinin, "Düşünüyorum, o halde varım" yerine artık, "Görülüyorum, o halde varım" olduğunu savunur. Görülmek artık bir varoluş meselesidir. Olmak ya da olmamak meselesidir.

Güney Afrika'daki Zulu kabilesinde selamlama şekli Sawubona'dır. Tam olarak anlamı, "Seni görüyorum"dur! Diğer insanı görmenin ve erdemleri ve kusurları ile kabul etmenin

bir ilanıdır. Bu karşılamaya cevap olarak insanlar genellikle "Shiboka" der, yani "Senin için varım"!

Yani bir kâğıdın arka ve ön yüzü ya da aynı kumaşın iki ayrı yüzü olmak yeğdir.

Aynı hammaddeden.

Bir kumaşın iki ayrı yüzü!

Bir ters, bir düz, kâh pürüzlü kâh pürüzsüz.

Ama sökülse bile dikiş tutturabilen.

Yüz yüze gelebilen.

Birbirini "görebilen".

Aşkta, Savaşta ve Bulaşta İdeal Devlet

"Korona günlerinde ideal devlet nasıl olmalıdır?" sorusuna da bir hayli kafa yorduk çok şükür ki...

Bilimadamları tam bir kapanmadan bahsediyor, hatta bunun şart olduğunu önemle duyuruyordu. Lakin bunun yükü ekonomik olarak kaldırılabilecek gibi değildi. Daha doğrusu bunun yükünü ekonomik olarak kaldırmak önceliğimiz değildi. Yani eldeki kaynağı toplumsal destek için kullanmak öncelik değildi...

Listenin ön sıralarında zorlu dönemi atlatmaları için bazı ülkelere hibe edilen paralar, IMF borcu ödenen ülkeler, içeride vergi borcu silinen "daha eşit" firmalar vardı. Esnafa ve vatandaşa "tam bir kapanma" için gerekli devlet desteği mümkün görünmüyordu.

Peki devlet neydi?

Devlet iyilikti, dostluktu.

Devlet emekti.

Platon, meşhur *Devlet*'inde, *"İnsanın hayatı dünyanın hayatından daha önemlidir. Asıl bilgi dünyayı değil, insanı bilmektir"* diyordu. Kendi insanını...

Mesela Thomas More, *Ütopya* adlı eserinde ideal devleti anlatırken *"Düzen bozukluğunun, haksızlığın, yoksulluğun tek nedeni, ulusal servetin tam bir eşitlik içinde bölüşülememesidir. Malın mülkün kişisel bir hak olduğu, her şeyin parayla ölçüldüğü bir düzende toplumsal adalet hiçbir zaman gerçekleşemez"* diyordu. Uluslar olarak ancak ve illa ki birlik bütünlük içinde dayanışarak atlatabileceğimiz bir illet vardı. Onun için de toplumsal adalet, ulusal servetin eşit bölüşülmesi ve devletin yardımı çok önemliydi. Ve bu bir "ütopya" değildi, olmamalıydı.

Farabi de *İdeal Devlet*'inde *"İnsanları, mutluluğu elde etmek için birbirlerine yardım eden toplum, erdemli, mükemmel bir millettir"* diyordu. Eh bizim insanımız bu tanıma uyuyordu. Belediyeler yardım kampanyalarıyla para topluyordu.

Neden olamadı?

Çünkü belediyelerin bağış toplaması hukuksuz bulunmuş, hesaplar bloke edilmişti. Muhalif partinin belediyelerinin aşevi hesapları da bloke edilmişti. Hesapların bloke edildiği bir siyasi hesaplaşma ya da üzüm yemek mi bağcı dövmek mi karmaşasının sonucu olarak ihtiyaç sahipleri ihtiyaçları karşılanamadan sahipsiz kalıyordu.

John Locke "devlet"i, insanların doğuştan sahip oldukları yaşam, özgürlük ve mülkiyet gibi doğal haklarının korunması için bir araya gelip anlaşarak kurdukları bir aygıt olarak tanımlar. Yani insanların doğal haklarını devlet çiğneyemez.

Çiğneyemezdi değil mi?

Thomas Hobbes, *Leviathan*'da *"Herhangi bir kişinin güçsüzleri ihmal etmesi merhametsizlik olduğu gibi bir devletin egemeninin, onları, kişisel hayırseverliğin tesadüfüne maruz bırakması da öyledir"* der.

İşleri kişisel hayırseverliğin tesadüfüne bırakmak mı?

Yani Haluk Levent mi?

Onun yetişmeye çalıştığı yardım ve bağış kampanyaları mı?

Allah ona ömürler versin.

Erdemli yaşamak, 83 milyonun hakkı!

Aşkta, savaşta, bulaşta...

İyi günde kötü günde, hastalıkta sağlıkta, varlıkta ve yoklukta ölüm bizi ayırana dek...

Devlet aygıtı da tıpkı birey gibi her daim Thoma Campanella'nın *Güneş Ülkesi*'ndeki gibi çalışmalıydı:

Kendisine yapılmasını istemediği bir şeyi başkalarına yapmayarak; kendisine yapılmasını istediği her şeyi başkalarına yaparak...

Yani haysiyetle...

Ussal Mesafe

Ankara'nın WUHANKARA olduğu zamandı, salgının başkentte son sürat yayıldığı günler... Ankara'da bir pavyonda terlikle direk dansı yapan maskesiz orta yaşlı amcaları gördük. Başka bir adreste milletin vekili 1500 kişilik düğün yapınca millet de kendi düğününde halay çekerken maskeyi halay başının mendili olarak kullandı.

Koronayı dış güçlerin bir oyunu olarak gören de vardı, koca bir yalan olduğuna inanan da.

Kimi maske takmamak için direniyor, kimi karantinadan kaçıp toplum sağlığını tehlikeye atıyordu. Pandemi kuralları basitti ama uzmanlara göre bazıları ya egoist ya da ciddi anlamda kişilik bozukluğu yaşıyordu. İşbirliğine yanaşmıyor, bencilce davranıyorlardı. Yapılan bir araştırmaya göre Türkiye, pandemi sayesinde sosyopat kişileri de yakından tanıma imkânını buldu. Tedbire uymayan, kuralları hiçe sayanlar aslında ciddi kişilik bozukluğu yaşayanlardı. Pandemi öncesi gizlenmeleri kolaydı ama pandemiyle hemen kendilerini eleverdiler.

Kurallara uymayıp, virüsle mücadeleyi zorlaştırdıkça biz de kendilerini yakından tanıma fırsatı bulduk. Bazen yaptıklarına sinir olarak, bazen gülerek, bazen yaptıkları ya da yapmadıkları yüzünden bizzat hastalanarak...

Salgın önceleri bir turnusol kâğıdı vazifesi gördü. Akıllısı delisi, tedbirlisi tedbirsizi, düşüncelisi bencili, paranoyağı kaygısızı içimizde ne varsa kim varsa çıktı meydana.

Ardından bencillik, hoyratlık ve bireycilik üçü bir arada formülüyle kucağımıza hiper bireyciliği yerleştirdi. Kabalaştıkça kabalaştık, hoyratlaştıkça hoyratlaştığımız bir girdaba düştük.

Salgının artışıyla belirsizlik çoğaldı.
Belirsizlik çoğaldıkça ekonomi kötüye gitti.
Ekonomi kötüye gittikçe işsizlik tavan yaptı.
Ümitsizlik ortalıkta zaten kol geziyordu,
iyice hayatlarımızın merkezini mesken tuttu.
Son tahlilde bir başkasıyla aramıza sosyal
mesafe koysak da, salgınla aramıza ussal
ve ruhsal mesafe koyamadık.

Aklımızı kaçırdık!

Doğrular ve yanlışlar birbirine girdi.

İşte yine doğrularla yanlışların, haklılarla haksızların, haksızlık yapanlarla haksızlığa uğrayanların matruşka bebekleri gibi birbiriyle iç içe geçtiği bir günde bizim haber merkezine bir görüntü ulaştı.

İçinde yaşadığımız vodvili bundan daha iyi anlatan bir olay olamazdı. Görüntüde yaşlı bir adam son derece mahcup, bir o kadar utangaç bir yüz ifadesiyle anlatıyor:

"Markette kasa kuyruğunda bekliyordum, önümdeki adam cart diye yellendi, duymazlıktan gelecektim ama döndü arkasını bana sordu. 'Sesi duydun mu?'

'Evet' dedim. 'O zaman sosyal mesafeni koruyamamışsın' dedi. Daha sonra dayanamadı tekrar sordu: 'Kokuyu da aldın mı?'

'Evet' dedim.

'O zaman masken bir işe yaramıyor, yakında koronavirüse yakalanırsın' dedi. Sonra tekrar döndü arkasına baktı, 'İşte sizin gibiler yüzünden...' dedi. 'Koronavirüs yayılıyor.' Sanki yellenen o değil de benmişim gibi utandım yani..."

Uzaktan Eğitim Bize Çok Uzak

Okullar açılalı daha birkaç gün olmadan uzaktan eğitim altyapısı tam anlamıyla çökmüştü. Erişim yüzünden veliler, öğretmenler, öğrenciler perişan olmuştu... Sinir krizleri geçirenler bile vardı.

Büyükşehirlerdeki veli ve öğretmenler:

"EBA dediler herkes hücum etti, sistem çöktü."

"İstanbul'un merkezinde oturan bir veli olarak burada da internet çekmiyor."

"Ailelerin imkânı olsa bile internete bağlanamıyorlar çünkü elektrik kesik."

"Çocuklar buna hazır değil, veliler hazır değil, sistem tam oturmuş değil" diyorlardı.

Koronavirüs salgını nedeniyle milyonlarca öğrenci okullar kapalı olduğu için uzaktan eğitim sistemiyle öğrenim hayatını sürdürmeye çalışıyordu. Bilgisayarı, tableti ya da interneti olmayan öğrenciler ise eğitimlerini almakta güçlük çektiği için mağduriyet yaşıyordu.

Sonra yürek parçalayan o görüntü düştü sosyal medyaya:

Bir öğrencinin, annesinin telefonundan öğretmenine attığı mesajın ekran görüntüsü...

"Öğretmenim, annemin interneti az kalmış derse giremicem."

Ardından 8 yaşındaki Çınar, babasının telefon kotası yetmediği için EBA'ya bağlanamadı. Komşudan internet çekmek için çatıya çıktı babası. O da babasının peşinden çıktı. Çınar o çatıdan düştü ve hayatını kaybetti. Sonra herkes merak etti; acaba EBA erişimi internet kotası kapsamı dışında tutulsa ölmeyebilir miydi?

Yetmedi bir görüntü daha düştü haber merkezlerine...

Hakkâri Yüksekova'ya bağlı Sarıtaş köyünden.

Kimi ilkokul, kimi lise, kimi üniversite öğrencisiydi. Hepsi salgın yüzünden eğitime evlerinden, uzaktan devam etmek zorundaydı. Kimi üniversite sınavlarına hazırlanıyordu, kimi Türk müziği devlet konservatuvarı öğrencisiydi. Ama köyde internet yoktu! Peki, onlar nerede ders yapıyordu dersiniz?

Damda...

Uzaktan eğitime evlerinden değil, köyün bir kilometre uzağındaki bir ahırın damından katılıyorlardı.

60-70 öğrenci...

"Zorundayız ama üşüyoruz" diyorlardı.

Bir kilometre yol gelip dağdaki bir ahırın damında ders görebiliyorlardı sadece. Çünkü bulundukları köyde hiçbir şekilde şebeke çekmiyordu ve bundan kaynaklı internet de çekmiyordu.

Şimdilik o damda idare ediyorlardı ama hepsi kara kara düşünüyordu; havalar soğuyunca ne olacak?

Türkiye'de bu sorunu yaşayan onlarca köyden sadece bir tanesiydi Sarıtaş köyü.

Eşzamanlı olarak Milli Eğitim Bakanlığı'ndan "Uzaktan eğitimde Çin'den sonra dünya ikincisiyiz" şeklinde bir açıklama geldi.

Anlayacağınız uzaktan eğitim konusunda iddialıydık.

Ama eğitime uzaklık konusunda daha da iddialıydık!

Tepetaklak

Takvimler 22 Eylül 2020'yi gösteriyordu. Aylardır beklenen gün nihayet gelip çatmıştı. Yüz yüze eğitim başlamıştı.

Malum pandemi nedeniyle uzun süre yüz yüze eğitim başlayacak mı başlamayacak mı diye konuşmuştuk. Ardından 31 Ağustos'ta uzaktan eğitime geçmiştik. İlk günden yani 31 Ağustos'tan 22 Eylül'e kadar zaten bir kaostur gitti.

Ve 22 Eylül'de bir kez daha öğrenci ve öğretmenler ekran başındaydı ders yapmak için.

Ancak o da ne!

Kısa adı "EBA" olan eğitim bilişim ağı çöktü. Öğrenci ve öğretmenler sisteme giriş yapamadığı gibi, bir de "Çok kalabalık!" uyarısıyla karşılaştı. Zaten özel okullar aylardır Google altyapısını kullanıyordu, geriye bir tek devlet okulları kalıyordu EBA kullanan. Aylardır uzaktan eğitimi konuşuyorduk, Türkiye'deki öğrenci sayısı da belliydi (18 milyon)...

O zamana kadar ne yapılmıştı?

Kalabalık öngörülememiş miydi?

Kafamızda onlarca soru vardı.

Milli Eğitim Bakanı'ndan gelecek bir açıklama bekliyorduk.

Beklenen açıklama hiç beklenmedik bir şekilde geldi. Milli Eğitim Bakanı daha ilk günden eğitim bilişim ağının çökmesini çok olumlu bir haber olarak değerlendirdi. Doğru duydunuz.

Bakan "Bu bizim için olumlu bir haber, demek ki inanılmaz bir talep var" dedi.

Belli ki *Tersine Dünya Okulu*'ndan[44] alınacak daha çok ders vardı.

Aylardır uzaktan eğitimi konuşurken ve Türkiye'deki öğrenci sayısı da belliyken sistem ilk günden çöktü ve bu çok olumlu bir olay olarak değerlendirildi.

Bardağın dolu tarafını görmek bakış açısı gerektirirdi ama boş bardağın dolu tarafını görebilmek için yepyeni bir bakış aşısı geliştirmiş olmak lazımdı.

Zihnimiz açılsın, olayları daha sağlıklı değerlendirelim istiyorsak o aşıdan olmamız şarttı!

Aşı demişken, sağlık demişken, Sağlık Bakanlığı, günlük korona virüs verilerini açıkladığı tabloda 29 Temmuz'da değişiklik yaptı.

Günlük vaka sayısı yerine hasta sayısı yayınlanmaya başladı.

Bu değişiklikle "GERÇEK VAKA SAYILARI GİZLENİYOR MU?" tartışması daha da alevlendi.

Sağlık Bakanı, ekim başında kameraların karşısına geçti ve "Her vaka hasta değildir" dedi. Belirti göstermeyen pozitif vakaların koronavirüs tablosunda yer almadığını açıkladı.

Avrupa'da vaka sayısı ile hasta sayısı aynı anlamı ifade ediyordu ancak Türkiye'de semptom göstermeyenlere de test yapılmasıyla birlikte "semptomlu pozitif" ve "semptomsuz pozitif" olmak üzere iki farklı sonuç çıktı ortaya.

Semptomsuz pozitifler vaka, semptomlu olan pozitifler ise hasta olarak tanımlandı. Sağlık Bakanı'nın hasta ve vaka sayısı ile ilgili açıklamaları hem tıp dünyasında hem de kamuoyunda çok tartışıldı. "Her vaka hasta değil ancak her hasta bir vaka"

44. Eduardo Galeano, *Tepetaklak ve Tersine Dünya Okulu*, Sel Yayıncılık.

kuramı felsefe ve mantık derslerine konu olabilecek potansiyele sahipse de biz kıymetini bilemedik. Çünkü anlayamadık!

"Ne vakalar gördük üstünde hastalık yok, ne hastalar gördük içinde vaka yok" gibi bir şey miydi?

Korona tablosunda bir süredir vaka değil de hasta sayısı yer aldığından Türkiye genelinde toplam kaç pozitif vaka olduğunu bilmiyorduk. Gerçi test pozitif çıkarsa ama semptom göstermiyorsan hasta değilsin, test negatif çıkarsa ama semptom varsa yine hasta değilsin, yani hasta olmak öyle her yiğidin harcı değil...

Ama yine de bilmek istiyorduk vaka sayısı iddia edildiği gibi hasta sayısının 20-30 katı olabilir miydi? Kimi bilim insanlarına göre "evet" kimilerine göre "hayır"!

Peki neden?

Partizanlık yapmaksızın, siyaset üstü bir değerlendirmeye aldığımız, sevdiğimiz, güvendiğimiz, benimsediğimiz o güzel insan Sayın Sağlık Bakanımız bize bunu neden yapmıştı?

Neden yanıltılmıştık?

Bakan yanıtladı. "Yaptım ama bir sor niye yaptım?" dercesine cevap verdi bu soruya.

"Halkın sağlığı kadar ulusal çıkarları da korumam gerekiyordu" dedi.

Peki ölçülemeyen şey yönetilebilir miydi?

Kamu sağlığı söz konusu olunca ulusal çıkar için de olsa şeffaflık arka plana atılabilir miydi?

Şayet ulusal çıkardan kasıt ekonomi idiyse, güven kaybı ülkeye ekonomik olarak daha fazla kaybettirmez miydi?

Tersine Dünya Okulu'nda çok soru sormak mubah değildir.

Soru demişken, Maliye Bakanımız, dolar kurundaki artışa ilişkin bir soru üzerine "Kur benim için önemli değil. Ben işin

o tarafına bakmıyorum. Kurun kontrolü bizim elimizde" dedi ama o bunları söylerken dolar neredeyse 8 TL olmuştu.

Madem kontrol onun elindeydi neden kontrol etmemişti ki? Kur neredeyse 8 TL olmuştu. Hem bakanımız belki döviz kuruna bakmıyordu ama şairin de dediği gibi, "Sen bana bakma ben senin baktığın yerde olurum" dercesine dolar baktığı her yerdeydi.

Cep telefonları, bilgisayarlar, beyaz eşya, akaryakıt, iğneden ipliğe her şeyin fiyatı, döviz kuru arttıkça artıyordu. Tarım ürünü, sanayi ürünü, el ürünü... Her ürünün içinde dolar girdisi vardı.

Tarımda bahçeyi sulayan pompa, tarlayı süren traktör, ürünü taşıyan kamyon mazot yakıyordu. Gübre ithal girdiyle üretiliyordu. Unu öğüten değirmen, taşıyan kamyon, ekmeği pişiren fırın dolarla ithal edilen yakıtları kullanıyordu. Sanayi ürünlerinin tamamında değişik oranlarda ithal girdi vardı. Elektrik, gaz, dolmuş, otobüs ücretleri dolara endeksliydi.

İşte onun için dolar fiyatının yükselmesi sadece döviz borçlularını değil, Türk parası kullananların tamamını ilgilendiriyordu. Türk parası değer kaybettikçe hayat pahalanıyordu.

Ama olsun... Tersine Dünya Okulu'nda biz dolara bakmıyorduk! Çünkü o okulda biz dersimizi bedava alıyorduk...

Tersine Dünya Okulu'nda Yeni Bir Gün

2023 hedefimiz açıklanmıştı:

Ay'a gidiyoruz!

Hepimizin göğsünü kabartan gurur verici bir gelişmeydi bu.

Hatta uzaya gönderilecek ilk Türk bile aranıyordu.

Tesadüfen aynı gün hakiki yerli ve milli üretimimiz simit %25 zamlanmıştı.

Biz de uzaya gidecek ilk Türk'ü gökte ararken yerde bulmuştuk.

Evet simit erken davranmış, bizden önce Ay'a gitmişti.

%25 zamla...

Ay'a giden ilk Türk simit olmuştu!

Bütün hayaller güzeldi. Ay'a ayak basma hayali daha da güzeldi.

Ancak Ay'a ayak basmadan önce ayakları daha yere basan bir meselemiz vardı; esnafın durumu...

Rekor katılımlı kalabalık kongrelerin toplandığı günlerdi. Yine de tedbir amaçlı kafe ve restoranlar kapalı tutuluyordu. Esnaf borç harç içinde can çekişiyor, kan ağlıyordu ama olsundu. Olsa "dükkân senin"di zaten. Pandemiye kadar gitmişlerdi, geri geleceklerdi... Ne olmuştu yani?

Sorun yoktu. Türk esnaf daraladursun. Devletin resmi haber ajansı olan Anadolu Ajansı önemli ve son derece isabetli bir habere imza atmıştı.

Haber şöyleydi:

"Japon esnafı zor durumda."

Evet Anadolu Ajansı, çilekeş Japon esnafının dertlerini dinledi. Kıyafet satıcısı Ojima, kafe işletmecisi şef Yukimoro, pirinç krakeri satıcısı Toyona, manav Hamana ve çiçekçi Suzuki Pulitzerlik haberin özneleriydi.

Aynı günlerde Türkiye Dans Sporları Federasyonu, 56 saatlik "bale antrenörlüğü" programı açtı. Bale eğitimi verebilecek yeterlilik için en az 14 yıl eğitim gerekiyor olabilirdi ama bizler için zor diye bir şey yoktu, imkânsızsa biraz zaman alırdı: 56 saat kadar!

Ha bu arada bale bir spor değil sanattı ama olsundu. Bu da ihmal edilebilir ufacık bir detaydı zaten.

Aklıma yıllar evvel Yiğit Özgür'ün çizdiği bir karikatür geldi. Nasreddin Hoca başında kavuğu, üzerinde balet kostümü "battement tendu" duruşundadır (ayağın altı yere sürülerek en son point durumuna getirildiği temel bale hareketi) ve göle maya çalmaktadır. Hocayı gören balet gayet ciddi bir şekilde sorar:

"Hoca, hiç kuğu gölü maya tutar mı?"

Hoca hemen bir frape yapar (ayağın atak şekilde öne doğru gerilip çekilmesi ile yapılır) ve yanıt verir:

"Ne bileyim girdik bi b... ama."

Neyse TDSF de benzer şeyler düşünmüş olacak ki 56 saatlik "bale antrenörlüğü" programını ertelediğini açıkladı.

Tersine Dünya Okulu'nda yaşananlar şimdilik bunlardı...

Siyasetin Ucuz Ekmek Kavgası

Konu, son zamanlarda Türkiye'nin en çok üzerinde durulması gereken gündem maddesiydi:

Türkiye Fırıncılar Federasyonu Başkanı Halil İbrahim Balcı, ekmek fiyatlarına yüzde 15 zam yapılacağını açıkladı.

Balcı'nın açıklamasına ilk tepki MHP lideri Devlet Bahçeli'den geldi. Bahçeli, zammı vicdani bulmadı ve tepki olarak "Askıda ekmek projesini başlatıyorum" dedi.

Yani fırına gittiğinizde iki ekmek parası ödüyorsunuz fakat bir adet ekmek alıyorsunuz. Ekmekleri de satın alırken şunu diyorsunuz: "İki ekmek, birisi askıda..."

İki ekmek aldıysanız üç ekmek parası ödüyorsunuz. Ardından fırın sahibi sizin için askıya yani ekmeklerin biriktiği noktaya bir adet ekmek bırakıyor. Gün içinde ihtiyacı olan biri gelip askıda ekmek olup olmadığını soruyor. Eğer askıda ekmek varsa bu kişi ekmeği ücret ödemeden alabiliyor.

Konu buydu...

Askıda ekmek kampanyasına muhalefetten art arda tepkiler geldi. Siyasette "ekmek kavgası" başlayıverdi.

CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu "Çığır açan proje" dedi tiye alarak.

İyi Parti lideri Meral Akşener "Eve ekmek götüremeyen dar gelirliye gelince askıda ekmek kampanyası... Böyle vicdansızlık olur mu?" diye sordu.

MHP lideri Bahçeli "Vay ekmeksizler vay..." dedi ve ekledi: "Milletin ekmeğine göz koyacak kadar namertsiniz!"

CHP lideri devam etti:

"On sekiz yılda gelinen rezilliği bundan daha iyi dünyaya anlatamazdınız. Sayın Bahçeli'ye yürekten teşekkür ediyorum."

İyi Parti lideri "Hayaller doğalgazla zengin olmuş Türkiye, gerçekler askıda ekmek kampanyası" diye sürdürdü polemiği.

MHP lideri tonunu daha da sertleştirdi ve "Bizi eleştiren şarlatanların evlerinde ekmek yoksa onlara da gönderecek cömertlik bizde vardır" dedi.

Aç insanların karnını doyurmak kahramanlık, bu insanların neden aç olduğunu sormak şarlatanlık mıydı?

Türkiye bunu tartışıyordu, liderler de...

Saadet Partisi Genel Başkanı Temel Karamollaoğlu, MHP'nin başlattığı askıda ekmek kampanyasına Victor Hugo'nun *"Siz yardım edilmiş yoksullar istiyorsunuz, biz ise ortadan kaldırılmış yoksulluk"* sözleriyle tepki gösterdi.

Kimileri Che'nin *"Muhtaç bırakıp yardım etmek planlanmış cinayettir"* sözünü paylaşıyor, kimileri "Nankörlük ediyorsunuz, zor zamanları atlatmak ancak paylaşmak, dayanışmayla olur" diyordu.

Yardım kampanyaları elbette bir toplumsal dayanışma modeli olarak ve duyarlılık göstergesi olarak değerliydi. Ancak temel ihtiyaçları yardımla halletmek kıymetli olsa da uzun vadeli bir çözüm olabilir mi? Böylesi sorunlara sistematik çözümler bulmak gerekmiyor mu?

Sokaktaki adamın emeği niye askıya alınmıştı?

"Askıda ekmek" elbette sevgiydi, emekti ama ekmek askıya çıkana kadar vatandaşın ekmek parası konusu niye askıya alınmıştı?

Bunların altında yatan sebepleri de sorgulamak gerekti...

Zira TUİK'e göre vatandaş, askıda ekmek değil, ekmek parası derdindeydi.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, 2002'den bu yana ülke genelinde toplam 4 bin 801 kişi geçim sıkıntısı yüzünden yaşamına son vermişti. Aynı sebepten yaşamına son verenlerin sayısı son 5 yılda 1370 kişiye ulaştı.

Bu trajik istatistiğin gazetelerde yerini aldığı gün, Ordu'da 65 yaşında bir vatandaş, ekmek parası için yol kenarında 5-10 kilo bezelye satıp rızkını kazanmak isterken, zabıtalar tarafından ağzı burnu kırılmıştı. Adamcağız kan revan içinde kalmıştı. Suçu yol kenarında bezelye satmaktı. Yol kenarında buz gibi bir taşın üzerinde oturuyordu.

Ekmeğini taştan çıkarabilirdi belki ekmeğine kan doğramasalardı.

Gözümün önünden gitmiyordu hali.

Sonra düşündüm.

Ben küçükken, ekmek aslanın ağzındaydı.
Ben büyürken midesine inmişti,
ekmek aslanın midesindeydi.
Şimdilerde artık aslan da aç olsa gerekti.

Sonrasında olaylar gelişti.

Partisinin 7. Olağan Kongresi için Malatya'da bulunan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın esnafla diyaloğu dikkat çekti. Servisçi olduğunu belirten vatandaş Erdoğan'a, "İşsiziz. Evimize ekmek götüremiyoruz" dedi. Erdoğan "Bu bana çok abartılı geldi" yanıtını verdi.

Olayı takip eden hafta Cumhurbaşkanı, AK Parti'nin Grup Toplantısı'nın ardından gazetecilerin sorularını yanıtladı. Erdoğan, MHP lideri Devlet Bahçeli'nin "askıda ekmek kampanyası" başlattıklarını duyurmasının ardından gelen eleştiriler ve Malatya'da bir esnafın kendisine söylediği "Eve ekmek götüremiyoruz" sözlerini kastederek şöyle konuştu: "Böyle bir şey var mı Türkiye'de? Bugün evine ekmek götüremeyen diye bir şey, Türkiye'de var mı? İnanıyor musunuz buna?"

Sonra İyi Parti lideri Meral Akşener bir tweet attı, "Peki, askıda ekmek kampanyası başlatan küçük ortağının bundan haberi var mı Sayın Erdoğan?" diye sordu.

Bütün bu gelişmeler olurken Türkiye anlaşmazlığın nereden kaynaklandığını bulmaya çalışıyordu. Büyük ihtimalle "eve ekmek götürememek" deyiminin tercümesinde bir sorun vardı.

"Eve ekmek götürememek" acaba:

a. Bakkaldan bir ekmek bile alamayacak durumda olmak
b. Evin geçimini sağlayamayacak durumda olmak
c. Ekmek götürebileceği bir evi bile olmamak
d. Yukarıdakilerin hepsi

miydi, neydi?

Kim hangi seçeneğe inanmak istiyor kimse bilmiyordu, seçeneklerden hiçbiri karın doyurmuyordu herkes bunu biliyordu.

Derken olaylar gelişti.

Bir gün yine milletvekilleri oturmuş mecliste dinlenirken, pardon dinlerken, CHP Grup Başkanvekili Engin Altay kürsüde "Millet aç, midesine kuru ekmek dışında bir şey girmiyor" dedi.

AK Parti sıralarından yükselen bir sesten yanıt geldi:

"O zaman aç değiller."

Sesin sahibi AK Parti Denizli Milletvekili Şahin Tin'den başkası değildi.

İster istemez herkes, "Tin"in (Ruh) kısa bir süreliğine Marie Antoinette'in ruhu tarafından rehin alındığını düşündü.

Hani şu *"Ekmek bulamıyorlarsa pasta yesinler"* dediği sanılan Fransa Kraliçesi...

Fırsat bulmuşken bu yanlışı da düzelteyim. XVI. Louis'nin taç giyme töreni, Paris'teki ekmek kıtlığının doruğa ulaştığı esnada, Reims'de gerçekleşir. Bu dönemde söylenmiş olan "Ekmek bulamıyorlarsa pasta yesinler" (Qu'ils mangent de la brioche) sözü, ya Marie Antoinette'i kötülemek ya da sözü popüler yapmak amacıyla Marie Antoinette'e mal edilmiştir. Onun tarafından söylendiğine dair hiçbir kanıt yoktur.

Zaten sözün aslı da ekmek bulamayan bol tereyağlı ekmek yesin gibi bir şeydir. (Brioche; içinde bol tereyağı, ekşi maya ve yumurta bulunan Fransız kahvaltılarının vazgeçilmezi bir ekmektir.)

Neyse biz konumuza dönelim...

Tin'in Antoinette'in etkisi altında kalarak ya da hiçbir etki altında kalmayarak verdiği cevap neydi bir kez daha hatırlayalım:

"Millet aç, midesine kuru ekmek dışında bir şey girmiyor!"

"O zaman aç değiller!"

Bu esnada, sıradan vatandaş, bakkallarda 2 TL olan ekmeği 1 TL'ye Halk Ekmek'ten almak için uzun kuyruklar oluşturuyordu.

Büfelerin önündeki kuyruklar uzadıkça uzuyordu. Partiler ucuz ekmek kavgasına tutuştukça konu da...

"Ucuz" bir ekmek kavgasına tutuşan tek G-20 ülkesi olabilirdik.

Mobil büfelerden sonra yeni Halk Ekmek Büfeleri de vatandaşın hizmetine sunulacak mıydı sunulamayacak mıydı?

Askıda ekmekten sonra araçla ekmek dağıtımına çıkılabilecek miydi çıkılamayacak mıydı?

Artık vatandaşın ekmeğiyle oynamak olmazdı, zira bu siyaset üstü bir meseleydi.

Maksat fırıncıyı dövmek değil, ekmek yemekti.

Değil miydi?

İhtiyaç da, talep de vardı. Bu ucuz ekmek kavgasından halka ekmek mutlaka çıkmalıydı.

Çıkmalıydı iyi hoş da...

Konu bu değildi.

Yine oyuna geliyorduk.

Günlük siyasi tartışmalarla uyutulup uyandığımızda "yardım edilmiş yoksullar" olarak buluyorduk kendimizi...

Oysa "ortadan kaldırılmış yoksulluk"[45] değil miydi uyanık insanın rüyası?

45. *"Siz yardım edilmiş yoksullar istiyorsunuz.*
Biz ise, ortadan kaldırılmış yoksulluk.
O yüzden anlaşamıyoruz."
– Victor Hugo

Giderilmesi Gereken En Acil İhtiyaç: Halayım Geldi Tutamıyorum

Yıl 2020.

Aylardan aralık...

Uzun süren tartışmaların, ödenen ağır bedellerin ve can kayıplarının ardından nihayet Bilim Kurulu ve kamuoyu, hükümeti en azından hafta sonları tam kapanma konusunda ikna edebilmişti.

Haber, haber merkezlerine ulaştığında Sağlık Bakanı, tatsız bir açıklama yapıyor, "Bugün, pandemi başladığından beri can kaybının en yüksek oranda yaşandığı gün" diyordu.

16 Aralık Çarşamba gününün tablosuna göre son 24 saatte 240 kişi koronavirüsten hayatını kaybetmiş, toplam can kaybı 17 bin 121'e yükselmişti.

Rakamlar açıklanırken haber merkezlerimize ulaşan asıl haber neydi?

Ankara'da aynı apartmanda oturan komşu iki aile, geçtiğimiz hafta sonu kısıtlamasını fırsat bilmiş, kapılarının arasına halı serip halay çekmişlerdi. Koronaya karşı halaya duran aile üyelerinden onlarca kişi virüse yakalanmıştı.

Evet, kapanmaysa tam kapanmaydı işte...

Evlerindeydiler, bir yere gitmemişlerdi. Fakat dışarı çıkamamak, istedikleri yerleri gezememek zor geliyordu.

Ama bir dakika!

Bunun bir çaresi vardı. Ünlü Türk düşünürü Mahmut Tuncer'in de isabetli olarak tespit ettiği üzere "mantık sizi A noktasından B noktasına götürebilirdi, halay ise her yere".

İşte gitmek istedikleri her yere gidebilmek için acil bir ihtiyaçları vardı!

Halayları gelmişti.

O ihtiyacın bir an önce giderilmesi gerekiyordu. Halaya durmadan duramazlardı ve dairelerinin arasındaki koridora halı sererek halay çektiler.

Tabii ki bu korona için de bulunmaz bir fırsattı.

O da halaya katıldı. Halay başı olarak...

Elbette her halay başında olması gereken özellikler onda da vardı:

İleri teknik, üstün liderlik, kitleleri peşinden sürükleme yeteneği ve halayın kaderini belirleme özelliği... Bunlar sayesinde aile bireylerinin tamamına bulaştı!

Kâr Manzarası

Hayat eve sığdı, sığdırıldı mecbur...

Esnaf işyerini kapattı. Müzisyenler işsiz kaldı, aç da kalmamak için enstrümanlarını sattı. İşsizlik arttı, çocuklar eğitimden uzaklaştı. Milyonlar virüs daha fazla yayılmasın diye fedakârlık etti. Pardon feda etti birçok şeyi. Onlar feda ederken birileri de kâr etti.

Öyle bir fedakârlık yani birileri feda ederken birileri kâr etti. Özetle koronavirüs daha bitmedi ama daha vazifesi gördü. Zengin daha zengin, fakir daha fakir, ayrıcalıklı daha ayrıcalıklı, mağdur daha mağdur, güçlü daha güçlü oldu. Sade vatandaşsa bu arada iyice sadeleşti. Her sene Uludağ'dan kar manzaraları getirirdik ekranlara. Bu sene kâr manzarası getirmek nasip oldu huzurlarınıza.

Ama huzurunuzu biraz kaçıracak manzaralardı... Zira kar değilse de her türlü kâr vardı görüntülerde. Ha akıl kârı mı değil...

Aksine aklımızla alay eder gibi...

İhmalkârlık vardı, cüretkârlık vardı, ziyankârlık vardı. Var oğlu vardı ama en mühimi 5 yıldızlı bir çifte standart vardı. Özetle yine birilerine sevdanın yolları birilerine kurşunlardı.

Uludağ'daki otellerde hafta sonu kar keyfi akşam korona partisi vardı.

O partilerdeyse ne maske ne de mesafe. Kendini müziğin ritmine kaptıran coştu da coştu. Korkunç bir kalabalık, balık istifi insanlar... İğne atsan yere düşmez o derece... Tatilcilerin ve tabii ki tesislerini onlara açanların vurdumduymazlıkları, tüm zorluklara rağmen evine kapanıp kurallara uyarken olanları televizyonlarından izleyen herkesi isyan ettirdi.

İnsanın aklına ister istemez şu soru geliyordu: Sade vatandaş tek başına sokakta dolaşırken, ceza yiyen yiyeneyken, Uludağ'daki kalabalık korona partisi de neyin nesiydi? Acaba cezalara karşı da sürü bağışıklığı mı vardı?

Haklı sorumuz yanıtını hemen buldu şükür!

Uludağ'daki manzara ertesi gün değişti. Virüs partisine ev sahipliği yapan tesise 85 bin lira ceza kesildi.

Kardan Adam Oluyor Ama Bazılarından Adam Olmuyor

Uzun bir aradan sonra hasret kaldığımız kar yağışı gerçekleşmişti. Kar yağdıkça sevinç katlanmış, katlandıkça coşku artmıştı.

İnsanlar karı o kadar özlemiş, o kadar özlemişti ki caddeye çıkıp çiftetelli oynayan mı istersiniz, kardan adamla halay çeken mi?

Yurdun dört bir yanında bir şenlik havası...

Üzerinde incecik şortla dışarı çıkan, kar banyosu yaparken çayla içini ısıtan da vardı, ağaçlardan karları üzerine silkeleyen de...

Hiçbir hususta buluşamayan Türkiye kar keyfinde buluştu. Kar altında denize giren, güreş tutan, artık ne ararsanız...

Kar coşkusunda kimse sınır tanımadı!

Sınır tanımadı derken "sınır tanımadı"nın ne demek olduğunu bilmek istemezsiniz.

Öğle saatleriydi, İstanbul Kartal'da yaşayan Savaş Akbaş'ın 5 yaşındaki kızı kardan adam yapmak istedi. Babası da kızını kırmadı, bir aracın üzerinde gördüğü karları topladı.

Topladığı karları birleştirdi ve güzel bir kardan adam yaptılar. Akşam olduğunda gidip evlerine yattılar. Sabah kalktıklarında bir de baktılar ki, bin bir emekle yaptıkları kardan adam ortada yok.

"Bir arkadaşın sırtlayarak götürdüğünü gördük" dedi görgü tanıkları.

Kardan adam çalınmıştı!

Türkiye'nin ilk kardan adam hırsızlığı kayıtlara böylece geçmiş oldu. Eskişehir'de de birkaç arkadaş çok güzel iki tane kardan adam yaptılar. Sonra bir de baktılar ki kardan adamları yıkılmış. Bir adam gelmiş, kardan adamları tekmeleye tekmeleye yıkmış.

Kardan adam mağdurlarının ona bir mesajı vardı:

"Maalesef kardan adam olabiliyor ama bazılarından adam olamıyor herhalde..."

Ve bu olaydan sadece bir hafta sonra bu defa da kardan kadın çalındı.

Doğru duydunuz. Güvenlik kameralarının şahitliğinde birkaç kişi sırtlanıp kardan kadını kaçırdı. Biz de bu vesileyle bir kez daha anladık ki Türkiye'de kardan bile olsan kadın olmak zordu!

Üzerinden Geçemediğimiz Köprülere Borçlandık

"Kırk günlük sokağa çıkma yasağında geçmediğimiz köprülere ve yollara 673 milyon lira ödedik" diye bir haber çarptı gözüme.

CHP Zonguldak Milletvekili ve TBMM KİT Komisyonu üyesi Deniz Yavuzyılmaz demiş ki: "Sözleşmelere mücbir sebep maddesi konulmadığı için 40 gün süreyle boş kalan geçiş garantili tünel ve köprülerin parası vatandaşın cebinden çıktı. İki köprü ve tünel için 40 günde 9 milyon 761 bin araç garantisi vardı. Hiçbiri geçmediği için fatura Hazine'ye, dolayısıyla da vatandaşın sırtına bindi."

Yani iddiası doğruysa geçmediğimiz yollara da köprülere de para ödedik.

Ama biz bunu hep yapıyoruz. Fıtratımızda var.

Açılmadığımız denizlerde
boğuluyoruz, duymadığımız seslerden
sağır oluyoruz, ait olmadığımız
yerlerden kovuluyoruz, sapmadığımız
yollarda kayboluyoruz, işlemediğimiz
suçlardan hüküm giyiyoruz, aklımızın
ermediği işlerden deliriyoruz,
çekemediğimiz ziyafetlerden
zehirleniyoruz, tanımadığımız
insanlara yabancılaşıyoruz, toprağa
salamadığımız köklerimizden
koparılıyoruz.
Ve ansızın!
Yaşamadığımız bir hayattan ölüyoruz.

Dali midir Deli midir?

Topluca delirmiştik. Böylesi bir dünyada aklı olan delirirdi zaten.

Başkaca bir seçenek yoktu. Ama delirdiğimize dair hâlâ delil arayanlar vardıysa aranan delillerden biri daha bulunmuştu. Halkımızın akıl ve ruh, ruh ve sinir sağlığını temsilen bir etkinlik gerçekleştirildi.

İspanyol ressam Salvador Dali... Sürrealizm yani gerçeküstücülük akımının öncülerinden... 30. ölüm yıldönümünde İstanbul'da ilginç bir yöntemle anıldı. Anısına lokma döküldü.

İstanbul'un orta yerinde acayip bir kalabalık... Hepsi de Dali'nin hayır lokmasını bekliyor.

"Bu acı hepimizin, Allah'tan rahmet diliyoruz sevdiklerine sabırlar" diyorlar.

Sabah uyandığında Salvador Dali'nin lokmasını yiyeceği aklında olmayan onlarca kişi toplanmış afiyetle yiyor. Kimisi "Çok güzel, ruhuna değsin" diyor, kimisi, "Toprağı bol olsun, mekânı cennet olsun" diye ünlüyor.

Gerçeküstücü eserleri kadar ilginç ve uçuk kişiliği ve 50 santimi aşkın bıyığıyla da hafızalarda yer etmiş İspanyol ressamı tanıyan da lokmanın tadını çıkarıyor, tanımayan da...

Bu ilginç fikir sanatsever bir arkadaş grubunun aklına gelmiş!

Amaçları kültürel mirasını yaşatmak ve tanımayanlara Salvador Dali'yi tanıtmakmış. Ünlü ressamın ölümünün üstünden 30 yıl geçse de onlar acısını hâlâ yüreklerinde taşıyorlarmış. Dali'nin ruhuna el Fatiha diye hayır lokması dağıtan gençler "Rahmetli aramızda olsaydı o da bu performansla gurur duyardı" diyorlar.

Artık arkadaşlar sürrealizmin dibini mi sıyırmış yoksa dibini sıyırırken lokmanın, sürrealizm, kendi zirve noktasını mı görmüş ona siz karar verin.

Bu arada kişisel kanaatim, rahmetli aramızda olsaydı bu performansla kesin gurur duyardı hatta artırıyorum, "Sürrealizm benim" diyen rahmetli Dali, bu iddiasından artık vazgeçebilirdi.

Zira, şayet bedenlenmiş bir sürrealizm var ise onun adı Dali değil Türkiye'dir.

Allah kabul etsin!

2020 Simülasyonuna Veda

Canınız mı sıkkın?

Hadi bir oyun oynayalım!

Sessiz film...

Sessiz çünkü üzerine konuşulabilecek pek bir şey yok. Normal şartlarda, normal bir ülkede gerçek olamaz çünkü. Hem yerli 👍 hem yabancı 👎.

Altı kelime...

KORONA
GÜNLERİNDE
ESENYURT'TA
UGANDA
GÜZELLİK
YARIŞMASI

Miss Uganda ve Esenyurt...

Gelecek nesillerin bu ikisi arasındaki bağlantıyı anlaması çok önemli... Günümüz neslinin de...

2020'nin Kasım ayıydı. Sağlık Bakanlığı'nın resmi rakamlarına göre tespit edilen yeni hasta sayısı 3 binden fazlaydı. Ağır hasta sayımız da kayıplarımız da artıyordu.

Elbette gerçek rakamlar resmi rakamların bir hayli üzerindeydi. Kimilerine göre 10 kat kadar fazla hem de... Zira normal zamanlarda bile kişisel alana dikkat eden ve tedbirlere bire bir uyan ülkelerde günlük vaka sayısı 25 binlerde açıklanıyorken; gazeteni, omzunun üzerinden seninle okuyan, para çekerken hesabını ensene kafasını dayamak suretiyle seninle birlikte kontrol eden samimi, sıcak, koca yürekli güzel insanların ülkesinde bu rakamın yalnızca 3 bin olduğuna inanmak kolay değildi...

Hastane önlerinde oluşan metrelerce Covid-19 test kuyrukları ve bakanlığın sonunda pes ederek "temaslı ama semptom göstermeyenlere" test yapılmayacağını açıklayacak kadar zor durumda olması bize gösteriyordu ki durum sanıldığından ve açıklanandan çok daha feciydi.

Virüs yükünü düşüren en önemli araç maskeydi. Tedbirlere uyarak mücadeleye güç verindi. Mümkünse evde kalın, sosyalleşmeyin, fazla samimi olmayındı.

Gel gör ki daha birkaç gün önce Esenyurt'ta dışarıdan kokoreççi gibi görünen bir pavyon çıkmış ortaya. Kokoreççi görünümlü pavyona polis, baskın düzenlemişti.

Yetmemiş, Esenyurt'ta alınan tedbirlere uyulmadığı için yaklaşık iki hafta önce bir gece kulübü mühürlenmişti. Ancak o gece kulübünün hiç aralıksız faaliyetlerine devam ettiği öğrenildi. Hatta kapalı olması gereken eğlence mekânında "Miss Uganda" güzellik yarışması bile düzenlendi

Doğru anladınız!

Kokoreççinin kapısından bambaşka bir boyuta başka bir evrene kapı açıldı...

Sosyal medyada yayınlanan görüntülerde, güzellik yarışmasında konser ve parti verildiği de görüldü. Birincilik için yarışanlar podyumda yürürlerken, izleyicilerin sosyal mesafe kuralını hiçe sayarak yarışmayı izlediği de görüntülere yansıdı.

Yarışma sonunda davetliler ve yarışmacılar, dakikalarca dans etti.

Olayın duyulmasının ardından haberi izleyen, dinleyen kimi vatandaşlar, 2020 simülasyonuna bu seviyede veda etti. Daha doğrusu burada elendi.

2021'e daha zinde başlamak, kafasını biraz olsun toparlamak için dinlenmeye çekildi. Kimileri Miss Uganda'nın vizyonsuzluk olduğunu, Esenyurt'ta Miss World'ün gerçekleştirilebileceğini, zira orada yaşayan yabancı sayısının bunu fazlasıyla hak ettiğini, kimileriyse koskoca "Miss Uganda" organizasyonunu Esenyurt'ta düzenleme girişimciliğinin eleştirilmek yerine ödüllendirilmesi gerektiğini savundu.

Bu sırada "Miss Uganda" kim seçildi?

Kimse bilmedi.

Devletten Devlete Rüşvet

1994'te çok acayip bir olay yaşandı.

Emlak Bankası Genel Müdürü Engin Civan rüşvet almaktan tutuklandı.

Rüşveti veren bir işadamıydı: Selim Edes...

Nerede ve ne kadar rüşvet verdiğini mahkemede açıkladı.

Engin Civan sordu:

"Bana verdiğin rüşvetin belgesi var mı?"

Edes bu soruyu şöyle yanıtladı:

"Rüşvetin belgesi mi olur pe.....nk!"

Anlayacağınız rüşvetler önceleri belgelenmiyordu ve kişiden kişiye, kişiden kuruma ya da kurumdan kuruma veriliyordu. Ancak 2020 yılı her anlamda "Bi dur bir şey deniyorum" yılı olduğu için, rüşvet tarihinde ilk kez devletten devlete ve belgeli olarak verildi.

2020 Ekim'inde Sudan Maliye Bakanlığı, ABD'nin Sudan'ı "Terörü Destekleyen Ülkeler" listesinden çıkartmak için talep ettiği 335 milyon doları transfer ettiklerini açıkladı.

Elbet Bir Bildiğimiz Var

Sülün Osman!

Türkiye'nin bilinen ilk en ünlü dolandırıcısı...

1923 yılında doğdu Osman Ziya Sülün.

Türk halkı onun adını ilk 1948 yılında Fatih'te tuttuğu yeni evin sahibini dolandırınca öğrendi.

Tramvay, Galata Kulesi, kent meydanındaki saatler, şehir hatları vapurları gibi kamu mallarını satarak ya da kiraya vererek efsaneye dönüştü.

20 Nisan 1962'de hapisteyken "Alınteri ile Yaşamak" konulu konferans verdiği bile söylenmektedir.

Galata Köprüsü'nü satmak üzereyken tesadüfen yakalandı.

1984'te öldü.

Tosun!

Nitelikli dolandırıcılık nedeniyle kırmızı bültenle aranan Türk girişimci...

1991 yılında doğdu Mehmet Aydın.

"Egoman" takma adıyla rap albüm yaptı.

2016 yılında Çiftlikbank adlı şirketi kurdu.

Bir arazide 35 bin hayvanın olduğu dev bir tesis kuracağını iddia etti.

Görkemli bir açılış da yaptı.

Sosyal medya oyunu olan FarmVille'den esinlenilen Çiftlik Bank'ta, oyuncular farklı altın değerlerine sahip çeşitli çiftlik hayvanları satın alabiliyordu. Ömürleri 365 gün olan hayvanlar için yem ve depo masrafı da yapmanız gerekiyordu. Bu masrafları karşılamak için ve yetiştirdiğiniz hayvanlar karşılığında para kazanmak için dijital ödeme sistemlerini kullanabiliyordunuz. Oyunda satın alınan hayvanların ve yapılan üretimin ise Türkiye'nin farklı yerlerinde açılan çiftlikler, et ve süt üretimi yapan tesislerde hayata geçirileceği vaat ediliyordu.

Aynı zamanda bu tesislerden elde edildiği iddia edilen ürünler, açılan bayilerde satışa çıkarıldı. Satın alınan hayvanlardan bir yıl içinde edilecek kâr ise en az yüzde 100 olarak açıklanmıştı.

Sonra Tosun'un dolandırıcı olduğu ortaya çıktı.

132 bin 222 kişiyi dolandırdı. 1 milyar 200 milyon lirayla kayıplara karıştı.

Mağdurları beş kuruşsuz kalsa da, Tosuncuk lüks yaşamına devam etti.

Türkiye'den kaçtıktan sonra Uruguay ve Dubai'de görüntülendi ama nerede olduğu tam olarak bilinmiyor. Kendisi buralarda olmasa da lüks yatlarda çekilmiş fotoğrafları, son model cipleri ve spor arabalarının resimleri geldi.

Tosun için İnterpol de harekete geçti.

İnterpol'ün "most wanted" en çok arananlar listesine girdi.

Çiftlikbank'ın Tosun'u, bugüne kadar o listeye giren 42 Türk'ten biri oldu.

Bu arada Çiftlikbank mağdurları ikinci kez dolandırıldı.

Nasıl mı?

Olay şöyle gelişti:

İstanbul'da 1650 kişiye "Çiftlikbank'taki paranızı geri alabiliriz" dendi. Bu vaatle mağdurlardan yine para istendi. Üstelik kişi başı ortalama 500-1000 TL para elden teslim alındı.

Ardından "Zeynep Bank" dolandırıcılığı...

Bir kuaförde sekreter olarak çalışan Zeynep Özkara iddiaya göre "Eski bankacıyım, paranıza para katayım" dedi, çevresindekileri kandırıp milyonlarca lirayla kayıplara karıştı.

Sonra ünlü bir et restoranı sahibinin eski damadı...

Boşandığını gizledi ve "Birlikte et ticareti yapalım" diyerek birçok kişiyi dolandırdı. İkinci Tosuncuk vakasında ortada 15-20 milyon liralık vurgun vardı.

Ha bir de postmodern bir Sülün Osman vakası var.

Ne zengin dinledi, ne garip...

Küçük esnafı da dolandırdı, fiyakalı şirketleri de...

İstanbul'da da vurgun yaptı, Ankara İzmir'de de.

210 sabıka kaydıyla Sülün Osman'a rahmet okutan adam, polisi bile şaşkına çevirdi. Liste kabarıktı. Alt alta koyunca işlek bir restoranın gün sonu z raporu gibi... Metrelerce uzunlukta bir sabıka kaydı...

Neredeyse Türkiye'nin her ilinde mahkeme kaydı vardı. Bankalardan kamu kurumuna, şirketlere kadar dolandırmadığı kimse kalmadı. Milyonlarca lira vurgun yaptı. 15 adres değiştirdi.

Lakabı Sülün Osman'dı.

65 yaşındaki dolandırıcı yakalandı.

"Sülün Osman Bayrampaşa'da bizim mahallede saklanıyor" diyen biri ihbar etti onu.

Bütün bunlar Türkiye'de sadece birkaç ay içinde olanlar...

Peki nasıl oluyor da mevsimler değişiyor, devirler değişiyor ama Sülün Osman'ların, Tosuncuk'ların modası hiç geçmiyor?

Aslında bedava peynir sadece fare kapanında bulunur, ancak biz inatla aldandığımıza göre elbet bir bildiğimiz vardır diye düşünürken imdadıma Aziz Nesin yetişti.

Kütüphanemden bir kitap gözümü *Gıdı Gıdı*[46] gıdıkladı. Onun içinden de bir hikâye...

"Elbet Bir Bildiğimiz Var."

Gümüşlük'e yolunuz düşerse köy tarafında Nejat İşler'e ait bir kitapçı vardır. Muhteşem bir yer. Onun adına dükkânı işleten bir beyefendi bulunuyor orada ama adını şimdi hatırlayamadım beni bağışlasın lütfen.

2018'in yazıydı, gide gele sohbet koyulaşmıştı. Memleket meseleleri falan derken konu Aziz Nesin'e geldi. Beyefendi de bize Aziz Nesin'in muhteşem eseri *Gıdı Gıdı*'nın ilk baskısını hediye etti. Paha biçilmez bir hediye... Canım sıkıldıkça okuyup bazen tatlı tatlı bazen de acı acı tebessüm ediyorum.

Gelelim aydınlanma yaşadığım hikâyesine...

"Elbet Bir Bildiğimiz Var."

Kahramanımız bir kızla tanışır, üçüncü gününde de evlenme kararı alır. Kız, iyi bir ailenin kızıdır. Namuslarına aşırı düşkündürler. Kız sürekli, "Gel beni ailemden iste!" der. Adam da hemen ertesi akşam onu babasından isteyebileceğini söyler. Ertesi akşamüzeri, çat kapı gelir. Aile adamı buyur eder eve... Kahveler içilir, sohbetler edilir.

Gel gelelim genç adam evlenmekten hiç söz açmaz. Akşam olur. Sofra kurulur, yemek yenir, yemekten sonra kahveler içilir ama evlilik bahsi hâlâ açılmaz. Vakit artık çok geç olur. Aile, adamı kovmak yerine buyur eder yine.

"Yatağınız hazır" derler.

Adam, kızı da koluna alıp yatak odasına girmesin mi?

46. Aziz Nesin, *Gıdı Gıdı*, Karikatür Yayınları Mizah Serisi: 3, s. 33.

Kızın babasının tepesi atar birden.

"Hayırdır?" diye sorar.

Genç adam soğukkanlı bir tavırla "Dur canım sen" der.

Baba "Olur mu hiç?" dedikçe, "Dur sen, nene lazım, dur. Allah Allah. Dur yahu! Elbet bizim de bir bildiğimiz var. Dur bakalım" diye tekrarlar. "Elbet bizim de bir bildiğimiz var canım. Durun bakalım. Bekleyin hele..."

Öylesine kendinden emin söylüyordur ki bunları, kızları kendi evlerinde, hem de gözlerinin önünde bir yabancıyla gerdeğe girerken, ana baba şaşkın şaşkın arkalarından bakakalırlar.

Sonra sabah olur ve kızın babası sorar:

"Eee, ne olacak bakalım?"

Tabii aynı cevabı alır:

"Elbet bizim de bir bildiğimiz var."

Kahvaltısını da o evde bir güzel eder. Sonra "Allahaısmarladık" der. Bir daha ortalarda görünmez.

Bir ara bir kumaş mağazasına dadanır.

"İndir şu kumaş topunu" der.

Topu kolunun altına koyduğu gibi tüyer. Kumaşçı, peşinden koşar, otomobile binerken koluna yapışıp sorar sormasına ama yine aynı tanıdık cevabı alır:

"Allah Allah. Nene lazım senin? Dur bakalım. Dur, dur bakalım. Bekle! Elbet bizim de bir bildiğimiz var."

Kumaşçı ikna olur da bizimkini bir daha kumaşçıda görebilmek mümkün olmaz.

Bir gün tramvaya biner, biletçiye "Ver şu para çantasını!" der.

"Niye vereyim?"

"Ver sen ver!"

"Niye vereyim canım?" falan derken o tanıdık cevap gelir:

"Nene lazım senin? Elbet bizim de bir bildiğimiz var."

Biletçi, boynundan para çantasını çıkarıp verir. Bizimki çantayı alıp iner. Öyle kaçarak koşarak uzaklaşmak da yok. Kendinden emin, yoluna gider ama gidiş o gidiş...

Derken, bir akşamüzeri cezaevine getirilir. Ufak tefek bir oğlan... Otuz beşinde var ama yirmi beş ancak gösteriyor. Gözleri iğne başı kadar küçük, cin gibi bir şey... Öyle konuşkan da değil. İki gün koğuşta sesi soluğu çıkmadan durur.

Üçüncü gün bombası patlar ama.

Mahkûmlardan gözüne kestirdiği birine gider ve "Elli lira ver!" der.

Mahkûm sorar tabii o parayla ne yapacağını.

"Ver sen, ver yahu! Ver diyorum."

Mahkûm ısrarla sorar eder ama onun da payına aynı bilindik cevap düşer:

"Allah Allah, ver be kardeşim. Nene lazım, ver sen! hâlâ duruyor. Versene birader! Elbet bizim de bir bildiğimiz var."

Adam da acaba bildiği nedir diye merak eder ve parayı bir güzel uzatır.

Akşamüzeri nöbetçi gardiyana, "Aç şu kapıyı!" der.

Başkası dese gardiyan suratına iki tokat atar. Ama ona "Ne olacak?" diye sorar.

"Allah Allah. Aç sen yahu... Elbet bizim de bir bildiğimiz var. Aç bakalım" yanıtını alınca koğuş kapısı bir güzel açılır.

"Gel benimle beraber!"

"Ne olacak?"

"Gel sen yahu, gel!"

O önde, gardiyan arkada bahçeye çıkarlar.

"Aç şu kapıyı!"

"Neden?"

"Aç yahu sen nene lazım senin? Aç bakalım, ne olacak? Elbet bizim de bir bildiğimiz var, aç sen!"

Gardiyan açar kapıyı çünkü sonrasında ne olacağını merak eder.

Adam elini kolunu sallayarak gider ve bu hikâye de burada biter!

Hikâyeden önce "Bu kadar üst üste dolandırılıyoruz ama elbet bizim de bir bildiğimiz var" diye düşünen ben, hikâyeden sonra aydınlanıyorum. Meğer bizim değil de asıl bizi dolandıranların "elbet bir bildiği varmış"!

Aziz Nesin Usta'ya saygıyla...

Dolandırıcılıkta Bir Dünya Markası

Bazı dolandırıcılarda ciddi bir istikrar ve disiplin gözlemliyorum. Çizgilerinden asla ödün vermiyorlar. Ve sanıldığı gibi kural tanımaz falan değiller, aksine kendi koydukları o "en katı ahlaksızlık kurallarına" harfiyen uyuyorlar.

Sıradaki fıkramız, affedersiniz haberimiz Kayseri'den:

Kayseri'de sahte para bastığı için tutuklanan şahıs, tuttuğu avukat sayesinde serbest kaldı. Avukat ücretini yine sahte parayla ödeyerek dolandırıcılıkta çığır açtı.

Kayseri'de 10 yıllık avukat Metin Polat "kalpazanlık" ve "dolandırıcılık" suçlarından İzmir 13'üncü Ağır Ceza Mahkemesi'nde tutuklu yargılanan İbrahim B.'nin vekili oldu.

Bir kez İbrahim B.'yi ziyaret için, iki kere de müvekkilinin duruşmaları için Kayseri'den İzmir'e gitti. Bir kez de onu cezaevinde ziyaret etti. Davanın 2'nci duruşmasında da İbrahim B.'yi tahliye ettirdi. Duruşmanın ardından İbrahim B.'den parasını aldı. Fakat banknotların arasında sahte 100 TL olduğunu fark edince, parayı bir uzmana gösterdi. Paranın sahte olduğunun kesinleşmesi sonrasında şaşkınlık yaşadı.

Polat, meslek hayatında ilk kez dolandırıldığını söylüyor. "Müvekkilimi aradığımda paranın sahte olduğunu söyledim. İbrahim Bey de 'Ağabey bende öyle şeyler olmaz' dedi. Ben de parayı birkaç yere baktırdım, ışığa tuttum, paranın sahte olduğu ortaya çıktı. Parayı da saklamayı düşünüyorum. Bir avukat olarak ilk defa dolandırıldığım için parayı bu şekilde hatıra olarak saklamak istiyorum" diyor.

Kadın Katillerini Ödülle Cezalandırma

Kadın cinayetleri neden bitmiyor?

Bu soruya yanıt gibi iki karar çıktı yargıdan.

2020 Ekim ayının son günleriydi. Gencecik iki kadının katillerine tahrik indirimi uygulandı. İki caninin cezası da düşürüldü.

Sedef Berberoğlu, Muğla'da yaşıyordu. Boşanma aşamasındaki kocası Lütfü Safa Berberoğlu onu başkasının aracında gördü diye pompalıyla vurup öldürdü. Cani koca yargılandı, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırıldı. Ancak Yargıtay, tahrik indirimi uygulanmadığı gerekçesiyle kararı bozdu. Yeniden yargılanan koca, tahrik indirimi aldı. Cezası 31 yıla indirildi.

Bir dava ve sonucunda çıkan ağırlaştırılmış müebbet cezası 7 yıl sonra işte böyle bozuldu.

Sedef Berberoğlu ve geride kalan ailesi yeniden öldü.

İstanbul Esenyurt'ta yaşayan 29 yaşındaki Elif Özde Uzun'u öldürüp cesedini üç gün bavulda saklayan katil zanlısı sevgili için de benzer bir karar çıktı. Haksız tahrik indirimi uygulanan sevgilinin cezası müebbet hapisten 18 yıla düştü.

Böylesi kararlar yüzünden, manşetlerde de hızlı bir değişim yaşanıyordu!

"BİR KADIN KATİLİNE DAHA CEZA VERİLDİ" yerine "BİR KADIN KATİLİNE DAHA ÖDÜL VERİLDİ" manşeti alıyordu.

Ve bu manşetlerle eşzamanlı olarak Türkiye'de kadın olmak zorlaşırken kadın ölmek giderek kolaylaşıyordu.

Kadınların Maçı Kazanma Umudu

Ayşe Tuğba Arslan.

45 yaşındaydı.

İki çocuk annesiydi.

Boşandığı kocası onu satırla başından yaraladı.

44 gün yoğun bakımda hayata tutunmaya çalıştı.

45'inci gündü ama olmadı, tutunamadı hayata.

45 yaş artı 45 günlük komanın ardından gitti ama eceliyle de ölmedi. Hayır, bu paramparça gidiş ecel falan değildi. Boşandığı kocası tarafından tehdit ediliyordu. Bir değil, iki değil... Tam 23 kez dilekçe yazdı. Suç duyurusunda bulundu.

Kendi elyazısıyla yazdığı son dilekçede, *"Bu şahıstan durmadan ölüm tehdidi alıyorum, ölümüm gerçekleşince mi yardım edeceksiniz?"* diye sordu.

Bu can yakıcı soruya cevap gelmeyince, ölüm göz göre göre geldi.

Attığı sayısız yardım çığlığını, *"kurtarın beni feryadını"* zamanında duyan olmayınca, eski kocası tarafından satırla öldürüldü.

Soru şu:

Ayşe Tuğba Arslan'ı aslında kim öldürdü?

O günlerde farklı mahallelerin kadınları, farkındalık yaratmak için kramponları giydi, sahaya indi.

Evet, futbol asla sadece futbol olmadı hiçbir zaman.

Futbolla hiç ilgisi olmayan kadınlardı onlar. Kimi evde çamaşırını, kimi çocuğunu, kimi sabaha yetişecek işini bıraktı geldi.

Atalar ve Petrol İş mahallelerinde yaşayan kadınlar, şiddete dikkat çekmek için yeşil sahalarda top koşturdu.

Kadına karşı şiddete "dur" demek için koşuyorlardı.

Topu kameralara gösterip "Ekonomik şiddetin, psikolojik şiddetin, cinsel şiddetin, fiziksel şiddetin karşısındayız ve onu ayağımızın altına alıyoruz" dediler.

Kadınların ayaklarının altındaki meşin top ağlarla buluştuğunda mesaj da muhatabıyla buluşmuş muydu?

Bilmem.

Ben işimi sağlama alayım:

Ayşe Tuğba Arslan ve katledilen yüzlercesi adına "erkek adaletin" anlayabileceği şekilde sorayım; hakemin genellikle karşı takımı tuttuğu bir maçtayız. Haliyle sürekli kırmızı kart görüyoruz. Maçın sonunda yedi kişi kalsak şükredecek hale geldik farkında mısınız?

Kaçıncı Yarana Bastın?

Bugün kaçıncı yaşına bastın değil!

Bugün kaçıncı yarana bastın?

Türkiye'de yaşayan kadınların doğum günlerinde artık bu sorunun sorulmasını öneriyorum.

Kadına yaş sorulmaz ya hani...

Sormayın!

Onun yerine yarasını sorun.

Çünkü şiddete uğrayan ve uğradığı
orantısız şiddetten bedenine
ve ruhuna aldığı yara izleriyle kurtulan
o kadar çok kadın var ki bu ülkede.

Kadının yarası, onun bir savaştan daha sağ
kurtulduğunun en somut nişanesi...

Yara izi demek yaşam izi demek.

Bu kez de Aydın'dan geldi korkunç görüntüler...

Özlem Kamacı, 22 yaşında, üç çocuk annesi...

Evliliği boyunca hep şiddet gördü. Alkol bağımlısı kocası, içki içti dövdü, hamileyken işkence etti, aldattı. "Affet" dedi sonra yine dövdü.

Özlem'in canına tak edince boşanma davası açtı. Kocası da o tanıdık "Son bir kez buluşalım" bahanesiyle eve döndü ve genç kadına yine dehşeti yaşattı.

Saçlarını yoldu, elindeki sigarayı genç kadının vücuduna bastırdı, onu yaktı, kalan saçlarını çocuklarının gözü önünde makasla kesti.

Sonra da ifadesinin ardından serbest bırakıldı.

Dolayısıyla Özlem'in can güvenliği yok... Hapishanede olması gereken kocasıyken hapis hayatı yaşayan da kendisi... Üstelik bedenindeki ve ruhundaki onulmaz yaralarla...

"Yaşamak yaralanmaktır" der Cemil Meriç.

Yaşadığı onca şiddete ve aldığı onca yaraya rağmen yaşıyorsa kadınlar, kadınlarımız... Yaralanmak da yaşamaktır o halde. Her bir yara izi, her şeye ve herkese rağmen "Ben hayattayım, hayatta kaldım" demektir.

Ne büyüleyici, ne büyük, ne güçlü bir meydan okuma!

Hukuksuzluğun, cezasızlığın, erkek adaletin hilafına!

Kurtlarla Koşan Kadınlar adında enfes bir kitap var. Orada der ki:

> *"Kadınların yaşlarını yıllarla değil de, savaştan kalmış yara izleriyle saymaları daha iyi bir fikirdir!"*[47]

Ya sizce?

47. Clarissa P. Estes, *Kurtlarla Koşan Kadınlar*, Ayrıntı Yayınları, Çev. Hakan Atalay.

Cehennem Acı Çektiğimiz Yer Değil, Acı Çektiğimizi Kimsenin Duymadığı Yerdir

Muğla'da polis ve jandarma beş gündür üniversite öğrencisi Pınar Gültekin'i arıyordu. Ama maalesef Pınar'ın dirisi değil ölüsü bulundu. Şüpheli polise sorgusunda suçunu itiraf etti.

Evli ve bir çocuk babası Cemal Metin Avcı, onu öldürüp çöp variline attı. Pınar'ın gülüşleri öldü, hayalleri öldü, annesi öldü, babası öldü.

27 yaşındaydı Pınar Gültekin, üniversitede iktisat bölümü öğrencisiydi. Onu katleden adamsa eski sevgilisiydi. Adam evli bir kız çocuk babasıydı... Canice hisle acı çektirerek gerçekleştirdiği katli, kıskançlığı gerekçe göstererek savundu.

"Ayrıldıktan sonra yeniden birlikte olmak istedim, kabul etmedi. Bir akşam yemeği yiyelim diye ikna ettim. Başkası ile ilişkisi olduğunu söyleyince krize girdim" dedi.

Önce Pınar'la tartıştığını, onu dövdükten sonra da boğarak öldürdüğünü itiraf etti. Üstelik vahşet, cinayetle de bitmiyordu. Cinayetten sonra da devam etti. Pınar ölünce vahşette ikinci perde açıldı. Cemal Metin Avcı cesedi önce yaktı. Sonra çöp variline sokup üzerine beton döktü. Bulunmasın diye de sarp bir araziye attı.

İtfaiye ekipleri özel aparatlarla beton dökülen varilin içindeki cesedi çıkardı. Ceset otopsi için adli tıp kurumuna gönderildiğinde sadece küllerden müteşekkildi.

Annesi dava sırasında hâkime şöyle sordu:

"Hâkim bey, sizin kızınız var mı? Yakılarak öldürüldü mü? Hiç kızınızın külünü öpüp koklamaya çalıştınız mı?"

O gün benim doğum günümdü. 21 Temmuz... Pınar'ın katledilişinin basına yansıdığı gün...

Doğum günümde bile çok acı çekiyordum.

Biz kadınlar Türkiye'nin tüm kadınları,
birbirimize görünmez sicimlerle bağlıyız.
Hangi partiden olduğumuz, hangi takımı
tuttuğumuz, hangi aileye doğduğumuz hiç
fark etmez. Birimiz zulme uğradığında diğeri
de çaresizlik hissediyor çünkü insan, ancak
başka insanlar aracılığıyla insan oluyor.

Onun için biz birbirimize görünmez
sicimlerle bağlıyız. Birimizin acısı hepimizin
ortak acısına denk düşüyor. Ve birimiz
öldürüldüğünde bu diğerinin de tam olarak
aynı gerekçelerle öldürülebileceği anlamına
geliyor. Sıradaki ben olabilirim.

Sen olabilirsin. En yakın arkadaşın olabilir.
Birimiz güvende değilse hiçbirimiz
güvende değil...

Aynı şekilde katillerimiz de birbirine görünmez sicimlerle bağlı ve onların da partisi, tuttuğu takım, ailesi fark etmez... Onlar da bizi katlettiğinde bu diğerinin de tam olarak aynı gerekçelerle bizi katledebileceği anlamına geliyor.

Ve onlardan biri güvendeyse hepsi güvende...

Acı çekiyoruz ve kimse duymuyor. "Cehennem acı çektiğimiz yer değil, acı çektiğimizi kimsenin duymadığı yerdir" derler.

Cehennemdeyiz artık duyun bizi...

Bir Kadının Ön Yargılanması

Gazi Üniversitesi öğrencisi Şule Çet, 29 Mayıs 2018'de, Ankara'daki bir plazanın 20'nci katından düşerek yaşamını yitirmiş, olayla ilgili Çağatay Aksu ve Berk Akand hakkında dava açılmıştı.

Vaka bir intihar mıydı? Yoksa cinayet mi?

İki yıldır bu soruya yanıt aranıyordu. O sırada yeni bir bilirkişi raporu girmişti Şule Çet'in dosyasına. Bir plazanın 20'nci katından düşmüş, şüpheli şekilde hayatını kaybetmişti. Heyet, Şule'nin psikolojik durumunu incelemiş, "İntihar bulgusu yok" demişti.

Evet, ölümünden önceki psikolojik durumunu incelediler ve intihar bulgusu olmadığına kanaat getirdiler.

Üç psikiyatri uzmanının bilirkişi raporu davanın seyrini değiştirebilecek cinstendi.

Sanıklar Çağatay Aksu ve Berk Akand, "cinayet" ve "nitelikli cinsel saldırı" suçlarından tutuklu yargılanıyorlardı. Bu sırada o rapor 16 Ekim'de görülecek duruşma öncesinde mahkemeye sunuldu. Heyet, "maktulün intihar edebileceği konusunda dosyada bir bilgi ve gözlemin" olmadığını söyledi.

Çet'e yazılan antidepresan ilacın nörolojik hastalıkların tedavisinde de kullanılabileceğine dikkat çekilen raporda, "İntihar riski olsaydı hastaneye yatırılırdı" denildi.

İncelemenin sonunda, Şule'nin maddi sorunlarına rağmen, mücadele etmeye devam ettiği, intihar etmesi için yoğun bir ümitsizlik duygusu içinde olmadığı ortaya çıktı.

Özgecan Arslan cinayetinden sonra kendi sosyal medya hesabına şöyle yazmıştı Şule:

"Kadın, karnına koca bir dünya sığdırdı, siz dünyanıza bir kadını sığdıramadınız."

Bu satırları yazdıktan 3 yıl sonra hayattan koparıldı. Yalnız bir farkla...

Sadece bu dünyaya değil, öbür dünyaya da sığdıramadık Şule'yi. Rahat vermedik, vermediler.

Zira öldükten sonra yargılaması pardon ön yargılaması başladı!

Kendisi, psikolojisi, bekâreti, ne içtiği, neden orada olduğu, neden o saatte orada bulunduğu, babasının ona neden sahip çıkmadığı, hepsi sorgulandı.

Bu arada dava ertelendikçe ertelendi. Ama unutturulamadı. Aksine ertelendikçe ezberlendi. Bir emsal haline geldi. Artık bu davanın her bir detayı mıh gibi aklımızda... Bu dava tacize uğrayan, sömürülen, öldürülen, süründürülen her kadının davası oldu.

Kadınların, başkalarınca dokunulmaması, saygı gösterilmesi gereken iffeti ve namusu oldu. Yani o dava artık bir arz-talep değil bir ırz-talep meselesine dönüştü.

Tecavüze uğramış, öldürülmüş, yaşam hakkı elinden alınmış kadınlar artık "namus"larıyla yargılanamayacaklardı.

Kadınların öldürüldükten sonra bile tartışmaya açılan namusları artık tartışmaya kapalıydı. Birçok caniye, tecavüzcüye, katile kapı açan "namus" anahtarı, namus bekçilerinin elinden alınmış, kadınlara iade edilmişti. Artık kadınlar, erkeklerin hikâyelerine ya da uydurdukları hikâyelere hapsolmayacaktı.

"Kadınların katilleri hapse girmez çünkü cezaevlerinin anahtarları onlardadır" önermesi artık çöptü.

En azından bu davayı yakından takip eden, sahip çıkan vicdanlarda bu böyleydi.

"Maktulün intihar edebileceği konusunda dosyada bir bilgi ve gözlemin" olmadığını söyleyen rapor kritikti. Sonrasında bu bilirkişi raporu davanın seyrini Şule lehine etkiledi.

Sanıklardan Çağatay Aksu hakkında "kasten öldürme" suçundan müebbet, "cinsel saldırı" ve "kişiyi hürriyetinden yoksun kılma" suçlarından 12 yıl 6 ay ve sanık Berk Akand hakkında ise Aksu'ya bu suçların işlenmesinde yardım ettiği gerekçesiyle verilen 18 yıl 9 ay hapis cezasını yasaya uygun bulan daire, sanıkların tutukluluk halinin devamına hükmetti. Ceza dairesi, oybirliğiyle aldı kararı...

Bu arada 2020'nin son ayında Şule Çet'in ölümüyle ilgili davada bilirkişi olarak yer alan Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı'nda görevli Prof. Dr. Mustafa Ender Taner (49), evinde tavana iple asılı halde ölü bulundu.

Hani Şule Çet'in ölümüyle ilgili hazırlanan bilirkişi raporunda Çet'in intihar edebileceğine dair dosyada herhangi bir bilgi ve gözlemin bulunmadığının belirtildiği raporda imzası bulunan profesör.

Kadın Olmak Zor,
Kadın Ölmek Kolay

Türkiye'de kadın olmak zor ama kadın ölmek kolay... Bunu niye söylüyorum çünkü şimdi art arda dört haber vereceğiz, üçü kadın cinayeti... Dördüncüsü de yine çocuğunun gözleri önünde bıçaklanarak ölümden kıl payı kurtulan bir kadın...

Bu haberleri üst üste vereceğiz çünkü birini görmeyen diğerini görsün, diğerini duymayan öbürünü fark etsin diye...

Duymadım, görmedim, bilmiyorum olmasın!
Biz kadınlar ölmezden gelemiyoruz, siz de görmezden gelmeyin.
Duyduk duymadık demeyin!
Türkiye'de kadınlar ölüyor.
Üstelik birer ikişer değil sanki bir savaştaymışçasına onlarca, yüzlerce...

Oysa farkında mısınız?

Bir kadını ortadan ikiye bölerseniz yarısı annedir, yarısı çocuk... Ve bir kadını katlederseniz hem bir anne hem bir çocuğu

katletmiş olursunuz. Yani sizi "adam edebilecek" her şeyi, her şeyinizi... İşte bu yüzden bu toplum bu konuda bir türlü adam olamıyor.

Şimdi başlayalım mı?

12 yıllık evli, 12 yıllık şiddet mağduruydu. 5 çocuğu zarar görmesin diye sustu, sustu... Ama canına tak edince boşanmaya karar verdi. Bir zamanlar "kocam" dediği adam peşine düştü. Evini basıp çocuklarının gözü önünde onu katletti.

İkinci hikâyeye geçelim: Henüz 36 yaşındaydı Sibel Çetinel... Kocası sürekli şiddet uyguluyordu. Çocuklarına zarar gelmesin diye susmuştu. Ama dayanamadı. Geçen yıl boşanma davası açtı. Sonu ölüm oldu. Cani adam onu yeni evine kadar takip etti. Çocuklarının gözü önünde öldürdü. Geriye sevgi evlerine alınan beş küçük çocuk bir de gözü yaşlı baba kaldı.

Aynı günün bir diğer haberi yine Ankara'dan geldi. Cani adam tartıştığı eşini önce boğdu sonra bıçakladı. Üstelik polise de "Karımı öldürdüm gelin beni alın" diye ihbarda bulundu. Dört çocuğunu annesiz bıraktı. Dört çocuğundan ve hayattan yırtılıp atılan kadının ismi Sibel Köksal'dı.

Geçelim üçüncü olaya... Ankara Polatlı'da kaydedildi korkunç görüntüler. Emekli uzman çavuşun elindeki bıçakla, 7 yaşındaki çocuğun gözleri önünde dehşet saçtığı ortaya çıktı.

Ve işte aynı günün son haberi:

Yürek yakan bir başka kadın cinayetinin haberi var sırada... Cani adam "Karım beni aldatıyor" dedi. Cezaevinden kaçıp eşinin evine gitti. İçeri molotofkokteyli atıp yangın çıkardı. Can havliyle dışarı çıkan talihsiz kadını pompalı tüfekle ateş açarak katletti.

Öldürülmekten Korkmuyorum, Yeter ki Çocuklarımın Gözü Önünde Olmasın

Çok garip bir olay yaşadım. Bir kadın, hakkında uzaklaştırma kararı aldırttığı kocasından mütemadiyen ölüm tehditleri alıyor.

Aldığı tehditlerde şöyle yazıyor:

"Emine Bulut gibi öleceksin ve haberini de Ece Üner sunacak."

Bahsettiğim kadının yardım çığlığına elbette kulak verdik. Sosyal medya sayesinde adamın attığı tehdit mesajları hızla yayıldı, gerekli merciler harekete geçti.

Yalnız burada beni korkutan ve öfkelendiren birkaç şey var:

1. Bir erkek, bir kadının ölüm/yaşam hakkını elinde tutabilecek kadar adalete ya da adaletsizliğe güvenebiliyor ama ta 1934'te seçme ve seçilme hakkını elde eden Türk kadını, bugün yaşam hakkını seçemiyor.
2. Nasıl ki eskiden Roma'da Colessium'da imparator, kölelerı birbiriyle ya da çeşitli vahşi hayvanlarla dövüştürdükten sonra yere düşen kurbana son hamleyi yaptırmadan önce elinin başparmağına aşağı (öldür) ya da yukarı (yaşat) yön vermek suretiyle "yaşasın" ya da "ölsün" kararını

veriyorduysa artık bazı erkekler de kadının yaşam ya da ölüm hakkını bizzat tekelinde tuttuğuna kani olmuş vaziyette.

3. Buna ek olarak nasıl ki Roma'da Colessium'da bu faaliyet halkı eğlendirmek için bizzat imparator tarafından düzenleniyorsa, Türkiye'de bazı erkekler can almayı bir eğlence ritüeline hatta şova dönüştürmüş durumda.

Bakın ne diyor kadını tehdit ederken:

"Emine Bulut gibi öleceksin ve haberini Ece Üner sunacak."

Dikkat ederseniz cinayetle ilgili nasıl bir ölüm şekli düşünüldüğü ve bu işin televizyondaki görünümünün nasıl olacağı ve haberin kim tarafından sunulacağı bile kararlaştırılmış.

Peki Emine Bulut gibi ölmek ne demek?

Kısaca bir hatırlayalım...

Olay 18 Ağustos'ta Kırıkkale'de yaşandı. 42 yaşındaki Fedai Baran ve 38 yaşındaki Emine Bulut 4 yıl önce boşanmıştı. İkili iddiaya göre 10 yaşındaki kızlarının velayetini konuşmak için bir kafede buluştu. Cani adam, bıçakla eski eşinin boğazını kesti.

Olay 10 yaşındaki kızlarının gözü önünde oldu.

Emine Bulut'un boğazının kesilme anı, "Ölmek istemiyorum!" çığlığı ve çaresizce çırpınan küçük kızının "Lütfen ölme anne!" feryadıyla akıllara kazındı.

Tüm Türkiye günlerce ağladı bu travmatik görüntüye.

Taksiye binerek olay yerinden uzaklaşan cani ise, kendisini kanlar içinde gören taksicinin ne olduğunu soması üzerine "Mal kestim" diye yanıt verdi.

Erkek sahip, dişisi üzerindeki mülkiyet hakkını katlederek kanıtladı. Kadını mal olarak gören zihniyetin, kadın üzerindeki sözde mülkiyet hakkı "Mal kestim" ünlemesiyle muştulandı.

Hayatı yırtamayan canilerin gidip en yakınındakini yırtması... Bazen de yırtıp hayattan kopartması böyle böyle mümkün oldu.

Kadının mal muamelesi gördüğü tablo, durdurulamayan bir kadın kırımına sebep oldu ancak Emine Bulut bir milattı.

Artık caniler, potansiyel katiller sevgililerine ya da eski eşlerine "Seni Emine gibi öldüreceğim" demeye başladı.

Emine Bulut gibi boğazı kesilerek öldürülmesi planlanan potansiyel maktuller de "Öldürülmekten korkmuyorum, sadece çocuklarımın gözü önünde Emine Bulut gibi öldürülmek istemiyorum" açıklamasını yapmaya başladılar.

Ölmekten korkmuyor kadınlar, düşünebiliyor musunuz?
Gerçekleştiğinde çocukları orada olsun istemiyorlar.
Bir de mümkünse cinayet, boğazları kesilmek
suretiyle gerçekleşmesin.

Ve caniler de giderek daha fazla boğaz keserek ve bunu şova dönüştürerek büyük kanalların ana haberlerinde kendilerine yer bulma derdine düştüler.

Kötülüğün Şeffaflığı adlı eserinde Baudrillard *"Günümüzde kitleleri harekete geçiren bulaşmadır"* derken elbette koronavirüsten bahsetmiyor.

Kötülüğün bulaşıcılığından bahsediyor. Kötülük dalga dalga yayılıyor. Elbette medyanın viral gücünün ve içeriğindeki şiddetin zehirleyiciliği bulaşıcı...

Çünkü "meşhuriyet çağı"nda her şey şovdan ibaret.

Hatta başta verdiğim örnekteki gibi bazı cinayet ve tecavüzler de öyle... Ekranın anaforuna kapılmak diye bir gerçek var.

"Adaletsizliğin pratiğe döküldüğü ve onunla yaşayan toplumlar tüm gözeneklerinden şiddet terler. Bütün gözeneklerinden şiddet terleyen bir dünyada da şiddet şiddeti doğuruyor. Şiddeti bir görsellikmiş gibi satan ve onu tüketim nesnesine dönüştüren şiddet endüstrisi için de kazanç doğuruyor."[48]

Hatırlayın bir ceza davası, 1995 yılı boyunca Kuzey Amerika televizyonlarının sattığı en başarılı ürün oldu.

İki cinayetle suçlanan atlet O.J. Simpson'ın bitmek bilmez duruşma celseleri kanalların bütün program saatlerini tekeline aldı ve televizyon izleyicisini kendine esir etti.

Suçun gösteriye dönüşmesi de böylece tescillendi.

48. Eduardo Galeano, *Tepetaklak ve Tersine Dünya Okulu*, Sel Yayıncılık, Çev. Bülent Kale.

Caniler Adalete Güveniyor

Bana çürümüşlüğün resmini yapabilir misin Abidin?

Resmini yapamam ama haberini verebilirim!

17 yaşındaki yeğenine tecavüz ettiği DNA raporuyla kanıtlanan Osman Çur, ilk duruşmada serbest bırakıldı. Ve dahası tahliye edildiği cezaevi önünde de davul zurna ile karşılandı. Tecavüz sanığı Çur'un tutuksuz yargılanacağını öğrenen çocuksa yaşamına son vermeye kalkıştı.

Bu haber çürümenin haberiydi. Zira başka yasalara uyulmayan yerde çürüme tek yasa olurdu! O çürüme, ülkenin altını oyardı. O oyuktan insan hakkı, hukuku ve insan onuru buharlaşıp uçardı. Hakikat de... Geriye de bir dayanağımız kalmazdı. Dayanaksız da yaşanmazdı. Yaşayamazdık.

Serbest bırakılan tecavüzcüye davullu zurnalı karşılama haberinin ertesi günüydü. Çürümüşlük cezasız bırakılınca çürüyen şey kokmuştu. Adalet bekletilince çürüme kokuşmuşluğa dönüşmüştü. Biz de bu defa kokuşmuşluğun haberini verdik. Haberde bir kadını alıkoyma var, darp var, zorla uyuşturucu verme var, işkence var, tecavüz var, tecavüz esnasında kadının annesini arayarak "Bakın ben şu anda sizin kızınıza tecavüz ediyorum" demek var, bütün bunlara maruz kalan kadının yaşamına son vermek isterken yüzde 99 engelli kalması var.

Kadının hukuk mücadelesini üstlenen avukatın da aynı şeyleri yaşamakla tehdit edilmesi var.

Bu vahşet ve şiddet sarmalında bir tek ne yok biliyor musunuz?

Adalet!

Çünkü bütün bunları yapan cani serbest... Zaten sorun da burada... Caniler adalete güveniyor, geç gelen ya da hiç gelmeyen adalete...

Ertesi gün Adalet Bakanı çok güzel bir konuşma yaptı. Bir özeleştiri konuşması da diyebiliriz. Kamu vicdanını yaralayan kararlardan bahsetti, kendisinin de zaman zaman kararlara katılmadığını anlattı. Ve örnekler verdi, "Kaynar kazanı karısının, çocuğunun üzerine döküyor serbest kalıyor, süt kazanına giriyor tutuklanıyor" dedi eleştirilmesi gereken kararlardan bahsederken. Ve onu takip eden gün, süt kazanına girerek süt banyosu yapan işçiler hakkında 15 yıla kadar hapis istemiyle dava açıldı, aynı saatlerde yeğenine tecavüz eden Osman Çur'un tahliyesine itiraz reddedildi.

Asıldığın İpe Kanın Değsin

"Asıldığın ipe kanın değsin" derdi dedem.

Bir kadını seviyorsan tam sev, bir takımı tutuyorsan tam tut, bir davaya gönül veriyorsan tam ver...

Ne yapıyorsan yap, yaptığının hakkını ver.

Haysiyeti hatırla!

Çünkü haysiyet bunu gerektirir...

Ateş Çemberinde Akıl Tutulması

21 Haziran Pazar günüydü. Dünya önemli bir gök olayına sahne olacaktı.

"Ateş Çemberi" ya da "Halkalı Güneş Tutulması" olarak da bilinen tutulma, gökyüzünde görsel bir şölen sunacaktı. "Ateş Çemberi Güneş Tutulması" Türkiye'den de kısmen gözlenebilecekti. En net haliyle Hakkâri'de izlenebilecekti.

O gün, aynı zamanda Babalar Günü'ydü de.

Son hediyesi olan gömleği üzerine giydi, kızını hayatının baharında defnettiği mezarın başına gitti. Ayşe'siz geçen ilk Babalar Günü'nde, şüpheli bir şekilde yitirdiği kızının ardından sadece adalet diledi.

Erkek arkadaşı olduğu iddia edilen doktorun evinde ölü bulunmuştu Ayşe Karaman. Genç kızın kanında yüksek miktarda anestezi ilacına rastlanmış, Ayşe'yi tasarlayarak öldürme suçundan yargılanmıştı sanık.

Mahkeme heyeti sanık Özgür Tarhan'a "bilinçli taksirle bir kişinin ölümüne neden olmak" suçundan 4 yıl hapis cezası verip sonra da iyi hal indirimi uygulamış, cezayı 3 yıl 4 aya indirmişti.

Ayşe'nin babasının haliyse hiç iyi değildi.

Önce kızının mezarını öptü, su döktü. Sonra da Ayşe'nin ardından her gün öldü.

Aynı gün Kalamış Parkı'nda dehşet dolu anlar yaşandı.

Genç bir çift ve arkadaşları, evlilik teklifi sürprizi için toplanmışlardı. O sırada iki grup arasında başlayan sözlü tartışma kavgaya dönüştü. Kavgayı görünce genç çift ve arkadaşları, müdahale edip ayırmak istediler, "Yapmayın!" dediler.

Ancak o müdahale kavgayı daha da büyüttü. Gruptakilerden biri silahına sarıldı ve ateş etmeye başladı. Sonra bir başka grup belirdi parkta. Onlar da silahına sarıldı. Çatışmada evlilik teklifi sürprizi için parka gelen gruptaki iki kişi ile diğer gruptan bir kişi yaralandı.

Yaralılardan birinin durumu ağırdı. Hayalini kurdukları o en mutlu anları kâbusa dönüşen çift, romantik bir yağmur altında ilelebet kavuşmayı beklerken kurşun yağmurunda yaralanıp hastanelik olmuşlardı.

O sırada Sultanbeyli'de bir yol verme kavgası yaşandı. Kavganın taraflarından biri bir kafeye sığındı. Diğer sürücüyse "Bekleyin, on dakikaya geleceğim!" diyerek tehditler savurdu. O cani, gerçekten dakikalar sonra geri döndü.

Pompalı bir tüfekle...

Kafeye 20 yaşında genç bir futbolcu girmişti tesadüfen. Öfkeli adam pompalı tüfeğiyle etrafa rasgele ateş ediyordu durmadan. Belli bir hedefi yoktu.

20 yaşındaki futbolcu gencinse hedefi, hayalleri ve bir geleceği vardı; o kurşunlardan biri kalbine isabet etmemiş olsaydı eğer...

Tarih 21 Haziran...

Ateş Çemberi ya da Güneş Tutulması...

Çıplak gözle güneşe bakılamazdı ama tutulma saat 06.45'te başlayacak ve en net şekilde Hakkâri'de izlenebilecekti.

Ve yukarıda örneklerini sıraladığım aynı tarihte farklı yerlerde cereyan eden onlarca "Akıl Tutulması".

Çıplak gözle Türkiye'nin her yerinden her saatte rahatlıkla izlenebilecekti.

Ateş Çemberi bakiydi ve hatta hepimiz için başka tarihlerde geçerliydi.

Ülke Çocuklara Emanet, Peki ya Çocuklar?

Adres İstanbul.

Aylardan nisan...

Küçücük bir kız çocuğu Küçükçekmece'de kimliği belirsiz bir sapığın saldırısına uğradı.

Olay şöyle gelişti:

Mahallenin çocukları oyun oynuyorlardı. Yanlarına gelen bir sapık "Size para vereceğim" diyerek çocukları kandırmak istedi. İçlerinden biri, 4 yaşındaki o kız çocuğu kandı bu teklife.

Sapık kaçtı.

Minik kızın çığlığını duyanlar yardımına koştu ve onu hastaneye kaldırdı. Polis, sapığı bulmak için özel bir ekip kurdu. Mahalleli ise öfkeli ve tedirgindi. Daha da ötesi isyandaydı ve eylem yaptılar.

Kimisi çocuk tacizlerinin son bulmasını istedi, kimisi idam!

"Çocuklarımızı sokağa salamaz olduk" dediler. "Bırak sokağa oyun oynamaya göndermek, bakkala gönderemez olduk" dediler.

Günlerden 23 Nisan'dı!

Ve biz koca ülkeyi çocuklara emanet ettiğimiz bir bayram gününde daha da üzülerek gördük ki çocukları ülkeye emanet edemiyoruz.

Kısasa Kısas

Fransız filozof Jean Baudrillard tarafından ortaya atıldı *Simülasyon Kuramı...*

Şimdilerde Elon Musk *"Gerçeklikte yaşama ihtimalimiz milyarda bir"* diyor. Bir tür simülasyonda yaşadığımızı, bu dünyanın bir simülasyon olduğunu savunuyor.

Özetle biz burada "bir şey deniyoruz".

Sıradaki olay haber merkezimize ulaştığında bu simülasyon denilen kavrama tam olarak inandım.

Şöyle ki:

İnanması çok zor... Sizden biraz da utanıyorum bu haberi anlatırken ama bu da oldu.

Cansız manken, damacana, otobüs durağı derken, gözü dönmüş bir sapık, elektrik direğine cinsel istismarda bulundu.

Ordu'nun Altınordu ilçesinde gecenin 23.00'ünde güvenlik kameralarına yakalanan sapık, yolda yürürken bir anda durdu, elektrik direğine sarıldı, sonra da bildiğiniz direğe tecavüz etti.

Evet, utanç verici, evet daha da ötesi iğrenç!

Elektrik direğine cinsel istismarda bulunan adam, bir arabanın geldiğini görünce durdu, araç gidince hiçbir şey olmamış gibi istismara kaldığı yerden devam etti.

Mide bulandırıcı eylemi mahalle sakinleri fark ettiler. Sapığı yakalamak için sokağa fırladılar ama geç kaldılar. Çoktan "taslarını taraklarını" toplayıp gitmişti.

Benim de aklımda deli sorular kaldı.

Yakalansaydı ne diyecekti?

"Kadından kızdan vazgeçtim alternatif akımı seçtim!"

Hayır, bu sözle anlatılan eylem bu değil...

"Son günlerde üst üste yapılan elektrik zammını protesto ettim."

Hayır, bu da olamazdı. Bir protesto için bile fazla risk içeriyor.

Ama tabii ki her tecavüz olayında olduğu gibi "olağan şüpheli" kurbandı.

Dolayısıyla soruları ona sormak lazımdı.

1. Elektrik direğinin o saatte orada ne işi vardı?
2. Direk çok çıplaktı, etrafa fazla ışık saçıyordu. Ee haliyle de dikkat çekiyordu. Adam haklı olarak direkten elektrik almış olabilir miydi?
3. Taciz esnasında adamı elektrik çarpmadığına göre direğin rızası mı vardı?

Aklıma takılan son soru da uzunca bir süredir üzerinde çok düşündüğümüz bir konuyla ilgili...

4. Ya kısasa kısas olsaydı?

Her Makamda Liyakat Şart

İsmi Recep soyadı Uyar.

Bursa Ulu Camii müezzini...

Camiye gelen turistlere, ezanın makamlarını anlattı ama öylesine değil... Her makamı tek tek ve heyecanla anlattı. Sonra da ezanı beş farklı makamda okudu.

Saba ile başladı. Hicaz, Rast, Segâh ile devam etti ve Hüseyni ile bitirdi. O güzel sesiyle öyle içli okudu ki... Üslubu öyle etkileyiciydi ki turistleri ve dinlemeye gelenleri kendine hayran bıraktı.

Kırık Türkçeleriyle "MAŞALLAH MAŞALLAH" deyip durdu turistler.

Hatta rehber dayanamadı, tuttu müezzini alnından öptü.

İşinin ehli, işine adanmış bu adam, o gün orada bulunan herkesi büyüledi. O gün orada olmayan bizleri de...

Zira liyakat ve adanmışlığı, müezzinin ihya ettiği o beş makamda görmüş ve işgal edilen her makamda özlemiştik.

Zavadak Dayı

Zavadak Dayı'yı çok sevdim.

220 promil alkollü bir adam!

Kaza yapmış, maddi-manevi zararda.

Ancak gerek "Neyin ecelinde?" sorusu, gerek kırmızı ışıkta geçen hasmı için kullandığı "Devletin ışıklarından faydalanmayan o!" ifadesi, gerek "Kırmızı ışıkta dursaydı ben şimdi evimde yatır olacaktım" sitemiyle ve tabii altın vuruşu "zavadak" ünlemesiyle gönlümde taht kurdu.

Adam kavram buluyor, geliştiriyor, trafik ışıkları üzerinden ideal vatandaş-devlet ilişkisi tanımlıyor, kaderi, olasılıkları ve olasılıksızlıkları sorguluyor.

Ben 220 promil alkollü bir adamdan daha ne isteyebilirim, ne bekleyebilirim?

Ne Platon'lar, Sokrates'ler, Marx'lar, Kierkegaard'lar, Schopenhauer'ler, Kant'lar gördüm... Aslında hiçbiri yoktular. Zavadak Dayı'nın yanında hükümsüzdüler.

Buyurun, buraya bırakıyorum.

Karar sizin!

Zavadak Dayı:

"Oradan kırmızı, BİM'in oradan yeşil ışık yanıyordu. BİM'in oradan karşı yoldan geçtim, karşı yola geçtim, adam beni çarptı.

Zavadak dedi!

Ben de o heyecanla şeyle vardım gettim köye doğru. Şorda durdum. Baktım teker de yok arabada. Ama tamam ben belki alkollü olabilirim de, bu arkadaş neyin ecelinde?

Koronavirüsten mi kaçıyor? Kimden kaçıyor da yeşil ışıkta, kırmızı ışıkta durmadı da bene çarptı bene yanlışlıkla... Derdin ney yani, derdi ney, derdi?

Hay tamam ben zarhoşum. Ben hadi geçebilirim tamam, ben suçluyum da, şu anda kanunen o suçlu! O suçlu yani! Devletin ışıklarından faydalanmayan, devletin ışıklarına uymayan o! Benim suçum ne? Gırmızı ışıkta dursaydı ben varıp gideceğidim evimde şu anda yatır olacağdım. Yatır olacağdım, yatır! Dayı inşallah yüzün gözün gülmez de inşallah! Kanunu çiğneyen sensin, suçlu olan benim. İnşallah yüzün gülmez dayı, inşallah yolda belde kalırsın da bir daha dünyada yüzün gülmez! İnşallah kanunu çiğnediğin gibi dünyadaki insanlar da seni çiğner. Hahahahahhahahah... Bu teker de teeeee yugarı kadar gidiyyy."

Türkler Kendilerini Mutluluklarda Kaybeder, Acılarda Bulur

Kendi işinin patronu olmak isteyen, çiğköfteci dükkânı açıyor. Çünkü çiğköfte çok seviliyor. Artık neredeyse adım başı bir çiğköfteci dükkânı var. O kadar yaygın... Çünkü çok kazançlı...

Öyle ki çiğköfte tüketimi günde 600 tona çıkmış.

Genci yaşlısı herkesin bayıldığı bu lezzete talep o kadar çok ki sadece Türk mutfağının vazgeçilmezi değil, şöhreti sınırları aşmış durumda.

Amerika da dahil 50'den fazla ülkede çiğköfte satılıyor.

Bir hocam *"Türkler kendilerini mutluluklarda kaybeder, acılarda bulur"* derdi.

Anlaşılan o ki "Tüm dünya aslında Türk'tür" tezi çiğköfteyle iyice güçlendi.

Ata Sporumuz, Umarell

Bizde ata sporudur. Özellikle emeklilik çağındaki erkekler, yol ve inşaat çalışmalarını yakından izlerler. Ellerini arkada kavuşturmak suretiyle bir müfettiş edasıyla saatlerce kazı ya da şantiye alanını teftiş ederler. Hatta inşaat çalışması hakkındaki yüksek fikirlerini paylaşmaktan ve icap etmeyen tavsiyeler vermekten de geri durmazlar.

Meğer bunun tam olarak karşılığı İtalyanlarda da mevcutmuş.

Umarell...

İtalya Bolonya'da zamanını inşaat, kazı ve yol çalışmalarını izleyerek geçiren emeklilere halk arasında böyle deniyormuş.

Ne tesadüf.

Her neyse...

Yüzyıllardır hüküm süren bu geleneğimiz sonunda ilk meyvesini verdi.

Bursa'da bir vatandaş, balkondan izlediği inşaat kazı çalışmasının gerçekleştiği alanda bir cisim fark etti. Vatandaş, erken Roma dönemine ait olduğu sanılan mezar stelini çıkarıp yetkililere teslim etti.

Ata sporumuz sağ olsun yüzümüzü kara çıkartmadı, yüzyıllardır izliyorsak bir bildiğimiz vardı.

Bir yerde durup inşaat, yol, kazı çalışması izleyen bir dedemiz varsa o dedeye sahip çıkalım.

Haysiyetli Son

Bize ayrılan Dünya'nın sonuna geldik.

Eh zaten bize ayrılan Dünya'nın sonunu da biz getirmiştik.

Sıra diğer gezegenlere geldi.

Mesela Mars...

NASA'nın uzay aracı Perseverance (Azim), yedi aylık azimli yolculuğunu tamamlayıp Mars'a indi.

Jezero adlı kratere!

Kraterde milyarlarca yıl önce dev bir göl olduğu düşünülüyor.

Önceki Mars görevlerinde, gezegenin yaşanabilirliği üzerine araştırmalar yapılmıştı halihazırda. Bu soruya da olumlu yanıt alınmıştı.

Mars'ta yaşanır mı yaşanır!

"Azim" bu defa ilkel yaşam formalarının izini arayacak. Zaten tam da bunun için bir zamanlar devasa bir göl olan Jezero'ya indirildi.

Bu arada sözünü ettiğim kurumuş krater gölünün Burdur'daki Salda Gölü ile benzer nitelikler taşıdığı da düşünülüyor.

NASA'nın konuyla ilgili makalesinde "Jezero kraterine seyahat edemeyebilirsiniz ama dünyada ona en yakın yeri görmeye gidebilirsiniz: Salda Gölü, Türkiye" ifadesi kullanılmış.

Hani şu mütemadiyen "Türkiye'nin Maldivleri" dedikleri ama bir türlü sadece "Salda" diyemedikleri doğa harikamız.

Allah eksikliğini yaşatmasın. Bölgedeki diğer göller gibi çekilmesin, kurumasın, bozulmasın, bozmasınlar. Bembeyaz kumu ve turkuvaz renkli suyuna halel gelmesin. İçinde yüzen sazan, ot balığı, yosun balığı, çamur balığı, damalı suyılanı ve ova kurbağalarına da.

Ama durun bir dakika!

Kurbağa mı?

Şimdi Mars'taki Jezero, şayet Salda gibiyse bizim kayıp kurbağa da orada olabilir mi?

Kayıp kurbağadan kastım ne mi?

NASA'nın yıllar önce Virginia'dan yaptığı roket fırlatışı sırasında kameralara bir kurbağa takılmıştı ve bu olay o günlerde çok konuşulmuştu.

Fırlatılan roketin yakınlarında havada uçan bir kurbağa görüntüsü...

Hatırladınız mı?

NASA yetkilileri bunun, roketin fırlatılması sırasında yarattığı basıncı azaltmak için doldurulan dev su havuzunda serinlemeye çalışan bir kurbağa olduğunu tespit etmişlerdi.

Kurbağa roketlerin ateşlenmesiyle beraber oluşan dev basıncın etkisiyle onlarca metre havaya fırlamış ve ortaya da o acayip görüntü çıkmıştı.

Sonrasında bizim garip kurbağanın akıbetini kimse bilemedi.

Acaba diyorum, Jezero da Salda gibiyse bizim kurbağa oraya yerleşmiş olabilir mi?

Ümit edelim ki yerleşmiş olsun.

Sıradaki hikâyem de ona gelsin:

Bir varmış, bir yokmuş...

Turkuvaz suyu, bembeyaz kumuyla dünyanın en derin, en temiz, en berrak gölünde yaşayan milyonlarca kurbağa varmış.

Kimi zengin, kimi fakir, kimi zayıf, kimi şişman, kimi güzel, kimi çirkin, kimi küçük, kimi büyük...

Ancak bu kurbağalar birbiriyle hiç anlaşamazlarmış. Birbirlerine bağırıp dururlarmış. Günlerden bir gün gölün üzerinde uçmakta olan bir leylek gözüne kurbağalardan birini kestirmiş. Dalmış göle, kurbağayı kapıp götürmüş. Sonra da bir güzel yemiş.

Diğer kurbağalar arkasından bakakalmış...

Ertesi gün leylek yine gelmiş. Bir kurbağa, beş kurbağa, on kurbağa derken, kurbağaları beşer onar kapıp götürmeye devam etmiş.

Sonunda içlerindeki en yaşlı ve bilge kurbağa "Bu böyle gitmez!" deyip bütün kurbağaları bir araya toplamış.

"Bakın sevgili kurbağalar, çok ağır kayıplar vermeye başladık. Hemen bir önlem almamız gerek. Aklımda bir fikir var" diyecek olmuş.

"Nedir? Nedir?" diye hep bir ağızdan bağırmış kurbağalar.

"Hah..." demiş yaşlı kurbağa. "İşte tam da budur. Böyle bağıracaksınız hep bir ağızdan."

Bilge kurbağa, kalabalığın şaşkın bakışları arasında konuşmasını sürdürmüş:

"Bundan sonra birbirinize bağırmayacaksınız, birlikte bağıracaksınız!"

Anlamamış kurbağalar.

"Bakın..." demiş yaşlı kurbağa. "Leylek geldiğinde toplanacaksınız ve birlik olacaksınız. Sonra da avazınız çıktığı kadar vıraklayacaksınız. Sesiniz kulağına ulaşsın, ulaşmakla kalmayıp sesiniz kulağını delsin geçsin diye de dik duracaksınız. Başınızı yere indirerek değil göğe kaldırarak bağıracaksınız. Böylelikle leyleğin kulakları sizin haklı çığlığınızdan sağır

olacak. Sizden uzaklaşabildiği kadar uzaklaşacak. Bir daha da sizi yiyemeyecek."

"Eee sonra?" diye sormuş meraklı küçük bir kurbağa.

"Sonra gittiği her yerde sizin hikâyenizi anlatacak, 'Orada, o turkuvaz, o temiz, o berrak gölde dik başlı kurbağalar var' diyecek. 'Haysiyetli kurbağalar... Öyle kolay lokma değiller. Onları yemeye kalkarsanız başlarını göğe doğrultup avazları çıktığı kadar vıraklarlar. Sağır olacağınızı sanıp, neye uğradığınızı şaşırırsınız ve hemencecik oradan uzaklaşırsınız. Sizi gökyüzündeki yerinizden ederler. Yeryüzünün size ait olmaması gibi gökyüzünün de size ait olmadığını hatırlatırlar! Sevmem ama saygı duyarım. Çünkü onlar haysiyetli kurbağalardır' diyecek."

Jezero'da ve Salda'da...

Mars'ta ve Dünya'da...

Aynı anda...

Kurbağalar birlik içinde kafalarını kaldırıp göğe bakmışlar!

KAYNAKÇA

KONUŞMA ÖZGÜRLÜĞÜM OLMAZSA EKMEĞİMİ KİMİN ÇALDIĞINI NASIL ANLATACAĞIM?

https://tr.euronews.com/2020/01/29/aihm-de-bekleyen-davalarda-turkiye-rusya-n-n-ard-ndan-ikinci-s-rada, https://sarkac.org/2019/05/ifade-ozgurlugu-nedir

https://www.haberturk.com/yazarlar/murat-bardakci/1284189-voltaire-ile-kandirmak

HERBOKOLOJİ

Constantin Von Barloewen, *Bilgiler Kitabı, Çağımızın Önemli Düşünce İnsanlarıyla Söyleşiler*, Versus Yayınevi

DÜNYANIN YARA BİRİMİ

https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-46945215

https://www.hurriyet.com.tr/gundem/mhpli-saffet-sancakli-600-vekilin-390i-obez-veya kilolu-41692737

AÇLIK

Birleşmiş Milletler'in bu raporu, Dünya Gıda Programı (WFP), Gıda ve Tarım Örgütü (FAO), Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF), Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ve Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD) gibi BM'ye bağlı örgütlerin işbirliğiyle hazırlandı.

YAŞAMAK YARALANMAKTIR

@_sozola Söz Ola Twitter'dan esinle

HORGÖRÜ

https://www.haberturk.com/video/haber/izle/kutuplasma-toplumsal-cozum-bireysel/706544

https://www.sozcu.com.tr/2020/gundem/turkiyede-surekli-buyuyen-bir-sorun-kutuplasma-6180150/

ALÇAKLAR DÜŞMEKTEN KORKMAZ

https://turkish.aawsat.com/home/article/2608801/do%C3%A7-dr-ahmet-abay/kartallar-ve-kargalar

https://www.ntv.com.tr/yasam/bir-karga-neden-kartala-konar,E-6oOxBt9E6yAQyswEWd6A

MESLEK HASTALIĞI MI?

MESLEK BİR HASTALIK MI?

Eduardo Galeano, *Ve Günler Yürümeye Başladı*, Sel Yayıncılık, Çev. Süleyman Doğru.

FUTBOLUN BÜYÜCÜSÜ MARADONA

https://www.gazeteduvar.com.tr/amp/gorkemli-kaybedenlerden-maradona-makale-1505855?__twitter_impression=true

https://birartibir.org/a-dan-x-e/945-hikâye-devam-ediyor

https://birartibir.org/a-dan-x-e/944-yoksullarin-ic-cekisi-ve-sahalardaki-kukreyisi

https://m.bianet.org/1/137/235101-bir-futbol-efsanesinin-ardindan-maradona

https://www.lanacion.com.ar/deportes/futbol/diego-maradona-nid2498829

https://www.lavanguardia.com/gente/20170216/4256576163/maradona-rocio-ojeda-d10s.html

Maradona en Sinaloa- Belgesel Netflix

Diego Maradona-Belgesel (2019)

AYNI GEMİDEYİZ

https://www.indyturk.com/node/306266/d%C3%BCnya/ds%C3%B6-zengin-%C3%BClkelerde-a%C5%9F%C4%B1lamalar-devam-ederken-az-geli%C5%9Fmi%C5%9F-%C3%BClkeler-ise-bekleyip

https://www.indyturk.com/node/175291/d%C3%BCnya/bm%E2%80%99den-koronavir%C3%BCs-uyar%C4%B1s%C4%B1-%C3%B6nlem-al%C4%B1nmazsa-salg%C4%B1n-%C3%A7at%C4%B1%C5%9Fma-yoksulluk-ve-k%C4%B1tl%C4%B1%C4%9Fa

https://www.indyturk.com/node/275616/yazarlar/kovidin-etkisi-s%C4%B1n%C4%B1ftan-ba%C4%9F%C4%B1ms%C4%B1z-de%C4%9Fil-ve-yeni-%C3%A7%C4%B1kan-sars%C4%B1c%C4%B1-rapor-bunun-kan%C4%B1t%C4%B1

https://www.indyturk.com/node/305011/yazarlar/bu-pandemide-hepimiz-ayn%C4%B1-gemide-de%C4%9Filiz-e%C5%9Fitsizlik-%C3%A7ok-fazla-hayata-mal-oluyor

ELBET BİR BİLDİĞİMİZ VAR

https://tr.wikipedia.org/wiki/S%C3%BCl%C3%BCn_Osman

https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-43414402

"ADALETSİZLİĞİ DEĞİŞTİREMEZSİNİZ AMA ADALETSİZLİK KARŞISINDAKİ DURUŞUNUZU DEĞİŞTİREBİLİRSİNİZ."

Haysiyet kırgınlığının ayaklanması, ruhun ayaklanmasıdır.

Ayaklanabilen bir ruhsa, insanın mucizesidir.

İnsanı insan yapan yegâne mucize...

Yaşamaktaki efsun, insan ruhunun haysiyet okyanusuna dalmasıyla bulunur ancak.

Haklı, haksızın zorbalığı karşısında kendini kurban etmekten vazgeçtiği gün kaderin makûs döngüsü de değişir.

Kuzu, kurda av olmaktan bıkmıştır artık. Boyun eğmek yerine haysiyetini korumak yolunu seçmiştir. Pınarın suyunda onun da kurt kadar hakkı vardır çünkü.

Hırlayan kurdun keskin dişlerinden ve tehdidinden korkarak yaşamak da bir tür intihardır ne de olsa...

Kuzular, kurda av oldukları masalın sonunu yeniden yazmak istiyor artık.

akirakitap

₺34 KDV'den muaftır.
www.destekyayinlari.com
facebook.com/DestekYayinevi
twitter.com/destekyayinlari
DESTEK
DESTEK DÜKKAN
www.destekdukkan.com

